Poštnina plačana v gotovini.

Leto XIX., št. 89 **Ljubljana, sobota 16. aprila 1938** **Cena 2 Din**

Upravništvo: Ljubljana, Knaflјeva 5 — Telefon št. 3122 3123, 3124, 3125 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. — Telefon št. 190.
Računi pri poštnih čekovnih zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5 telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor, Grajski trg št. 7, telefon št. 2440, Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Vsem cenjenim naročnikom in čitateljem, sotrudnikom in inserentom želimo srečne in zadovoljne velikonočne praznike.

»JUTRO«.

☆

Velikonočna številka »Jutra« obsega 32 strani, polnih zanimivega gradiva. Opozarjamo predvsem na razpis velikega nagradnega tekmovanja, ki ga najdete na 9. strani.

Ponedeljska številka bo zaradi velikonočnih praznikov to pot izšla izjemoma šele v torek zjutraj, prihodnja običajna številka »Jutra« pa v sredo.

Preroške besede

V spomladanskih dneh pred 70 leti je v Mariboru izšel nov list, ki mu je bilo usojeno, da postane najvažnejše glasilo dobe naših narodnih bojev. Dali so mu ime »Slovenski narod« in ga kmalu preselili v Ljubljano. Tu obhaja danes svojo 70letnico, ki je pri vsej skromnosti proslave eden najbolj pomembnih narodnih in kulturnih dogodkov. Sedemdeset let »Slovenskega naroda« nam govori o dveh pokolenjih, v katerih smo Slovenci premerili pot iz nižine še ne povsem formiranega brezpravnega ljudstva v državni narod, smo iz Kranjcev, Štajercev, Primorcev in Koroščev postali bistven del velike jugoslovenske nacije in njene države. V njih obeh, v državi in narodu izvršujemo svojemu posebnemu razvoju odgovarjajoče samoniklo kulturno poslanstvo in sodelujemo enakopravno na izgraditvi jugoslovenske, a tudi splošne človečanske kulture.

Ob 50letnici »Slovenskega naroda« je eden najboljših poznavalcev naše novejše narodne zgodovine in eden najbolj lucidnih duhov naše dobe, pokojni profesor dr Ivan Prijatelj, temu listu priznal časten naslov »monitoria Slovencev« in je s tem značilno označil njegovo velepomembno vlogo v razvoju našega naroda.

Ime lista je pred 70 leti pomenilo ponosen in samozavesten program. Slovenci smo bili takrat okovani v zidovje habsburške države, katere temelji so se zdeli neporušljivi. Razdeljeni smo bili v celo vrsto zgodovinskih avstrijskih pokrajin in tedanjim naprednim duhovom se je zdela Zedinjena Slovenija edini dosegljivi ideal. Zani so se odločili z vso vnemo in vero. V formalnem okviru tega ideala so šli na delo, da se izgradi samozavesten življenja sposoben narod. Odločili so se za maniši program. Ideja, ki jo je bil zasnoval mož širšega pogleda, dalekosežnega nacionalnega obzorja in državniškega koncepta, je bila potisnjena za trenutek v ozadje. List, ki ga je ustanavljalo mlado slovensko pokolenje v Mariboru, bi se imel prvotno imenovati ne »Slovenski narod« temveč »Slovenski jug«. Oče tega imena, ki je pozneje dobilo v drugem delu jugoslovenskega naroda zgodovinski poslanski značaj, ni bil nihče drugi kakor Fran Levstik, ki je lastnoročno napisal program glasila, kakor si ga je on zamislil.

Proroško je gledal ta veliki mož v bodočnost našega naroda, ko je 13. decembra 1868 poslal štajerskim rodoljubom v Maribor »Slovenskega juga političnі program«. Ko je v uvodu opisal vso težino našega položaja na zunaj in na znotraj in označil opasnosti, ki so pretile našemu narodnemu življenju, pravi Fran Levstik dobesedno:

»Samo en pot je, po katerem utegnemo ubežati temu zlu, samo en trden jez, kateri nas utegne ubraniti. Ta jez je v politični solidarnosti z našimi brati, kateri so iste matere, istega jezika z nami in kateri našo bratovsko roko veseli poprimejo nam in sebi na podporo... Da rečeno zvezo osnujemo in utrdimo, pa da zataremo vsako misel, katera na to namerja, da bi mi sami zase mogli kdaj kaj biti, to naj bode naša prva skrb... Zato se nam je truditi z vsemi duševnimi močmi, z vsem pogumom, kateri se ne ustraši največje žrtve... S temi besedami smo obenem razložili, zakaj se je »Slovenski jug« krstil naš novi časopis.«

Levstikov predlog formalno ni bil oživotvorjen. List ni dobil od njega predlaganega imena in objavljeni službeni program »Slovenskega naroda« je zvenel mnogo, mnogo bolj konservativno. Toda misli genialnega moža niso ostale neizvršene. Levstik je z njemu lastno silo realnosti zagrabil naš narodni problem v njegovem jedru in ker je bilo tako njegov program ni mogel ostati pozabljen, ko so se zbrali k novemu odločnemu narodnemu delu predstavniki mlade narodne generacije, ki je s svobodnejšim duhom in jasnejšim očesom gledala v narodno bodočnost. Tako se je zgodilo, da je »Slovenski narod« od prvega dne svojega obstoja povezal svoje slovensko narodno delo z jugoslovensko koncepcijo, ki se je takrat naravno javljala v drugih, dostikrat še nejasnih oblikah, ki pa je v teku 50 let dozorela do jasnega programa narodnega in državnega edinstva.

Ko je pokojni dr. Prijatelj ob 50letnici »Slovenskega naroda« objavil Levstikov program »Slovenskega juga« je napisal, da sicer ta program nikdar ni izšel v javnost, toda da ga je v bolj ali manj jasnih obrisih v svojih dušah nosila vsa slovenska inteligenca v zadnjih 50 letih in da so se po niem ravnali vsi uredniki »Slovenskega naroda«. Ta ugotovitev slovitega učenjaka je bila tem bolj pomembna, ker je bila izrečena na veliki prekretnici naše narodne zgodovine, spomladi usodnega leta 1918. Takrat smo Slovenci do zadnjega našega človeka in do največje globine svoje duše občutili resničnost Levstikovih proroških besed in smo skupno s Srbi in Hrvati do kraja izvršili program »Slovenskega juga«. Usodepolni trenutki, ko je šlo za biti ali nebiti našega naroda, so nas našli združene v povezanosti z jugoslovensko enoto, ker smo videli, da nas sicer poruši in uniči tuja sila.

»Brez velike politične modrosti je razumeti« — tako je napisal takrat Fran Levstik za uvod svojemu programu — »kolika in kaka nevarnost grozi slovenskemu narodu v sedanjih časih, v katerih se v Evropi pripravljajo i pospešavajo velike na široko segajoče dogodbe. Slovenska zemlja tako leži, da se za njo bore že od nekdaj i to še posebno v zadnjem času trije narodi: Slovani, starodavni lastninci, žele samo ohraniti, kar je njihovo uže tisočletja; a vlaška šele v teh dnevih združena država bi rada na slovanskih tleh postavila straže svoje narodnosti. I na posled z lastno močjo blizu do celoskupne združbe dospevše, torej iz vseh ozirov najnevarnejše in iz vseh obzirov grozeče germanstvo trdno si je postavilo za nalogo nemško-slovanske pokrajine, kakor sedaj imenujejo te dežele, na veke politično pripeti k Veliki Nemčiji, katera hoče skozi slovenske zemlje k Adrijanskemu morju podati svojo mogočno roko.«

Fran Levstik je to napisal pred več nego 70 leti kot utemeljitev svojega jugoslovenskega programa, ki mu je dal za osnovo politično solidarnost bratstva iz iste matere in povezanosti istega jezika, besede, ki natančno izražajo to, kar se danes naziva državno in narodno edinstvo.

Pred 20 leti smo sledili Levstiku, iz katerega je govorila modrost tisočletnih pokoleni našega slovenskega rodu in sila življenskega instinkta našga naroda. Ko letos obhaja list, ki mu je Levstik pripravljal program, svojo 70letnico, in ko se ob 20letnici našega samostojnega državnega življenja oziramo krog sebe: ali se nam ne zdi, da je ta dokument, poslan od enega najbolj genialnih umov našega naroda štajerskim rodoljubom, kakor pastirsko pismo, naslovljeno iz davne prošlosti današnji slovenski generaciji in kakor neporušljiv kažipot, postavljen narodu v dobi njegove brezpravnosti in suženjstva, a še vedno kažoč edino pravo pot.

Pred 20 leti je ta kažipot nas Slovence v strnjenih vrstvah pripeljal do zaželjenega cilja. Od takrat z velikimi težkočami in ne mnogimi medsebojnimi borbami iščmeo, kako bi se najbolje za nas in za našo državo uživeli v svojo novo zgodovinsko poslanstvo kot del velikega jugoslovenskega naroda. Postavlja se cela vrsta vprašanj in nalog in zopet se morda nahajamo na novi prekretnici. A že se tudi uveljavlja življenski instinkt naroda, ki na levi in desni vzbuja občutek, da bomo svojo slovensko stvar najbolje duhovno uredili in zavarovali, ako v duhu proroških Levstikovih besed in v duhu jasnega programa iz spomladanskih dni pred 20 leti, solidarno povežemo svoje sile, da okrepimo našo narodno državo, da pog'obimo občutek usodne povezanosti in edinstva vseh bratov iste matere in istega jezika, kakor pravi Levstik, in da tako uveljavimo v našem narodnem in državnem življenju slovensko bit in osiguramo varnost slovenske zemlje.

V EVROPI SE USTVARJA NOVO OZRAČJE ZAUPANJA

Zaključitev dolge dobe napetosti med Anglijo in Italijo — Pričakuje se tudi zbližanje med Francijo in Italijo

London, 15. aprila. h. Po šesttedenskih pogajanjih med italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom in angleškim veleposlanikom v Rimu lordom Perthom, bo jutri dopoldne v palači Chigi v Rimu slovesno podpisan angleško-italijanski sporazum o zboljšanju medsebojnih odnošajev. Besedilo pogodbe obsega 20 s strojem pisanih strani. Podpisala ga bosta grof Ciano za Italijo in lord Perth za Anglijo. Pogodbi bo dodan poseben dodatek o sodelovanju Egipta pri nekaterih obveznostih tega sporazuma. Ta dodatek bo podpisal tudi egiptski poslanik v Rimu.

Pogodba obsega štiri glavne in šest podrejenih točk. Glavne točke so:

1. Obnova džentlmenskega dogovora iz l. 1937. o statusu quo na Sredozemskem morju.

2. Izjava italijanske in angleške vlade o pravicah obeh velesil na Sredozemskem morju in posebna izjava italijanske vlade o življenjskih pravicah Anglije na Sredozemskem morju.

3. Popolna svoboda plovbe v miru in vojni v vseh delih Sredozemskega morja vključno Sueški prekop.

4. Zagotovilo italijanske vlade, da Italija nima teritorialnih ciljev v Španiji, na Balearih in v španskih kolonijah v Afriki.

Podrejene točke sporazuma so:

1. Točna določitev mej med Abesinijo ter angleško-egiptskim Sudanom in Kenijo.

2. Prepoved trgovine z orožjem z Abesinijo preko angleškega ozemlja.

3. Pravica Egipta in Anglije do vodá Tanskega jezera, ki se izliva v Nil.

4. Razdelitev političnega vpliva Italije in Anglije v Arabiji.

5. Prepoved angleške in italijanske propagande na bližnjem vzhodu.

6. Čuvanje italijanskih pravic v Palestini za primer da bi prišlo do kakih ustavnih sprememb.

Pogodba stopi v veljavo po ratifikaciji, ki bo izvršena, či mbo Anglija končno-veljavno priznala Abesinijo kot italijansko posest in ko bo Italija dejansko umaknila svoje čete iz Španije.

Angleška vlada pričakuje od tega sporazuma veliko pomirjenje ne samo v Sredozemlju, marveč tudi na zapadu Evrope, ter upa, da se ji bo posrečilo doseči v enakem duhu tudi zbližanje med Italijo in Francijo. Angleška parlamentarna opozicija pa namerava baš zaradi te politike Chamberlaina pričeti proti vladi novo kampanjo.

Belgijski premier v Parizu

Pariz, 15. aprila. b. Snoči je prispel v Pariz belgijski ministrski predsednik Janson, ki bo svoj obisk izrabil za temeljite razgovore z odgovornimi francoskimi državniki. Obisku pripisujejo v francoskih političnih krajih in diplomatskih krogih tem večji pomen, ker se je Jansonova vlada prav v zadnjem času trudila, da bi glede zunanje politike dosegla popoln sporazum med raznimi domačimi političnimi skupinami. Dasi je Belgija trenutno zagovornica politike tako zvane prostovoljne nevtralnosti, so vendar na splošno Belgijci sami prepričani, da svoje neodvisnosti Belgija sama nikdar ne bo mogla uspešno braniti, četudi med tem do maksima stopnjuje svojo narodno obrambo. Njena nevtralnostna politika je v svojem bistvu nastala prav iz zavesti, da bodo belgijsko ozemlje branile v primeru kakega spora vse tiste sile, ki se zavedajo, da je obstoj belgijske države življenskega pomena za njih lastno varnost. Med temi sta v prvi vrsti Francija in Anglija, ki sta svoja jamstva celo uradno sporočili v Bruselj, ko je bila tako zvana lokarnska kriza na vrhuncu.

Angleški mornariški minister v Parizu

Pariz, 15. aprila. br. Danes je prispel semkaj na velikonočni oddih angleški minister za vojno mornarico Duff Cooper. Za svojega bivanja v Parizu bo imel več razgovorov z ministrskim predsednikom Daladierom. Njegovim razgovorom pripisujejo glede na skorajšnji sestanek francoskih in angleških državnikov velik pomen. Tudi angleški vojni minister lord Belisha se bo na povratku z Malte odnosno iz Rima ustavil v Parizu in imel razgovore s francoskimi ministri.

Likvidacija kovinarske stavke v Franciji

Pariz, 15. aprila. o. Položaj, ki je nastal zaradi stavke v kovinarski in strojni industriji, se še vedno ni povsem razčistil, vsekakor pa je posredovanje generalnega tajnika ministrstva za narodno obrambo mnogo prispevalo k delni ureditvi delovnih sporov. V državnih orožarnah in letalskih tovarnah so zopet obnovili delo. Vlada je pristala na povišanje plač vsem delavcem. Tudi v drugih tovarnah se opaža, da stavkovni pokret ponehuje. Po veliki noči se bo brzkone obnovilo delo v vsej kovinarski industriji. Nekoliko težji je položaj v strojni industriji, kjer pogajanja le počasi napredujejo in še nič ne kaže, da se bodo kmalu uspešno končala.

Že tri prvi uspehi vlade v posredovanju med delodajalci in delavci so izzvali na finančnem trgu ugodno reakcijo. Tečaj francoskega franka se je naglo dvignil in se na borzah opaža znaten porast kupčij. Narasli so tečaji skoraj vseh vrednostnih papirjev.

Nemčija in novi razvoj

Berlin, 15. aprila. b. Nemški listi prinašajo zelo dolga in izčrpna poročila ne le o jutrišnjem podpisu italijansko-angleškega sporazuma, temveč tudi o napovedani aktivnosti francoske diplomacije. Dasi se za sedaj še vzdržujejo pos bnih komentarjev vendar je iz besedila poročil razvidno, da vidi Nemčija v novi aktivnosti angleške in francoske diplomacije resne poskuse za pomirjenje sedanje mednarodne napetosti. Pariški poročevalec »Frankfurter Zeitung« še posebej pripominja, da se z nastopom nove francoske vlade začenja novo obdobje francoske zunanje politike. Tako Daladier sam kakor njegov zunanji minister Bonnet sta trdno odločena spremeniti francoski zunanjepolitični kurz predvsem napram Italiji. Seveda izvaja pri tem dopisnik nujno sklep, da se mora zboljšanje čimprej pojaviti tudi v odnošajih z Nemčijo zaradi česar opremljajo ne le v Franciji temveč tudi v Nemčiji novi razvoj z velikim zanimanjem. Daladier sam je bil od nemškega časopisja v splošnem zelo simpatično sprejet, kakor se je že prej isto razpoloženje pokazalo tudi pri italijanskih listih. V Nemčiji predvsem računajo z možnostjo, da se bo Daladierju kot velikemu francoskemu domoljubu posrečilo rešiti socialne težkoče in ideološka nasprotja, ki so doslej zavirala razmah francoske zunanje politike. Rezultat takega pisanja je, da pričakujejo v nemških političnih krogih z novim mednarodnim razvojem znatno olajšanje mednarodne napetosti, kar se sprejema z velikim zadovoljstvom na znanje. Kolikor večja pa je možnost sporazuma med Anglijo, Francijo in Italijo, toliko večja je nemška želja po iskanju potov za sporazum med Nemčijo in Francijo ter Nemčijo in Anglijo. Prav zaradi tega prevladuje navzlic vsemu v tukajšnjih krogih optimizem.

Sredozemski pakt in Češkoslovaška

Praga, 15. aprila. b. Vsi današnji čsl. listi posvečajo izredno pozornost napovedanemu podpisu novega italijansko-angleškega sporazuma. Na splošno se lahko reče, da je naglo izboljšanje italijansko-angleških odnošajev zelo ugodno vplivalo na češkoslovaško razpoloženje. V političnih krogih presojajo pomen novega sporazuma predvsem po tem, da je to že drugi poskus v dobrem letu, kar dokazuje, da je na obeh straneh dovoli dobre volje za likvidacijo starih sporov. Posebno aktualnost pridobiva sporazum po okoliščinah in položaju, v katerem je dogovorjen. Izmed okoliščin, zaradi katerih vsa evropska in svetovna javnost z veliko napetostjo zasleduje vse informacije o tem sporazumu, navajajo listi predvsem špansko državljansko vojno, priključitev Avstrije k Nemčiji, novi položaj v srednji Evropi, nastop nove vlade v Franciji, prizadevanje Poljske za organizacijo nekakšnega »nevtralnega pasu« med Nemčijo in Rusijo ter končno prekrat na Daljnem vzhodu, kjer se je sedaj vojna sreča obrnila na kitajsko stran. Ako se pri tem upošteva pomen obeh velesil in njihovo vlogo v evropski politiki, si je lahko predstavljati posledice in vpliv njunega sporazuma na vso ostalo Evropo.

Z diplomatskega vidika je treba danes ločiti med zapadno Evropo, kjer je glavni faktor angleško-francosko sodelovanje in kjer je sporno jabolko Španija, srednjo Evropo, ki se je po »anšlusu« znašla v povsem novem položaju, in vzhodno Evropo, kjer se uveljavlja poljska težnja po formiranju bloka tako zvanih nevtralnih držav. V ves ta evropski kompleks se bo sedaj vrinil italijansko-angleški sporazum, kar ne bo moglo ostati brez praktičnih posledic za splošno pomirjenje. Še večjega pomena pa bo novi razvoj, ako se italijansko-angleškemu zbližanju pridruži še francosko-italijansko zbližanje. V bližnjem razvoju se bodo morali nato razčistiti še odnošaji z Rusijo in Poljsko, kar bi v takem širšem okviru, ki bi dopuščal povratek v kolektivno organizacijo, ne bilo več tako težko.

Nova trgovinska pogodba med Francijo in Italijo

Rim, 15. aprila. o. V palači Chigi sta danes italijanski zunanji minister Ciano in odpravnik poslov francoskega poslaništva Blondel podpisala novi sporazum o plačilih med Francijo in Italijo. S to pogodbo, ki se uveljavi s 1. majem, se ukinja sedanji kliriški sistem in obnavlja popolnoma svobodni plačilni promet med obema državama. Splošno pričakujejo, da bo to mnogo prispevalo k normalizaciji trgovinskih odnošajev med Italijo in Francijo in jih tudi v veliki meri ojačilo.

Prodor na katalonski fronti

Francove čete so oddaljene od Sredozemskega morja le še 8 km

Pariz, 15. aprila. o. Po vesteh francoskih vojnih dopisnikov so oddelki nacionalistične vojske na katalonski fronti dosegli zopet dva pomembna uspeha. Včeraj popoldne so v pokrajini Castellon prodrli do Callige, tako da so tam v zračni črti le še 8 km oddaljeni od Sredozemskega morja. Ker je teren tam zelo težaven, bodo morali zavzeti še dva gorska grebena. Severno od reke Ebra so skušali republikanci z večjim številom tankov in pod zaščito več letalskih eskadril pognati nacionaliste nazaj čez Ebrov pritok Segre. Borbe so trajale več ur republikancem pa njihovi načrti niso uspeli.

Severno od Trempa so nacionalisti zavzeli nove katalonske hidrocentrale pri Cabdelli in Torre de Cabdella ob reki Flamisellu.

Zveza med Valencijo in Barcelono prekinjena

Saragosa, 15. aprila. AA. Vojska generala Arande, ki se bori pri Morelli, je zavzela Cervero del Maestre in nato Traiguero. Sovražna fronta je prebita na štirih mestih in sicer med Cherto in Lomerto. Cesta ob morski obali je sedaj že v ognju nacionalističnih topov.

Prodiranje nacionalistov proti morju se je davi ob 6. nadaljevalo. Sovražnik se je le slabotno upiral. Levo krilo nacionalistov je prispelo ob 9.55 do kraja San Matea. Oddelek nacionalistov je vdrl v mesto, nasprotniki pa so se umaknili proti Castelloni. Cesta Valencija—Barcelona je postala za vladne čete v dolžini več kilometrov neuporabna in sicer na desni in levi strani od Vinaroza, ker jo nacionalisti lahko obstreljujejo.

Republikansko vojno poročilo

Madrid, 15. aprila. o. Vojno ministrstvo je objavilo, da se republikanska ofenziva na guadalajarski fronti nadaljuje. Republikanci so zavzeli vse vrhove okrog mesta Asenzion. V naskoku so zavzeli tudi pomembne postojanke zapadno od Sierre del Gogu.

Južno od Ebra nacionalisti še vedno pritiskajo na republikanske postojanke. Najhujši je pritisk pri vasi San Mateo. Tudi pri Forcali so v teku izredno srdite boji, v glavnem pa se je tam republikancem že posrečilo stretj nacionalistično ofenzivo in so se morali na nekaterih točkah nacionalisti že umakniti.

Andora ukinila dobavo elektrike Kataloniji

Perpignan, 15. aprila. o. Vlada republike Andore je odredila, naj se prekine električni tok, ki so ga do zadnjih dni andorske elektrarne oddajale Kataloncem. Ta odredba je bila izdana zaradi tega, da ne bi nacionalisti, ki so prodrli od zapada že v neposredno bližino Andore, vdrli na ozemlje republike in ga zasedli z izgovorom, da ne morejo dopustiti oddajanje električnega toka svojim sovražnikom.

Seja odbora za nevmešavanje

London, 15. aprila. AA. Snoči je bilo objavljeno, da se bo odbor za nevmešavanje sestal 25. aprila. Na dnevnem redu bo proračun odbora.

Velikonočno premirje v Češkoslovaški

Praga, 15. aprila. h. V češkoslovaški prestolnici je že zavladalo velikonočno politično premirje. Večina ministrov je odpotovala na oddih izven Prage, a tudi predsednik republike dr. Beneš se že več dni mudi na svojem posestvu pri Taboru. Jutri bo imel dr. Beneš ob priliki objave velikonočnega miru Rdečega križa govor, ki ga bodo prenašale vse češkoslovaške, jugoslovenske, rumunske, francoske, belgijske in angleške radijske postaje.

Spominu Antona Švehle

Praga, 15. aprila. AA. Današnji češkoslovaški listi komentirajo obletnico rojstnega dne češkoslovaškega državnika Antonina Švehle in navajajo ne samo njegovo delovanje v notranji politiki v osvobojeni državi, temveč tudi njegovo politično akcijo med svetovno vojno, posebno ob priseg dne 13. aprila, katere 20 letnico so te dni praznovali. Listi naglašajo, da je bil pokojni Švehla duh organizacije te pomembne nacionalne manifestacije.

Huda prometna nesreča

Kairo, 15. aprila. br. V bližini Sueza se je neki tovorni avtomobil na nezavarovanem prelazu zaletel v drveči vlak. Trčenje je bilo tako strahovito, da je bilo 18 ljudi ubitih, 15 pa hudo ranjenih.

Vrednost oglasov v dnevnikih najbolje presodite po številu malih oglasov. — Današnje »Jutro« ima

465

malih oglasov. Enkratni poizkus z malim oglasom v »Jutru« Vas pouči, da ima oglas dvojno vrednost, če se javi dvojno število interesentov.

Rooseveltova velikonočna poslanica narodu

„Ponovni val gospodarske krize v Ameriki je mogoče zajeziti le z zaposlitvijo najširših slojev naroda“

Washington, 15. aprila. o. Letošnja Rooseveltova velikonočna poslanica, v kateri ugotavlja ponovni val gospodarske krize, ki je zajel ameriški kontinent, in potrebe po zaposlitvi najširših slojev naroda, obenem pa tesnega sodelovanja vseh Američanov za obrambo ameriškega duha in demokracije, je izzvala v vsej javnosti veliko pozornost. Poslanico smatrajo za novo vojno napoved ameriškemu velekapitalu.

Svojo poslanico je Roosevelt objavil snoči po radiu in so jo prenašale vse ameriške radijske postaje. Že takoj v uvodu je prezident naglasil, da preti ameriškemu narodu nov val gospodarske krize. Ameriška vlada se bo proti vzrokom nove krize borila z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Po začasnem blagostanju, ki je nastopilo v poslednjih dveh letih, je v zadnjih petih mesecih ponovno zastalo poslovno življenje. Tokrat tičijo vzroki tega pojava nedvomno v napačnih nazorih nasprotnikov sedanje vladne politike. Vzrokov nove krize nikakor ni iskati v vmešavanju vlade v gospodarstvo, nego predvsem v nemogoči praksi poslovnih ljudi, ki so prevzeti po zadnjem ugodnem prevratu po splošni svetovni krizi pričeli spekulirati z inflacijskimi cenami in gnati produkcijo preko meje. Ameriško gospodarstvo je najhuje prizadeto prav zaradi pomanjkanja povpraševanja po blagu. Splošno je ves svet pričakoval, da se bo pomladi novo gospodarsko življenje še bolj razvilo. V Ameriki so vsi računali, da bo mogoče zaposliti zelo mnogo brezposelnih, pričakovanega novega razvoja pa ni bilo, nego je nastal še večji zastoj.

Edini izhod iz tega položaja je zaposlitev čim več ljudi. Potrebne so ogromne investicije za javna dela, da bi se najširše plasti naroda usposobile za konzumiranje preobilice blaga.

Vlada ima trden namen, da 4.5 milijarde dolarjev, ki ji je zahtevala od kongresa, še letos porabi za javna dela. Samo z investicijskimi posojili in z javnimi deli pa gospodarstva ne bo mogoče oživiti. Vlada si mora znova do kraja pridobiti tudi zaupanje vsega naroda in veliki privatni kapital mora takoj priti v promet. Vlada bo povzela vse, da eno in drugo za vsako ceno doseže.

Le na trdni gospodarski osnovi se bo ameriški narod lahko posvetil tudi svoji duhovni nalogi, uveljavljenju splošnih človeških demokratskih načel na kontinentu in po svetu. Nasprotniki vlade očitajo režimu diktatorstvo. To so intrige tujih agentov, ki jih je treba z vso odločnostjo zavrniti in onemogočiti. Demokracija je pri mnogih velikih narodih propadla samo zaradi tega, ker slabe vlade niso bile sposobne povesti narodov iz njihovih gospodarskih in duhovnih stisk. Če naj Amerika ostane še nadalje največja pobornica demokratskih načel, potrebuje močno vlado, ki svoje moči ne bo merila po svojih policijskih sposobnostih, nego po zaupanju, ki ga bo uživala med narodom.

Svojo poslanico je zaključil Roosevelt s pozivom, naj ves narod priskoči vladi na pomoč v borbi za obnovo ameriškega gospodarstva in blaginje, za ojačenje ameriške varnosti tet predvsem za zmago demokratskih ustanov Amerike.

Hitra likvidacija avstrijske državnosti

Dunaj, 15. aprila d. Likvidacija institucij samostojne avstrijske državnosti se nadaljuje v nezmanjšanem tempu in bo kmalu končana. Tuja poslaništva so že vsa prenehal poslovati. Namesto njih delujejo sedaj le še konzulati in generalni konzulati dotičnih držav, dočim so vse diplomatske zadeve prešle na poslaništva in veleposlaništva v Berlin. Tja polagoma spravljajo tudi arhive iz ukinjenih dunajskih poslaništev. Na ta način so via facti že vse države priznale priključek Avstrije k Nemčiji.

Danes je bilo uradno objavljeno, da je prenehal poslovati tudi zastopnik Avstrije v mednarodni dunajski komisiji. Avstrija je obenem prenehala biti član te komisije. Sedež komisije je bil doslej na Dunaju, sedaj pa bo prestavljen, ker Nemčija v komisiji ne sodeluje, v kako drugo mesto. V poštev pridejo Bratislava, Budimpešta in Beograd.

Z današnjim dnem je prenehal poslovati tudi dunajski uradni poročevalski urad, tako zvana Amtliche Nachrichtenstelle. Pod imenom Korbiro je bil ta urad do svetovne vojne na glasu ene najboljših poročevalskih agentur v Evropi. Po vojni je njegov pomen seveda močno padel. Njegovo službo na Dunaju opravlja odslej podružnica nemške uradne agenture Deutsches Nachrichtenbüro«.

Nemčija in Vatikan

Berlin, 15. aprila. b. Glede na vesti nekaterih inozemskih listov o obisku papeškega nuncija Orseniga pri zunanjem ministru Ribbentropu zatrjujejo na pristojnih mestih, da so te vesti netočne, s čimer odpadejo same po sebi tudi vse ostale kombinacije, ki so se spravljale v zvezo s tem obiskom.

Madžarska ostane z Nemčijo

Budimpešta, 15. aprila. List »Fügetlenszeg« priobčuje poluradni uvodnik, da bo Madžarska v nasprotju z željami raznih inozemskih krogov in tujih listov, ki bi jo radi videli v protinemški fronti, še nadalje ostala zvesta svojim obveznostim, ker noče pogrešati nemškega prijateljstva.

Velika večina Slovakov noče avtonomije

Iz češkoslovaških katoliških krogov smo prejeli naslednji dopis:

Sloviti angleški publicist Seton Watson spada med največje prijatelje Slovakov v svetu. Že davno pred vojno je opozoril Anglijo in ostali svet na krivice, ki jih morajo prenašati Slovaki pod madžarskim jarmom. Tudi po vojni se je ob vsaki priliki izkazal za velikega prijatelja slovaškega naroda. Ob nedavni černovski proslavi je poslal svojemu osebnemu prijatelju msgr. Hlinki telegram, s katerim ga je rotil, naj omogoči enotno fronto vseh Slovakov brez razlike na to, ali so v vladi ali v opoziciji, da se s tem manifestira sila in varnost češkoslovaške republike.

Na ta nasvet angleškega prijatelja so odgovorili voditelji Slovaške ljudske stranke s tem, da so se zvezali z opozicionalnimi Madžari, Nemci in Malorusi v tako zvano avtonomistično fronto. Dne 29. marca t. l. je poslanec te stranke dr. Tiso v svojem govoru v parlamentu postavil med programatične pogoje svoje stranke tudi temeljno zahtevo »moč in varnost ČSR«. Toda madžarski govornik je kot največjo senzacijo v tej debati uporabil besede »mi in naši bratje Slovaki«. Dne 30. marca je v imenu slovaških poslancev iz vladne koalicije razglasil slovaški agrarni poslanec Ursiny med drugim:

»Vsakemu zvestemu pripadniku svojega naroda, Slovaku in Čehu, mora biti vedno zlasti pa sedaj, izven dvoma jasno, da lahko svojo svobodo in srečno bodočnost ohranimo le kot Čehoslovaki v enotni, močni in neodvisni domovini, v naši republiki Češkoslovaški. Le tak slovaški nacionalizem priznavamo in le tak je pravilen, ker išče slogo in skupnost s češkim nacionalizmom. Slovaški narod in Slovaška bележita v pičlih dveh desetletjih tako velik gospodarski, kulturni in socialni napredek, kakršnemu v naši zgodovini ni primera.

Velike vrednosti v preteklosti začetega in izvršenega dela ter iz njega izvirajoče sodbe glede bodočnosti nikakor ne bi mogla nadomestiti nevarna legislativna avtonomija, ki končno vodi v raztegnjeni politični dualizem. Avtonomija je nevarna zlasti takrat, kadar se za njo bojujejo oni, ki so si prizadevali za naš pogin in našo narodno smrt. Odklanjamo z vso odločnostjo, da bi kdorkoli sedaj skušal nje pritegniti k reševanju naših češkoslovaških razmer.«

Slovaški avtonomistični tisk se trudi prepričati javnost da odobrava stališče Slovaške ljudske stranke ves slovaški narod. Kakšna pa je resnica? Pri zadnjih parlamentarnih volitvah l. 1935 so na Slovaškem dobile slovaške stranke naslednje število glasov: agrarci 286.739, socialni demokrati 184.389, čsl. narodni socialisti 51.930, čsl. katoliki (msgr. Šramek) 37.486, obrtniška stranka 41.996, ostale skupine sedanje vladne koalicije 58.091 glasov. V celoti so dobile na Slovaškem stranke sedanje vladne koalicije 661.642 glasov, avtonomistični blok pa samo 489.641 glasov. Ker o volitvah v ČSR pač ne more nihče reči, da ne bi bile svoboden izraz ljudske volje, je iz teh številk jasno, da so slovaški avtonomisti v lastnem narodu v veliki manjšini.

Seton Watson je očital Hlinki, ko je zvedel, da se je pridružil avtonomistični fronti, da ta čin ni bil slovaški. S to politiko niso zadovoljni niti pošteni slovaški katoliki, ki enodušno odklanjajo bratenje z Madžari, katerim je sam Hlinka po černovskem umoru pred madžarskim sodiščem dne 4. maja 1908 zaklical: »Naj se vam to dopade ali ne, vendar ostane večna resnica, da smo mi Slovaki s Čehi en narod in da imamo eno kulturo. Še do najnovejše dobe smo imeli s Čehi skupen jezik.«

Slovaški katoličani bodo sami spoznali, da neprestana opozicionalna in destruktivna politika msgr. Hlinke za nje ni koristna in da bi bilo bolje ustvariti nekak katoliški centrum s češkimi katoliki. Ta skupina bi razpolagala s 615.877 glasovi. Mnogo bolje bi bilo to, kakor pa da z Madžari in Nemci snujejo avtonomističen blok, ki slovaški državni narod v lastni državi potiska na vlogo narodne manjšine.

Jaroslav Quitt

Beograjska razstava

Beograd, 14. aprila. AA. Tudi danes je obiskalo italijansko umetniško razstavo v Beogradu veliko število beograjskega in drugega prebivalstva. Med drugimi odličnimi gosti so si danes razstavo ogledali rumunski poslanik na našem dvoru Viktor Cadere, nemški vojni ataše general von Faber, predsednik mednarodne zveze Penklubov književnik Jules Romain iz Pariza, divizijski general Grgur Ristić itd. Razstavo so si korporativno ogledali tudi številni razredi srednjih šol iz Beograda in nekaterih drugih mest.

Pogreb uglednega beograjskega Slovenca

Beograd, 15. aprila. p. Popoldne je bil pogreb nenadoma umrlega sokolskega delavca, višjega svetnika generalne direkcije državnih železnic Frana Gregoriča. V imenu generalne direkcije se je poslovil od pokojnika višji svetnik Vuletić, v imenu SKJ dr. Dragić, v imenu Sokolskega društva Beograd V, čigar starosta je bil pokojnik, Djordje Paunković, v imenu udruženja nacionalnih železničarjev pa Vladislav Rašić. Pogreba so se udeležili starešinstvo SKJ s podstarešino senatorjem Paunkovićem na čelu, nadalje pomočnik generalnega direktorja Cugmus, višje uradništvo železniške direkcije ter mnogoštevilni Sokoli. Na poslednji poti so ga spremili v zelo velikem številu tudi v Beogradu živeči Slovenci.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Beležke

Notranje homatije v „Slovenčevem“ taboru

Izgleda, da je v bivši SLS zopet oživelo medsebojno obračunavanje. Tako vsaj sklepamo iz notice v »Slovencu«, ki pripoveduje, da je izšel poziv »nekega odbora SLS v Ljubljani« na župane, naj bi se obnovila stara SLS. Znano je, da je zaradi te želje že enkrat grozil izbruh težke krize, ki so jo pa neposredno prizadeti gospodje zatrli. Da bi potolažili svoje prestrašene prijatelje si je sedaj »Slovenec«, kakor se to njemu spodobi, izmislil, da je poziv izšel iz krogov JNS!

V javnosti je okrožnica, o kateri piše »Slovenec«, povsem neznana in tudi mi je še nismo videli. Hvaležni bi bili »Slovencu« za objavo. Znano nam je le toliko, da se med pristaši »obnovitvenega pokreta« še vedno prav pridno pobirajo podpisi in da je zlasti mnogo duhovnikov odločno na strani »starega programa«. Napredni in nacionalni ljudje se seveda v te interne obračune ne vm šavamo, akoravno nismo povsem nepoučeni. Pred nekaj dnevi nam je odličen član obnovitvenega pokreta pokazal pismo, v katerem odličnik službene struje toži, da vsi misionarji v treh letih ne bodo mogli popraviti škode, ki jo je stranka v zadnjih dveh mesecih utrpela. Ta sodba ni le politično interesantna, temveč tudi značilno kaže, kako si gotovi ljudje predstavljajo poslanstvo misijonarjev. Sicer to ni nič novega, vendar pa je zanimivo, ko čitamo tako mnenje črno na belem.

„Dom in svet“ je zopet izšel

Dne 1. aprila smo poročali med beležkami, da je zopet pričela izhajati najstarejša katoliška literarna revija »Dom in svet«, ki jo je lani ustavilo Katoliško tiskovno društvo zaradi hudih načelnih sporov s sotrudniki. Beležko je poznavalec sedanjih slovenskih razmer lahko na prvi hip spoznal za aprilsko potegavščino. Listi izven Slovenije pa tega seveda niso mogli vedeti in so beležko kar po vrsti ponatiskovali.

Sedaj je hotel slučaj, da je aprilska šala postala resnica. Pred nami po enoletnem presledku res leži nova številka »Dom in sveta«. Namesto uvodne besede objavlja uredništvo članek »Trem umrlim sotrudnikom v spomin«. Članek pravi za uvod: »V nezaslišano, nenavadno dolgem presledku — prva dvojna (1. in 2.) številka »Dom in sveta«, petdesetega letnika, je izšla lani dne 22. aprila 1937, in po enem letu, letos spet v aprilu, tale dvojna (3. in 4.) številka — so umrli trije zvesti prijatelji našega lista, prav iz prvih časov: Ivo Trošt, Fran Jaklič in dr. Miha Opeka... Že iz razloga hvaležnosti mora »Dom in svet« mučni molk prekiniti ter prvo besedo po enoletnem molku besedo hvaležnosti, izpregovoriti tem trem rajnkim v spomin.«

Na koncu lista objavlja novi urednik prof. dr. Jože Debevec pregled spora, ki se je lani razvil med izdajatelji in sotrudniki »Dom in sveta« v zvezi z znanim člankom prof. Kocbeka o Španiji. Novi urednik izjavlja, da je uredništvo sprejel samo začasno in pod pogojem, da si sotrudniki še v teku tega leta iz svoje srede izvolijo definitivnega urednika in ga predložijo Katoliškemu tiskovnemu društvu v odobritev.

UJNŽB in politika

Ob nedavni skupščini oblastnega odbora Udruženja jugoslov. nacionalnih železničarjev in brodarjev v Zagrebu so nekateri listi poročali, da je bila izvoljena v upravo kandidatna lista JRZ, dočim je lansko leto zmagala lista HSS. Uprava oblastnega odbora objavlja sedaj izjavo, v kateri te trditve odločno odklanja ter ugotavlja, da je UJNŽB izključno strokovna, strogo nepolitična organizacija, ki v svojih vrstah ne pozna strankarske pripadnosti, ki pa izven organizacije seveda pušča članom popolno svobodo politične opredelitve.

JNS v Šumadiji

V četrtek je bila v Sopotu v kosmajskem srezu sreska konferenca JNS. Udeležba je bila izredno velika in so bile zastopane s svojimi delegati vse občinske organizacije JNS iz kosmajskega sreza. O političnem položaju so poročali narodni poslanci Bogoljub Jevtić, Ilija Mihailović in Ješa Protić.

Kongres Jugorasa

Na pravoslavni veliki ponedeljek bo v Beogradu kongres Jugorasa. Na kongresu bosta govorila predsednik vlade dr. Stojadinović in minister Dragiša Cvetković. Ob tej priliki bo tudi svečana posvetitev zastave osrednjega odbora Jugorasa, ki jo je podaril minister Cvetković. Zborovalcem je dovoljena četrtinska vožnja. Kongresa se bodo udeležili tudi zastopniki slovenske podružnice Jugorasa, zeleni »Združeni slovenski delavci.«

Združena opozicija in njeni disidenti

Za nedeljo 17. aprila so sklicali disidenti beograjske združene opozicije shod v Leskovcu. V letakih, s katerimi vabijo na shod, zatrjujejo med drugim, da se bodo zborovanja udeležili in na njem govorili dr. Maček, dr. Marković, narodni poslanec Stojan Spadijer in drugi. Sedaj je izdal medstrankarski odbor beograjske združene opozicije letak, v katerem sporoča, da nima združena opozicija nobene zveze s sklicanjem shoda v Leskovcu in da so sklicatelji shoda samovoljno najavili na svojih letakih kot govornike dr. Mačka, dr. Markovića in ostale pobornike politike sporazuma.

Ustanovitev Zveze srbskih kulturnih društev

Beograd, 15. aprila. p. V prostorih srbskega kulturnega kluba je bila danes ustanovna skupščina zveze srbskih kulturnih društev. Pogajanja za osnovanje te zveze so trajala več mesecev in so sedaj dovedla do konkretnega zaključka.

Jakčeva razstava v Zagrebu

Zagreb, 15. aprila. o. V Ulrichovem salonu bo prihodnji torek otvorjena razstava akademskega slikarja Božidarja Jakca. Ker slovenski umetniki relativno le malo razstavljajo svoja dela v Zagrebu, pričakuje zagrebška javnost to razstavo z velikim zanimanjem.

Vsem našim spoštovanim odjemalkam in odjemalcem, tudi tistim, ki nameravajo to še postati želimo

prav vesele praznike

Manufaktura *komanditna družba*

Ljubljana — Mestni trg 17.

Če boste utegnili, ne zamudite ogledati si naše izložbe.

Iz »Slovenca« na veliki petek

Človek bi mislil, da bodo gospodje iz Kopitarjeve ulice vsaj na Veliki petek brzdali svoje strasti in svoje sovraštvo. Toda očividno jim je, kakor toliko drugih stvari in zadev, tudi Veliki petek svet samo na jeziku. Zato se nismo prav nič čudili, ko smo v včerajšnjem »Slovencu« čitali originalen izliv »Slovenčeve« zelene zavisti. Gospodom ni prav, da je »Jutro« največji in najbolj razširjen slovenski dnevnik. Mi smo seveda takoj pripravljeni to stvar preizkusiti, zlasti ker »Slovenec« očividno sebe smatra za največjega. Naj nam torej navede v katerem večjem kraju Slovenije ima »Slovenec« več naročnikov nego »Jutro«! Naj nam pokaže, katera številka »Slovenca« ima več inseratov in oznanil, kakor »Jutro«. Naj nam končno pove, v katerih krajih čitajo »Slovenca« vsaj približno toliko kolikor »Jutro«. Čim bo odgovoril, bomo to vprašanje o razširjenosti slovenskega tiska lahko opravili.

Že nekaj časa sem lansira »Slovenec« tudi govorice, da je »Jutro« nekomu na prodaj. Akoravno imajo ta »Slovenčeva« namigavanja očiten značaj zavistnega konkurenčnega manevra in naj bi vzbudila v naši javnosti vtis, kakor da je »Jutro« v opasnosti, da bo spremenilo svojega lastnika in s tem morda celo svoj program, hočemo vendar na kratko na te podlosti odgovoriti.

»Jutro« je last »Jugografike«, družbe z omejeno zavezo, v kateri je ustvarjena stoodstotna sigurnost, da list ne more postati predmet nikakšnih poslovnih transakcij, najmanj pa še takih, ki bi se tikale njegovega programa in načel, ki jih od svojega prvega dne zagovarja in brani. Z ustanovitvijo posebne zadruge »Napredni tisk« je povrh ustvarjena organizacija, ki omogoča, da se lastništvo »Jutra« razširi na čim širši krog odločno naprednih in nacionalnih mož in tako tudi za vso bodočnost zagotovi pred vsako spekulacijo. Gospode iz Kopitarjeve ulice pri tem opozarjamo, da je »Jutro« zgrajeno na drugih moralnih osnovah, kakor si oni to predstavljajo.

Akoravno se je že zgodilo, da ni bilo nikogar, ki bi hotel biti lastnik »Slovenca« in vemo, da razne »akcije«, v katerih imenu »Slovenec« baje govori, odgovornost zanj odločno odklanjajo, a se tudi prvi politični voditelji, katerim »Slovenec« baje služi, vsake zveze z njim otepljejo, je vendar znano, da je dejanski lastnik »Slovenca« Katoliško tiskovno društvo, katerega člani so izključno katoliški duhovniki. Vodstvo tega KTD pozivamo, naj nažene »Slovenčevo« redakcijo, da namesto klevetniških namigavanj odkrito izjavi: Kdaj in komu so »lastniki Jutra« prodajali »Jutro«? Kdo je mogel »zaključiti« posel, ki bi spravil »Jutro« v njegovo last ali pa mu vsaj omogočil, da spremeni »Jutrov« program in »Jutrovo« stališče?

Na dan z besedo! Čez praznike bo časa dovolj za razmišljanje.

Jubilejni turnir LŠK

Ljubljana, 15. aprila.

Štiri partije današnjega V. kola so se končale že popoldne, ostale bolo pa nadaljevali zvečer. Najprej sta odnehala Szabe in dr. Astaloš. Cambridge Springs varianta se je mirno razvijala in je po generalni zamenjavi figur nastala trdnjavska končnica. Partija je bila po 36 potezah remis. Tot in Šorli sta igrala dunajsko partijo. Šorli je slabo obravnaval otvoritev in je šel prišel v prednost ter si ustvaril zelo močna prosta kmeta v središču. Položaj je bil za Šorlija zelo težek, pridružila se je še časovna stiska, situacija je kmalu toliko dozorela, da se je vdal. Tretja sta končala dr. **Trifunović** in **Foltys**. V francoski partiji je že v otvoritvi prišlo do zamenjave dam in lovcev, nakar se je pozicija tako poenostavila, da je vse kazalo na remis. Iznajdljivi Trifunović pa je sijajno nadaljeval in spravil črnega v stisko. Posrečilo se mu je s trdnjavo prodreti med nasprotne kmete in dva ugrabiti. S tem je dobil vezana prosta g in h kmeta, ki sta nezadržno hitela v kraljici. Foltys je v 45. potezi kapituliral. V igri z damskim kmetom med **Nedeljkovićem** in **Pircem** se je po zamenjavi dam razvila borba za nadvlado v središču. Pircu se je posrečilo dobiti prostega kmeta in vezati nasprotne figure, beli pa se je izvrstno branil in je zato Pirc v 38. potezi pristal na remis.

Vse ostale partije so bile prekinjene. **Kostić** je igral s **Preinfalkom** špansko partijo z odprto igro. Nastali so hudi zapleti. Partija je bila prekinjena v nejasnem položaju. Dr. **Vidmar** je igral s **Furlanijem** ortodoksni damski gambit in je slednji uporabil Laskerjevo obrambo. Partija je potekla zelo zanimivo. Dr. Vidmar je s kmeti obvladal središče, kamor je črni moral postaviti težke figure. Beli je zaradi tega imel možnost operacij na krilih in sploh bolj svobodno igro. Furlani je hotel z zamenjavo dam poenostaviti položaj, je pa v nadaljevanju spregledal kvaliteto. Igra je bila po 37. potezi prekinjena v znatno ugodnejšem položaju za dr. Vidmarja. Nekaj evo evrstnega je bila igra med **Steinerjem** in dr. **Tartakowerjem**. Beli je igral špansko partijo, dr. Tartakower, ki silno rad hodi svoja pota, pa je odgovarjal na stari klasični način, kakor je bil pred 100 leti v navadi v času Morphyja in Andersena. Nastala je končnica kmetov, v kateri ima beli par lovcev, črni pa lovca in skakača. Ob prekinitvi je položaj nekoliko ugodnejša za Steinerja, ki pa brzkone ne bo zadostoval za zmago. Zelo mirno je bilo v srečanju med **Bröderjem** in **Vidmarjem** ml., Beli je otvoril z damskim gambinom, Vidmar pa je izbral Čigorinovo obrambo. Partija je bila prekinjena v popolnoma nejasnem položaju. Vse kaže, da bo tudi v V. kolu večina partij remis.

Na večernem delu turnirja so se Bröder z Vidmarjem ml. in Steiner s Tartakowerjem brez nadaljevanja sporazumeli za remis. Dr. Vidmar je Furlaniju ujel figuro in se je slednji vdal. Partija Kostić - Preinfalk do 22. še ni bila končana.

Stanje po 5. kolu: Bröder, dr. Trifunović 3 in pol, Kostić, Tot 3 (1), Szabo 2 in pol (2), dr. Vidmar 2 in pol (1), dr. Astaloš, dr. Tartakower 2 in pol, Preinfalk, Pirc 2 (1), Furlani, Nedeljković 2, Steiner, Vidmar ml. 1 in pol (1), Foltys 1 (1), Šorli 0.

V VI. kolu se srečajo naslednji pari: Furlani — Šorli, Pirc — Tot, dr. Astaloš — Nedeljković, Vidmar ml. — Szabo, Foltys — Bröder, dr. Tartakower — dr. Trifunović, Preinfalk — Steiner in dr. Vidmar — Kostić.

Japonske operacije proti južni Kitajski

Šanghaj, 15. aprila. o. V tukajšnjih krogih so izzvali mnogo skrbi glasovi, da namerava japonska vojska sedaj zares vdreti v južno Kitajsko, da bi razbremenila fronti v srednji in severni Kitajski od kitajskega pritiska, ki je zlasti na severu postal že povsem nevzdržen. Že vse zadnje dni prihajajo iz Hongkonga in Kantona vesti, da so se večji transporti japonskega vojaštva pod zaščito japonskega vojnega brodovja zopet pojavili ob obali južne Kitajske in zlasti v bližini Amoja. Današnje vesti iz Kantona in Fučova pravijo, da so se Japonci že pričeli izkrcavati na področju med Amojem in Fučovom. S Formoze so prepeljali s celo vrsto velikih parnikov pet divizij japonske vojske z vsemi vojaškimi potrebščinami, tanki, topovi, odklopni avtomobili in trenom. Po teh vesteh so se Japonci pričeli izkrcavati na več krajih in takoj prodirati v notranjost dežele, da bi si v naglici ustvarili trdno operativno bazo.

Kitajci samo še 8 km pred Šanghajem?

Hankov, 15. aprila. b. Po tri dni trajajočih hudih bojih so se Kitajci polastili dveh strateško izredno važnih mest ob Rumeni reki: Šujuana in Pinluja. Njihova ofenziva je sedaj naperjena proti mestu Jihsijen. Kitajske čete v okolici Šanghaja pa so med tem zasedle kraj Čenju, ki je komaj 8 km oddaljen od Šanghaja.

Čangkajšek ranjen?

Tokio, 15. aprila br. Zastopnik zunanjega ministra je danes izjavil novinarjem, da je bil kitajski maršal Čangkajšek po zanesljivih informacijah ob priliki letalskega napada na Čangša ranjen na obeh nogah. Hudo ranjen je bil tudi kitajski notranji minister. (Iz drugih virov doslej ni potrdila te vesti, pred dnevi z japonske strani razširjene vesti, da je maršal Čangkajšek po tem bombardiranju izginil, pa so se izkazale za izmišljene.)

Pohod Sokolstva na Rakek

Za poklonitev Sokolstva pred spomenikom Viteškega kralja Aleksandra I. na Rakeku dne 24. aprila se je iz žup Kranj, Maribor, Novo mesto in Ljubljana prijavilo nad 4000 udeležencev. Zato bo ljubljanska sokolska župa posredovala pri direkciji državnih železnic, da bo uvedeno zadostno število vlakov, ki bodo vozili v obe smeri, tako, da bodo imeli udeleženci vseh krajev Slovenije najlepše zveze.

Udeleženci poklonitve na Rakeku se bodo lahko poslužili ugodnosti polovične vozne cene z nabavo železniškega obrazca K 13 (din 20.50) na osnovi posebnega rešenja prometnega ministrstva, ali na osnovi sokolskega uverenja po stalnem pravilniku za članstvo SKJ (din 18.50). Te dve ugodnosti pa veljata samo za članstvo in naraščaj s sokolsko izkaznico. Svojci nečlani se bodo lahko poslužili nedeljske povratne karte (din 21.50).

Glede na to društvom ljubljanske župe ni treba pošiljati župi od članstva pobranih zneskov. Društvom, ki so to že storila, bo znesek takoj vrnjen.

Podrobna in točna navodila bodo priobčena v dnevnih listih v torek dne 19. aprila. Zdravo! Sokolska župa Ljubljana.

Vremenska napoved

Dunajska: Spremenljivo oblačno, večini pa jasno in znatno topleje.

Ob njegovi sedemdesetletnici

Danes izide jubilejna številka »Slovenskega Naroda« v proslavo sedemdesetletnice, kar list izhaja.

Je to jubilej, velepomemben ne samo za list kot tak, marveč tudi za vso slovensko javnost. »Slovenskemu Narodu« pripada levji del zaslug na formiranju slovenske narodne zajednice. On je vzgojil našo narodno inteligenco, pod njegovim vodstvom smo uveljavili svoj jezik v zasebnem in javnem življenju ter ga po težkih, jeklene odločnosti, vztrajnosti in silnih žrtev zahtevajočih borbah končno uvedli vsaj delno v urade in šole že pred osvobojenjem.

Kaj smo bili Slovenci, ko je leta 1868. začel izhajati »Slovenski Narod«?

V glavnem ljudska gmota, tavajoča še v mraku nacionalne nezavednosti. Peščica idealnih narodnih duhovnikov in enako majhna peščica narodno zavednih posvetnih izobražencev sta se trudili, da spravita vsaj nekaj svetlobe v ta mrak ter dvigneta ljudstvo k narodni zavesti in želji po prosveti in izobrazbi. Bilo je to neizmerno težko delo. Časi primitivne vaške šole so to bili, a še te šole so bile redko sejane. V njih so učili deco čitati, pisati in veronauk, pa še to po večini v tujem jeziku. Bele vrane so bili oni učitelji in duhovniki, ki so otroke vzgajali v narodnem duhu.

V takšnih razmerah so bile začele orati ledino Bleiweisove »Kmetijske in rokodelske Novice«, ki jih je v njihovih težnjah podpirala, vendar dokaj neznatno, »Zgodna Danica« Luke Jerana. Polagoma so se vendar začele kazati konture narodno se prebujajoče mase. Toda struktura tega naroda je bila še povsem primitivna. Nismo imeli izoblikovanega srednjega stanu, ne razumništva, kar skupaj s kmetom šele tvori narodno celoto.

V tej dobi se je rodil »Slovenski Narod.«

Bila je to doba, ko je v Avstriji prevladal liberalni svetovni nazor in ko je bil uveden novi šolski državni zakon, ki je napravil konec konfesionalni šoli. Šolstvo je prešlo v roke države, pokrajine. Oficielni program novega lista je bil glede šolstva še zelo konservativen, toda ustanovitelji in uredniki »Slovenskega Naroda« dr. Josip Vošnjak, Ante Tomšič, Josip Jurčič in drugi — so bili možje širokega obzorja, prežeti s svobodoumnimi idejami. Spoznali so neprecenljivo važnost novega šolskega zakona za ljudsko prosveto in so od vsega začetka stvarno usmerili pisavo lista v pravcu, ki mu je kmalu dal vlogo najodločnejšega in najdoslednejšega zagovornika in branitelja nove šole in njenega učiteljstva.

To svojo nalogo je izpolnjeval »S. N.« s tako vnemo in neizprosnostjo, ki se javlja v človeku samo ob zavesti, da se bori za dobro in splošno koristno stvar. To njegovo stališče je listu prineslo mnogo nasprotnikov in sovražnikov, ker je stara konfesionalna šola imela med Slovenci, zlasti med duhovščino, še mnogo pristašev. V tem načelnem nasprotstvu glede šolskega vprašanja so bile že takrat podane prve klice kasnejše ločitve duhov tudi v Sloveniji.

V duhu gesla »s prosveto k svobodi« je pričel »Sl. N.« neustrašeno borbo za šolo v materinem jeziku in za čim več šol. Ni bila lahka ta borba. Na eni strani je bila avstrijska šolska uprava, ki se je z vsemi silami in sredstvi upirala poslovenjenju naših šol, na drugi strani pa nasprotstvo konservativnega tabora in odpor neukega ljudstva proti šoli sploh. Vse to je sprva močno zaviralo razvoj našega modernega šolstva v še hitrejšem tempu, a ustaviti ga ni moglo. Danes smemo biti Slovenci ponosni na svojo šolsko izobrazbo. Ni neskromnost, ako si »Slovenski Narod« upravičeno lasti znaten del zaslug za to, da se je naše šolstvo tako lepo in močno razvilo, da si je naše zaslužno učiteljstvo po stradanju in hudem trpljenju končno priborilo kulturnega človeka vredno eksistenco in da se nahaja danes naše ljudstvo na visoki kulturni stopnji.

Pred 70 leti Slovenci nismo imeli svojega srednjega stanu, ne potrebnega števila svojega razumništva. Naša mesta in naši trgi so bili z malimi izjemami v nemških, oziroma nemškutarskih rokah, Ljubljana sama je bila trdno v nemški posesti, celo v deželnem zboru kranjskem, — da ne govorimo o drugih sličnih korporacijah, — so imeli Nemci večino, ne toliko seveda po svojem številu, kakor po zaslugi premeteno sestavljene volilne geometrije.

Meščan je bil z redkimi izjemami Nemec ali nemškutar. Uradnik, vzgojen v nemških šolah, trgovec in obrtnik, izučen pri nemškem trgovcu in obrtniku, živeč neprestano v nemškem okolju, — kje naj bi se navzel nacionalnega duha? Iz slovenskih knjig in časopisov, ki jih ni bilo? Segal je po nemški knjigi in njegova vsakdanja duševna hrana je bila nemško časopisje iz Gradca in z Dunaja. Ako je tudi sprva še čutil s svojim ljudstvom, polagoma je postajal, ne da bi se tega prav zavedal, neškutar, često bolj zagrizen in udaren kakor rojeni Nemec.

Naravni proces je to bil, ki bi se nezadržano razvijal dalje, ako bi ne bil ob pravem času ustanovljen »Slovenski Narod«, ki je najprej zavrl, nato zajezil in končno popolnoma ustavil ta proces.

»Slovenski narod« je bil osnovan predvsem za srednji stan, za razumništvo. Treba je bilo pridobiti za slovensko stvar mesta in trge, kjer so bili gospodujoč element obrtniki, trgovci in uradniki. V teh je bilo treba vzbuditi narodno zavest in jih vključiti v narodni organizem. List je sistematično opravljal to nalogo. Predvsem je propagiral narodno misel, učil ljubiti materin slovenski jezik in rodno grudo ter spoštovati domače navade in običaje, obenem pa je z vso odločnostjo zahteval, naj se priznajo slovenskemu jeziku vse pravice v cerkvi, uradu in šoli, slovenskemu človeku pa v javnem življenju. V trgovskih, obrtniških in inteligenčnih krogih, v kolikor niso bili že odpadli, so presenečeno prisluhnili tej nevajeni govorici. Sprva so čitali list bolj iz radovednosti, kmalu pa se jim je zazdelo, da jim govori iz srca, in končno so spregledali in se samo čudili, kako so mogli tako dolgo tavati v temi narodne nezavednosti in brezbrižnosti. Mladina je kajpak takoj segla po listu in se popolnoma vdala njegovemu vplivu.

Seve, med spoznavalci narodne ideje in spreobrnjenci je bilo še dokaj malodušnih dvomljivcev, ki niso prav verjeli, da bi mogel mali narodič Slovencev, navezan samo nase, voditi uspešno borbo na dve fronti, proti nemštvu in dunajskemu režimu. No, tudi tem malodušnim črnogledom je znal »Slovenski Narod« sčasoma vcepiti vero v končni uspeh započete nacionalne borbe. V zvezi s slovensko narodno mislijo je list z močnim poudarkom propagiral jugoslovensko in slovansko idejo. Slovenci, osamljeni, navezani samo na svoje moči, bi se ne mogli z uspehom upirati sovražnemu navalu, prihajajočemu od treh strani in bi morali končno podleči, ako bi ne imeli zaslombe in opore v enokrvnih bratih Hrvatih in Srbih, kakor tudi pri ostalih Slovanih, predvsem pa v veliki slovanski Rusiji. Zato jih mora dvigati zavest, da jim je zasiguran nacionalni obstanek v tesni naslonitvi na Hrvate in Srbe in skupno s temi na ostale Slovane.

To so bila načela, ki jih je »Slovenski narod« vneto in dosledno propagiral in oznanjal. In to z uspehom. Nacionalna misel je tako dobila krepko podlago. Malodušnost je ginevala, narodna ideja je jela pridobivati tla po mestih in trgih in preje apatični inteligent se je začel uvrščati v slovensko narodno družbo, ki se je polagoma začela čutiti tudi kot član velike jugoslovenske skupnosti v okviru mogočne slovanske rodbine. S tem čuvstvom v srcu je naraščal slovenski narodni ponos in utrjevala se je vera v boljšo in v lepšo bodočnost lastnega roda, jugoslovenstva in vsega slovanstva vobče. Nacionalna borba je bila sedaj lažja in vodila se je z večjim elanom in z večjim zaupanjem vase. Zato tudi uspeh ni izostal! Zaporedoma prehajala mesta in so prehajali trgi, do takrat tuje trdnjave na slovenskem ozemlju, v slovenske roke. Kmalu je zaplapolala tudi nad našim središčem Ljubljano slovenska trobojnica.

Pričela se je doba nacionalnega, kulturnega in gospodarskega razvoja in napredka. Ali v tem razvoju se ni nikdar izgubila zveza, ki je družila Slovence od narodnega preporoda naprej s hrvatskimi, srbskimi in ostalimi slovanskimi brati. Jugoslovenska in slovanska ideja je ostala tudi v tem razdobju živa, učinkovita in delujoča, saj ji je »Slovenski Narod« neprestano prilival novega goriva. To se je pokazalo ob balkanski vojni, zlasti pa v času svetovne vojne.

Žito jugoslovenske in slovanske ideje, ki ga je »Slovenski Narod« tako neumorno sejal dolga desetletja, je šlo v klasje in obrodilo sad. Izpričujejo to številni naši dobrovoljci na dobruški in solunski fronti, mnogobrojni jetniki po avstrijskih ječah in taboriščih in žrtve avstrijskega krvnika.

Končno je vzkliila naša svoboda. Ali smo bili pripravljeni nanjo? V kolikor smo bili, je bila to v velikem delu zasluga »Slovenskega Naroda« in njegovih sotrudnikov »Preporoda«, »Jutra« in »Dneva«, ki so se mu pridružili v zadnjih letih pred veliko vojno.

Ako si torej predočimo dogajanja v naši ožji domovini od leta 1868 naprej do danes moramo ugotoviti, **da je zgodovina lista »Slovenski Narod«, zlasti v prvih 50 letih, obenem tudi zgodovina slovenskega naroda, saj so dejanja in nehanja lista, njegova načela in ideje nerazdružno povezane s temi dogajanji.**

»Ako kdo, je »Slovenski Narod« v tem razdobju dovršil ogromno in velezaslužno delo in si z njim priboril eno najčastnejših in najvidnejših mest v slovenski zgodovini.

Zaslužnemu tovarišu v borbi za nacionalne ideale ob njegovi sedemdesetletnici naše iskrene čestitke!

Prezident ČSR dr. Eduard Beneš z gospo Hano

(Najnovejši posnetek — Glej članek »Ave, Praga!« na strani 16.)

Vozni red izletnikov na Oplenac

V kratkem prejmejo prijavljenci tiskane prospekte

Ljubljana, 14. aprila

Lahko si mislite, da opravki izletnega odbora CMD, ki bo 1. maja popeljal 530 Cirilmetodarjev na Oplenac niso majhni. Vendar se vse razvija v lepem redu in je zdaj že določen naslednji vozni red: Iz Ljubljane bo krenil posebni brzovlak v soboto 30. aprila ob 20.20, naslednji postanki so: Litija 20.50, Zagorje 21.07, Trbovlje 21.12, Hrastnik 21.17, Zidani most 21.30, Radeče 21.33, Sevnica 21.50, Brežice 22.17. V Zagreb prispemo ob 23. uri in nadaljujemo ob 23.25. V Beogradu smo v nedeljo ob 7. zjutraj, zavijemo takoj ob 7.11 dalje v Šumadijo in prispemo v Mladenovac ob 8.23. Od tam potem z avtobusi na Oplenac in sicer v več partijah. Na postajo se vrnemo popoldne ter bo odhod vlaka iz Mladenovca ob 16. uri, v Beograd pa prispemo ob 17. 03. Povratek bo iz Beograda v noči od ponedeljka na torek ob 1.30, v Zagrebu bomo v torek ob 9. zjutraj in potem opoldne spet v Ljubljani.

Kakor smo že poročali, je vsem državnim in samoupravnim uradnikom in nameščencem dovoljen za čas izleta dopust, ki jim v redni dopust ne bo štet. Kr. banska uprava je dopust dovolila z odlokom I. 3371/I in naj se vsakdo javi pri svojem šefu. — Izletni odbor je prav zadnje dni prejel kopo pisem s številnimi željami. Zlasti bi vsakdo rad sedel pri oknu. Na žalost seveda vsem ne bo mogoče ustreči. Glede stanovanj skoro vsi izražajo željo, da bi nočevali v Nabavljalni zadrugi in Učiteljskem domu. Tudi to ne bo mogoče, pač pa je poskrbljeno, da bodo prenočišča vsepovsod ustrezljiva. Oni, ki si sami izbirajo prenočišče, naj si pravočasno rezervirajo sobo direktno pri hotelih v Beogradu, ker bo zavoljo velesejma stiska.

Natančni prospekti bodo konec drugega tedna razposlani vsem prijavljencem. Na njih bo imel vsakdo naznačeno številko sedeža v vlaku. Pri tako velikem številu je razumljivo, da bo treba varovati red zlasti pri prevažanju iz Mladenovca na Oplenac. Oni, ki so se prvi prijavili, bodo v prvi skupini. Vodstvo izleta naproša izletnike, naj vpoštevajo navodila vodstva in rediteljev in naj pripomorejo, da se bo vse razvijalo v najlepšem redu. Pri transportu tako velikega števila izletnikov je lastna disciplina najnujnejši pogoj celotnega uspeha. Da bo vožnja udobna, je preskrbljeno. V vlaku bo ordiniral tudi zdravnik in bo na razpolago bufet. Za danes dovolj, kaj ne, podrobnosti sledijo v prospektu in prihodnjo nedeljo. Vsem Cirilmetodarjem pozdrav in velikonočne čestitke!

Zadnja pot Simona Viherja

Vuzenica, 15. aprila.

Lepo se je oddolžila Vuzenica svojemu dolgoletnemu nadučitelju Simonu Viherju. Velika množica ljudstva ga je spremila na zadnji poti in pokazala s tem, da ceni delo idealnega učitelja in narodnega buditelja. Med pogrebci smo opazili tudi mnogo zunanjih gostov, bivših njegovih učencev. Posebno se je oddolžila svojemu častnemu članu domača gasilska četa, ki ga je ponesla od hiše do groba. Spremljala ga je tudi deca vuzeniške šole, v kateri je vzorno deloval pokojnik celih 34 let. Po cerkvenih obredih mu je zapel šolski pevski zbor pesmico »Gozdič«, v cerkvi pa domači pevci žalostinko »Človek, glej«.

Na grobu se je najprej poslovil od rajnega učenec Hartman za deco, kateri je veliki pokojnik posvetil vse svoje sile, nato šolski upravitelj Cvetko v imenu učiteljstva in šole. Sledil je poveljnik gasilske čete Mravljak, ki je opisal Viherjevo delo v Vuzenici. Zlasti je omenil njegovo izvenšolsko delo, ko je v predvojni dobi pomagal slovenski občini prebroditi marsikatero težavo, ko je pomagal ustanoviti gasilno društvo, hranilnico in podružnico CMD in se udejstvoval v vseh domačih občekoristnih organizacijah. V delno oddolžitev za delo je bil izvoljen za častnega občana vuzeniškega in častnega člana gasilnega društva, prejel pa je tudi z najvišjega mesta priznanje v obliki reda sv. Save IV. stopnje. Baš s tem svojim delovanjem si je sam postavil spomenik, trajnejši od kovine, narod pa se mu v hvaležnosti klanja. Sledili so še govori ravnatelja Franca Mravljaka, ki se je ganljivo poslovil od vzgojitelja in prijatelja v imenu njegovih bivših učencev, dr. Pregla, ki je vzel od Viherja slovo v imenu Sokola, in domačega župana Peruša za občino, nato pa je zapel nagrobnico še šolski pevski zbor in mešani zbor prelepo »Vigred«.

Ogromno število vencev, ki so jih poklonili sorodniki in prijatelji, je ob koncu pokrilo grob daleč na okoli in grob je zasula še deca s cvetjem, ki ga je rajni ljubil kakor našo pohorsko zemljo. Ohranili ga bomo v trajnem, svetlem spominu!

Artur Schöpf, žrtev naših planin

Truplo 27 letnega ponesrečenca prepeljano v Nemčijo

Bohinjska Bistrica, 15. aprila.

Veljkonočni prazniki so že od nekdaj prazniki tragične smrti v gorah. Pomlad polagoma zmaguje iz doline proti vrhovom, snežišča se tope pod solnčnimi žarki, pa se dvizajo smučarji, da ujamejo še poslednjo priliko bele opojnosti, za smučarji pa v trumah prihajajo turisti. V nobene mdrugem letnem času ni toliko živega vrvenja v planinah, a v nobenem drugem letnem času ni toliko živega vrvenja v planinah, a v nobenem drugem času tudi ni toliko smrtnih nesreč. V torek je pod Bogatinom padla prva žrtev letošnje pomladi, nemški državljan, 27-letni zasebni uradnik Artur Schöpf iz Chemnitza.

Schöpf je prišel dne 10. t. m. s svojim prijateljem Trommlerjem in njegovo soprogo preko meje, da prebije kratek oddih na belih poljanah Komne. V torek se je v družbi Trommlerja in njegove soproge odpravil proti Malemu in Velikemu Bogatinu in dalje proti Podrti gori in Govnjaču. Na progi je naletel na izredno lepo, vabljivo, a tudi izredno strmo snežišče, po katerem se je v divjem smuku spustil proti Govnjaču. Komaj je še utegnil zaklicati spremljevalcem, naj vozita za njim, pa jima je že izginil izpred oči. Trommlerjevima pa se je zdela strmina le malo prerjskantna in sta iz previdnosti rajši krenila po lagodnejši poti. Ko sta prispela na sedlo nad Govnjačem, sta se začudila, da njunega spremljevalca še nikjer ni. Kmalu pa sta opazila, kako leži Schöpf kakih 100 m niže v plazišču. Prvi hip sta menila, da se je najbrž s smučmi tako nerodno zapletel, da se ne more rešiti, in sta pohitela, da mu pomagata. Ležal je z glavo zarit globoko v sneg. A ko sta ga skušala dvigniti, sta z grozo opazila, da je mrtev. Iz ust mu je v curku lila kri.

Trommlerjeva se je podvizala v Dom na Komni, da je obvestila druge smučarje o nesreči. Med njimi so bili tudi trije zdravniki, dva Nemca in dr. Mašek iz Zagreba, ki so se takoj pridružili reševalcem. Ko so prišli na kraj nesreče, so zdravniki ugotovili, da si je Schöpf pri padcu zlomil tilnik. Na nosilih so mrtvega smučarja prenesli najprej na Dom na Komni, od tam pa v dolino Savice, kamor je prispela tudi uradna komisija. Na željo njegove matere so truplo prepeljali v Nemčijo. Pokojni Artur Schöpf je bil izboren smučar, njegovi tovariši v snegu so imeli priliko, občudovati njegovo odlično tehniko. S krsto sta naše planine zapustila tudi Trommler in njegova gospa, da spremita dragega prijatelja na njegovem žalostnem povratku v domovino.

Grofica Walewska in cesar Napoleon

Ena največjih želja Grete Garbo, ki ji jo je izpolnila filmska družba Metro Goldwyn Mayer, je bila vloga najslavnejše Napoleonove ljubavnice grofice Marije Walewske. Težko je bilo najti njej doraslega partnerja, ki bi podal poznano podobo velikega Korzičana do vseh potankosti ver-

no in umetniško. Ta naloga je dovedla Greto Garbo in Charl Boyerja do skupnega ustvarjanja največjega svetovnozgodovinskega filma »Grofica Walewska«.

Obiskovalcem kina je gotovo še v spominu Charles Boyer kot nepozabni lik Rudolfa v »Mayerlingu«, a v »Grofici Walewski« kreira vlogo Napoleona, največjega, vedno nemirnega in snujočega imperatorja vseh časov. »Grofica Walewska« je film milijonske inscenacije in mojstrske igre, saj se srečata dva velikana: kraljica filma in cesar Francozov. Zgodovinske osebnosti posegajo v dejanje, obdano z nezaslišnim sijajem. Z živo sugestivno sliko odkriva skrivnosti zasebnega življenja in intimnih ur velikega osvajalca. Potem spet življenje, ki je neizprosno pisalo zgodovino, preoblikovalo lice Evrope, rušilo staro in gradilo novo, požiralo milijone ljudi, ena sama nepretrgana veriga borb, zmag in porazov. In skozi ves ta kaos se vije tiha ljubezen mlade poljske grofice Marije Walewske, ki je vztrajala do zadnjega ob Napoleonu, tudi ko so ga že vsi zapuščali. Ta velefilm zvestobe in samozatajevanja je svetovna kritika proglasila za najmočnejše delo zadnjih let in ga bomo videli za veliko noč v kinu Matici.

*** Pri zaprtju** in motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec navadne Franc Jožefove grenčice.

Gospodarstvo

K uredbi o 4 milijardnem notranjem posojilu

Že v včerajšnji številki je »Jutro« objavilo vsebino uredbe o emisiji 6% državnega notranjega posojila za javna dela in narodno obrambo, ki je bila izdana na osnovi pooblastila iz § 103 finančnega zakona za tekoče leto. Od izkupička posojila se bo porabilo 1500 milijonov za gradnjo železnic, 1500 milijonov za narodno obrambo, 500 milijonov za gradnjo glavnih državnih cest, 250 milijonov za javne zgradbe in 250 milijonov za melioracijska dela (od tega 25 milijonov za higijensko asanacijska dela). Podrobni razpored bo določil ministrski svet.

Emisija se bo vršila postopno v 6 letih, tako da bo znašala **posamezna letna tranša 600 do 700 milijonov.** Nominalna vrednost posamezne obveznice bo razmeroma znatna in bo znašala 5000 din. Izdani pa bodo tudi skupni komadi za 50.000, 100.000 in 500.000 din.

Posojilo bo dolgoročno in se bo **amortiziralo v 50 letih,** bodisi z odkupom na borzi, če bo tečaj pod nominalo ali pa z žrebanjem, če se bo tečaj gibal na nominali ali pa bo še višji. Obveznice tega posojila bodo oproščene vseh sedanjih in bodočih davkov ter državnih in samoupravnih dajatev. Uživale bodo pupilarno sigurnost in se ne bodo mogle konvertirati v prvih 10 letih trajanja, računajoč od dne vpisa za poslednje tranše. Ne glede na obstoječe zakonske predpise bodo lahko ustanove, ki morajo javno polagati račune, bilancirale te obveznice po nakupni vrednosti. 6% obresti se bodo plačevale polletno za nazaj, anuitetno službo pa bo vršila Državna hipotekarna banka v svojstvu finančnega agenta. Za to posojilo **zastavlja država čiste dohodke monopolske uprave,** ki bo ustrezajoče zneske za obrestno in amortizacijsko službo polagala mesečno pri Državni hipotekarni banki. Izvedba programa predvidenih del bo poverjena posebnemu odboru pri Državni hipotekarni banki, ki bo sestavljen iz predstavnikov finančnega, voinega in gradbenega ministrstva ter Državne hipotekarne banke.

Izjava finančnega ministra

O priliki objave gornje uredbe je finančni minister gosp. Dušan Letica podal daljšo izjavo, iz katere posnemamo naslednje:

Emisija novega posojila se bo izvršila **brez kakršnihkoli ukrepov prisilnega značaja,** ker bo po mnenju g. finančnega ministra prostovoljni odziv publike zadosten za uspeh emisije. Če bi se posojilo emitiralo v celoti naenkrat, bi to morda predstavljalo neko nevarnost in bi lahko izzvalo nepovoljne posledice na domačem trgu kapitala. Zato bo emisija razdeljena na 6 let, kar se spričo absorpcijske moči našega tržišča kapitala in spričo stabilnosti tečajev državnih papirjev lahko izvede brez težkoč. Vsakoletna emisija bo tem lažje izvedljiva, ker bodo **pri vpisu sodelovali državni denarni zavodi,** ki imajo na razpolago znatna gotovinska sredstva.

Vprašanje je, kako bo emisija vplivala na tečaje že obstoječih državnih papirjev. Finančni minister je mnenja, da emisija ne bo imela nikakih nepovoljnih posledic za stabilnost tečajev ostalih državnih papirjev in da bo tržišče državnih papirjev tudi v bodoče čvrsto in stabilno. Naš trg državnih papirjev se naglo razvija in postaja vedno močnejši činitelj pri državnih finančnih operacijah. **Načrt za** emisijo posojila predvideva zelo oprezno postopanje. Emisije posameznih tranš se bodo izvršile paralelno z napredovanjem javnih del. Če pa bi posamezna javna dela zahtevala večja sredstva, ki jih trenotno ni mogoče dobiti na trgu dolgoročnega kapitala, bo **finančni minister lahko vzel predujem na račun prihodnje tranše posojila.**

Obvezno nalaganje rezerv v državne papirje

V tej zvezi je treba upoštevati tudi predvideno uredbo o ustanovitvi poslovnih rezerv in rezervnih fondov pri zavarovalnicah, ustanovah socialnega zavarovanja, denarnih zavodih, zadrugah in zadružnih organizacijah ter podjetjih, ki imajo obliko delniške družbe. Ta uredba bo omogočila trajno možnost plasiranja državnih vrednostnih papirjev za celo vrsto let. **Po najskromnejših cenitvah bo znašala vrednost državnih papirjev, ki jih bodo te ustanove na leto vložile v svoje rezervne fonde, najmanj 300 milijonov din; od tega bo odpadlo skoro 200 milijonov din na plasiranje rezerv pokojninskega zavarovanja.** Če se gornji znesek 300 milijonov din primerja z vsakoletno emisijo novega posojila, tedaj vidimo, da bo od novega posojila cirkulirala v prometu le polovica, kar tudi pri najneugodnejših razmerah ne bo moglo izzvati nikakega pritiska na obstoječe tečaje državnih papirjev.

Po mnenju finančnega ministra je treba 6% obrestno mero smatrati kot normalno obrestno mero za državni kredit v naši državi.

Prva tranša bo emitirana jeseni

Kakšen bo emisijski tečaj novega posojila, danes še ni mogoče točno vedeti, ker se bo **emisija prve tranše izvršila šele v teku jeseni. S precejšnjo sigurnostjo pa lahko računamo, da bo emisijski tečaj na pariteti odnosno ne bo mnogo nižji od paritete.** Obstoječi 6% državni papirji imajo danes na borzi tečaj, ki se približuje 95% nominala, in je verjetno, da se bo ta tečaj kmalu približal nominali.

Vprašanje konverzije starih posojil

V zvezi z emisijo novega posojila postaja aktualno vprašanje, kakšna bo usoda dosedanjih državnih papirjev, ki imajo večjo obrestno mero nego 6%, zlasti če se smatra 6% obrestna mera kot normalna, odnosno ali se bo izvedla konverzija teh starih državnih papirjev z namenom, da se obrestna mera zniža ter spravi v sklad s sedanjim stanjem na trgu državnih papirjev. Četudi bi bila glede na prizadevanja vlade, da se spravi obrestna mera državnih papirjev v sklad s splošnim zniževanjem obrestne mere v naši državi, taka konverzija naravna, vendar **emisija novega posojila,** po izjavi finančnega ministra, **ne bo vezana na nobeno konverzijsko operacijo prisilnega značaja; vse, kar bo treba v bližnji bodočnosti urediti, je to, da se nacionalnim tranšam 8% in 7% Blairovega posojila ter 7% Seeligmanovega in 7% stabilizacijskega posojila, katerih normalna vrednost se še danes obračunava v dolarjih odnosno francoskih frankih, omogoči pretvoritev v dinarske papirje, in sicer izključno v interesu in s pristankom samih imetnikov teh papirjev.**

Gradbena delavnost in hipotekarni kredit

V vseh državah je potek gospodarske depresije znova potrdil znano dejstvo, da je obseg gradbene in investicijske delavnosti odločilnega pomena za konjunkturni razvoj, zlasti pa za prebroditev depresije, kajti bistvena značilnost vsakega depresivnega stanja v gospodarstvu je prav zastoj investicijske in gradbene delavnosti. Mnoge države so zaradi tega napravile ogromne napore, da z javnimi deli pomagajo prebroditi depresijo v gospodarstvu. Cilj teh naporov je povsod ta, da se gospodarsko življenje zopet spravi v tek in pogon, dokler se ne razvije privatna investicijska in gradbena delavnost in se ne pojavi privatna iniciativa.

V poteku gospodarske depresije se vedno proti koncu depresivnega stanja pojavi rastoča obilica na denarnem trgu. Tvorba kapitala tudi v najbujši dobi depresije ne prenehа, četudi se njen obseg precej skrči. Ker pa se novo ustvarjeni kapital ne potroši za investicije, pričenja naraščati obilica razpoložljivih denarnih sredstev, ki končno pomaga podžgati privatno iniciativo.

Tudi pri nas kaže ves potek gospodarske depresije iste znake. Na denarnem trgu je nastopila izredna likvidnost, ki se kaže v stalnem dvigu brezobrestno naloženih denarnih sredstev, zlasti na čekovnih računih pri Poštni hranilnici in pri Narodni banki. Samo na čekovnih računih pri Poštni hranilnici je danes brezobrestno naloženih odnosno brezposelnih 1800 milijonov dinarjev, medtem ko znaša normalno stanje teh čekovnih računov okrog 1000 milijonov. Znatna gotovinska sredstva se zbirajo tudi pri Državni hipotekarni banki, ki izkazuje letos okrog 900 do 1000 milijonov din gotovine in blagajniških zapiskov Narodne banke, ki jih moramo prav tako smatrati za gotovino. Pa tudi pri samoupravnih hranilnicah in privatnih bankah se kopiči gotovina. Ljubljanska Mestna hranilnica izkazuje v svoji bilanci za konec lanskega leta preko 57 milijonov din gotovine, zagrebška Gradska štedionica pa 218 milijonov din. Zagrebška Praštediona je imela lani ob koncu leta v novem in starem poslovanju 135 milijonov din gotovine, ljubljanski Kreditni zavod 34 milijonov gotovine, Ljubljanska kreditna banka skoro 33 milijonov itd. Ta obilica gotovinskih sredstev se končno kaže v gibanju brezobrestnih žirovnih vlog pri Narodni banki, ki se sedaj gibljejo na višini 1500 do 1700 milijonov nasproti 600 do 700 milijonov pred dvema letoma.

Ker za normalno poslovanje niso potrebne tako znatne gotovinske rezerve, skušajo denarni zavodi najti primerne kratkoročne naložbe, vendar pa so take možnosti kratkoročnega plasmaja zelo omejene. Na daljši rok pa denarni zavodi nimajo poguma posojati denar spričo slabih izkušenj iz l. 1931., ko niso našli v Narodni banki primerne likvidnostne zaslombe. Naš položaj je danes tak, da je povsod na razpolago dovolj denarja, toda le za kratek rok. Kratkoročni denar pa se ne da uporabiti za naložbe v trajne investicije in zgradbe.

To stanje ima za posledico stalno nazadovanje obrestne mere na denarnem trgu. Padajoče obresti za kratkoročne naložbe pa vedno bolj usmerjajo denar na kapitalni trg, predvsem na trg državnih papirjev, kjer se zaradi tega stalno dvigajo tečaji. Kakor je na eni strani to dviganje tečajev državnih papirjev razveseljivo, tako je treba na drugi strani ugotoviti, da je to dviganje v precejšnji meri posledica neurejenih kreditnih razmer.

Rastoča obilica razpoložljivih denarnih sredstev je omogočila naši državi, da je pričela zadnja leta v večji meri izvajati javna dela. Namen teh državnih investicij pa mora biti zlasti ta, da se gospodarsko življenje spravi v tek, dokler se ne pojavi v večji meri privatna iniciativa. Z velikimi javnimi deli se ne da trajno vzdržati večja živahnost v gospodarstvu, če se istočasno ne ustvarijo pogoji za poživljenje privatne investicijske in gradbene delavnosti. Med te pogoje pa spada v prvi vrsti ureditev kreditnega vprašanja odnosno vprašanja hipotekarnega kredita, ki je na žalost še docela neurejeno. Ne zadostuje če se postopno obnavlja likvidnost denarnih zavodov, če pa ti denarni zavodi svojih denarnih sredstev ne morejo v večji meri uporabljati za kredite v gospodarstvu. Na rešitvi tega vprašanja je končno v veliki meri interesirana država sama, ker ne more vsa investicijska in gradbena delavnost stalno sloneti zgolj na njenih ramah. Naš hipotekarni kredit je danes docela na tleh. Državna hipotekarna banka, ki je imela pred nastopom gospodarske krize 60% svojih naložb v hipotekarnih posojilih, stalno zmanjšuje to postavko v svoji bilanci. Od konca leta 1931 je zmanišala hipotekarna posojila za 350 na 1970 milijonov in danes predstavljajo ta posojila pri znatno povečani bilančni vsoti le še 30% vseh naložb. Hranilnica in banke sploh ne dajejo dolgoročnih hipotekarnih posojil. Edina ustanova, ki daje v Sloveniji hipotekarna posojila, je danes Pokojninski zavod.

To stanje nujno zahteva rešitev. Ureditev vprašanja dolgoročnih hipotekarnih posojil spada gotovo med najvažnejše konjunkturno politične naloge države. Obseg privatne investicijske in gradbene delavnosti je, kakor smo že v uvodu omenili, odločilne važnosti za ves konjunkturni razvoj. Če bo ureditev vprašanja hipotekarnega **kredita omogočila povečanje privatne gradbene in investicijske delavnosti** bo oživelo vse gospodarstvo. Od tega pa bo imela končno največ koristi država, ki lahko računa z znatnim povečanjem davčnih dohodkov.

Urediti bo treba najprej vprašanje likvidnostne zaslombe denarnih zavodov pri Narodni banki, in sicer tako, da bodo denarni zavodi lahko z vso gotovostjo računali na pomoč Narodne banke v primeru večjih izplačil. Brez sigurne zaslombe pri Narodni banki naši denarni zavodi ne bodo imeli poguma dajati srednjeročna in dolgoročna posojila. Urediti pa bo treba tudi celo vrsto drugih kreditno-tehničnih vprašanj, od katerih je odvisno kreditiranje denarnih zavodov na daljši rok.

S.

Tretji vsedržavni kongres trgovcev v Ljubljani

Na splošno zahtevo trgovstva iz Srbije in Hrvatske je sklenilo Centralno predstavništvo zvez trgovskih združenj v Jugoslaviji, da bo letošnji veliki vsedržavni kongres trgovstva Jugoslavije v Ljubljani. Že oba prejšnja vsedržavna kongresa trgovstva **v Skoplju in Beogradu** sta zlasti zaradi velikega števila udeležencev napravila na vso jugoslovensko javnost najmočnejši vtis. Že danes pa je gotovo, da bo letošnji ljubljanski kongres po številu udeležencev daleč prekosil oba prejšnja kongresa in da bo prišlo na kongres **5000 do 6000 trgovcev iz vseh krajev Jugoslavije,** pri čemer pa udeleženci iz Slovenije niso vštoti. Letošnjega trgovskega kongresa v Ljubljani pa se poleg tega udeleži tudi **velika skupina bolgarskih trgovcev,** da bo ljubljanski kongres v resnici mogočna manifestacija solidarnosti vseh jugoslovanskih trgovcev od Triglava do Črnega morja. Že samo s tem je dovolj označena pomembnost ljubljanskega trgovskega kongresa.

Kongres sam bo trajal od 10. do 13. junija ter bodo vsi udeleženci kongresa obiskali tudi **ljubljanski velesejem.** Vsi ti obiskovalci velesejma bodo tudi interesenti za razstavljene izdelke ter bo s tem dana vsem razstavljalcem lepa prilika, da prav znatno povečajo krog svojih odjemalcev. Večina naših industrijskih podjetij se tega tudi zaveda. Zato bodo industrijska podjetja zopet v velikem številu razstavila na ljubljanskem velesejmu, ki bo s tem dobil pravi značaj vzorčnega velesejma.

Velikanske koristi pa bo imela od trgovskega kongresa zlasti **Ljubljana.** Pet tisoč dobro situiranih gostov iz južnih krajev bo dalo na vse strani obilo prilike za zaslužek. A ne samo Ljubljana, tudi **vsi večji kraji Slovenije** bodo imeli od kongresa svoje koristi, ker je zadnji kongresni dan določen za izlete križem Slovenije ter je že sedaj na programu nad 20 izletov in ekskurzij kongresnih udeležencev. Tako bo **ljubljanski trgovski kongres tudi največja letošnja tujsko-prometna prireditev,** ki bo poživila vse naše gospodarstvo.

Pričakujemo, da bo vsa slovenska javnost, zlasti pa prebivalstvo Ljubljane s pravilnim pojmovanjem važnosti kongresa podpirala kongresni odbor pri njegovem prizadevanju, da nudi gostom čim več ugodnosti, da bodo vsi odšli iz Slovenije z najboljšimi vtisi in da bo gostoljubnost Slovenije znova dokazana. Ker bo imela od kongresa korist, zlasti Ljubljana, so naprošeni vsi, da takoj prijavijo kongresnemu odboru — Trgovski dom, Ljubljana, — koliko tujcev bi mogli (seveda proti plačilu) prenočiti za čas kongresa. Najmanj 3000 sob potrebuje kongresni odbor. S sodelovanjem vsega prebivalstva naj bo vsedržavni kongres trgovstva v Ljubljani res v korist in v čast vse Slovenije!

Splošno jugoslovensko bančno društvo d. d., Beograd

Dne 11. aprila t. l. je bila v Beogradu bilančna seja upravnega odbora Splošnega jugoslovenskega bančnega društva d. d. za poslovno leto 1937.

Čisti dobiček poslovnega leta 1937, upoštevajoč prenos dobička iz prejšnjega leta v višini din 1,222.747.98, znaša din 5,300.391.42.

Občnemu zboru delničarjev bo stavljen predlog, da se izplača 4% dividenda na delniško glavnico din 60.000.000—, kar znese din 2,400.000—, nadalje da se din 1,000.000— uporabi za ustvaritev rezervnega fonda za nepremičnine in da se po odbitku dotacij, predvidenih v družbenih pravilih, ostanek dobička t. j. 1,522.605.42 din prenese na novi račun.

Iz bilance je razvidno, da je banka v preteklem letu obračala posebno pozornost na to, da obdrži nadalje svojo veliko likvidnost. Gotovina, skupaj s kratkoročnimi blagajniškimi zapisi ministrstva financ, je znašala dne 31. decembra 1937 din 98.930.000.—. Vloge na knjižice in na tekočih računih so dosegle 273.000.000— din, to je za din 45.000.000— več kakor v prejšnjem letu. V eskontiranih menicah in v dolžnikih na tekočih računih je bilo plasiranih okrog din 229.000.000.— Banka se je v preteklem letu osvobodila večjega dela svojih obveznosti v tuji veljavi.

Občni zbor delničarjev bo dne 30. aprila t. l.

Gospodarske vesti

= **Pamanjkanje surovega železa.** Državna železarna v Varešu je obvestila vse železolivarne ki jih oskrbuje s surovim železom, da jim v teku aprila ne more nič dobaviti in da bo imela tudi prihodnji mesec na razpolago le malo surovega železa za livarne.

= **Občni zbor zavarovalne zadruge »Croatia«.** Dne 26. marca se je vršil 32. letni občni zbor, ki ga je vodil namesto obolelega predsednika prof. arh. g. Janka Holjca podpredsednik g. dr. Lovro Radičević, ki je pozdravil polnoštevilno zbrane člane. Naglasil je, da splošno težavne razmere, v katerih tudi »Croatia« deluje, dvojno podčrtujejo njene uspehe v letu 1937. Omenil je zgodovinski sklep občinskega sveta mesta Zagreba pred 54 leti, ki je omogočil ustanovitev te domače zavarovalnice. Letno poročilo ravnateljstva je dal glavni ravnatelj g. Mihovil Nikolić, ki je ugotovil lep **napredek** zavoda in **uspešen** zaključek leta 1937. »Croatia« je izplačala v tem letu odškodnine in zavarovane glavnice 19.289.051.34 din, torej od svojega začetka 245.224.567.27 din, kar je skoro četrtina milijarde. Občni zbor je sprejel to poročilo ter odobril zaključne račune in določbe glede poslovnega dobička. Jamstvena sredstva zadruge so povečana za 12,537.206.40 din in so sedaj 128,451.779.73 din. Tehnične rezerve so varno plasirane v gotovini, vrednostnih papirjih, številnih nepremičninah in posojilih življenjskih polic.

= **»Umetnostna obrt«.** Pravkar je izšla bogato ilustrirana knjiga »Umetnostna obrt«, ki jo je napisal znani strokovni pisatelj g. **Jože Karlovšek** in jo je izdalo Obrtniško društvo v Ljubljani. Naša javnost, zlasti obrtniška, je knjigo že dolgo pričakovala, saj smo tako izdajo doslej hudo pogrešali. Knjiga se naroča pri Obrtniškem društvu v Ljubljani, Sv. Petra cesti 4, in stane s poštnino vred 70 din.

= **Izpiti za elektroinstalaterje** bodo v začetku maja t. l. Prijave k izpitom, naslovljene na Zbornico za TOI v Ljubljani je vložiti po pristojnem združenju elektrotehničnih obrti tako, da jih prejme zbornica najkasneje do 20. aprila t. l. Podrobni podatki o prijavah so na razpolago pri pristojnem združenju.

= **4500 milijonov dolarjev za oživljenje ameriškega gospodarstva.** Iz Washingtona poročajo, da je predsednik Roosevelt predložil kongresu načrt ukrepov za prebroditev gospodarske depresije. Po tem načrtu naj bi kongres pooblastil vlado za izdatke v višini 4512 milijonov dolarjev (225 milijard din). Za kritje teh izdatkov naj bi se uporabilo zlato v vrednosti 1400 milijonov dolarjev, ki ga je ameriška vlada nakupila, da ga sterilizira, za kritje ostalega zneska pa naj bi država najela posojilo. Z obsežnimi deli na breme gornjega kredita, naj se gospodarsko stanje tako dvigne, da se bo nacionalni dohodek povečal od sedanjih 56 na 80 milijard dolarjev.

Borze

15. aprila

Ljubljanska in zagrebška borza danes nista poslovali. V beograjskem privatnem kliringu so se trgovali avstrijski šilingi po 8.8025 in grški boni po 28.55, medtem ko je bilo za angleške funte povpraševanje po 238.

Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet 7.34 milijona din nasproti 7.12, 5.29, 8.40 in 6.82 milijona din v prejšnjih štirih tednih. Fluktuacije tečaja avstrijskega šilinga so se v minulem tednu nadaljevale in je tečaj sredi tedna dosegel skoro 9.00, potem pa je zopet popustil in se giblje sedaj na višini okrog 8.80. V svobodnem deviznem prometu stanejo angleški funti 238, ameriški dolarji 47.85, švicarski franki 11.00 in francoski franki 1.50.

EFEKTI

Beograd. Vojna škoda 482.50—483 (481—482.50), za junij 482 — 483 (482.50 — 483), 4% agrarne 62.25 den. (62.50), 6% begluške 94 — 94.50 (94 — 94.25), 6% dalm. agrarne 92.75 — 93 (92.75 — 93), 7% stabiliz. — (99.25); 7% invest. 100.50 den. (100.50), 7% Drž. hip. banka 101 den., 7% Blair 92.25 — 92.50 (92), Narodna banka 7300 — 7350 (7300), PAB 228 den.

Blagovna tržišča

BOMBAŽ

+ **Liverpool,** 14. aprila. **Tendenca stalna.** Zaključni tečaji: za april 4.75 (prejšnji dan 4.73), za julij 4.88 (4.86), za okt. 4.99 (4.97).

+ **New York,** 14. aprila. **Tendenca stalna.** Zaključni tečaji: za maj 8.92 (8.65), za julij 8.96 (8.71).

Zanimiva knjiga

Prosvetni oddelek banske uprave je izdal knjigo, ki jo bo javnost gotovo z veseljem pozdravila. Naslov ji je »Statistični pregled šolstva in prosvete v dravski banovini za šolsko leto 1936/37«. Knjiga obsega 86 strani velikega formata in velja 30 din. Njena vsebina je razvidna že iz naslova. V njej najdemo pregled vsega državnega in zasebnega šolstva v Sloveniji ter v precejšnji meri tudi pregled ostalih prosvetnih ustanov. Navedene so vse osnovne, meščanske, srednje, strokovne in visoke šole v naši banovini s številom razredov, učiteljev in učencev, s številom razredov, učiteljev in učencih (starost, narodnost, vera, poklic staršev itd.). Navrženi so še pregledi gledališč, kinematografov, knjižnic, muzejev in zbirk, društev, kulturnih prireditev, izišlih literarnih del, izhajajočih listov itd.

Seveda bi si ta ali oni želel še marsikaj drugega. Ker je to prva publikacija te vrste pri nas, bi bil na primer dobrodošel zgodovinski statistični pregled o ustanavljanju in razvoju šolstva in kulturnih institucij med Slovenci. Pri podatkih o knjižnicah bi bili zanimivi tudi podatki o številu knjig in njih izposojevanju pri društvih podrobnejša razčlemba po cilju društvenega udejstvovanja itd. Vsekakor pa je knjiga že v sedanji sestavi dragocen prispevek za spoznavanje našega javnega življenja. Upamo, da ne bo ostala osamel pojav. Naj bi ji sledile slične publikacije tudi z drugih panog našega javnega udejstvovanja, dokler končno ne pridemo do rednega statističnega letopisa za Slovenijo. Knjigo je izdala banovinska založba šolskih knjig v Ljubljani. Tam se lahko naroči, dobi pa se tudi v vseh večjih knjigarnah.

Ormoško pismo

Iz Ormoža nam pišejo:

»Slovenec« je pred dobrim tednom prinesel iz Ormoža članek, v katerem je izlil ves svoj srd na člane tukajšnjega Sokola. Predvsem jih dolži, da so motili »spontano in krasno manifestacijo«, ki je baje bila par dni poprej. Ako je to svojevrstno »manifestacijo« kdo motil — slišati je bilo res par žvižgov — ni bilo med motilci niti enega s sokolskim znakom. »Slovenčevi« prijatelji pa so z znaki na prsih počenjali marsikje in marsikdaj mnogo hujše stvari. »Slovenčevemu« dopisniku se je dalje sanjalo, da so se nekateri gledalci kar penili od jeze, ko so gledali »veličastno povorko«. Zdaj se je gotovo že toliko iztreznil, da se je lahko prepričal, da so se gledalci celo prav prijetno zabavali iz vzrokov, ki jih ve ves Ormož.

»Slovenčev« članek je namigoval, da so člani Sokola sodelovali v pretepu, v katerem se je rabil odprt nož. Na razpolago so fotografije, s katerih se lahko jasno spozna, čigavi pripadniki so oni, ki so se pretepali. Ravno tako neresnična je trditev o dejanskih napadih na žene. Dopisnik brččas ne ve, kaj je »dejanski napad«. Zato je smatral za dejanski napad, ko je nekdo neko gospo v rokavicah pozdravljal z živijo klici; dotični pa niti ni pripadnik našega Sokola.

Kar se tiče medsebojnega zmerjanja šolskih otrok, naj dopisnik kar povpraša pri vodstvih obeh tukajšnjih šol, pa bo zvedel drugačno resnico, kakor pa jo slika on. Sokolski deci končno ni zameriti, če se na svoj način postavi v bran proti psovanju in res tudi dejanskemu napadanju od nasprotnikov Sokolstva nahujskanih otrok.

Da ravno Sokol v Ormožu ni tak, kakor bi ga rad opisal »Slovenec«, dovolj jasno dokazuje dejstvo, da je tukajšnje fantovsko okrožje zaprosilo sokolsko društvo za dovoljenje, da sme na njegovem letnem telovadišču v Tyrševi grabi prirediti svoj javni nastop. Če bi imeli naši Sokoli res toliko grehov, bi si fantovsko okrožje pač ne upalo telovaditi na njihovem zemljišču.

Izjava nar. poslanca dr. Doboviška

Nar. posl. dr. Rudolf Dobovišek nam je poslal daljši odgovor na napade v listu »Slovenska vas«. V odgovoru pravi med drugim:

»Moj odhod v narodno skupščino obsoja »Slovenska vas« kot nekako izdajstvo in osebno koristolovstvo. Nisem prikrival, da je bil neposredno povod za mojo odločitev, da grem v skupščino v verificiram svoj mandat, moj gospodarski položaj. Toda v tak težak gospodarski položaj sem zabredel v glavnem *le vsled udejstvovanja v politiki*, za katero sem se ves žrtvoval z delom in denarjem. Dajal sem iz svojega in nisem nikdar od nikogar prejel nobenega denarja, ne v Zagrebu in ne v Sloveniji. Pred mojo kandidaturo je bil moj gospodarski položaj dober.

Iz navedenega sledi, da nisem bil in nisem »koristolovec« in da ne iščem v politiki osebne koristi. Da pa naj sebe in svojo družino zaradi politike popolnoma upropastim, pač ne more od mene nihče zahtevati. Mnenja sem, da s poslanskim mandatom razpolagamo jaz in moji volilci iz šmarskega okraja. Ti so mi z veliko večino dali zaupnico in dovoljenje, da grem v skupščino.

»Delovni odbor« SKDG (Slovensko kmečko delavsko gibanje) mi je na seji dne 6. februarja v Ljubljani *soglasno* izrekel zahvalo za moje požrtvovalno delovanje v gibanju *in so to zahvalo podpisali vsi navzoči člani odbora*. Dogovorjeno je bilo na seji, da sodelujemo še tudi naprej. Toda že par dni po seji sem prejel pismo g. dr. Lončarja, v katerem piše, da so vse vezi med menoj in gibanjem pretrgane, čeprav takrat še nisem odšel v Beograd. Storil je to samolastno brez sklepa delovnega odbora.

Dr. Lončar je odšel takoj po seji v Zagreb, na kar je izšla v »Hrvatskem dnevniku« notica, da sem prenehal biti član KDK. Začela se je torej proti meni gonja v lastnih vrstah. To pa je bil potem povod izjavi, ki sem jo dal novinarjem v Beogradu in ki jo je zasnoval in sestavil g. Jernej Stante, odvetnik v Celju in član konzorcija »Slovenske vasi«. Zavedal sem se, da bo izjava mojemu osebnemu strankarsko-političnemu ugledu škodovala, toda smatral sem jo za potrebno *v interesu slovenske politike*, katero mora po programu zastopati tudi SKDG. Vse točke, ki sem jih iznesel v izjavi, so bile ponovno predmet razmotrivanja na sejah delovnega odbora SKDG!

In zadeva glede Prekmurja? Ali ni res, da je ob raznih prilikah padlo več izjav na Hrvaškem, iz katerih se je moglo posneti, da se smatra Prekmurje kot »hrvaško ozemlje«? Saj je vendar pok. g. Jelašić še v Trebarjevem dne 25. 7. 1937 na javnem zborovanju rekel, da biva hrvaški narod od *Murske Sobote do* Dubrovnika! V zadoščenje mi je, da so se sedaj Hrvati jasno izjavili, da priznajo Prekmurje kot slovensko ozemlje. Take izjave preje nismo mogli dobiti.«

Od poštnega voza do avtobusa

Danes je plemenito božje stvorenje — konj kot činitelj v potniškem prometu na cesti reduciran skoraj že do poslednjega eksemplarja. Tu vlačajo zdaj samo še konjske sile. Po toliko in toliko jih je spravljenih pod cilindri bencinskih in Dieselovih motorjev in ti ženejo zdaj avtomobile in avtobuse. Ker pa konjske sile mnogo bolje vlečejo, kakor nekdanji konji, se je tudi brzina potniških vozil zelo povečala. Z brzino vred so pa neizmerno narasli napori, ki jih mora današnje motorno vozilo vzdržati.

Vzemimo za primer moderen avtobus. Motor, okvir z osmi, vzmetmi in kolesi, kar vse skupaj imenujemo šasijo, je vse iz žilavega jekla in drugih kovin ter tako bogato dimenzionirano in trdno povezano med seboj, da z lahkoto kljubuje naporom obratovanja. Šasija je temelj potujoče hiše — ako smemo tako imenovati potniški avtobus. Na tem temelju je postavljena hiša, ki mora nuditi potniku kar najbolj varno in udobno zavetje med vožnjo. To hišo imenujemo karoserijo. Karoserijo je torej imel tudi naš stari poštni voz. Ali — kolikšna razlika med tistimi starimi, lesenimi zaboji poštnih voz, v katerih so čepeli potniki stisnjeni kakor kokoši v kurniku, pa med današnjo prostorno, svetlo, z vsem komfortom opremljeno karoserijo, v kateri se počutiš, kakor v Pullmanovem vagonu.

Gradnja karoserij je zlasti zadnja leta silno napredovala in se, kakor vsi tehnično močno dognani in komplicirani izdelki, vse bolj izmika individualnemu obrtniškemu delu in prehaja v serijsko fabrikacijo. In kaj vse se danes zahteva od moderne avtobusne karoserije:

Potnik hoče sedeti mehko in udobno. Rad ima mnogo prostora za komolce in širok prehod med sedeži, široka vrata za vstopanje in izstopanje in seveda dovolj visok strop, da ne zadeva z glavo vanj. Okna morajo biti kar se le da široka. Ljudje bi sploh najrajši, da bi bile vse stene voza eno samo okno in da bi bil razgled svoboden na vse strani. Slednjič mora biti za vsakogar še obilo prostora v vozu in na strehi za njegovo prtljago. — Ako bi hotela po starem načinu iz lesa zgrajena karoserija ustreči vsem tem zahtevam, bi se razrasla v nemogoče velike dimenzije in nedopustno veliko težo. Toda moderna tehnika je — kakor bomo v kratkem čuli — našla tudi tu srečno rešitev in sicer v jekleni konstrukciji.

Niko Štritof pripoveduje o beograjskem festivalu in o svojih doživljajih v Beogradu

V nedeljo in ponedeljek se je v Beogradu, v velikem paviljonu na velesejmu, vršil pred nekaj tisoči občinstva in pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza namestnika Pavla prvi jugoslovenski koncertni festival, na katerem je sodelovalo 210 godbenikov iz Beograda, Zagreba in Ljubljane, dirigirali pa so dirigentje vseh treh naših filharmonij, Lovro Matačić, Krešimir Baranović in Niko Štritof. Festival je dosegel izredno učinkovit uspeh in vzbudil pozornost vse naše kulturne javnosti. Od nekaj strani je bila izražena želja, da se oba monstre-koncerta ponovita tudi v Zagrebu in Ljubljani. Naprosili smo Nika Štritofa za kratek razgovor, pa nam je pripovedoval:

Organizacija festivala je bila v rokah beograjske filharmonije, prosvetnega ministrstva, ravnateljstva velesejma, mestne občine in Putnika, ki so iz svoje srede izbrali poseben akcijski odbor. Čeprav je pobuda za ta prvi skupni nastop vseh treh filharmonij prišla precej iznenada in je bilo za priprave samo kakih 14 dni časa, je bila organizacija odlično izvedena in vse je poteklo v najlepšem redu. S posebno pozornostjo se je za festival zavzel prosvetni minister Magarašević, zakar mu gre prisrčna zahvala.

Ljubljančani — v našem orkestru je bilo 44 mož, a v celem korpusu je bilo 40 prvih, 40 drugih violin, 20 viol, 20 čelov, 20 kontrabasov, 16 rogov, 5 harf itd. — smo prispeli v Beograd v petek ob 6.45, ob 9. pa smo že stopili na oder in prva skušnja je trajala do ene. Ob 10. nas je že obiskal prosvetni minister. Prvo vajo smo morali posvetiti predvsem reševanju akustičnih problemov, zakaj obvladovanje tako razsežnega aparata, kakršen je orkester 210 mož, je že v čisto tehničnem pogledu precej težavna naloga. Odločili smo se za parolo, naj se godbeniki ne orientirajo po posluhu, temveč naj pazijo samo na optični znak dirigenta. Znano je, da se zvok precej počasneje širi kakor svetloba, pa bi sicer utegnilo priti v tolikšnem zboru do občutnih diferenc. Človeka, ki je sedel zadaj daleč v občinstvu, je dirigent s svojimi gestami kar motil, ker je glas iz orkestra šele po nekem, čeprav minimalnem presledku prihajal do njega. Rektor zagrebške akademije Lhotka, ki je prisostvoval, mi je po koncertu povedal, da je moral ves čas gledati proč od odra. Drugo vprašanje, ki nam je izpočetka delalo skrbi, je bilo vprašanje o dubliranju instrumentov. A tu smo kmalu dognali, da se posamezni instrumenti tako amalgamirajo med sabo, da dobi poslušalec vtis, kakor bi bil en sam, samo da je ta zvok v resnici mnogo mehkejši. Zlasti pri oboah in rogovih smo doživeli to.

Vse tri filharmonije so se kmalu vigrale in potem smo dirigentje imeli lahek posel. Za petek in soboto smo določili štiri vaje, vsako po tri ure dopoldne in popoldne. A v soboto popoldne sta nas nepričakovano prišla poslušat Nj. Vel. kraljica Marija in Nj. Vis. knez-namestnik Pavle. Prekinili smo vajo in iz že naštudiranih točk improvizirali koncert. Jaz sem pred njima dirigiral Smetanovo »Vltavo«. V dvorani je bil občuten mraz — vreme nam vobče ni šlo prav na roko — pa sta kraljica in knez vendarle vztrajala dve uri. Ob slovesu smo videli, da je izvedba na oba napravila močan vtis, obenem pa smo se lahko prepričali, da sta kraljica in knez zelo muzikalna. Knez-namestnik je pri tej priliki daroval vsem trem filharmonijam znesek 15.000 din. Nedeljski koncert je bil razprodan in zvečer se je človeku nudil čudovit pogled, ko je proti 20. uri avto za avtom hitel čez zemunski most. Prostor na sejmišču sam se je zdel kot ogromna avtomobilska razstava. Izkušnje na koncertu pa so pokazale, da bi bilo treba kljub razsežnosti orkestra napraviti školjko, zlasti zaradi godal, zakaj izvajanje v ogromnem paviljonu je ravno v sredini med sviranjem v dvorani ali na prostem. V ponedeljek smo nastopili drugič in paviljon je bil prav tako poln, razpoloženje prav tako animirano. Tako lahko rečemo, da je festival v celoti lepo uspel.

Velik del uspeha je že v tem, da je naš nastop vzbudil pozornost kraljevske vlade in dvora. Prva dva koncerta sta bila v prvi vrsti namenjena skupni manifestaciji vseh filharmonij, ne pa konkurzu dirigentov in komponistov. Naš namen je bil, pokazati, da filharmonije žive in delajo. Doslej so bili naši koncerti deficitni, poslej pa smemo upati, da nas bodo odločujoči faktorji krepkeje podprli. Jaz sem dirigiral tudi Bravničarjev »Hymnus slavicus«, ki je zaradi odlične zasedbe prav tako uspel. Na drugem koncertu pa sem dirigiral Dvořakovo simfonijo »Iz novega sveta«. Navdušenja na obeh koncertih ni bilo ne konca ne kraja. Ljudje, zlasti mladina in kajpak ženske, so nas oblegali za avtograme. Kako smo si osvojili občinstvo, najbolj nazorno izpričuje tale drobcena dogodivščina: Ko sem v torek hodil po Terazijah, sem se ustavil pred neko prodajalno in si ogledoval razstavljeno keramiko in steklenino. Pa na lepem stopi trgovec iz lokala, pride, mi stisne roko in mi čestita. Bil je prejšnji večer na koncertu in me je videl na odru, a pred svojo prodajalno me je prepoznal po bradi. A prosvetni minister Magarašević me je v ponedeljek ustavil v veži svojega ministrstva in mi povedal, da pravkar prihaja od kraljice, ki je ponovno izrazila navdušeno pohvalo.

V posebno radost ji je bilo, da bo drugi koncert zvečer lahko doma poslušala po radiu.

Eden izmed sotrudnikov »Pravde« me je prišel intervjuvat, pa sem mu pripovedoval med drugim, da sem prav pred 30 leti nastopil v Beogradu z »Ljubljanskim Zvonom«. Naslednji dan me je poiskal neki starejši gospod in mi zaupal zanimivo, čeprav malce sentimentalno zgodbo. Takrat pred 30 leti je bil še mlad poročnik, pa je bil na našem koncertu in se je pozneje z našim zborom udeležil izleta v Smederevo. Na tistem zletu se je zaljubil v neke modre oči. Zgodovina nas je za dolgo ločila, a nesrečnemu možu tiste modre oči niso več šle iz srca. Prišel je, da bi me povprašal, kje je zdaj tisto dekle, a mu na žalost nisem mogel postreči z navedbami. Sicer pa bi bilo po tolikih letih najbrž tudi vsako prizadevanje zaman.

Prosvetni minister je v nedeljo zvečer ves orkester povabil na banket v hotel »Bristol«, ki se ga je udeležilo okrog 300 ljudi. Poleg ministra so banketu prisostvovali tudi predsednik beograjske Filharmonije Vagner, sin pokojnega komponista Mokranjac in profesor glasbene akademije Stojanović. Pri tej priliki se je ponovno sprožilo vprašanje, naj bi jugoslovenski glasbeni festival ostal trajna institucija. Naši fantje so se dobro odrezali, da sem bil prav zadovoljen. Tudi sodba v tisku je bila soglasna, da je festival dosegel velik uspeh. Vobče so nam posvečali mnogo pozornosti. Nas dirigente so filmali za žurnal, koncert so posnemali za zvočni film, poseben reporter radia me je naprosil za izjavo, prav tako sem dal intervju za velikonočno številko »Pravde«. Samo mraz nam je nagajal, v paviljonu pa ni peči. Zlasti harfinistke so se mi smilile: malo prej je bilo najlepše solnce, pa so prišle v globokih dekoltejih. Priznati je treba, da so se heroično zadržale.

Drobne klice

podobne glivicam povzročajo — kot so dognala biološka raziskavanja — srbež, prhljaj in izpadanje las. Ta ugotovitev je našla takoj praktično uporabo pri Trilysinu. **KER GRE TRILYSIN VEDNO VZPOREDNO Z VEDO.** Trilysinu se sedaj dodaja posebna sestavina ki oprošča teme in lase teh nadleg, ki stalno ogrožajo Vaše lase. Trilysin je zato še bolj učinkovito in popolnejše biološko sredstvo ki krepi, jači in ohranja Vaše lase zdrave, odpravlja prhljaj in preprečuje izpadanje las.

S pogreba biv. poslanca Antona Hajdinjaka — Žalni gostje pred pokojnikovo hišo v Odrancih

Najstarejša dvojčka v Jugoslaviji
sta 86-letna Martin in France Draksler iz Suhadola

V prijazni Savski dolini, v vasi Suhadolu pri Zidanem mostu, sta v Drakslerjevi družini dne 8. novembra 1852 zagledala luč sveta dvojčka **Martin** in **France**. Zdravega, mirna dečka sta se lepo razvijala ter pomagala očetu pri delu na polju in doma. Naposled je Martin prevzel lepo domačijo, se oženil in imel 7 sinov, od katerih je najstarejši padel v svetovni vojni, trije so umrli, trije pa so še čili in zdravi. Hud udarec je Martina zadel s smrtjo njegove skrbne žene, klonil ni, na svoje rame je prevzel še gospodinjstvo, skupno s svojimi pridnimi sinovi je brez ženske v hiši vodil nemoteno vsa gospodinjska dela dalje. Ko se je pozneje sin Jože oženil, je Martin izročil mlademu paru posestvo, katero vodita mlada s pomočjo še vedno čilega delavnega očeta, ki se v prostih dneh raduje v družbi svojih vnučkov. Sina Jože in Anton sta v službi pri železnici, sin Martin pa je zvaničnik pri pošti v Mariboru.

Drugi dvojček, Franc, se je v mladosti odločil za službo pri železnici. Dokler se ni oženil, je še vedno bival pri bratu dvojčku Martinu, s katerim sta se vedno res po bratovsko ljubila. Železniško službo je France opravljal polnih 32 let. S svojo dobro skrbno ženo Rozalijo si je ustanovil lepo domačijo v Šmarčni, občina Boštanj. Od tod je hodil polnih 15 let dnevno po 2 uri peš v Zidani most v službo. Zakonca sta vzgojila tri sinove in hčerko. Sin France, ki je takisto železničar, je pred par leti prevzel posestvo in zdaj uživata 86letni oče in mati mirno in zadovoljno življenje pri svojih ljubljenih vnučkih. Oba dvojčka sta vse življenje bila zmerna, nikoli nista kadila, pijačo pa si privoščila le za okrepčilo. Ganljiva je ljubezen bratov dvojčkov Martina in Franceta Drakslerja, ki sta vedno v skrbeh drug za drugega. Njun bratranec Draksler, po domače Čerdečan v Hrastniku je dočakal 96 let, oče pa 82 let. Želimo, da bi najstarejša dvojčka naše lepe Slovenije učakala 100-letnico!

Oče Urban

Sv. Peter, 13. aprila

Doberteškega očaka Vrbana pozna menda vsa Savinjska dolina, toda to je vendar še premalo. Treba je, da se ga spomnimo ob njegovi 80-letnici v »Jutru«. Piše se Jurij Boh, toda njegovo poljudnejše ime je Vrban ali Pukša. Luč sveta je zagledal 17. aprila 1858 v Podlogu pri Sv. Petru v Savinjski dolini. Poročil se je 11. 11. 1888 in bo torej letos obhajal tudi zlato poroko. Žena Antonija mu je rodila 9 otrok, od katerih jih živi 8 in so vsi preskrbljeni.

Ko je leta 1891 stekla savinjska železnica, je Vrban naložil prvi vagon z lesom in sicer za lesnega trgovca Vincenca Musija. Od tiste dobe do danes Vrban še venomer nakłada in je ostal vesel in rad prepeva stare slovenske pesmi. Njegovi krepki dovtipi so zabavali in še zabavajo marsikatero družbo. Prišel je nekoč na postajo višji uradnik in je čul starega Vrbana godrnjati. Ko ga je vprašal, kaj mu ni všeč, je Pukša pojasnil: »Gospodom na postaji ni noben vagonski naklad več všeč. Kaj hočemo, prvi vagon sem na tej postaji jaz naložil, zadnjega pa ne bom!« Vrlemu Vrbanu želimo v jeseni življenja mnogo zdravja in zadovoljstva.

Nenadna smrt v zaporu
V zapor oddano tatinsko sejmarko je zadela kap

Črnomelj, 15. aprila.

V torek se je v Črnomlju vršil velikonočni sejem, ki je privabil mnogo kupcev in prodajalcev. Na sejem je prišla tudi neka ženska, ki je hodila od stojnice do stojnice in izmaknila, kar je prišlo pod roko. Ukradene reči je spravljala v vrečo, ki jo je nosila kar s seboj. Vse to se je dognalo šele potem, ko se je neznana ženska že odpeljala iz Črnomlja v Karlovac. Orožniki so na žensko takoj opozorili karlovška oblastva.

Še istega dne jo je mestna policija v Karlovcu prijela in našla pri njej ukradene reči. Odvzeli so ji več metrov čipk in platna, več ducatov robcev, en ducat naglavnih rut, devet parov nogavic in pet parov čevljev. Aretiranka, za katero so ugotovili, da je 56-letna vdova Jelka Perić iva, doma iz Klanca, srez Vojnić v savski banovini, je tatvino priznala.

Zaradi zaslišanja in preiskave je mestna policija v Karlovcu izročila aretiranko črnomeljskim orožnikom, ki so jo oddali v občinski zapor v Črnomlju, kjer bi morala prenočiti v noči na 14. t. m. Ko je pa ob 6. zjutraj službujoči mestni nadstražnik odprl vrata celice, je zagledal jetnico nepremično slonečo na postelji. Pozval jo je, naj vstane. Ko je pa videl, da se jetnica ne zgane, jo je prijel za roko, ki pa je bila mrzla in trda. Tedaj je videl, da je ženska mrtva. Obvestil je o tem svoje nadrejene, ki so takoj poklicali banovinskega zdravnika dr. Šobra. Ta je ugotovil smrt zaradi srčne kapi. S tem je bil odstranjen sum samomora. Umrlo so odpeljali v mrtvašnico, njene svojce pa so obvestili o njenem nesrečnem koncu.

60 letnica Ivana Vrtačnika

V prijaznem Št. Lambertu je slavil te dni 60-letnico gostilničar g. Ivan Vrtačnik. Kot večletni predsednik bivše občine je s svojim delom storil mnogo dobrega občanom. Kdor pozna razmere po majhnih hribovskih občinah, kjer se morajo z majhnimi občinskimi dokladami vzdrževati razne krajevne potrebe, se začudi, kako je mogoče, da so ceste v Št. Lambertu v tako dobrem stanju.

Vrtačnik je tudi vnet gasilski delavec. On in njegovi štirje sinovi so delavni člani gasilske čete. Prav tako je kot naciona list vnet podpornik Sokola in drugih nacionalnih društev. Pri Vrtačniku se je vršil prvi zaupni sestanek za ustanovitev zagorskega Sokola. Tudi vsi poznejši izleti Sokola so našli gostoljubnost v Vrtačnikovi gostilni. Zaradi svojega kremenitega značaja je povsod priljubljen.

Čestitkam k njegovi 60 letnici se poleg mnogovih številnih prijateljev pridružujemo tudi mi. Naj bo narodnemu možu, po čigar zaslugi se je napredno časopisje v kraju razširilo usojena še dolga vrsta srečnih let.

Velik plen policije
in druge zgodbe iz gibanja tatičev v Ljubljani

Ljubljana, 15. aprila

Policija je pred dnevi prejela ovadbo, da se v nekem stanovanju v Hrenovi ulici nahaja velika zaloga nakradenega blaga. V sredo so organi kriminalnega oddelka iznenada izvršili hišno preiskavo, ki je prinesla presenetljiv uspeh. Zaplenili so več radijskih aparatov, elektrotehničnega materiala, obleke in drugih predmetov, ki so bili zadnji čas pokradeni po mestu. Zalogo je znosil na kup neki komaj 18-letni fant, ki ga je policija aretirala in izročila mladinskemu sodišču.

Nenavadno srečanje dveh vlomilcev

V stanovanju nekega gostilničarja v mestu je prišlo enega zadnjih večerov do redke kriminalne senzacije. Mlad vlomilec je skozi okno splezal v sobo natakarice Milke, da se ogleda za pripravnim plenom. Okno je bilo odprto, a ko je vstopil, je na svoje presenečenje začutil, da je že nekdo v sobi. Za pozdrav je dobil pest v obraz in tako je razbral, da je prostor že zaseden: smolo je imel, da je neznan kolega že pred njim prišel na isto idejo. Prav tedaj je prišel mimo gostilničar, ki je iz sobe začul sumljiv ropot. Domači so že spali, a natakarica je bila še v gostilni, pa je takoj zasumil nevabljen obisk. Ker so bila vrata zaklenjena, je stopil k oknu in zadel ob neznanca, ki je prav tedaj planil iz hiše. Še preden se je utegnil pognati za njim, se mu je pod noge zapodil drugi in ga podrl. Na gostilničarjevo vpitje so prihiteli gostje iz lokala, da so zadržali vsaj drugega tatu. Na policiji je vsa čudna dogodivščina prišla na dan. Pri aretirancu v katerem so spoznali bivšega ključavničarskega pomočnika V. K., niso našli niti beliča, neznani tovariš pa mu je v Milkini sobi pred nosom odnesel blizu 1000 din gotovine.

Sezona žepnih tatvin

Pred prazniki se promet na železnicah precej poživi. Ljudje v trumah odhajajo na počitnice, vagoni so prenatrpani, gneča pa izrabljajo rokomavhi za svojo srečo. Ko se je neki trgovec na glavnem kolodvoru skušal preriniti v vlak, se mu je pridružil neznan žepar in mu izmaknil denarnico, v kateri je bilo nekaj nad 500 din. Trgovec pa je vendarle začutil tujo roko v svojem žepu, a še preden se je utegnil okreniti, je tat že izginil iz gneče in planil v sosednji vlak, odtod pa nazaj na peron in se potopil v množico. Kriminalnem oddelku policijske uprave je bilo prijavljenih zadnji čas tudi več žepnih tatvin na živilskem trgu in pri mesarskih stojnicah. V neki trgovini blizu trga je neznan storilec neki Kraničanki na skrivaj odprl ročno torbico in odnesel denarnico, v kateri je bilo nad 400 din. Žepne tatvine so po vsej priliki eden najlažjih najvarnejših kriminalnih opravkov in žeparji imajo v primerih s pajdaši iz drugih strok največ sreče, da se zmerom o pravem času umaknejo zasledovalcem. Na veliki četrtek dopoldne pa je policiji vendarle uspelo, da je aretirala 32letnega poklicnega žepnega tatu, Antona Vančka, ki je po rodu iz mariborske okolice in izučen mizarske obrti, a biva zadnja leta nekje na Hrvatskem in živi največ od poseganja v tuje žepe. Na trgu je neki ženski ukradel denarnico, a je takoj opazila tatvino in zagnala vik in krik. Takoj je postala pozorna na mladega človeka, ki se je prerinil skozi gnečo in stekel proti Ljubljanici. Nekaj žensk je ubralo za njim, njim se je pridružil detektiv, ki je oprezoval po trgu. Tat je medtem že izpraznil denarnico in jo pravkar hotel zagnati v vodo, ko ga je prijel detektiv. Na policiji so spoznali Vančka in v kriminalni razvidnici so razbrali, da je mož za podobne opravke odsedel že nekaj nad dve leti ječe. Zaradi kraje je bil kaznovan že tudi v Ljubljani, od koder je bil izgnan za 10 let, zasleduje pa ga tudi zagrebška policija.

Pol stoletja že deluje CMD, delujmo še za pol stoletja!

Pomladansko vreme je za kožo nevarno, toda CIMEAN krema jo čuva ob soncu, dežju in burji.

Preko 10.000 zdravniških priznanj!

Serravallo

Železnato KINA-VINO

ZA OKREPITEV SLABOTNIH, SLABOKRVNIH IN REKONVALESCENTOV.

IZVRSTEN OKUS

Dobiva se v vseh lekarnah po naslednjih cenah: litrska steklenica Din 77.—, pollitrska Din 48.—, četrtlitrska Din 32.— Reg. S br. 3290 od 24. II. 1933

Velikonočni spored! **Kino Matica 21-24**

GRETA GARBO — kot kraljica srca!
CHARLES BOYER — kot cesar Francozov

v najmogočnejšem filmskem remek delu zadnjih let

GROFICA WALEWSKA

Veličasten prikaz najburnejše dobe svetovne zgodovine, dvig in propad velikega Napoleona, ljubezen in bol nesmrtne grofice Marije Walewske....

PREMIERA DANES OB 21.15 URI! REZERVIRAJTE VSTOPNICE!

Domače vesti

„Po pameti ga pijmo!“

»Slovenski gospodar« prinaša dopis od Sv. Primoža na Pohorju. V njem pravi, da ta župnija že nad dve leti nima ne gostilne, ne trafike. Nato nadaljuje:

»Vsled tega so postali domačini skoraj popolni abstinenti in zaradi splošnega pomanjkanja denarja so krčmo kar lahko pogrešali. Le turisti in smučarji, ki hodijo skozi našo vas, včasih bolj začudeno gledajo, ker ni nikjer mičesar dobiti za prazni želodec ali za pomirjenje tobačne strasti. Da se odpomore vsem tem potrebam, so faranj s precejšnjimi žrtvami preuredili cerkveno mežnarijo v toliko, da bo primerna za izvrševanje krčmarske obrti. In tako bo šentprimoški dolgoletni in zaslužni organist in cerkovnik s svojim šarjivim in veselim značajem rade volje postregel vsem žejnim in lačnim, kakor tudi kadilcem. Upati je, da bo krčma odprta že o velikonočnih praznikih in se bo potem naprej vodila pod oskrbo in nadzorstvom cerkvenega predstojništva. Želeti je, da bi se v tej krčmi vsi pivci, tujci kakor domačini, vselej ravnali po besedah Slomškove pesmi: Po pameti ga pijmo!«

* **Prihod nemških in italijanskih izletnikov.** Včeraj popoldne je prispelo na Bled 324 Nemcev ki bodo preživeli velikonočne praznike v Jugoslaviji. Ena skupina odide na Sušak, druga pa na Plitvička jezera, spotoma pa se Nemci ustavijo tudi v Ljubljani. Danes se pripelje preko Bohinjske Bistrice tudi 200 izletnikov iz Gorice in okolice, ki bodo preživeli praznike v Ljubljani, prav tako se pripelje popoldne iz Trsta preko Planine v Ljubljano 30 motocikl stov. Zadnja dva izleta je organizirala potovalna pisarna Appiani v Gorici v sporazumu z našo Zvezo za tujski promet. Želimo, da bi gostje odnesli iz naših krajev kar najboljše vtise.

* **Vrhovni svet mednarodne unije za varstvo dece** zboruje v Ženevi in so pri zborovanju zastopane z delegacijami Anglija, Francija, Nemčija, Grčija, Turčija, Bolgarija, Litvanija, Holandska in Jugoslavija. Našo delegacijo tvorijo Nata Spasićeva, Milena Atanackovićeva in dekan medicinske fakultete beograjskega vseučilišča dr. Aleksander Kostić.

* **Promovirana** sta bila za doktorja vsega zdravilstva na univerzi v Zagrebu g. Drago Milavec iz Ljubljane, na graški univerzi pa g. Fran Pungerčič iz Škocijana pri Krškem. Čestitamo!

Bodoče matere morajo skrbeti, da se izognejo vsaki lenivosti prebavil, posebno zapeki z uporabo naravne »**Franz-Josefove**« grenčice. — »**Franz-Josefova**« voda se lahko pije in deluje v kratkem času brez neprijetnih pojavov.

Ogl. leg. S br. 15. 485/35

* **Skupni izleti naših ameriških rojakov v domovino.** Na željo svojih članov si je »Slovenska svobodomiselna podporna zveza« omislila skupni izlet v Jugoslavijo ter si izbrala za prevoz največji in najhitrejši parnik sveta »Normandie«, last **Francoske linije**. Vkrcali se bodo 18. junija v New Yorku. Za to skupino je prevzel skrb in vodstvo g. August Kollander iz Clevelanda. — Drugi izlet organizira tudi po Francoski liniji društvo »Slovenske ženske zveze«, ki je poverila pripravo in vodstvo zastopniku g. Leonu Zakrajšku iz New Yorka. V domovino prispejo v dveh skupinah. Prva se vkrca v New Yorku na »Normandie« 1. junija, druga pa na luksuznem ekspres-parniku »Ile de France« 22. junija. To skupino spremlja g. Leo Zakrajšek skupaj z g. Kollandrom.

* **Ljubljansko strelsko okrožje** obvešča vse strelske družine, da bo v nedeljo 8. maja ob 9 dopoldne v salonu restavracije glavnega kolodvora v Ljubljani redna letna skupščina z običajnim dnevnim redom. Vse predloge za skupščino je treba dostaviti upravi okrožja najkasneje do 1. maja.

* **Okrajni cestni odbor Ljubljana** naznanja, da bo banovinska cesta II. reda Dobrova-Zaklanec-Lučne v odseku Ljubgojna—Vrzdenec zaradi del na preložitvi od 19. do 30. t. m. zaprta za ves vozovni promet.

Novost pri uporabljanju kreme za čevlje

sedaj

s praktičnim odskočnim pokrovom

* **Inozemski delegati na kongresu delavskih sindikatov v Zagrebu.** Jutri v nedeljo in v ponedeljek bo v Zagrebu kongres uedinjenih delavskih sindikatov, katerega se bo udeležilo iz naše države kakih 150 delegatov. Prijavljeni pa so tudi delegati iz inozemstva iz Francije, Švedske, Holandske, Češkoslovaške in Madžarske. Uedinjeni delavski sindikati prirejajo svoj kongres vsako tretje leto.

9. Predlog za velikonočno darilo:

Morda lepo broso ali okusen obesek zanjo? Najsi bo eno ali drugo: Danes je zadnji dan, zato se požurite in izberite pri »NADA«, Frančiškanska ulica.

* **Vesela pisarija** se imenuje knjiga Ivavana Puclja, ki stane broširana 20, v platno vezana pa 28 din. Dobite jo v vseh knjigarnah in v pisarni Narodne tiskarne v Ljubljani. — Obenem opozarjamo na dosedaj izišli knjigi »Ceste«: Zgodbe brez groze in Pjoto-Razputja. Vsaka knjiga 10 din, vezana 15 din. Dobite jih v vsaki knjigarni ali pa naročite z dopisnico na naslov: Založba »Cesta«, Ljubljana, Knaflјeva 5.

Pisalne in računske stroje Vam strokovno popravi **BORIS V. SIMANDL, Ljubljana**, Dvořakova ul. 3, telefon 24-07.

* **Smrt viteza Karadjordjeve zvezde.** V okolici Letova je umrl junak iz četniškega pokreta in svetovne vojne ter vitez Karadjordjeve zvezde Stojan Sinadinović. Že mlad se je boril za svobodo južne Srbije in svojega domačega pološkega okraja, od balkanske do konca svetovne vojne pa je bil vzor hrabrega in požrtvovalnega srbskega vojaka. Na Kolubari je sam z nekaj tovariši ujel celo četo Avstrijcev, dva ofirirja in pet stotnih pušk. Po dolgotrajni borbi je bila srbska postojanka ranjena in potrta do pičlega ostanka. Stojan pa je v rovu s peščico tovarišev imitiral cel bataljon. Udeležil se je vseh najbujših in najpomembnejših spopadov, večkrat je bil ranjen in poleg Karadjordjeve zvezde z meči si je s svojo legendarno hrabrostjo zaslužil še mnoga druga visoka odlikovanja. Umrl je kot lastnik male revne kmetije.

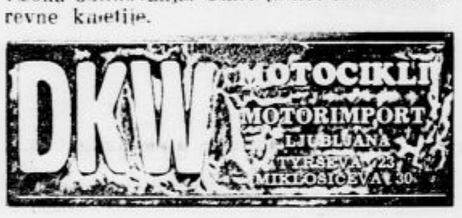

* **Pokojni Franjo Gregorič**, višji svetnik prometnega ministrstva v Beogradu, se je od dijaških let požrtvovalno udejstvoval v sokolskih vrstah. Rodil se je leta 1887. v Prvačini, v Gorici pa je dovršil srednjo šolo. Zaradi nacionalnega in sokolskega dela je moral med vojno mnogo pretrpeti. Že leta 1916. so mu vzeli čin rezervnega oficirja in kaj kmalu se je znašel v ječi. Zaprt je bil tudi na Ljubljanskem gradu, v internaciji pa je ostal do konca svetovne vojne. Po vojni je bil v prometni službi nekaj časa šef naše delegacije na Reki, potem pa je služboval v Osjeku, na Sušaku, Subotici in v Beogradu. V Beogradu je bil član uprave sokolske zveze in požrtvovalno je delal v njenem prometnem odseku, kjer je prevzemal najtežje naloge. Velike njegove sposobnosti, združene s požrtvovalnostjo, so prišle najbolj do veljave pri organizaciji velikih sokolskih zletov. Nacionalista-idealista in zglednega Sokola bomo ohranili v častnem spominu.

DUH po izpuhtevanju telesa takoj in trajno odpravi **SANOPED**. Varuje obutev in perilo. Zahtevajte v lekarnah, drogerijah, parfumerijah in sličnih trgovinah. Drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

* **Promet novega brzovlaka v Beograd — Jesenice in obratno.** Pričenši od nedelje 17. t. m. vozi dnevno redno na progi Beograd — Jesenice in obratno nov par brzih vlakov, ki sta vozila v poletni sezoni. Odhod brzovlaka iz Beograda ob 20.55, iz Zagreba gl. kol. ob 4.35, iz Ljubljane gl. kol. ob 7.55, prihod na Jesenice ob 9.33 min. Povratek z Jesenic ob 20.15, iz Ljubljane gl. kol. ob 22.01, prihod v Zagreb gl. kol. ob 0.40 in v Beograd ob 8.12.

* **Otvoritev zgodovinskega muzeja v Pančevu.** V Banatu so našli že mnogo dragocenih zgodovinskih spomenikov, najbolj zanimive in dragocene pa so arheološke najdbe v okolici Pančeva, kjer je tudi zdaj na delu skupina strokovnjakov. V Pančevu so zdaj otvorili velik muzej, v katerem bodo spravljene mnogoštevilne arheološke najdbe. Nekatere izmed njih so iz tretjega stoletja pred Kristusom. Tako so v muzeju predmeti iz kamnite in bronaste dobe, iz dobe Avarov ter iz dobe preseljevanja narodov. Največje zasluge je imel pri zbiranju teh arheoloških dragocenosti upokojeni ravnatelj gimnazije dr. Jankulov, ki je zdaj vodja novega muzeja.

* **Slovenska Matica** sporoča svojim poverjenikom in članom, da izidejo njene letošnje redne publikacije (tri izvirne knjige: dva romana, ena znanstvena knjiga) konec tega meseca.

* **Prijatelje umetnosti, ki pridejo za velikonočne praznike v Ljubljano**, opozarjamo na razstavo slikarja Matije Jame v umetnostnem paviljonu pod Tivolijem. Matija Jama razstavlja preko 100 svojih del, izvečine krajin. Čudovita nastrojenja slovenske krajine, ki jo upodablja ta naš odlični slikar, bodo našla dopadenje pri slehernem obiskovalcu razstave. Zato naj nihče, kdor bo šel te dni mimo paviljona, ne pozabi stopiti noter, saj je ogled Jamovih slik res pravi umetniški užitek.

* **Ugodni občutki** so odvisni od stanja vaših zob, zato se morate posvetiti redni dnevni negi ust in zobovja. Dnevna nega z Odolom ohrani vaše zobe zdrave do visoke starosti.

* **Lepa gesta muslimanskega verskega dostojanstvenika.** Prvi naib (začasni predstojnik ali komisar) islamske verske zajednice Salih Bašić, ki je kakor znano, med tremi kandidati za imenovanje islamskega verskega poglavarja (reis-ul-ulema), zaključi svoje funkcije z dnem, ko bo imenovan reis-ul-ulema. Naib Bašić je v sarajevski »Pravdi« izjavil, da izvolitve za verskega poglavarja ne bi sprejel, a zdaj ko se poslavlja od mesta predstojnika islamske verske zajednice, poklanja vsa denarna sredstva, ki jih je za to funkcijo prejel, v dobrodelne namene. 50.000 din je daroval vakufskemu ženskemu sirotišču v Sarajevu, enaki znesek pa je določil za ustanovitev dobrodelnega zavoda v svojem rojstnem kraju Tomislav gradu.

* **Koroške vesti.** V spremstvu učiteljev in dveh zdravnikov se je odpeljalo 1.242 otrok iz Beljaka in okolice v Nemčijo, v Porenje. Skozi 6 tednov bodo malčki gostje nemških družin. — Slovenskemu gasilnemu društvu v Št. Jakobu v Rožu je bila v dneh po avstrijskem prevratu vzeta pravica gašenja ter zaplenjena blagajna. Na Kostanjah so tamošnjemu društvu odvzeli tamburice, zaprli dvorano in zasegli blagajno posojilnice. Po takojšnji intervenciji Slovenske prosvetne zveze pri deželnem svetniku Maier-Kaibitschu je bila vrnjena gasilcem kakor tudi prosvetnemu društvu vsa lastnina in vse pravice. — Mesto Saarbrücken je prevzelo botrinstvo nad Velikovcem.

* **Borba za šolo in zemljo v šibeniški okolici.** Mnogo šibeniških občanov je zahtevalo, naj se čimprej skliče javna občinska seja. Občinska uprava v Šibeniku je zahtevi ugodila in bo seja na velikonočni ponedeljek. Obravnavalo se bo dvoje važnih vprašanj. Mnogo občanov je predložilo spomenico, s katero zahteva, naj se sedanja dvorazredna trgovska šola v Šibeniku izpremeni v trgovsko akademijo. V prilog trgovske akademije se je že interveniralo na merodajnih mestih, občinski odbor pa mora zdaj rešiti še nekatera finančna vprašanja. Dalje bo seja razpravljala o brezplačnem odstopu občinskega zemljišča kmetom v mestni okolici. Zemljišče je bilo kmetom že davno obljubljeno, a ker ni bilo razdeljeno, so si kmetje zemljišča sami razdelili ter jih obdelovali. Letos je občina obdelovanje prepovedala, dokler ne bo rešeno v občinskem svetu vprašanje razdelitve zemlje. Okoliškim revnim kmetom pa je zemlja nujno potrebna in ne morejo razumeti, zakaj bi morala zemljišča tako dolgo neobdelana čakati na sklepe občine.

* **Že 72.970 ljudi upepeljenih v ČSR.** Od začetka upepeljevanja mrličev v Češkoslovaški in sicer po prevratu, je bilo v vseh 13 krematorijih upepeljenih 72.970 ljudi. Meseca marca t. l. je bilo po pravkar izdanem izkazu upepeljenih v Pragi 268 umrlih oseb, v Liberci in Pardubici po 64, v Brnu 48, v Plznu in v Moravski Ostravi po 34, v Mostu 24, v Olomucu 20, v Ribařych in v Střekovu po 14, v Čeških Budjevicah 12 in v Semilech 7. Skupaj je bilo v marcu upepeljenih 623 umrlih oseb, od katerih je bilo 354 mož in 269 žensk. Brez konfesije jih je bilo 161, katolikov 294, češkoslovaške cerkve 90, protestantov 45, židov 26 in drugih 7. Iz Češke jih je bilo 520, torej ogromna večina, iz Morave in Šlezije 25, iz Slovaške in Podkarpatske Rusije 8.

* **Opozarjamo cenjene čitatelje** na oglas »Styria« dvokoles ter priporočamo nabavo teh dvokoles.

* **Burja in mraz v Bosni Hercegovini.** Tudi Bosno in Hercegovino je za več dni obiskala pozna ostra zima. Po vsej Bosni je zelo hladno in deževno, a tudi snega je bilo precej iz Hercegovine pa poročajo, da divja tam silna burja, ki je po mnogih vaseh že porušila strehe in dimnike.

* **Pri kupčiji je zblaznel.** Iz Trebinja je prišel v vas Čerovec kmet Jako Vučetić, da bi tam kupil kako manjše posestvo. Ogledal si je več zemljišč in se naposled s kmetom Ivanom Maličem pogodil za njegovo posest. Pogodila sta se za 70.000 din ter napravila kupčijsko pogodbo. Vučetić je Maliću takoj izplačal 15.000 din, ostanek pa se je obvezal plačati letos do 1. julija, ko bo prišel denar od njegove žene iz Amerike. Kupčija je bila v redu sklenjena in Vučetić se je napotil domov. Pogajanja pri kupčiji in obveznosti, ki jih je prevzel, pa so moža tako razburila, da je zblaznel. Prodajalec posestva v Čerovcu je dobil od župnika iz Trebinja pismo, da bo treba kupčijo razveljaviti, ker kupec ni pri pravi pameti.

* **»Glasnik Udruženja aktuara kraljevine Jugoslavije«.** Izšli sta 1. in 2. številka z naslednjimi originalnimi članki s področja našega javnega in zasebnega zavarovanja: G. Matjašič opisuje v članku »Osiguranje u iznemoglosti, starosti i smrti (penziono osiguranje) radnika i službenika« tehnično stran dnega zavarovanja delavstva, kate začelo izvajati 1. IX. l. 1937., pok ga zavarovanja nameščencev, ki se l. 1. 1938. razširilo iz Slovenije na vso državo, in pred kratkim reformiranega pokojninskega (provizijskega) zavarovanja rudarjev pri bratovskih skladnicah. Članek je zelo izčrpen in temeljit ter se bo nadaljeval v prihodnji številki. G. Martelanc poroča v svojem članku »Problemi zavarovanja zoper škodo po toči« po krajšem uvodu o mednarodnem stanju tozadevnih študij o težavah in razvoju tega zavarovanja v Jugoslaviji s konkretnimi, tehnično utemeljenimi predlogi. G. Premerl opisuje v članku »Pogodbeno zavarovanje v naši državi« zelo izčrpno pravni in zgodovinski razvoj zasebnega zavarovanja v Jugoslaviji po posameznih pravih področjih (slovensko-dalmatinsko, hrvatsko-slavonsko, srbsko, črnogorsko, vojvodinsko in bosansko-hercegovsko področje). Je to svojevrsten in prav posebno zanimiv članek. G. Izvekoff objavlja krajši matematični članek »Odnos izmedju rezerva osiguranja za slučaj smrti i rezerva mešovitog osiguranja«. Sledi še članek g. Iva Laha »Statistično-verjetnostna kvadratura kroga s pomočjo... šahovske deske in šivanke, statistično verjetnostna določitev baze prirodnih logaritmov »e« s pomočjo igralnih kart«.

Kolesa — motorji

* **Izlet planincev v Tatro** priredi Zveza planinskih društev v Ljubljani v času od 2. do 11. julija 1938. Kongres asociacije slovanskih planinskih društev, kjer je včlanjena tudi naša zveza, ima svoj redni kongres letos v Pragi prve dni meseca julija. S tem kongresom je zvezana tudi proslava 50-letnice Češkoslovaškega planinskega društva. Planinci bodo odpotovali iz Ljubljane v soboto 2. julija ter prispejo v Prago v nedeljo 3. julija, kjer bo preskrbljeno za prenočišče in prehrano. Tega dne si bodo izletniki ogledali kajakaške tekme na Vitavi ter znamenitosti mesta. V ponedeljek 4. julija bo odhod z vlakom do Štrbskeho Pleso in še tega dne vzpon na Krivan ter sestop do Važeske koče. Drugi dan nadaljevanje ture po Koprovski dolini do koče pod sedlom Vaha. Prihodnji dan vzpon na Ryso in prenočevanje v koči pri Popradskem jezeru. V četrtek 7. julija čez Ostervo na Sliezky dom, naslednji dan vzpon na Polski greben ter dalje do koče Zbojnice, v soboto dalje do koče Teryhc in v nedeljo zaključek ture s sestopom v Novi Smokovec, od koder se odpeljejo planinci nazaj v Prago, kjer bodo tega dne še prenočili. V ponedeljek 11. julija se vrnejo izletniki z vlakom nazaj domov. Pogoji za ta izlet so zelo ugodni ter zvezani s sorazmerno nizkimi stroški. Priporočljivo je, da se planinci v čim večjem številu udeležijo tega planinskega izleta. Podrobne informacije in prijave sprejema pisarna Slovenskega planinskega društva v Ljubljani najkasneje do 1. junija, da more Zveza vse potrebno pravočasno pripraviti.

* **Uprava »Našega vala«** obvešča cenjene naročnike, da bo po krivdi poštne uprave velikonočno številko razposlala šele danes. Zgodilo se je, da pošiljka s programskim delom »Našega vala«, ki je bila iz Beograda odposlana v četrtek popoldne ekspresno, niti do sobote zjutraj ni bila dostavljena naslovniku. Prosimo naročnike, da nam to neljubo, brez naše krivde nastalo zamudo oproste.

* **Ali je mogoče, da propade kitajski narod?** Možne so katastrofe za ta narod, možno je, da ga tuje pleme za nekaj stoletij obvlada, ni pa mogoče ga uničiti, ker je vse njegovo življenje povezano z njegovo rodno zemljo. Najbolj staro in najbolj intenzivno kmetijsko gospodarstvo obstoja pri tem velikem narodu. Največ zaslug za povezanost z zemljo ima kitajska mati. Kdor se hoče poučiti o nje delu, trpljenju in ljubezni do zemlje, naj čita roman Pearl S. Buckove: »Mati«, ki je za presojo življenjskih razmer pri kitajskem narodu vedno aktualen. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Šelenburgova ul. 3, in njeni podružnici v Mariboru, Aleksandrova c. 13. Cena broširani knjigi je Din 48, v platno vezani Din 58.

* **Povečana velikonočna številka ilustrirane družinske revije »Žike«** je izšla te dni. Na prvih straneh so članki in notice, ki opozarjajo na prvovrstno kvaliteto žikinih proizvodov, to so: rženo žitna kava Žika, žikin specialni sterilizirani zdrob za dojenčke in bolnike in žikine higienične krušne drobtine. Prav zanimive so tudi izjave odjemalcev o teh proizvodih. V notranjosti lista čitate: Joža Lovrenčič, Pogovor s srcem; Anton Ingolič, S splavarji po Dravi in Donavi; France Bevk, Pojdi, hčerka, na pot...; Mistral, Štiri vprašanja; Bačar, Morske pošasti; Hedin, Po sužnje: Ante, Nesrečni muc in »Nekaj okroglih...« V »Zdravniški posvetovalnici« odgovarja primarij dr. Dragaš na razna vprašanja in razpravlja o vzrokih otroškega glavobola, urednica »Gospodinjskega kotička« pa nadaljuje s koristnimi nasveti. Revijo »Žiko« prejme brezplačno vsak interesent; pošljite svoj naslov na: Pražarna Žika v Ljubljani.

* **A. Daudet: Pisma iz mojega mlina.** Ta knjiga mi je bila poverjena v ilustriranje ter bi morala iziti za božič 1937. Ko sem pričel z delom, sem ponudil založništvu nov načrt z razširjenim ilustrativnim programom. Založništvo je z najlepšo gesto odobrilo moj načrt pod pogojem, da izide knjiga vsaj za veliko noč. Žal je pa ilustrativno gradivo tako naraslo (130 ilustracij in umetniških prilog), da se je delo zopet zavleklo, posebno, ker izdelujem risbe kar najbolj natančno. Naj mi to mojo zamudo cenj. naročniki oproste, saj bo le njim v korist, če prejmejo dobro ilustrirano knjigo. Gotovo jim bo všeč. Sedaj končujem zadnji del ilustracij; prva polovica knjige je v tisku in delo izide definitivno meseca maja. E. Justin, slikar-grafik.

* **Vsakovrstna vojaška pojasnila:** skrajšanje roka, osvoboditev službe (hranilstvo), odložitev službe v kadru ali vežbe, prostovoljen vstop v kader, razne vojaške šole; vsa tozadevna pojasnila dobite ustmeno ali pismeno v koncesionirani pisarni Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova 14. — Za pismeni odgovor priložite kolek za 6 din.

Iz Ljubljane

u— **Velikonočno obdarovanje v šentpetrskem okraju** je priredila krajevna organizacija JNS na veliki četrtek zvečer ob 19. uri pri Poldetu Zupančiču na Jegličevi cesti. Obdarovanih je bilo 37 družin z najpotrebnejšim za praznike. Narodni poslanec g. Ravko Turk je v prisrčnem govoru poudaril, kako se JNS dobro zaveda, kaj je treba storiti, da se ublažijo socialne rane, nato je obdarovalcem toplo voščil zadovoljne velikonočne praznike. Obdarovanci so se ginjeni zahvaljevali.

u— **Dijaštvo opozarjamo**, da je knjižnica in čitalnica za mladino v Prešni ulici 2, odprta v času velikonočnih počitnic kot običajno od 16. do 19. ure. Obenem javljamo, da smo za knjižnico dobili lepo število novih knjig. TKD Atena.

S. Rebolj & drug, Ljubljana

u— **Akademiki v počastitev spomina pokojne Franje Tavčarjeve.** Akademski klub Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja »Edinstvo« je sklenil dati pobudo za ustanovitev akademskega sklada Franje Tavčarjeve. Iz tega sklada naj bi se letno na obletnico smrti velike pokojnice obdarovalo neko število siromašnih akademikov. Pozivamo javnost in narodno ženstvo, da podpre to nacionalno in hkratu pietetno akcijo naših akademikov s prispevkom v sklad Franje Tavčarjeve. Ustanovil se bo poseben kuratorij sklada, ki bo v sodelovanju z akademskim klubom »Edinstvom« upravljal imovino sklada in podeljeval podpore. Zaenkrat naj se prispevki, namenjeni za ta sklad, pošiljajo na naslov ravnatelja Akademskega kolegija prof. g. Jerana (Ljubljana, Kolodvorska ulica 22.), ki je blagovolil prevzeti vodstvo te akcije. Spominjalmo se zaslug in nacionalnega delovanja Franje Tavčarjeve s tem, da pomagamo siromašnim akademikom, za katere je sama pokojnica mnogo žrtvovala. — Odbor »Edinstva«.

Buffe »Rio« črna express kava 1.50 Din.

Buffe »Rio« zendviči po 1 Din.

Buffe »Rio« izredno dobra vina čez ulico 2 Din cen.

u— **V počastitev spomina ge. Franje Tavčarjeve** so darovali za internat Franje Tavčarjeve g. Feliks Mosković, Ljubljana, 200, Žensko društvo Maribor pa 1000 din.

u— **Jugoslov. profesorsko društvo, sekcija Ljubljana**, bo imelo svoj redni letni občni zbor v nedeljo 29. maja ob 10. v dvorani Trgovskega doma z običajnim dnevnim redom.

Foto-amaterjem za sezijo!

bomo razvijali filme in kopirali slike **v treh urah**, torej kdor prinese ali pošlje film do 9. ure dop. v našo trgovino, dobi istega že ob 12. uri s slikami vred gotovega. Po deveti uri prinešeni filmi pa so gotovi še isti dan ob 6. uri zvečer. — Fotoamaterjem izven Ljubljane razvijamo in kopiramo poštno-obratno — to je, da isti dan odpošljemo, ko prejmemo.

Za prvovrstno izdelavo jamči

FOTO TOURIST Lojze Šmuc

LJUBLJANA, ALEKSANDROVA CESTA 8

u— **Oglejte si v Šentjakobskem gledališču** v nedeljo in v ponedeljek ob 20.15 zadnji dve predstavi veseloigre »**Nobene žene več**«. Prav gotovo se že dolgo niste tako od srca nasmejali, kot se boste zdaj. Vstopnice kupite pri dnevni blagajni, ki bo odprta na dan predstave od 10. do 12. in od 15. do 17. ure.

u— **Enodnevni avtobusni izlet** priredi Zveza D. R. M. Ž. v Gorico, Doberdob in Trst 1. maja t. l. Prijave sprejema Zveza, Ljubljana, Karunova ul. 10. samo do 24. t. m.

OPATIJA (ABBAZIA) GRAND HOTEL BELVEDERE IN DEPENDANCE

IV. vrstni v vsakem pogledu z negovano osebnostjo in tradicijo. Lastna plaža. Tenis, garaže. Cena za pension od lir 40-65.—

Opatija (Abbazia) PENSION KALINA Odlična rodbinska hiša tik ob morju, južna obala, lastno morsko kopališče. Moderen komfort. Najfinejša dunajska kuhinja. Predsezija 27-30 Lir, sezija: 34-42 Lir

Opatija (Abbazia) Hotel Salus prvovrsten rodbinski pension. Lastna plaža. V vsoki seziji od Lit. 28.— Pojasnila Wagons-lits-Cook, Zagreb, Jelačičev trg 13 in Putnik, hotel Metropol v Ljubljani

Obiščite
o priliki velikonočnih praznikov
naše renomirane lokale
kavarno, restavracijo in klet
„Zvezdo“
Izbrana domača vina
Odlična kuhinja
Dobra postrežba

u— **Še tri predstave filma »Zlorabo zaupanja« po znižanih cenah. Žrebanje za darila in nagrade takoj po velikonočnih praznikih.** Upravi kina Uniona je z velikimi materialnimi žrtvami uspelo prekrasni in izredno uspel film »Zlorabo zaupanja« pridržati še za nekaj dni v Ljubljani, čeprav kinematografi v drugih mestih že težko čakajo nanj. Ker so bili naši kinematografi do sobote zaprti, bo kino Union predvajal ta film še **na veliko nedeljo in veliki ponedeljek ob znižanih cenah** za najširše kroge občinstva. **Predstava na veliko nedeljo bo ob 10.30 dopoldne, v ponedeljek pa bosta dve predstavi, in sicer prva ob 9.30 in druga ob 11. dopoldne.** Tudi posestniki teh predstav bodo tekmovali za nagrade v 2. skupini daril in bodo zato tudi vstopnice za te predstave na hrbtu oštevilčene. Vstopnice je zavojo tega treba shraniti. Žrebanje za obe skupini daril bo takoj v sredo po veliki noči. Seznam izžrebanih številk bo objavljen v četrtek 21. t. m.

Fotoamaterji!
KVALITETNA AMATERSKA DELA V EDINI SPECIALNI FOTOTRGOVINI
JANKO POGAČNIK
LJUBLJANA — TYRŠEVA CESTA 20

u— **Srbskohrvatskih, čeških, ruskih in francoskih knjig** si je Šentjakobska knjižnica v Ljubljani, Kongresni trg 7, nabavila zadnji čas več sto, in sicer najizbranejših iz najnovejše literature. Češke knjige je prejela v odlični izberi s posredovanjem g. dr Otona Berkopca, bibliotekarja na slovanski knjižnici v Pragi, in mu gre za to njegovo naklonjenost najlepša zahvala našega občinstva, ki čita češke knjige v originalu.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM V ŠIŠKI, TELEFON 41-79
Film mladosti, pesmi in lepote
MLADINA PREPEVA
pojejo »Wienersängerknaben«
V dopolnilo zvočni tednik in barvana šaloigra
DOBRI IN HUDOBNI DUH
Predstave samo na velikonočno nedeljo in ponedeljek **ob 3., 5., 7. in 9.**
Vstopnina din 3.50, 4.50, 5.50 in 6.50
Prihodnji spored:
NEMOGOČA ŽENA
Gustav Fröhlich

FINA VINA
se točijo za praznike
v gostilni „PRI PANJU“
VEGOVA ULICA 10.

DISKE

kopja, košarko, odbojko, boomerange, sportne loke, dvokolo in vse telovadno orodje nabavite v najboljši kakovosti v specialni tvornici telovadnega orodja
J. GRAŽEM,
RIBNICA NA DOLENJSKEM

Budjeviško pivo
in specialno temno Tomislav pivo toči restavracija Hotel Štrukelj — Ljubljana.

Lep spomenik — dar pokojnim
Ogled spomenikov dolžnost interesentov
Stalna razstava — nizke cene
FRANJO KUNOVAR,
kamnoseštvo
Tel. 49-09.
Sv. Križ — Ljubljana

Filme za Velikonoč dobite v sveži kvaliteti tudi na velikonočni ponedeljek dopoldne **Razvijamo in kopiramo**, kar prinesete v ponedeljek dopoldne in torek do 10. ure, **do 12. ure opoldne. Samo kvalitetne izdelave.**
FOTOMATERIAL — FRANJO MAVEC
Ljubljana, Miklošičeva c. 6. Nasproti Uniona!

MOŠKI!
Za zdravljenje spolnih slabosti, SEKSUALNE IMPOTENCE, za spolno oslabljenost, za ojačanje spolne funkcije, poskusite originalne hormonske
VI-HA-GE tablete.
Dobite jih v vseh lekarnah: 30 tablet Din 84.—, 100 tablet Din 217.—, 300 tablet Din 560.—. Glavni depo: Farm. Kem. Laboratorium »VIS-VIT«, apotekar Mr. B. Bogdanović, Zagreb, Langov trg 3.
(Ogl. reg. S. br. 26856/37.)

u— **Gigli bo pel v kinu Unionu.** Za veliko noč je pripravil kino Union svojim obiskovalcem program izrednega užitka. Najnovejši in nedvomno najlepši film, edini letošnji film slovitega svetovnega tenorista Benjamina Giglija **»Uspavanka«**, bo na sporedu. O čarobnem petju in glasu Giglija je občinstvo dobro poučeno, toda prijatelji lepih filmov naj vedo poleg tega še to da pojeta v »Uspavanki« poleg Giglija še dva imenitna člana berlinske in dunajske državne opere in sicer Marija Cebotarijeva in Minael Bohnen. Naš popularni komik Hans Moser ima tudi precejšnjo vlogo, poleg njega pa prilnubljeni mali fantek Peter Bosse. »Uspavanka« (Mutterlied) je bila povsod deležna velikih uspehov in tudi naša za lepo petje in glasbo navdušena Ljubljana bo sprejela film kot posebno senzacijo. Premiera bo drevi ob 21. v kinu Unionu.

u— **Lepe in dobre moške obleke** lastnega izdelka priporoča po zelo zmernih cenah **A. Kunc**, Ljubljana, Gosposka ul. 7.

Za vse ljubitelje lepe prirode zanimiva tehnična novost: PREMIER, patentirani šotor. Razstava pri: Interpromet, Florijanska 26.

u— **Občni zbor šentjakobske okrajne organizacije Jugoslovenske nacionalne stranke** bo v četrtek, 21. t. m. ob 20. v gostilni pri »Amerikancu«. Na dnevnem redu so poročila odbora, volitve in poročilo g. narodnega poslanca Milana Mravljeta o notranjem in zunanjem političnem položaju. Člani se vabijo, da se občnega zbora udeleže.

DOCENT
Dr. IVAN MATKO
se je preselil
v Ljubljani v Gledališko ulico št. 4. nasproti opere in ordinira od 9—12 in od 2—5 ure popoldne, telefon 4751. RONTGEN.

u— **Jugoslovenski nacionalistični akademski klub viteškega kralja Aleksandra I Zedinitelja — Edinstvo.** Člani, ki se udeleže poklonitve pred spomenikom kralja Zedinitelja na Rakeku v nedeljo 24. t. m., naj se vpišejo v klubovo dopisno knjigo. **Odbor.**

u— **Občni zbor strelske družine v Ljubljani** bo v torek 19. t. m. ob 20. v dvorani palače »Grafike« na Masarykovi cesti 14.

Ali ste že naročnik
oseminpetdesetega letnika (1938) najstarejše slovenske literarne revije
‚Ljubljanskega Zvona‘
Naročnina letno 120.—, za dijake 90.— din. Obroki poljubni — Naročite pri Tiskovni zadrugi, Ljubljana, Dalmatinova ulica 10.

u— **Fric Lupša v ljubljanski operi.** Na velikonočni ponedeljek zvečer bo nastopil v »Rigolettu« prvič v večji vlogi konservatorist Fric Lupša, ki je znan že z nekaterih koncertnih nastopov. V vlogi Sparafučila bo nedvomno prišel njegov lepi, že dobro izšolani glas do popolne veljave. Opozarjamo na ta nastop ljubiteljе opere. Zasedba je premierska razen S. Banovca, ki bo pel vlogo vojvode prvič v sezoni. Kakor znano, nastopa v naslovni vlogi R. Primožič, ki je na glasu kot najboljši Rigoletto v Jugoslaviji.

u— **Hitro in ugodno prodati Vaše efekte**, ki jih ne potrebujete in v katerih Vam leži mrtev kapital, nam omogočajo dobre zveze, verzirani zastopniki ter kulantno poslovanje. Zaupajte nam! Interpromet, Florjanska 26.

u— **Izžrebane številke državne razredne loterije** prinašamo po kolekciji Alojzij Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ulica 14, telefon 3510 na današnji 31. strani.

u— **Izlet v Postojnsko jamo in koncert pevskega zbora Glasbene Matice v njej.** Na veliki ponedeljek dne 18. t. m. je izlet v Postojnsko jamo. Razpored dneva je sledeči: posebni vlak bo odpeljal iz Ljubljane točno ob pol 11. uri dop. z glavnega kolodvora. Prihod v Postojno pred 13. uro. Ogled Postojnske jame se začne točno ob 15. in takoj po prihodu v dvorano bo tudi koncert zbora Glasbene Matice pod vodstvom ravnatelja Poliča. Zbor bo izvajal naše najlepše umetne in narodne pesmi za mešani zbor. Vlak odpelje iz Postojne ob 21. uri in bo prispel v Ljubljano pred polnočjo. Prijave za ta izlet sprejema še vedno biletarnica Putnika. Opozarjamo, da pri prijavi ni treba izročiti dveh fotografij, plača pa se znesek 75 din za kritje voznih stroškov, potnega lista in vstopnine v jamo. Postojnska jama je svetovno znana največja in najlepša naravna čudo, zato vabimo na izlet. Pripominjamo, da plačajo otroci do 10. let polovico.

Iz Celja

e— **Sokolski župni zlet v Celju.** Od župnega zleta nas ločita še dva meseca. Zlet bo 12. junija v Celju. Edinice se marljivo pripravljajo nanj. Posebno pozornost posvečajo vežbi prostih vaj br. Kovača s katerimi bo članstvo nastopilo tudi na vsesokolskem zletu v Pragi. Obeta se v Celju lep nastop in videli bomo izvedbo vaj kakor je redkokdaj. Seja župnega strokovnega odbora bo v soboto 23. t. m. ob 16. v župni sobi v Narodnem domu v Celju. Na sporedu bo predvsem razgovor o župnem zletu in o vsesokolskem zletu ter poročila o delovanju v okrožjih. Odsek za taborenje se bo sestal k seji isti dan in istotam ob 10. dopoldne. Razpravljal bo o predlogu za organizacijo gozdne šole na način, kakor je bila izvedena v celjski sokolski župi že lani.

KINO UNION.
Danes ob 20.30 film v naravnih barvah **»TORNADO«**. Na Vel. noč, Vel. ponedeljek, torek in sredo najnovejši film Ufe-produkcije **»OGOLJUFANI PREPIRLJIVCI«** po gled. komadu »Der Holledauer Schimmelkrieg«. Na Vel. noč in Vel. ponedeljek matineje ob 10. in 14. uri.

KINO METROPOL K.P.D. priredi
16. aprila ob 20.30 svečano premiero filma
17. aprila
18. aprila KLIC MATTERHORNA
19. aprila
Film je posnet po znanem romanu Luis Trenkerja »Kampf ums Matterhorn« — Nosilec glavne vloge LUIS TRENKER. Matineja: 17. in 18. aprila ob 10.15 in 14.
»KORAJŽNI ŽENIN«.

e— **Na splošno željo občinstva** ponovi »OLJKA« koncert narodnih pesmi v soboto 23. t. m. ob 20. v mali dvorani Celjskega doma. Vabljeni!

TRAJNA ONDULACIJA, BARVANJE LAS itd. Dunajska in pariška diploma. RIKO GROBELNIK, Celje, Glavni trg in poleg hotela Evropa.

Vesele velikonočne praznike želi vsem svojim cenjenim gostom restavracija-hotel
»BELI VOL« J. M. ŠANC — CELJE

Nova pošiljka NSU motorjev dospela, zastopstvo BREMEC, CELJE.

e— **Razpored bogoslužja v pravoslavni cerkvi Sv. Save v Celju.** Danes, na Vrbico-Lazarjevo soboto ob 14. procesija iz cerkve. Po procesiji večernja. Blagoslovitev vrbice na cvetno nedeljo 17. t. m. Na pravoslavni veliki četrtek 21. t. m. ob 10. večernja z liturgijo, ob 18. bdenje s čitanjem pasijonskih evangelijev. Na veliki petek 22. t. m. ob 16. večernja z iznošenjem plaštanice in poljubljanjem Kristusovega groba, nato jutrenje. Na veliko soboto 23. t. m. ob 10. večernja z liturgijo. Na veliko noč (Voskrsenije) 24. t. m. ob 4. jutrenje, ob 10. liturgija, ob 18. bdenije. Na drugi dan Voskresenija 25. t. m. ob 10. liturgija.

Iz Maribora

a— **Subskribentom strokovne knjige ing. Kneza: »Acetilen in kisik v kovinarstvu«** sporočamo, da izide knjiga spričo velikega obsega šele konec aprila. Subskribcijski rok je podaljšan. Naročilnice naj se odpošljejo takoj Mariborski tiskarni.

a— **Predstavniki potovalnih pisarn v Mariboru.** Na vabilo naših Tujskoprometnih zvez pridejo 3. maja v Maribor predstavniki vseh važnejših potovalnih pisarn iz skoro vseh evropskih držav. V Mariboru bodo dva dni in si bodo ogledali mariborsko okolico in Pohorje. S Putnikovim modrim luksuznim ekspresom pojdejo na študijsko potovanje po vsej Sloveniji, iz Maribora jih popelje pot preko št. Ilja, Gornje Radgone, Radencev, Ljutomera, Ormoža, Ptuja v Celje in Ljubljano. Mariborska mestna občina jim pripravlja slovesen sprejemni večer.

a— **V službi tujskega prometa.** Zanimiva novost in dobrodošlo propagandno sredstvo za širjenje tujskega prometa so From-Werkove reliefne karte. Tiskane so na zloženi razglednici. Delo je po svoji izvedbi prvovrstno ter predstavlja pogled na Pohorje in Kozjak iz mariborske smeri in sicer iz višine 4.000 metrov. Izvršeno je na podlagi specialk geografsko natančno. Hvalevredno je, da so označene vse planinske koče, nove pohorske ceste, nadalje višine in planinska pota. Ljubke sličice planinskih domov povzdigujejo njihovo vrednost. Izdajatelja pripravljata slična dela tudi drugih turistično pomembnih predelov dravske banovine. Upamo, da bo ta inicijativa, ki gre pred vsem na naslov šolskega upravitelja g. Vekoslava Froma, izdatno služila naši tujsko prometni propagandi.

a— **Na štiri leta robije** je obsodil mali kazenski senat 38-letnega brezposelnega krojaškega pomočnika Vladimirja Novaka, roj. nega v Zagrebu, ki je, kakor znano 12. decembra 1937 izvršil drzen vlom v stanovanje Aleksandra Watzeka na Aleksandrovi cesti 17, o čemer smo svojčas obširno poročali. Novak je odnesel 113 raznih zlatnikov in zlatnine v vrednosti 44.645 dinarjev ob njem za tudi železno kaseto ter hranilne knjižice Prve hrvatske štedionice z vlogo 105.880 din in razne srebrnine. Novak je nato po Zagrebu in Beogradu prodajal ukradeno zlatnino, ki so jo deloma pozneje vrnili lastniku. Novak je pri razpravi tatvino priznal in je pred senatom izpovedal, da je zašel na krivo pota, ker je bral razne kriminalne romane. Po preteku zaporne kazni bo za nedoločen čas pridržan.

RENJAMIN GIGLI
najslavnejši sodobni svetovni tenorist poje v svojem najnovejšem in edinem letošnjem filmu operne arije in krasne pesmi

Premiera na veliko soboto ob 21. uri!
Sodelujejo še člana berlinske in dunajske državne opere **MARIA CEBOTARI — MICHAEL BOHNEN** — nadalje **HANS MOSER** ter mali **PETER BOSSE.**

USPAVANKA
MUTTERLIED
PREDSTAVE V NEDELJO IN PONEDELJEK ob 15., 17. 19. in 21. uri! tel. 22-21 **Kino Union**

Zaradi ogromnega zanimanja predvajamo
PO GLOBOKO ZNIŽANIH CENAH.
Tudi obiskovalci teh predstav tekmujejo za razpisana darila!
ZLORABA ZAUPANJA
Predstave v nedeljo ob 10.30 dop., ponedeljek 2 predstavi ob 9.30 in 11

e— **Napad pri kuharju žganja.** V torek zvečer je pomagal 27 letni sin posestnice Alojz Plevnik iz Sopot pri Podčetrtku pri nekem posestniku v isti vasi kuhati žganje. Okrog 23. se je sporekel s posestnikom. Posestnik je pograbil kol, napadel Plevnika ter ga hudo poškodoval po glavi in hrbtu in mu zlomil desno roko v ramenu. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Velika tombola nižjih poštnih uslužbencev v Celju bo dne 24. aprila ob 15. uri na Dečkovem trgu v Celju.

e— **V celjski bolnišnici** je umrl včeraj 72 letni upokojeni železničar Alojz Vrešak iz Creta pri Celju.

Iz Tržiča

č— **Kino** bo predvajal za veliko noč krasen tehnikolorni velefilm »Kamona«. V ponedeljek pa bo veseli operetni film »Mala Katarina«.

KORČULA
Hotel Pension BON REPOS
vodilna hiša, ponovno renovirana, lastna plaža, ugodno bivanje. — Prospekti!

OTOK KRK
ALEKSANDROVO
Zelo omiljeno kopališče domače in inozemske publike, ki išče sonca, morja in miru. Dobri hoteli in lepe privatne sobe. Ribolov prost. Informacije daje: **Kupališno povjerenstvo.**

DOBRNA PRI CELJU
Zdravilišče za srčne živčne, ženske bolezni ter počitka potrebne. Pred in po-sezona: 15. IV. do 30. VI. in 1. IX. do 31. X. 20 dnevno pavšalno zdravljenje: za državne nameščence Din 1.100 —, 1.250.—, 1.450.—; v ceni je vštetc vse, tudi vožnja z avtobusom iz Celja v Dobrno in nazaj. Ostali plačajo: Din 1.350.—, 1.500.—, 1.650.—. Prospekti direktno ali pri »PUTNIKU«.

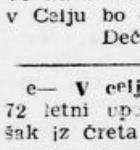

SLATINA RADENCI
300 sob. 180 novih s tekočo vodo. Ves komfort. Muzika itd. Srce, ledvice, živci, jetra, želodec, ženske motnje, notranje žleze. Maj 710, junij 750 din za 10 dni vse vračunano: stanovanje, hrana (izvzemši kruh) zdravilne kopelji, 1 zdravniški pregled, takse, postrežba. Obširni prospekti pri Putniku ali upravi.

a— **Odmrv poslovanja »Naprednosti« pred sodiščem.** Pred malim kazenskim senatom okrožnega sodišča je bila včeraj dopoldne razprava proti 50-letnemu sadnemu trgovcu Jožefu Rožetu, stanujočemu na Pobrežju pri Mariboru, zaradi obtožbe, da je napravil lažne listine, o čemer smo ob prvi razpravi obširno poročali. V smislu obtožbe je Rože ponaredil mrtvaški list župnega urada v Dramljah, na podlagi katerega je društvo »Napredost« izplačalo posmrtnino. Končno je Rože obtožen, da je ponaredil podpis pobotnice za 10.000 din, ki jih je prejela Marija Obersnelova kot posmrtnino. Zaslišana sta bila dva grafologa, ki sta z vso gotovostjo izpovedala, da je podpise ponaredil obtoženi Rože, ki je bil obsojen na 14 mesecev strogega zapora, na izgubo častnih državljanskih pravic za dobo 2 let ter na 200 din denarne kazni. Rože je prijavil revizijo.

Premijo Din 300.000.—
je zadela pri zadnjem žrebanju državne loterije (dne 14. t. m.)
srečka štev. 83.526
ki je bila kupljena v Bančni poslovalnici
BEZJAK — MARIBOR
GOSPOSKA UL. 25, tel. 2097
V Mariboru sta bili prodani dve četrtinki te srečke.

a— **Mestno kopališče** bo v soboto 16. t. m. odprto od 9. do 14.

a— **Pisanke v mariborskem gledališču.** Jutri zvečer bo premiera mladinske igre »Slehernik«. Jutri popoldan »Nečak«, velikonočni ponedeljek popoldan »Slehernik«, zvečer pa Beneševa opereta »Pod to goro zeleno«. Pri obeh operetnih predstavah znižane cene.

a— **Velikonočni ribji trg** je bil včeraj bolj slabo založen zaradi slabih vremenskih prilik na Jadranu. Vso ribjo zalogo so pokupili pretežno gostilničarji in trgovci, tako da niso prišle mariborske gospodinje nič kaj na svoj račun. Prodajali so barbone po 38, liste 38, morski som po 38, moli po 24, rako po 38, karpi po 12 do 14, lini po 12, žabji kraki po dva din, venec. Za mleko pa so zahtevali včeraj celo po pet din liter!

Iz Kranja

r— **Kino Narodni dom** prikazuje v praznikih Leslia Horwarda in Normo Sheare v nesmrtnem delu Shakespearja »Romeo in Julija«. Film, ki je povsod dosegel ogromen uspeh, je zrežiral glavni režiser klasičnih filmov Georg Cukor.

Iz Ljutomera

lj— **Zvočni kino Sokolski dom** v Ljutomeru predvaja danes ob 8. zvečer in jutri v nedeljo ob 4. popoldne in ob 8. zvečer film »Kapetanova hrabrost« kot dodatek pa Foksov zvočni tednik. Naslednji film 23. in 24. t. m.

„NACET“
NAJBOLJŠA POCENI BRITVICA

vsako rezilo vsake britvice je v sakem omotu enako oštro in trpežno

Iz Novega mesta

n— **Kino »Dom« v Sokolskem domu** bo predvajal v velikonočnih praznikih, in sicer danes v soboto ob 20.30, v nedeljo in ponedeljek, obakrat ob 15., 18. in 20.15, in v torek največji in najlepši glasbeni film »Car bohemov«. V glavnih vlogah Marta Eggerthihova in Jan Kiepura. Predigri Paramountov tednik in film Alfa.

Iz Jesenic

s— **Zvočni kino Radio** predvaja danes jutri v nedeljo, ponedeljek in torek (od 16. do 19. t. m.) ob 8. zvečer, na velikonočno nedeljo in ponedeljek tudi ob 3. uri pop. krasen velefilm »Sestra Marijac. (Njegov model). Med dodatki tudi glasbeni film »Vesela menažerija« in Paramountov zvočni tednik.

Dr. Tancar Avguštin
je otvoril privatno zdravniško prakso na Jesenicah, Gosposvetska cesta 1, blizu kolodvora.

Iz Krškega

kr— **Proračun mestnega gospodarskega odbora vrnjen neodobren.** Odbor, ki upravlja mestno imetje, je sestavil proračun s 25odstotno doklado na direktne davke za kritje mestnih javnih potreb. Banska uprava je proračun vrnila neodobren, ker ni o njem sklepal krajevni zbor mesta, kakor je to določeno v zakonu o občinah. Zato se bo moral proračun predložiti krajevnemu zboru in sestaviti tako, da bi se ne pobirale posebne doklade. V interesu vseh mestnih davkoplačevalcev je, da se zbora polnoštevilno udeleže in nove doklade odklonijo. Znano je, da je bivši odbor izhajal brez doklad in tudi ni povišal najemnin v mestnih hišah. Splošna želja je, da bi se v takem pravcu tudi sedaj usmerilo mestno gospodarstvo.

kr— **Za prost ribolov v Savi.** Krčani so skozi stoletja uživali pravico prostega ribolova in jim te do zadnjih let ni nihče branil. Glede na novi ribarski zakon pa je potrebno, da do 28. t. m. te svoje pravice uveljavijo in z dokazi podpro, da bodo obdržali tisto, kar so imeli nekdaj. Kakor čujemo, bodo za dosego starih ribolovnih pravic posebno odločni tudi posestniki s Pijavškega.

kr— **Sokolski kino** bo v nedeljo zvečer in v ponedeljek popoldne in zvečer predvajal vesel velikonočni program s filmom »Sedem zaušnic«.

Slovenija Vas vabi
Rimske toplice:
Radium-termalno kopališče - jugoslovenski Gastein. — Indikacija: živčne, ženske bolezni, giht, visoki krvni pritisk itd. Nizke paušalne kure za 10 dni 650 do Din 1000.— Državni uradniki popust! — Prospekti pri Putniku ali pri Zdraviliškem ravn. Rimske toplice.

BLED. Zvočni kino prinaša danes, jutri in v ponedeljek velefilm »Med dvema zastavama« in dvodejansko šalo Buster Keatona »Razpis za radio«. Predstave ob 16. in 20. uri.

RIBNICA. Sokolski zvočni kino predvaja drevi ob 20.30, jutri v nedeljo ob 15.15 in 20.30 ter v ponedeljek ob 15.15 in 20.30 velefilmsko delo »Avangarda« (Buffalo Bill). Za dodatek Paramountov zvočni tednik in kratek zabavni film.

„Kaj je to perilo res moje? Še nikdar ni bilo tako čisto oprano!“ — Čemu se čudi? Za pranje je vendar rabila priznano dobro terpentinovo milo Zlatorog. To milo kljub svoji izdatnosti opere vsako še tako zelo zamazano ali zaprano perilo tako temeljito, da je po pranju belo kot sneg, voljno-mehko in duhteče.
TERPENTINOVO MILO
Zlatorog

VELIKONOČNA MATINEJA
v nedeljo in ponedeljek ob 11. uri dop.
Najlepši češki velefilm divnih pokrajin, glasbe in ljubezni
Maryša
JIŘINA STEPNIČKOVA, VOJTA IN BORSKI
Dop. program! **KINO MATICA** Cene Din 3.50—6.50.

Iz Hrastnika

h— **Jubilej.** Na veliki petek je preteklo 30 let, kar službuje pri hrastniškem rudniku ravnatelj g. inž. Friderik Drolz. Jubilant je po rodu Nemec, a je vedno podpiral hrastniška kulturna,. nacionalna in humana društva. Poznamo ga kot strogega zmerom pa tudi zelo pravičnega in socialno čutečega predstavnika TPD v Hrastniku. Na večer pred jubilejem mu je priredila hrastniška gasilska četa, kateri je g. ravnatelj posebno velik dobrotnik, baklado in podoknico z rudniško godbo. Več deputacij, kakor občinske uprave, one rudniških nameščencev itd. so se poklonile za 30letni jubilej g. ravnatelju, ki je v teku 30 let marsikaj dobrega storil za hrastniško dolino. Čestitkam se pridružimo tudi mi z željo, da bi g. ravnatelj preživel še mnogo zadovoljnih let v krogu svoje družine v hrastniški dolini.

h— **Glasbeno društvo v Hrastniku** bo imelo redni letni občni zbor 28. t. m. ob 20. v Sokolskem domu. Vse redne in podporne člane prosimo, da se zbora zanesljivo udeleže. Prihodnje poslovno leto se bo praznovala 20 letnica.

h— **Protituberkulozni ligi v Hrastniku** sta darovali rodbini ge. Alojzije Šentjurčeve in g. Davorina Čandra 100 din, namesto cvetja na grob gospe Kristine Kešetove. Iskrena hvala!

h— **Ustanovni občni zbor krajevne organizacije Legije koroških borcev** bo na belo nedeljo ob pol 10. v deški šoli. Legija je nepolitična organizacija, katere naloga je gojiti tovarištvo med [illegible] ščititi, njih eksistenco, zavzemati se z[illegible]bine in sirote padlih tovarišev, zbirati podatke in spomine na boje za osvoboditev ter krepiti domovinsko zavest in vdanost kralju. Za to se vabijo še neprijavljeni koroški borci, da se takoj prijavijo pri poverjeniku učitelju g. Jožetu Grozniku ali pa na dan ustanovnega občnega zbora v hrastniški deški šoli. Reden član lahko postane vsak, ki se je udeležil bojev za osvoboditev slovenske Koroške, Štajerske in Prekmurja.

h **Sokol** bo imel letos dve večji prireditvi in sicer 15. maja veliko tombolo, na binkoštno nedeljo pa razvitje društvenega prapora na kar opozarjamo ostala hrastniška društva.

h— **»Pehta«, pravljična mladinska igra,** ki je bila uprizorjena preteklo nedeljo v Sokolskem domu, je bila v režiji učitelja g. Pogačnika prav dobro naštudirana. Razpoloženje pri igri se je dvignilo s pevskimi točkami, katere je skomponiral in naučil g. Čander. Mala pevka Podlogarjeva Nada je očarala publiko s svojim petjem. Obisk staršev je bil zadovoljiv, pogrešali smo predstavnike hrastniške javnosti.

h— **Na občinski deski so trije razglasi,** in sicer 1) da morajo vsi lastniki psov prijaviti svoje pse v občinskem uradu in plačati pripadajočo pseČino za proračunsko leto 1938/39, takoj, 2) da so se regulirale cene mesu in 3) da bosta 20. t. m. ob 8. v Hrastniku pred občinsko pisarno pregled in plombiranje biciklov.

h— **Vodovod.** Zadnjič smo omenili naše vodovode v Hrastniku in okolici, ne smemo pa prezreti še ostala dva vodovoda v naši občini, in sicer na Dolu in v Brdcah. Dolski vodovod je bil zgrajen pred leti na pobudo takratnega župana g. Jakoba Drakslerja. Vodovod v Brdcah se je pa zgradil na pobudo sedanje občinske uprave, ki je h gradbi prispevala okrog 40.000 din, ostalo pa banska uprava. Pri tem delu so pomagali tudi posestniki iz Brdc s kulukom.

h— **Kino Sokol** bo predvajal na velikonočno nedeljo in ponedeljek velefilm »Ne pozabi me« in želi vsem obiskovalcem kina prijetne velikonočne praznike.

Iz Slovenjgradca

sg— **Za občni zbor slovenjgraškega šahovskega kluba** je vladalo zelo veliko zanimanje in se ga je članstvo udeležilo polnoštevilno. Predsednik g. dr. Maks Pohar je poudaril, da je bilo letošnje jubilejno leto v znamenju mnogih turnirjev. Tehnični referent Haitnik je poročal: V minulem letu so bili odigrani trije klubski turnirji, dva nagradna brzoturnirja, dve simultanki in 4. medklubske tekme. Prvak kluba je g. Bogdan Pušenjak. V imenu nadzornega odbora je g. Debelak predlagal razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. Pri volitvah je bila soglasno izvoljena kompromisna lista. Za predsednika je bil spet izvoljen dr. Pohar. V priznanje velikih zaslug je bil z največjim navdušenjem izvoljen g. dr. Pohar tudi za častnega člana. Letos se priredi teoretski tečaj.

sg— **Dela za gradnjo novega mestnega kopališča** je mestna občina oddala za 261.000 din. Gradnjo se bo pričelo v prihodnjih dneh ter bo kopališče odprto že junija. Ko se je odločila mestna občina za gradnjo kopališča bi bilo tudi potrebno, da izda nov prospekt, ker bo že kopališče samo gotovo zelo privlačevalo tujce.

Iz Gornjega grada

g— **Molierovega »Namišljenega bolnika«** je naše Sokolsko društvo uprizorilo v nedeljo 10. t. m. v režiji br. Marjana Mikuša. Čas za to igro je menda bil nesrečno izbran in so gledalci pomilovali igralce, da so morali vložiti toliko truda v igro, obisk pa je bil slab. Igralci so rešili svoje vloge dobro, nekatere vloge so bile naravnost odlično igrane in apeliramo na naše diletante, da se nam prihodnjo sezono čim večkrat predstavijo na odru, tako da bo zadovoljno občinstvo in bo vesel tudi društveni blagajnik.

g— **Stavbna podjetnost** je pri nas letos v polnem razmahu, sai se pa tudi že ni zidala nikaka stanovanjska stavba od prevrata semkaj. V kratkem bo dograjena lepa in docela moderno urejena vila zdravnika dr. Janka Raka poleg narodne šole, nadalje nova stanovanjska hiša trgovca Žmavca, pri gostilni »Na škarpi« zidajo prvo nadstropje in bo tam na razpolago večje število moderno urejenih tujskih sob, kar pomeni lepo pridobitev za tujski promet. Gospa Terezija Tratnikova prezidava svojo hišo in postavlja novo pekarijo. Tudi občina, ki je nedavno kupila hišo, jo preureja za občinski urad in stanovanje. Upamo, da bo tudi poštni urad v kratkem v novih uradnih prostorih.

g— **Naš poštni urad** je še vedno v starem, neprimernem lokalu, o čemur smo že ponovno pisali in prosili poštno direkcijo za ureditev tega tako važnega vprašanja. Prijavilo se je več interesentov. Bliža se letoviščarska sezona! Prosimo poštno direkcijo, da vendar v kratkem uredi to zadevo tako, da se bo poštni urad še pred začetkom letoviščarske sezone lahko preselil.

g— **Vsi radijski naročniki se opozarjajo** da se organizirajo in prispevajo k pavšalnemu znesku za uporabo električnega toka v opoldanskem odmoru od 12. do 14. ure. Ta tok je sedaj ukinjen, ker so doslej le maloštevilni radio-poslušalci zbrali ta prispevek, dočim so ostali radio-naročniki uporabljali aparat opoldne, niso pa ničesar prispevali. V interesu vseh radio-poslušalcev in napredka našega kraja je, da se ta zadeva na lep način in sporazumno uredi.

Iz Ptuja

j— **Zadružna elektrarna za Ptuj, Breg in okolico** v Ptuju vabi članstvo na redni občni zbor, ki bo v nedeljo 24. t. m. ob 10. dopoldne v gornji dvorani Narodnega doma v Ptuju. Na dnevnem redu bodo poročilo načelstva, računski zaključek za l. 1937. izprememba pravil in slučajnosti. Če ob določeni uri občni zbor ne bo sklepčen, bo pol ure pozneje drug občni zbor, ki bo sklepčen ob vsakem številu navzočnih zadružnikov.

j— **Trgovine** z mešanim, kolonialnim in špecerijskim blagom so danes odprte do 19., vse ostale trgovine pa se zapro že ob 17.

j— **Vlomilski plen iz cerkve na Polenšaku.** Kakor znano, so v noči od 9. do 10. t. m. iz cerkve na Polenšaku vlomilci odnesli dve monštranci, kelih, ciborij, prte in druge predmete ter tako napravili za 13.000 din škode. Tudi iz Maribora poklicana policija ni našla za tatovi nobenih sledov. Moralo se je počakati, da pridejo nekje na dan ukradeni predmeti. Zdaj so nekaj takih predmetov odkrili orožniki v ormoškem okraju, ko so napravili hišno preiskavo pri nekem malem trgovcu. Trgovca so aretirali in pri zaslišanju so bili razkrinkani njegovi tatinski pajdaši. V zaporih v Ormožu so zdaj trije udeleženci vloma v cerkev.

j— **Zvočni kino Ptuj** predvaja jutri v nedeljo ob 16., pol 19. in pol 21. uri: film **»Peter v snegu«,** za dodatek pa Alfa tednik in kulturni film o naši državi. V ponedeljek od pol 9. in pol 21. uri bo predvajan film **»Čarobni zvoki«.**

Stotič na odru

Gorenja vas, o veliki noči 1938.

Na velikonočni ponedeljek, 18. aprila, uprizori sokolsko društvo Gorenja vas-Poljane Jurčič-Govekarjevo narodno igro »Deseti brat«. Uprizoritev je za društvo, ki posveča mnogo pažnje izbiri dobrih gledaliških komadov, pomembna, ker je to druga večja uprizoritev, ki si jo je prosvetni odsek določil v programu sok. Petrove petletke, pa tudi zato, ker stopa v vlogi Manice stotič na oder marljiva sokolska delavka, s. Pavla Koširjeva.

Sestra Pavla je domačinka, »mojškra« iz Gornje vasi in ima vse lastnosti zdrave in krepke Poljanke. Za svojo materjo je prevzela obrt šivilje in tako dan za dnem pridno šiva in »vodi« modo Poljanske doline tja gori do Žirov. Ves prosti čas posveča lepi knjigi, njeno največje veselje pa je oder. Ko je še v Gorenji vasi bila Narodna čitalnica, je imela v Pavli najboljšo moč. Z ustanovitvijo Sokola, pa se je torišče njenega kulturnega dela preneslo v Sokolsko društvo, kjer deluje kot igralka in večletna prosvetarica tudi sedaj.

Stokrat na odru! Kaj velja in pomeni to, vé le tisti, ki je prebrodil težave podeželskih diletantskih odrov. Koliko ur, večerov, skušenj je bilo treba! Koliko žrtev je doprinesla sestra Pavla, vé le tisti, ki je z njo nastopal. Nepregledne vrste iger: komedij, burk, dram in med njimi tudi težjih (vse Finžgarjeve, Golgota, Hasanoginica). Skoro bi ne verjeli, ko bi ne imeli pred seboj kronike, zapisnikov, ki imajo neštetokrat zabeleženo Pavlino ime.

»Desetega brata« je izbrala Bil je njena prva in bo njega stota predstava! Ko torej s. Pavla v vlogi Manice na našem prenovljenem in razširjenem odru stotič stopa pred naše poljansko občinstvo, ji vsi, zlasti pa njeni soigralci, sokolski bratje in sestre, želimo še mnogo, mnogo nastopov ter zdravih, srečnih let!

Kino Sloga — Tel. 27-30
PREMIERA PREKRASNEGA FILMA
HEROJSKI ČIN POROČNIKA PERRY-a
V glavnih vlogah: Robert Taylor, Barbara Stanwick, Victor Mc. Laglen
Film divnih emocij, briljantne igre in čudovito lepe inscenacije!
V NEMŠKEM JEZIKU! PRESKRBITE SI VSTOPNICE V PREDPRODAJI!
Premiera danes ob 21.15! — Jutri ob 15., 17., 19. in 21. uri. — V ponedeljek ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri

G. Ivan Tavčar je kot zastopnik Zveze društev privatnih nameščencev v Ljubljani izčrpno poročal o pokojninskem zavarovanju in delovanju zveze. Skupščina je zanimiva izvajanja nagradila s toplim pritrjevanjem. Na zboru je bil soglasno sprejet predlog, da se na odločilnih mestih nujno zahteva novelizacija zakona o pokojninskem zavarovanju z nastopnimi izpremembami: 1. Starostna meja za pridobitev starostne rente naj se zniža od dosedanjih 70 na 60 let, zavarovana doba pa od 40 na 30 let. 2. Izpremeni naj se člen 15. zakona o pokojninskem zavarovanju, ki določa pogoje za pridobitev vdovske rente s tem, da se tu vstavi vsaj določba, ki jo vsebuje člen 111., točka 2., pravilnika bratovske skladnice. Društvo bo tudi ponovilo zahtevo po izpremembi člena 44. (prostovoljno bolniško zavarovanje), člena 50. in člena 82. (nezgodne rente) novega pravilnika bratovske skladnice.

Dobro obiskana skupščina je završila z željo, da se rudniško nameščenstvo še tesneje oprime svoje stanovske organizacije in v strnjenih društvenih vrstah tudi v bodoče uresničuje svoje želje in težnje po izboljšanju.

Škofja Loka manifestira za Češkoslovaško

Škofja Loka, 14. aprila

Že dolgo nismo imeli v Škofji Loki večerne prireditve, bi bila deležna tolike pozornosti škofjeloškega meščanstva, kakor je je bil deležen Sokolov češkoslovaški večer v torek. Velika dvorana s stranskimi prostori je bila nabito polna. Polnoštevilno je prispelo sokolsko članstvo in večeru so prisostvovali tudi oficirji. Posebno svečano obeležje je dala večeru tudi kompletno zbrana vojaška godba. Konzula g. Miňovskega je sprejela pred Sokolskim domom sokolska društvena uprava in nato so bili predstavniku češkoslovaške republike razkazani obsežni prostori doma. Viharne ovacije so sprejele g. konzula, ko se je pojavil na odru. Iskreno sokolsko dobrodošlico mu je izrekel društveni podstarešina br. Rudolf Horvat in je v nagovoru poudaril geslo zvestoba za zvestobo. Godba pod osebnim vodstvom kapetana g. Smrekarja je intonirala češkoslovaško in potem jugoslovensko državno himno. Zatem je pristopila mala Dečica Grumova in prinesla g. konzulu čestitke sokolske dece, hkratu mu izročila šopek rdečih nageljnov.

Sledilo je predavanje g. Miňovskega, ki je pokazal življenje Češkoslovaške v predvojni in povojni dobi. Prisluhnili smo ogromnemu napredku bratske države na vseh področjih javnega življenja in dobili smo jasno sliko o tem, kako čuvajo in kaj delajo na severu.

O filmih je govoril g. Vekoslav Bučar, na, to pa so bili predvajani trakovi, ki so nam prikazali lepote češkoslovaške zemlje. Najprej je tekel film o Pragi in tamošnjih planinah, zatem smo gledali letovišča in zdravilišča, pohod legionarjev, vrsto posnetkov iz življenja pokojnega predsednika Masaryka in dr. Beneša, barvasti film češkoslovaških narodnih noš, in odlično organizirano češkoslovaško vojsko. Poslednji film nam je pokazal veličastni vsesokolski zlet v Pragi.

Šele po 23. uri je končala prireditev, a še potem ni bilo iskrenega razdravljanja konec. Dvorana je bila okrašena s češkoslovaškimi in našimi trobojnicami in slikama Masaryka in Nj. Vel. kralja. Lepa manifestacija Škofje Loke za Češkoslovaško je pokazala, da stari slovanski duh še živi med nami.

ČATEŠKE TOPLICE
najbolj vroči (57° C) radioaktivni vrelci v dravski banovini, pošta Brežice ob Savi, postaje Brežice in Dobova. — Začetek sezone dne 1. maja, v pred- in po-sezoni znatni popusti. — Zdravijo se z neprekosljivim uspehom bolezni: Visoki krvni pritisk (hipertonija), revmatizem sklepov in mišičevja, vnetje, protin, nevralgično trganje, išias, nevrastenija, zastarele poškodbe kosti in sklepov, ohromelost, kronični eksudati in vnetja, ženske bolezni in drugo. — **Rekonvalescenti, slabotni in slabokrvni najdejo tu svoje izgubljeno zdravje.** Prospekte razpošilja uprava toplic ter se priporoča in daje na znanje cenj. gostom, da je preuredila restavracijo in jo priporoča radi izvrstne kuhinje.

Učiteljsko zborovanje v Celju

Celje, 15. aprila

Sresko društvo JUU Celja je zborovalo 9. t. m. v Celju. Predsednik je zlasti toplo pozdravil navzoče tovariše upokojence, med njimi g. Lebarja. Navajal je, v koliko je novi finančni zakon upošteval nujne potrebe učiteljstva in šole. Pri razpravi o napredovanjih se je članstvo izjavilo za avtomatično napredovanje, za prehodno dobo pa naj bi se uzakonil pravilnik o rangni listi ter s tem omogočila rednejša napredovanja. Zlasti letos bo nujno, da učiteljstvo podpre narodnoobrambno akcijo »Branibora«. Vse članstvo je prejelo anketno polo, da odgovori na vprašanja glede svojih želj in pogledov na dosedanje delo in smer društva in JUU. Ta stvar bo imela dragocene efekte in bo na prihodnjem zborovanju podrobneje obravnavana. Na znanje se je sprejelo letno poročilo Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju, ki izkazuje za lansko leto 100-odstoten porast prometa in veliko aktivnost ob polni likvidnosti.

Učiteljstvo se je poklonilo spominu pokojne Franje Tavčarjeve.

O nedavni seji sekcijske uprave in nadzorstva je referiral g. Hajnšek. O delu in ciljih odseka učiteljic je poročala gdč. Županova. O Učiteljski samopomoči tudi v zvezi z novim zakonom o zadrugah je izčrpno poročal g. Volavšek. Članstvo se je ponovno izreklo proti novim obremenitvam in odtegljajem v US. G. Gerlanc je poročal o Samopomoči učiteljskih otrok. Na predlog g. Pogačnika se je zbor izrekel za nov način ocenjevanja učiteljstva z »zadovoljiv« in »nezadovoljiv«, kar naj bi predvideval tudi novi zakon o ljudskih šolah.

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20.

Nedelja, 17.: Pokojnik. Izven. Znižane cene.
Ponedeljek, 18.: ob 15. Rdeče rože. Izven. Znižane cene. Ob 20. Nočna služba. Izven. Znižane cene.
Torek, 19.: Zaprto.

Nušićeva tridejanska komedija **»Pokojnik«** je najbolj udarno delo tega dramatika, ker je zajel v njem skoro groteskno pokvarjenost današnje družbe, ki uničuje poštenjake na najbolj podel način.

Dolenjske Toplice 38° C
s 1. majem odprte, pod vodstvom nove zakupnice gdč. A. Sitar. Izborna oskrba, krasna okolica za izprehode in izlete. Izvanredna zdravilna moč vode. Zmerne cene, morejo popolnoma zadovoljiti vse, ki so potrebni zdravljenja od posledic prehladov, revme, ženskih-kostnih in drugih bolezni. Voda je visoko radioaktivna. Kopeli so direktno na vrelih. Penzion s kopeljo že od Din 45.— dalje. Zahtevajte prospekte od uprave kopališča. Za izlete na razpolago avto.

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!
Traudl Stark v velefilmu
Naša hčerkica je Peter
in
SHIRLEY TEMPLE
v filmu
UPORNIKOVA HČI
Predstave: v soboto ob 20. uri
oba praznika ob 14., 17. in 20. uri
Predprodaja vstopnic dnevno od 10. ure
Kino Moste

Iz življenja na deželi

SEVNICA. Zvočni kino predvaja jutri v nedeljo in v ponedeljek vsakokrat ob pol 17. in 20. veseli film »Jaz in Ti«. Igrajo Paul Hörbiger, Jenny Jugo, Theo Lingen. Več lepih dodatkov.

VUZENICA. V počastitev spomina pokojnega nadučitelja v p. g. Vjherja Simona so darovali za siromašne vuzeniške šolarje: rodbina Kogelnika Marka in Prah Ruža 100, rodbina Šuligoja Stanka 60, rodbina Mravljaka Emerika 100, rodbina Mravljaka Josipa 50, rodbina dr. Pregla Maksa 100, Hranilnica in posojilnica v Vuzenici 100 din. Vsem darovalcem se upravitelj šole iskreno zahvaljuje!

SOKOL

Sokol v Hrastniku bo letos praznoval trideset letnico. Ustanovitelji, ki po večini tudi še danes stojijo aktivno v sokolskih vrstah, so si nadeli težavno nalogo, v dolini ki je pretežno industrijska, zasidrati sokolsko gnezdo. Mnogo požrtvovalnega dela je bilo treba v teh tridesetih letih, mnogo truda je stalo tudi odplačevanje dolga Sokolskega doma, toda s požrtvovalnostjo vsega članstva so se vse zapreke premagale. V letošnjem jubilejnem letu ima društvo v programu razvitje prapora s telovadnim nastopom. S tem bo društvo najlepše proslavilo trideseletni obstoj.

Sokolska župa zagrebška je imela glavno skupščino 3. t. m. Po poročilih funkcionarjev, ki so podali jasno sliko o stanju Sokolstva v savski banovini, je bila izbrana nova uprava, ki jo sestavljajo: starosta dr. Gavrančić Oton, prvi njegov namestnik brigadni general Živanović Drag., drugi namestnik dr. Mahulja Srečko, tretji namestnik Rišlavi Josip, tajnik Heumer Viktor, njegov namestnik Kodžić Stevo, načelnik Vajnhart Lujo, namestniki: Potočnjak Drago, dr. Tončić Stanko in Dujak Branislav, načelnica Skalar Elza, namestnice: Ratitovićeva Ivka, Nogićeva Slavica in Macanovićeva Mara, zapisnikar dr. Begić Zvonimir, prosvetar Živanović Čedomir, blagajnik Jugović Kosta, predsednik sokolskega dela na selu Milić Vladimir, referent za petletko Sarmadžija Dušan, gospodar Pajnković Petar, župni zdravnik dr Chloupek Drago, statistični Radošević Božidar, praporščak Vrkljan Tomislav; častno razsodišče: predsednik Radonić Mate. Sokolstvo zagrebške župe ima težavno stališče iz znanih nam vzrokov. Župa je morala črtati več društev in čet. Osnovala so se tri nova društva. V njeno področje spadata tudi društvi Dobova in Bregana. V l. 1939. bo imela župa župni zlet v Zagrebu, l. 1940 pa bo izvedla poskusni zlet kot pripravo za kongres v Beogradu ob priliki kraljeve polnoletnosti.

Rudniški nameščenci so zborovali

Trbovlje, 14. aprila

Preteklo nedeljo so se zbrali v Trbovljah zastopniki vseh edinic, včlanjenih v osrednjem odboru Trboveljskega društva rudniških nameščencev. Prišli so zastopniki Zagorja, Hrastnika, Laškega, Rajhenburga in Krmelja. Kočevje in Mežica sta opravičili svojo odsotnost. Zvezo društev privatnih nameščencev je zastopal g. Ivan Tavčar. Zbor je otvoril predsednik g. Franjo Volčanšek in v jedrnatih izvajanjih orisal uspešno delovanje rudniških nameščencev v preteklem poslovnem letu.

Iz tajniškega poročila g. Rudolfa Gončilija je posneti prav živahno udejstvovanje društva, da vsestransko izboljša stanje rudniških nameščencev. Med drugim je društvo v teku leta posredovalo pri Trboveljski premogokopni družbi z obširno vlogo zaradi ureditve nekaterih nameščenskih vprašanj, ki še niso urejena. TPD je prošnji delno ugodila, nekatera vprašanja pa bo skušala urediti še sporazumno z udruženjem. Posebno pozornost je društvo posvečalo vprašanju zavarovanja na višje dajatve, ki se je po njegovi zaslugi naposled rešilo vsaj v delno zadovoljstvo vsega prizadetega nameščenstva. Osnutek novega rudarskega zakona je društvo pr učilo v vseh podrobnostih in dostavilo odločevalnim činiteljem potrebne komentarje s praktičnimi predlogi za pravično upoštevanje teženj nameščenstva. Pri vprašanju razširjenja pokojninskega zavarovanja nam ščencev na vso državo je tudi Trboveljsko društvo rudniških nameščencev podprlo predloge strokovnih organizacij za decentralistično ureditev zavarovanja. Uredba o zavarovanju, s katero je pristojno ministrstvo razširjlo zaposlitveno, odnosno zavarovalno območje, je bri z dvoma tudi plod prizadevanja trboveljskih rudniških nameščencev. Stalno naraščanje najnujnejših življenjskih potrebščin in izboljšanje gospodarskih prilik sta društvu narekovali zahtevo, da TPD zviša nameščencem prejemke. Vprašanje novega pravilnika bratovskih skladnic s posebnim ozirom na določila členov 44., 50. in 83. je izzvalo potrebo društvenega posredovanja, da se omenjena določila spremenijo na način, ki bo zadovoljil upravičene zahteve nameščencev. Poleg tega je bil stavljen umesten predlog k osnutku službenega reda in je bilo izvršenih več važnih intervencij, ki so bile po večini ugodno rešene.

Blagajniško poročilo g. Ravnikarja izkazuje v pret klem poslovnem letu 87.207 din denarnega prometa. Na posmrtninah se je izplačalo nad 14.000 din.

V društveno častno razsodišče so bili izvoljeni: predsedniki Jurko, Požar, Sevnikova, Vertačnik, Seručar, sodniki Schreinerjeva, Baša, nam. Pivc in Binder, tajnik Kotnik, nam. Zorko.

Prof. dr. Rudolf Kolarič iz Ljubljane je predaval o novem slovenskem pravopisu. Podal je zgodovino razvoja slov. književnega jezika. V novem pravopisu je etimološko načelo omejeno, njegovo glavno načelo je nenačelnost, fonetično načelo prihaja do večjega uvaževanja. Potrebna je bila odločitev enotne izreke. Šola naj vodi iz narečja v knjižni jezik. V živahni debati je predavatelj pojasnil vrsto pravopisnih zadev ter orisal tudi stanje problema monopolizacije šolskih knjig, ki ne more biti potrebna, niti koristna. Za svoja strokovnjaška izvajanja je žel predavatelj mnogo prisrčne hvaležnosti zborovalcev.

Sklenjeno je bilo, da bo društvo zborovalo 2. maja v Celju ob času Celjskega kulturnega tedna, ko bosta odprti razstavi celjskega tiska in likovne umetnosti.

Zborovanja se je udeležilo nad 160 članstva.

Pogovarjali so se o uspehih. Mož iz Amerike je dejal: »Začel sem čisto spodaj in sem sedaj dospel na vrh.« — »Res?« — »Res! Prej sem bil snažilec čevljev in sedaj sem frizer.«

OPERA

Nedelja, 17.: ob 15. Grofica Marica. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20. Manon. Gostujeta Zlata Gjungjenac in Gostič. Izven.
Ponedeljek, 18.: ob 15. Sveti Anton vseh zaljubljenih patron. Izven. Znižane cene. Ob 20. Rigoletto. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Največja odlika Kalmanovih operet je melodioznost in razgibani ritmi, in te odlike ne prihajajo v nobenem njegovih del do takega učinka kot v »Grofici Marici«, ki jo poje gospa Poličeva.

Massenetova opera »Manon« v odlični zasedbi. Manon je gospa Zlata Gjungjenac kot gost, de Grieux g. Gostič kot gost, oče g. Betetto. Opozarjamo na to gostovanje odličnih pevcev, ki štejejo te partije med svoje umetniško najbolj dognane tvorbe. Dirigent N. Štritof.

Lepote češkoslovaške narodne pesmi, pestri prizori žegnanja na vasi in zanimiva srečanja v nekem gradu so težišča Beneševe operete »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 17.: Nobene žene več!
Ponedeljek, 18.: Nobene žene več!

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 17.: ob 15. Nečak. Znižane cene. Ob 20. Slehernik. Premiera.
Ponedeljek, 18.: ob 15. Slehernik. Ob 20. Pod to goro zeleno. Znižane cene.

Najboljše angleške štofe
dobite na odplačilo po isti ceni kot za gotovino
V TRGOVINI ANGLEŠKIH ŠTOFOV
Anastas Pavlović
BEOGRAD ZAGREB
Za vzorce obrnite se na Zagreb. PRAŠKA 4

„Jutro" naročnikom in čitateljem

Razpis velikega nagradnega tekmovanja

Kakor smo že napovedali, razpisujemo v današnji, velikonočni številki »Jutra« veliko nagradno tekmovanje za naše naročnike in čitatelje.

Pogoji tekmovanja

1. V šestih nedeljskih številkah »Jutra«, torej v številkah z dne **16. aprila** (današnja velikonočna številka), **24. aprila, 1. maja, 8. maja, 15. maja** in **22. maja** bodo objavljene v okviru našega nagradnega tekmovanja **posebne naloge, odnosno uganke.**

2. V vsaki teh številk bo tudi **del velike sestavljenke,** ki bo dala, ako bo pravilno izrezana in **zložena iz vseh objavljenih kosov,** znano in ravno te dni pri nas splošno zanimivo sliko.

3. Tekmovanja se more udeležiti **vsak naročnik in vsak čitatelj »Jutra«,** ki bo **pravilno** rešil vse uganke ter pravilno zložil v prejšnji točki omenjeno sestavljenko.

4. V današnji in v prihodnjih nedeljskih številkah objavljene kose sestavljenke sproti izrežite in shranite, da boste lahko na koncu zložili celotno sliko in jo nalepili na papir. V današnji in prihodnjih nedeljskih številkah objavljene naloge po možnosti sproti rešujte, vendar jih še ne pošiljajte uredništvu, temveč jih skrbno shranite. Nedeljski številki dne 22. maja bo priložen obrazec, na katerega boste vpisali rešitve posameznih ugank.

5. Na papir nalepljeno sestavljenko in na iz »Jutra« izrezani obrazec ali na posebno polo napisane pravilne rešitve vseh šestih ugank je treba poslati v zaprti kuverti na naslov „Uredništvo »Jutra« (nagradno tekmovanje), Ljubljana". V vsaki kuverti sme biti samo ena rešitev. Kuverte naj se pošljejo po pošti ali oddajo pri upravi »Jutra« v Ljubljani ali njenih **podružnicah v dneh od 22. do 25. maja.** Pri tekmovanju pridejo **v poštev samo one rešitve, ki bodo prispele v uredništvo najkasneje v četrtek, 26. maja.**

6. Nagrade se bodo med one, ki so izpolnili gornje pogoje, razdelile po **žrebu.** Žrebanje se bo **začelo z najnižjo in končalo z najvišjo nagrado. Žrebanje** bo javno. Vodila ga bo komisija zastopnikov uredništva in uprave našega lista ter naročnikov in inserentov »Jutra« pod predsedstvom in nadzorstvom kr. javnega notarja g. dr. Andreja Kuharja.

V PETEK, DNE 27. MAJA ob 6. ZVEČER V DVORANI KAZINE.

7. **Izid žrebanja bo objavljen v nedeljski številki »Jutra« dne 29. maja.** Izžrebani naročniki in čitatelji bodo lahko nagrade prevzeli osebno v Ljubljani ali pa jim bodo poslane na njihov naslov, kakor bodo pač želeli.

8. Nagradnega tekmovanja se ne morejo udeležiti nameščenci in svojci nameščencev »Jutra« in listov, ki izhajajo v zvezi z »Jutrom«, ravnotako tudi ne nameščenci in svojci nameščencev Narodne tiskarne v Ljubljani.

Sto nagrad

1. NAGRADA:

Avtomobil znamke Škoda Popular 420, izdelek l. 1938, štirisedežna limuzina temnomodre barve s štirimi vrati, štiricilinderskim motorjem 27. ks. Cena 40.000 din.

2. NAGRADA:

Motorno kolo znamke NSU tipa »Pony 100«. Cena 6300 din.

3. NAGRADA:

Nov pisalni stroj »Diplomat Präsent«. Cena 2500 din.

4. NAGRADA:

Moderna jazz-harmonika znamke Hohner s klaviaturo. Cena 2000 din.

5.—8. NAGRADA:

Štiri moderna moška, odn. ženska kolesa znamke Axo v skupni vrednosti 4500 din. Vsaka nagrada obsega eno kolo.

9. NAGRADA:

Lepa kromasta zapestna ura znamke »Iko«. Cena 700 din.

10. NAGRADA:

Nov fotoaparat znamke »Agfa Bilette« 6×9. Cena 550 din.

11. in 12. NAGRADA:

Dve vrtni garnituri, sestoječi iz senčnika, švedskega fotelja in dveh stolčkov, odnosno iz senčnika in patentnega naslonjača »Rajski odmor«. Cena 1100 dinarjev. Vsaka garnitura je ena nagrada.

13. in 14. NAGRADA:

Dve garnituri finega angleškega blaga s podlogo za moško obleko. Cena 1500 din. Vsaka garnitura je ena nagrada.

15. NAGRADA:

Turistovska oprema (cepin in nahrbtnik). Cena 450 din.

16.—19. NAGRADA:

Štiri nalivna 14-karatna zlata peresa. Cena 600 din. Vsaka nagrada obsega eno nalivno pero.

20. NAGRADA:

Nogometna žoga. Cena 155 din.

21. do 50. NAGRADA:

Po en »Jutrov« album »Naši kraji«.

51. do 100. NAGRADA:

Po trije »Jutrovi« romani, ki si jih bo dobitnik lahko sam izbral.

Vsi predmeti, ki tvorijo nagrade, so novi, avtomobil, motorno kolo in bicikliji so izdelki l. 1938.

Podrobni popisi nagrad in nadaljnja, morebiti še potrebna pojasnila bomo priobčili tudi še v prihodnjih številkah »Jutra«.

Ljubljana, dne 15. aprila 1938.

»JUTRO«

Druga nagrada: motorno kolo znamke NSU

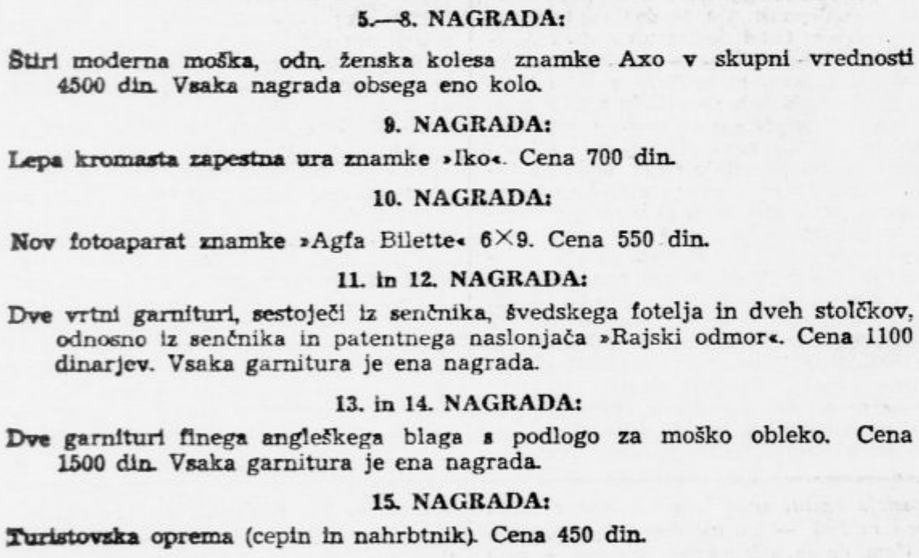

To motorno kolo je opremljeno z dvotaktnim motorjem treh konjskih sil in cilindrsko vsebino 97 cm. Potrošnja goriva znaša le 1.8 do 2 litra na 100 km, pri čemer doseže kolo brzino do 60 km na uro. Motor je opremljen s tankom za bencin, ki vsebuje 7 in pol litra, kar zadostuje za 400 km vožnje. Menjalnik ima tri prestave. Prenos pogonske sile na zadnje kolo pa je urejen z verigo v oljni kopeli.

Naša prva uganka

Stari oče slavi v krogu svoje rodbine rojstni dan. Kot zadnji mu pride čestitat vnuk Jože, ki ga ima stari oče posebno rad. V teku razgovora z vnukom ugotovi stari oče, da štejeta skupaj z vnukom 110 let. Tedaj se vnuk spomni svojih otroških let in pravi: »Ko sem ti prišel pred 19 leti čestitat za rojstni dan, si ugotovil, da si bil takrat 8 krat starejši od mene.«

Vprašanje se zdaj glasi: **koliko jedanes star vnuk in koliko stari oče?**

★

Rešite to nagrado in si rešitev skrbno zabeležite!

Prvi del sestavljenke, ki velja kot kupon — Izrežite in shranite!

Četrta nagrada

(Razume se: brez naše gospodične!)

Prva nagrada: avtomobil Škoda-Popular, tipa 420-OHV

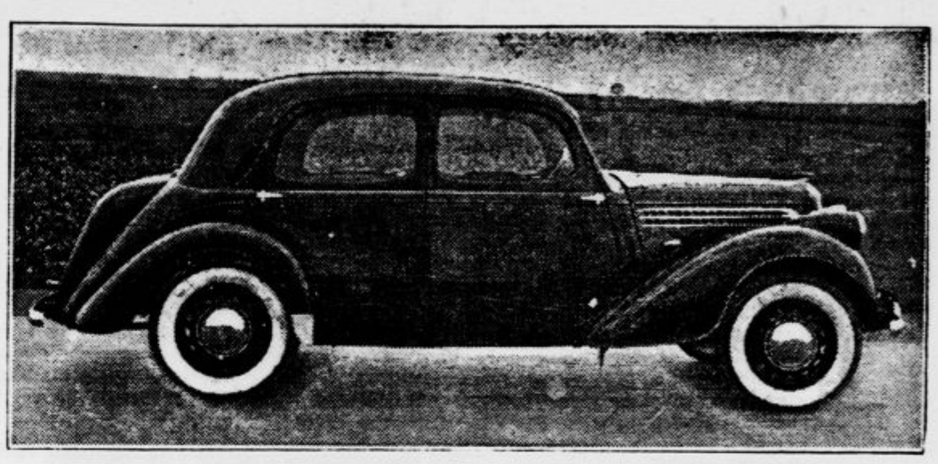

Krasna štirisedežna limuzina s štirimi vratmi, najnovejši izdelek slovitih Škodovih tvornic. Avtomobil ima štiricilindrski motor z visečimi ventili (OHV), ki omogoča pri največji štedljivosti z gorivom veliko brzino in odlično akceleracijo. Poraba bencina znaša 8 litrov na 100 km. Motor ima 27 konjskih sil, vsebina cilindrov znaša 0.995 litra premer bata 65 mm in dvig bata 75 mm. Avtomobil doseže največjo hitrost 100 km na uro. Nitrirane cilindrske puše iz materiala, trdega kakor steklo, omogočajo dolgo življenjsko dobo motorja, ker se material ne obrabi. Menjalnik ima tri brzine, od teh dve nesilšni sinhronizirani in eno povratno brzino. Posebnost tega voza je, da imajo vsa štiri kolesa nihalne osi in se voz zaradi tega odlično drži na cesti tudi pri veliki hitrosti in pri slabem vremenu. Celotna dolžina voza znaša 4 m, širina 1.45 m, teža pa okrog 870 kg. Karoserija ima najmodernejšo aerodinamično obliko; sedeži in stene so iz umetnega usnja, sprednji sedeži so vrhu tega lahko premakljivi. Priročna lega pretičnega in zavornega vzvoda in prost razgled na cesto omogočata lahko krmarenje voza v vseh prometnih okoliščinah. Armaturna deska ima dva predala, brzinomer z uro, ki teče 8 dni, kazalo za količino goriva, kazalo, ki kaže pritisk olja v motorju, ter kilometrski števec s celotno in z dnevno kilometražo. Škoda Popular 420 je opremljen z dvojnimi brisalci stekla, s smernimi kazali in z zrcalom. Zadnje okno ima zastor, ki ga premika vozač s svojega sedeža. V zadnjem delu voza je prostor za kovčege in prostor za rezervno kolo in orodje.

Štiri izvrstna kolesa — štiri lepe nagrade

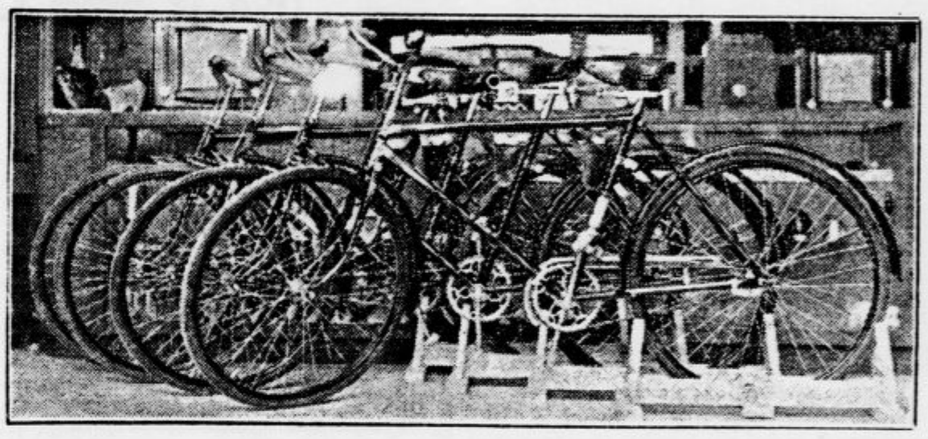

Tretja nagrada: Nov pisalni stroj „Diplomat Präsent"

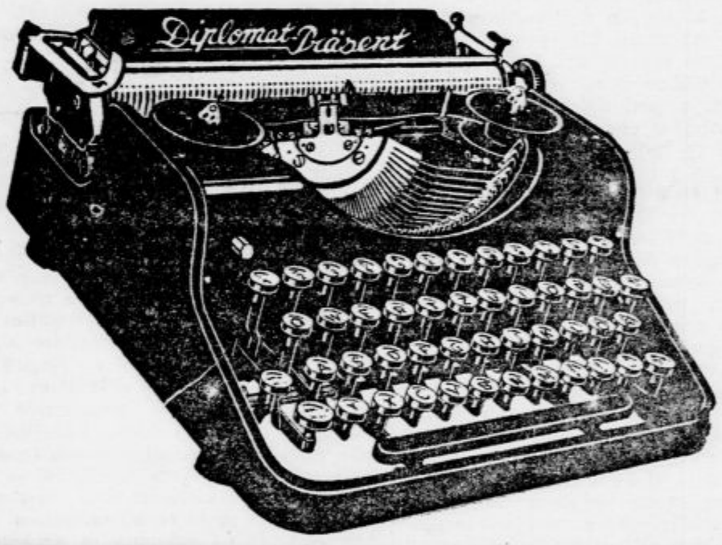

Tanjac

Pirhi

Jajca je mama skuhala,
jaz jih bom pobarvala
in svojcem v veselje
naslikam na pirhe voščila in želje.

Mamici pobarvam pirh rdeča,
želim ji mnogo zdravja in sreče,
želim, da pražnik Gospodovega Vstajenja,
izboljša pot družinskega življenja.

Drugi pirh naslikam svojemu očetu,
ki usoda žene ga po svetu,
rdeče srce mu narišem,
»Bog nas združil« nanj napišem.

Nona, stric, sestrica in teta,
Bog vas živi še mnoga letal —
tako vam bom napisala,
in pestro pirh poslikala.

Zadnji pirh bo pa zame:
— Vse tri barve jaz bom vzela
pa bom barvati začela
to, kar sem in bom želela,
kar veli srce in vest šepeče,
pirh pobarvam: modro, belo, rdeča.

(Opomba uredništva: Ker smo prejeli gornjo prisrčno pesmico, ko je bilo »Mlado Jutro« že zmoturano, jo objavljamo na tem mestu.)

Slovenska pomlad

Foto: Karlo Kocjančič, FKL

Slovenska pomlad, vsa zelena, sveža in nasmejana! Preko širokih ravnin, med valovite, obžarjene griče, ob idiličnih vodah, ob vznožjih nebotičnih planin stopa z lahkotnim korakom in velikonočni zvonovi ji pozvanjajo v pozdrav. Pojdimo in ne zamudimo njenega prihajanja! Srečali jo bomo povsod, kjer nas ne utesnjujejo zidovi hiš in kjer ni prašnih, nerodovitnih cest. Srečali jo bomo po prebujenih ravninah, med solnčnimi griči, ob vznožju planin, zlasti pa tam, kjer sestavljata veja cvetoče črešnje in nezogibni kozolec večno lepi simbol pomladnih slovenskih dobrav

Večni studenci

Razgovor s pesnikom Alojzom Gradnikom ob njegovi novi zbirki

Za veliko noč je založba »Modra ptica« pripravila krasno pesniško zbirko dr. Alojza Gradnika **»Večni studenci«**. Eden največjih slovenskih pesnikov je tu zbral svoje nove, po pretežni večini še neobjavljene pesmi. Te pesmi niso nove samo po svoji poetični vsebini, marveč kažejo tudi nekatere nove poteze na duhovnem obrazu pesnika »De profundis«. Starim motivom ljubezni, smrti in minljivosti je Gradnik pridružil zlasti motiv človeka v njegovem odnosu do zemlje in ustvaril s pesmimi »Kmet govori . . .« edinstveno zanimiv in pomenljiv ciklus v naši sodobni poeziji. Pridružujem si obširnejše poročilo o tej razkošni pomladni knjigi, ki jo je

B. Jakac opremil z lesorezi. Za sedaj navajam samo pesnikove odgovore na nekatera vprašanja, ki sem mu jih stavil v zvezi z izidom »Večnih studencev«. Ta razgovor, ki se dotika tudi nekaterih občih vprašanj pesniške umetnosti, bodi prvi pozdrav Gradnikovim »Večnim studencem«.

Kdaj so nastale pesmi, — se je glasilo prvo vprašanje — ki ste jih strnili v novo zbirko in kateri dogodki ali pojavi so Vam navdihnili nove motive o materi, zemlji, smrti in domovini?

— Kar se tiče pesmi, posvečenih moji pokojni materi, Vam je podan odgovor že v njihovem naslovu oziroma njihovi vsebini. Ostale — z nekaterimi izjemami — so nastale v zadnjih treh do štirih letih. — Goethe pravi, da so vse njegove pesmi priložnostne pesmi, da jih je samo resničnost sprožila in so samo v nji vkoreninjene. Pesmi, ki so iz zraka zajete, da nimajo zanj nobene cene. Ali s tem gotovo ni mislil na pesmi, ki so jim dali pobudo zgolj vnanji vtisi, saj more biti pesem zajeta tudi iz pesnikove notranjosti. Pa tudi vnanji vtisi niso vedno zaznavni, zlasti če je časovna razdalja med doživetjem in njegovo preobrazbo v pesnikovi duši večja. Vtisi so večkrat tudi nezavedni. Zato je glede posameznih pesmi odgovor na postavljeno vprašanje težaven. Pred leti sem videl na razstavi v Benetkah, če se ne motim v paviljonu Nizozemske, serijo grafik: kmeta, ki zasaja lopato v pomladansko prst, kmeta v krogu svoje družine, v krčmi, v cerkvi, pri procesiji in pogrebu. Ekspresivnost teh risb je bila nenavadna. Nisem jih mogel pozabiti. Ali če so se mi tak globoko vtisnile v dušo, so se samo zato, ker sem zagledal v njih kakor v ogledalu življenje, ki sem ga videl sicer okoli sebe, kadarkoli sem bil zopet doma, v svoji rodni vasi, v Brdih. Morda tudi ob spominu na tiste risbe v Benetkah ali v glavnem samo ob doživetjih na očetovem domu in v okolju rodne vasi so vzniknile kali za ciklus »Kmet govori«.

Ti razgovori kmeta z zemljo — sem nadaljeval, — **pa s prirodo, ljudmi in Bogom izražajo v pesniški obliki celo življenjsko filozofijo. Kako ste prišli do teh spoznav in kaj ste hoteli našemu človeku povedati z njimi?**

— Hotel sem povedati, da ni globlje in iskrenejše povezanosti od povezanosti s krvjo in zemljo, da ta povezanost ni pri nobenem drugem družbenem sloju tako očitna in tako občutena kakor pri kmečkem in da imajo vsi čustveni elementi, na katerih je zgrajen odnos kmeta do zemlje in družine, skoro religiozno posvečenje.

Vaša poezija — je bilo nadaljnje vprašanje — je tako polna misli in globokih občutij, da mora imeti neko poslanstvo. V čem vidite poslanstvo svojih pesmi in poezije sploh?

— Poslanstvo poezije, kakor sploh vsake druge umetnosti, vidim v tem, da vedno in na novo razodeva človeku to, kar je v človeku večno, kar ga loči od materialnih nujnosti njegovega življenja in kar ga spaja s sočlovekom, z naravo, z živalmi, z oblaki, z zvezdami, z vesoljstvom in z Bogom. In tudi v tem, da pove vsemu učenjaštvu: da je nekje konec za vsa polžja tipala, da je brezno, ki ga človek ne more izmeriti z logaritmi, ne s teleskopom, ne preplezati, ne preleteti in da sta samo vera in umetnost tista, ki moreta utešiti njegovo zdvojeno vpraševanje: »Odkod, kam in zakaj?«

Pravijo, da današnji človek ni naklonjen subtilni obliki lirične umetnosti. Ali obstoji »kriza lirike«?

— Današnja razkrojena doba, v kateri so protiduhovne sile navidezno v premoči, gotovo ni naklonjena lirični umetnosti. Kljub temu pa plamen lirične pesmi ne bo ugasnil, ker je večen. Saj ga čuvajo največji duhovi vseh narodov in vseh stoletij.

In še vprašanje: Ali so izkušnje Vašega sodniškega poklica kaj vplivale na življenjsko vsebino Vaše poezije?

— Doživetja v mojem poklicu niso našla izraza v mojem pesniškem delu. S tem pa nočem reči, da ta doživetja sploh ne morejo dati snovi za umetniške tvorbe. Nedvomno nudi poklic sodnika neke vrednote tudi za umetniško stvarjanje, saj se nobenemu drugemu poklicu ne odkriva življenje v vsej svoji pogojnosti in v goloti in borba za obstanek v vsej svoji brezobzirnosti in brutalnosti. Da pa odkrivajo sodne dvorane poleg tragičnih tudi komične elemente za umetniško snovanje, je pokazal pokojni Milčinski.

In še to: katera nova pesniška dela imate najrajši in kakšne načrte snujete za prihodnost? Prevodi? Izvirna tvorba?

— Kakor večino naših književnikov izčeprav tudi mene poklicno delo in mi ne dopušča, da bi v večji meri zasledoval svetovno literaturo. Od novejše poezije so mi znani samo nekateri ruski, nemški, italijanski, srbohrvatski in bolgarski pesniki. Ali dražji so mi stari: med njimi najdražji Prešeren, Dante in Michelangelo. — Glede prevodov: Mislim, da se z njimi ne bom več bavil. O izvirnem delu pa bi Vam rekel s Prešernom: »Al bo kal pognalo seme, kdor ga seje, sam ne ve.« — o.

Dve iz nove Gradnikove zbirke

Kmet govori plugu

Rob si bil za mojega očeta,
rob si zame, zanj, ki dozoreva,
sina mojega in boš za vnuke.

Polnil klet in kaščo si skoz leta,
širil meje, množil rast si hleva,
dolg moj brisal si in s čela muke.

Plod tvoj sklad ponjav je v skrinji rjavi,
oblačil blesket, vonj rut in prtov,
vino v sodih, sol in kruh v omari.

V prsti, v srcu, stri si delo krtov,
rul plevel v strnišču in v ozari,
trebil trn in kamen v zapuščavi.

Brodov kljuni režejo naj morje,
zrak granate in aeroplani,
v njih usodni senci vse pogine.

Kljun tvoj skorje naj sveta preorje,
in iz krivde in iz bolečine
reši duše naše v zadnji hrani.

Slovenska zemlja

O bridka zemlja — ni bil templjev zid
kras tvojih nežno zelenečih grudi,
ne katedrale v blišču bele sljudi,
ne večni čar kraljevskih piramid.

Samo sledovi biča in kopit
so v tvojih krogih, v prsti, v lesu, v rudi,
in žigi priče so, da si v ponudi
bila kot krma roparskih korit.

Če pa pustošil te je srd biričev,
ostala vendar plodna si in vedra,
in ko pod jarmom spehanih volov

zareže plug se v tvoja sladka nedra,
za hrano živih in spomin mrličev
kali že v tebi žetve blagoslov.

Alojz Gradnik

Ukrajinski jezik

Ali je ukrajinščina samostojen jezik, ali pa zgolj narečje velikoruskega jezika, ki se je razvilo v književni jezik? Pisec nedavno izišle prve italijanske slovnice ukrajinskega jezika **Euhen Onatsky, Grammatica ucraina teorico pratica, Pubblicazioni del Centro di studi di slavistika, Napoli 19937. R. Istituto Superiore Orientale)** obravnava ukrajinščino kot samostojen slovenski jezik. V uvodu svoje Ukrajinske slovnice navaja dve teoriji o izvoru tega jezika. Prva je **Schleicherjeva**, po kateri je bil staroslovanski jezik deblo vseh slovanskih jezikov: deblo se je potlej razraslo v dve veliki veji: južno vzhodno in zapadno. Južnovzhodna veja se je razcepila v južnoslovansko in vzhodnoslovansko ali »rusko« vejo. Le-ta je pognala nadalinje veje: velikorusko, malorusko in belorusko. Druga teorija je Schmidtova in se imenuje v izvirniku »Wellentheorie« (valovna teorija). Po tej teoriji ki jo sprejema tudi Onacky, je ukrajinščina vznikla naravnost iz skupnih slovanskih korenin. Schmidt zatrjuje, da prvotno ni bilo notranjih jezikovnih meja med slovanskimi plemeni in so narečja neopaženo prehajala drugo v drugega. Iz primerjalnih proučevanj ukrajinščine in njenega odnosa z drugimi slovanskimi jeziki bi sledilo, da je narečje, iz katerega poteka ukrajinski jezik, že v slovanski pradomovini podlegalo na jugu vplivu južnoslovanskih narečij, na severu vplivu narečij Krivičev in Dregovičev (ki so pozneje ustvarili beloruski narod) in na zapadu vplivu Poljakov, Čehov in Slovakov. V šestem in sedmem stoletju po Kr. se je velik del slovanskih plemen preselil iz prvotne domovine med Vislo in Dnjeprom proti jugu, vzhodu in severu. Ostanki, ki so se potlej strnili v ukrajinski narod, so delno ostali na tleh pradomovine, pozneje pa so se razširili proti jugu in zavzeli pokrajine, ki so jih zapustili prvi izseljenci. Akademik St. Smal-Stocky našteva 23 posebnosti ukrajinskega narečja, ki so ga že v času skupne slovanske domovine ločile od drugih slovanskih narečij. Izmed teh jih Onacky navaja devet in podaja nato v zelo zgoščenem obrisu zgodovino ukrajinskega jezika.

Naposled pravi: »V teku svojega razvoja je ukrajinski jezik izdelal svojski foretični, morfološki in sintaktični sostav. Njegova pravila kažejo samobiten značaj, kakršen je lasten samo našemu jeziku in ki ga razločuje od ostalih slovanskih jezikov. Ukrajinski jezik je jezik poljedelcev; bil je rojen in izpopolnjevan v neskončnih stepah, pod vzornim nebom, v suhem kontinentalnem podnebju, koder se glas svobodno širi in kjer so lahko usta široko odprta, ker jih ne ovirajo ne vlažne, vsiljive megle mrzlih dežel, ne mistična in sugestivna tišina goščav. Navada, da so ljudje govorili med seboj glasno in na velike razdalje, je povzročila čisto artikulacijo, z zvoki, ki prihajajo s sprednjega dela ust . . .« Pisec zaključuje s sodbo, da je ukrajinski jezik zaradi svojih glasovnih odlik »zares ubrano zveneč in za petje pripraven slovanski jezik.«

Prva italijanska slovnica ukrajinskega jezika je našla v profesorju neapeljskega Visokega orientalskega instituta Euhenu Onackem avtoritativnega pisca. V njegovem institutu ki začenja z novim vzgonom pospeševati slavistične študije, je pa dobila skrbnega zidajatelja. Poročevalec o tej knjigi, ki mu jo je ljubeznivo poklonil mladi in prizadevni vodja slavističnega in baltiškega oddelka na neapeljskem Institutu prof. Luigi Salvini, ni poklican za strokovno presojo dela, o katerem sicer ne dvomi, da po metodi in zanesljivosti ne zaostaja za slovnicami drugih slovanskih jezikov. Ker Italijani doslihmal niso imeli ne ukrajinske slovnice in ne slovarja, je bilo treba sestaviti ta pionirski priročnik tako, da bo ustrezal vsem potrebam. Zato je Onackega »Grammatica ucraina« več kakor slovnica: s slovniškimi pravili so vedno združena berila in z berili slovarček. Krestomatični del te slovnice obsega mnoge krasne primere iz ukrajinske poezije in proze. Prav posebno pozdravljamo med njimi ljubko pojoče, zdaj nežne, zdaj možato udarne verze ukrajinskega barda Tarasa Ševčenka, čigar poezija je odmevala celo pri nas. Prizadevni sestavljalec te slovnice nas z mnogimi primeri uvaja tudi v konverzacijski govor (razmovi). Posebno skrb je posvetil težavnemu in močno gibljivemu akcentu mlade pisemne ukrajinščine, ki pa to delal Slovanu manjše težkoče kakor Italijanu. Kdor zna italijanski in ga zanima ukrajinščina, bo s pridom segel po tem novem, sočnem plodu napredujoče italijanske slavistike. —0.

Kulturni meceni

Srpska kraljevska akademija v Beogradu je izdala med knjigami v proslavo svoje 50-letnice (1886—1936) pravkar izšlo obsežno publikacijo **»Zadužbine i fondovi«** (514 str. v. 8°). Knjiga je med izdajami akademije svojevrsten pojav: Posvečena je številnim dobrotnikom te visoke srbske kulturne ustanove in predstavlja nekak »spomenik hvaležnosti« narodnim mecenom.

»Zadužbene i fondovi«, čitamo v uvodu, »pretstavljaju danas jedan od glavnih materijalnih izvora za izdatke oko Akademijama rada . . . . Tom pomoći S. K. Akademija se s pravom ponosi. Rastući iz godine u godinu, ta je pomoć rečito pokazivala koliko ugled Akademijin u našem društvu postaje veći, i to u najrazličnijim slojevima našeg naroda. Akademiji ostavljaju i seljaci, i varošani, i mali činovnici, i ministri, i, naročito, intelektualci ili ljudi koji se bave naukom i prosvetom ili koji duboko razumeju njihovu vrednost: akademici, profesori univerziteta i srednjih škola, advokati, trgovci i lekari. Svi ti ljudi, koji su katkada i svoje poslednje skromne uštedjevine ostavljali Akademiji, pokazivali su time svoje naročito poverenje i prema njenu radu i prema zadacima, koji su pred njem . . . .«

Zares lepo, pietetna knjiga: najlepši spomin v javnosti večidel malo znanim ali neznanim imenom, ki so se vpisala med mecene. Če listamo po knjigi, se vrste pred nami številni portreti, življenjepisi in besedila testamentov — pa pravilniki »zadužbin« in fondov. In res: med meceni Akademije so mnogi preprosti ljudje: kmetje, podeželski trgovci in obrtniki, ki so v trenutku, ko so sklepali račune z zemeljskim življenjem, mislili na najvišji znanstveni zavod svojega naroda. Odkod ta kulturna pozornost? Dopustimo, da se je tudi v duši malega človeka pojavila kakšna častihlepnost. Da je pod bogve čigavim vplivom hotel postati dobrotnik Akademije. Toda samo slavoljubje ne more razložiti pojava, ki se kaže v tako lepih in številnih oblikah. Človek, ki v tišini svoje sobe ali priklenjen na posteljo, pred notarjem odnosno pred pričami piše ali narekuje svojo poslednjo voljo, misli na taka volila tudi iz drugačnih, idealnejših nagibov. V predvojni in še v povojni Srbiji je bilo in je še dokaj idealizma, ki v vrvenju in zmedi naših časov ostaja dostikrat neopažen. Tisti, ki res nesebično ljubijo svoj narod, ne vpijejo o tem po ulicah, zakaj o nobeni pravi ljubezni človek ne vpije. Takó so mnoga volila prihajala res iz nesebične ljubezni in iz resnične kulturne zavesti. Za táko zavest ni vedno treba ne šol in ne naslovov. Kdor je potoval po šumadiji in govoril s kmeti, je lahko včasi strmel, koliko naravne inteligence in bistre razsodnosti so kazali v razgovorih. Kdaj pa kdaj se prekljamo, kaj je kultura in kaj civilizacija. Tu-le imate nazoren primer: kultura je lahko tam, kjer ni šol in ne naučenega znanja, civilizacija je pa tudi tam, kjer ni kulture. Ali po domače: Preprost človek ima lahko več resnične kulture kakor omikan, v šolah izlikan gospod!

Med meceni **Srbske akademije** so nadalje — kakor smo že videli — intelektualci, ki so mogli kaj prišteditи in jim pri sestavljanju oporoke ni bilo treba misliti na krvne potomce. Ti meceni so večidel izšli iz preprostega ljudstva, kakor je iz njega izšla skoraj vsa boljša srbska družba z narodno dinastijo vred. S tem, da so mislili na kulturne ustanove svojega naroda, so mu skušali poplačati moralni dolg, zakaj svoboden narod in razmah narodove kulture sta tem ljudem omogočila socialni vzpon in pripravila pogoje njihovih materialnih uspehov.

V zvezi s petdesetletnico svojega obstoja se zdaj Srbska akademija spominja mecenov, katerih podpora je omogočila domačim znanstvenim prizadevanjem večji razmah in trajnejšo slavo. Kakor so bili ti meceni hvaležni kulturi, je sedaj predstaviteljica te kulture hvaležna njihovemu spominu.

★

Hotel sem iz potrebe kulturnega kronista opozoriti na to knjigo.

Kje so naši meceni? Koliko jih pri sestavljanju oporoke misli na narodove kulturne ustanove?

Bati se je, da bo slovenska Akademija znanosti in umetnosti mogla nekoč ob petdesetletnici — dopustite mi ta optimizem! — izdati samo tanko brošurico o svojih »zadužbinah in fondih«.

Tudi naš preprosti človek večkrat testamentira svoje imetje za »mir svoje duše«. To premoženje pa prevzamejo župnije in samostani. Srednjeveški srbski kralji so takisto ustanavljali »zadužbine« v obliki cerkva in samostanov. V 19. stoletju pa so se duha te besede oprijeli navadni Srbi. Pred smrtjo so mislili na svoj narod, na njegove kulturne potrebe. Mislili so na njegovo rast in slavo ter se zavedali, da v narodnem občestvu ostaja kos njihovega življenja in dela tudi tedaj, ko gre meso po svoji naravni poti. Tako je na videz primitivno okolje dalo mnogo mecenov, ki so vedeli, da je podpora zemeljskih duhovnih dobrin takisto dobro dejanje in da z njim koristijo večnemu miru svoje duše! Dobro bi bilo, če bi Slovenci češče razmišljali o tem in se vpraševali, čemu naša sorazmerno visoka civilizacija ne pospešuje kulturnega mecenatstva?! —o.

Dr. Ivan Lah:

Zofkino pismo pred 20 leti

Kadar brskam po starih papirjih, zapiskih in spominih, sem vselej vesel, če mi pride pod roko tvoje pismo, draga Zofka. Vedno mislim, da ni nikjer nobenega več, pa se naenkrat zasveti med drugimi tvoja tako značilna pisava in zopet se mi zdi, da sem kje daleč v svetu, kamor so prihajala za menoj Tvoja bodrilna in načrtov polna pisma z eno edino prošnjo: piši tudi ti kaj! To je bila Tvoja srčna potreba, da si se pogovarjala in razgovarjala z ljudmi križem sveta in se v pismih izpovedovala do dna duše o vsem, kar je bilo v Tebi in okoli Tebe. Odtod bogastvo teh pisem.

Jaz pa nisem bil nikoli navdušen korespondent in sem le nerad pisal pisma. Razmišljal sem rajši vse sam s seboj in skušal dognati, kaj je resnica na svetu. A eno mi je žal: da Ti nisem pisal ob času, ko si se borila najbolj za svoje ideje in ideale, in to so bila tista leta po vojni, ko se je zdelo, da bodo zle sile uničile, kar so dobre gradile.

★

Začelo se je med vojno, menda kmalu po majniški deklaraciji. V Zagrebu se je živelo drugače kakor v Ljubljani. Za spoznanje boljše. Tudi politiziralo se je drugače. A majniška deklaracija je zahtevala skupnosti. Treba je bilo združiti vse politike to in onstran Litve in Sotle. To je bila stvar politikov. A majniška deklaracija je imela združiti tudi ženstvo. To in onstran Kolpe. Razne človekoljubne akcije (n. pr. reševanja otrok iz sestradane Dalmacije in Istre) so dajale priliko, da so se tudi ženske organizacije zbližale. Zgled »Češkega srca« v Pragi, ki je skrbelo za prehrano zapuščene mladine in onemoglih starcev, je mikal tudi naše ženstvo na jugu, da se združi v veliko vsenarodno pomožno organizacijo. Toda komaj se je pod okriljem deklaracije sprostilo mišljenje in čustvovanje naroda, že so se prebudile tudi predvojne strasti, ki so jih znali spretno izkoristiti oni, katerim novo prebujajoče se jugoslovenstvo ni bilo po volji. Saj so čutili, da pomeni zmaga tega jugoslovenstva njihov poraz. Zato je le težko zmagovala deklaracijska ideja v onem Zagrebu, ki je pred vojno sicer trpel pod Čuvajevim režimom, a ni soglašal z Jukićem in drugimi, ki so bili glasniki nove svobode v znamenju borbe na življenje in smrt. Vojna je zagrnila tudi Zagreb v strogo patriotične dolžnosti in zadušila spore in razdore predvojnih let. Vsaj na videz.

V tem Zagrebu je pisala Zofka svojo »H a n k o«. Kdor hoče spoznati njeno življenje in delo med vojno, naj čita to veliko izpoved trpeče matere, sestre in žene. To je še danes in večno živa knjiga! Koliko medvojnih in povojnih romanov je odnesel čas, Zofkina »Hanka« je in bo ostala med nami in bo še dolgo pričala o dobi, ki jo bodo bodoča pokolenja le težko razumela.

★

Triumf slovenskega ženstva in vsesplošno navdušenje, ki je objelo Ljubljano v dneh 24. in 25. marca 1918, je gledala Zofka iz Zagreba z nekako skepso. Tudi ona je bila z dušo in srcem pravoverna, zato jo je morda bolelo, da mora živeti med malovernimi. Na Hrvatskem se ni dalo doseči, kar so dosegle Slovenke. Zofka mi je v pismih pisala o tem. Ni bilo istega navdušenja. Razmere so bile drugačne. Tudi politiki niso bili tako enodušni, kakor v »Jugoslovanskem klubu« na Dunaju. Nepismenost in druge krajevne ovire so onemogočale kak časten uspeh s podpisi. Zofka je vse to čutila. Svojo vero je izpovedala v »Hanki«. Sicer prikrito, a odločno. Zato se je zavedala, da je ustvarila nekaj velikega. A uspeh? O teh njenih dneh priča pismo:

Zagreb, 2. 4. 1918.

Dragi prijatelj!

V kavarni sedim pa Ti pišem. Tvoja pisma me vselej razveselilo in osvežijo. — Ostani v Pragi, svetujem Ti. Ostani daleč. — Jaz samo na mojem Pantovčaku živim, — malo grem med ljudi — imam zopet vse polno osnov — tri romane. Samo časa nimam, miru, moči, pridnosti. — Poskusila bom. — Zahvaljujem se Ti za Tvoje priznanje. Veš, nisem lačna hvale in slave, — ampak brez vsega priznanja se težko dela. Jaz pri nas nisem v modi, kaj češ. In menda tudi ne bom. Vidiš, »N j e n o ž i v l j e n j e« je izšlo o Božiču, še zdaj ni nihče napisal niti črke — Naj bo. Klerikalci me ne marajo. Tu so vprizorili celo gonjo od Triglav do Kotora. V kongregacijah zaklinjajo ženske, naj ne čitajo niti besedice, ki jo napišem jaz. Glupo se mi zdi to, neizmerno glupo. — Zato sem Ti še posebno hvaležna zaradi »H a n k e«. Razumel si, kaj sem hotela in da sem pisala to knjigo živim srcem. Če hočeš napisati kaj za Narodne Liste, Ti bom hvaležna. Praga mi je mnogo dala, — tudi v »Hanki« se to vidi, pa bi rada, da Čehi to vedo. Jaz nimam nobenih zvez več gori. Dopisujem z Zdenko Haskovo, ampak ona je bolna in se, mislim, ne bavi mnogo z literaturo. Jaz bi rada, — če je sploh vredno v češčini pisati o »Hanki« — da se to napiše tako, da vedo, da je to jugoslovanska knjiga, jugoslovanska bol.

Mi snujemo zdaj »Žensko društvo«. Mislim, da pojde. Jaz bom ostala pri svoji pisalni mizi. Tam je moje mesto. Za organizacijo nisem. Strašno me jezi ženska površnost. — Nekateri tipi mi gredo kar na živce. Na primer neka gospa, ki gre samo na »fangličarstvo«, kakor je pisal nekoč dr. Herben. Kjer iz daleč sluti kakšno parado, ona je vsa v ognju, ne dela pa nič. Poslali smo jo n. pr. na sestanek češkiх žen — pred vojno. Tam je govorila, — ampak še piškavega referata ni napisala o zborovanju in štiri leta je sedela v zapečku. Zdaj je vsa v ognju, ker hoče v Prago. Meni so parade zoprne, čeprav so morda potrebne. Jaz ne izgubim svojega kriticizma in to me silno moti. Tako težko in nehvaležno je resnično delo.

Slovenci so mi vendar vsak dan bolj všeč. »Slovenski narod« je izboren. »Domovina« imenitna. Ampak vendar malikovanje me odbija. Tisto slavljenje dr Korošca je kar neokusno in prav malo demokratično. Mi smo hlapčevski narod, — to čutim, kadar čitam take reči, kakor ono izprezanje konj. Instinkt enakosti še ni dovolj močan v naši krvi, ker bi drugače ponosneje častili svoje prvake. Kakor moža med možmi. — To me odbija od javnosti.

Vem, da so tudi parade potrebne — zato prigovarjam sama sebi. V javnosti imam preveč temperamenta, zato je bolje, da ostanem v zapečku. In rajši imam ljudi od daleč. —

Piši mi zopet čimprej.

In pripomba o oni gospej ostane med nama. Jaz jo imam drugače prav rada. Ali njej je firma in zunanjost vse, a meni je glavno temelj. A na Hrvaškem še ni nobenega temelja, veruj. Pri nas doma moramo reševati narod ne pri paradah. —

Zavidam Ti prihodnje mesece, če tudi Ti jih od srca privoščim. Lahko boš delal nemoteno. To ni bilo meni nikdar dano. To je velika tragika ženskega talenta. Mene drobi življenje in sitne zahteve vsakdanjosti. Sto malenkosti gospodinjstva, aprovizacijske skrbi, draginja, potrgane nogavice, vprašanje služkinje, pospravljanje, kr parije, otroci, kuhinja. Včasih mislim, da sem sokolica. Gladna sem višav, daljav, svobode, — zamahnem s krili vsa bolna od hrepenenja, — ampak ne moreš leteti, ko si privezan na zemljo in vsakdanjost, kakor smo me ženske. — Zdaj že vidim, da ne bom nikoli, nikoli mogla ustvarjati mirno, nemoteno od buke življenja. Moje življenje je bogato, polno, nima praznin — ampak zelo me absorbira. Ko bom umrla, veruj, bom zelo trudna, zelo trudna legla v grob, v večni mir.

Prav lepo pozdravljam Tebe in Prago. Piši tudi o nji. Ti veš, da me zanima.

Z o f k a

To je tako njeno pismo . . .

»Hanko« so naši listi, dasi je bila pisana v srbohrvaščini, s priznanjem sprejeli. Da se je o »Njenem življenju« manj pisalo, so bile pač krive vojne prilike, ki so šele po novem letu 1918 dopuščale nekak večji kulturni razmah. Toda popolnoma Zofka z uspehom »Hanke« ni bila zadovoljna. Zmagati bi bila morala v svetu, ki mu je bila predvsem namenjena. To je bil srbohrvatski svet. A tam? Poglejmo danes!...

Zofka je imela pisemske zveze z ženskim svetom po vsem Balkanu. Čutila je, da je ta svet poklican, da kakor ženstvo v Sloveniji stopi na plan, na delo . . . Treba je bilo temeljev. Domovina je bila porušena, domovi so bili razdejani, družine uničene, mladina izstradana — povsod je bilo treba dela, dela, dela . . . Rešitve, obnove, prerojenja. Zato je ustanovila »Jugoslovensko ženo«, da ob nji združi vse delavke. Pozneje je izpremenila ime v »Ženski svet«, kajti začutila je, da jugoslovenske žene še ni . . .

S tem se je spustila v boj za one ideje, ki jih je proglasila jugoslovenska deklaracija in jih je imela uresničiti Jugoslavija...

Deset let se je borila, dokler ni ubita in razočarana pobegnila iz bratskega Zagreba v svojo lepo Slovenijo. Odtod se je vrnila v Zagreb samo še umret.

★

Lani je minilo deset let od njene smrti. Poslal sem naročnemu gledališču njene »A m e r i k a n c e«. Morda bi zaslužili, da bi jih videli na odru. Videli smo že slabše stvari. Odgovorili niso. Za letos za veliko noč se nam je obetal prvi zvezek njenih izbranih spisov. Ni ga. In morda ga še dolgo ne bo. Ni zanimanja zanjo. In vendar je to pisateljica, ki ji je dal sam Cankar prvo priznanje. Kako primerno bi bilo n. pr., ko bi ob slovenskem prevodu »Hanke« obujali spomine na dogodke pred 20 leti! . . . Posebno za mlado (tudi žensko) generacijo bi bilo to prav koristno. Kajti o zunanjih dogodkih tedanjih dni vemo kolikor toliko, o notranjem trpljenju tedanje dobe pa vemo le malo. In vendar je iz tega trpljenja rastlo naše veliko spoznanje. Zofka je postavila v »Hanki« nesmrten spomenik temu trpljenju.

Drugod bi se postavljali z njo —, pri nas pa — čakamo.

★

Borbo jugoslovenske žene za naše osvobojenje je spremljala Zofka z vso dušo. O tem pričajo njena pisma iz te dobe. Že sama ta pisma so taka globoka izpoved naše narodne vere, trpljenja in vstajenja, da čutimo iz nje vso veličino naše pisateljice in njeno borbo za novo, pravilno urejeno novo državo, v kateri je videla srečo bodočih pokolenj.

Zato je prav, da se je spominjamo v teh dneh.

★

Dne 22. t. m. bi bilo Zofki šestdeset let. Kaj bi nam bila dala še med tem. Toda morda še vedno ni v modi.

André Ibels:

Rdečegrlica

Velikonočna pravljica

To je povest za ptice.

Zakaj ne bi človek pisal povesti za ptice? Saj jih pišemo za ženske, moške, otroke, ki gotovo niso toliko vredni ko ptice. Potem pa, kaj za to, če pa je moja povest lepa. Taka pa je. Najprvo jo vsakdo pozna, nihče pa je ni nikoli čital; vsaj prave povesti ni nikdar nihče bral, ker pravo povest poznam edino jaz, ker pridno občujem s ptiči in jih razumem, ker jih imam rad.

Ob tistem majskem večeru so se vsi mladiči za lnjega legla zbrali na visokih vejah velikega hrasta. **Zuzica**, črnoglavka, je predsedovala, to se pravi, tu pa tam je s svojim jasnim glasom zasvirala pet ali šest donečih, dobro občutenih not, ob katerih so umolknili izpeljančki, takoj prešinjeni z občudovanjem, kajti pri ptičih se ne predseduje ... kakor se pri ljudeh ... z vsakdanjimi zvončki.

Besedo je imela taščica Rubekula.

Da bi jo bolje slišali, so se mladi »mehkokljunci« stisnili tesno drug ob drugega; telo so seženli v kepo, perje pa nasršili, da bi ohranili svojo toploto. Toda ostri, debeli, kratki ali dolgi kljuni se niso skrivali pod krila kakor ob uri spanja ali smrti in v mraku so se iskrile oči, glavice črnih bucik.

Skozi listje pa je nebo, že posuto z zvezdami, lilo mirno sijajino na travnik in velika luna, rdeča ko disk na železnici, se je zrcalila v luži, kamor hodijo čez dan pit konji, krave, ptice in žuželke, zakaj pri živalih še velja premirje pri vodi.

»Zgodba, ki vam jo takoj povem«, je pričela Rubékula, »utegne biti najlepša, kar jih poznajo ptiči. Prav stara je:

Nekdaj je bil v judejskem mestu pri Betlehemu skromen tesar po imenu Jožef, ki je mirno živel s svojo ženo Mirjamjo. Do sončnega zahoda sta oba delala, on pri svojem skobeljniku, ona pa je predla volno. Bila je namreč gibka in diani ji niso bile nikoli trudne. Imela sta otroka, ki sta ga nežno ljubila, a ki je bil mrk in resen kakor odrasla oseba. Temu otroku je bilo ime Ješu, kar pomeni Jezus ali Božji sin. Nekoč je ta sin izginil in starši so ga našli med pismouki, ko je po domače razpravljal in se pomenkoval z njimi. Ne bom vam pravila zgodbe o tem Jezusu, čigar ime je na ustnicah mož in žená. Naj vam zadostuje, če vam povem, da ga še zmeraj močno upoštevajo, saj ga kličejo ob vsaki dobri priliki, včasih celo ponidoma, po nepotrebnem. Me ptice nismo sposobne vse razumeti. Vsekakor pa je res, da je Jezus, ko je odrasel v moža, dosti govoril drugim, hudobnim ljudem.

Ker je bil blag in dober, ker je govoril tehtne stvari, katere je svet pozabil in bi jih moral vedeti, je bil na križ obsojen, to se pravi, da bo živ na križ pribit. Kdor hoče mirno živeti, naj misli kakor vsakdo, celo slabo misli ...«

»Kaj pa zgodba naše taščice?« je vpila mlada sinička nunica, razočarana po tem predolgem uvodu.

»Potrpi, takoj pridem na to«, je odgovorila Rubékula. »Toliko prej pridem, ker vam moram le še dobesedno navesti, kaj nas učijo, nas taščice, kadar nas še pitajo. Sicer pa govori moj prednik, oče mojega plemena:

»Zakaj je tisto jutro vstalo tako žarko in zakaj se je moral tisti dan končati v tako globoki temini?

Zat, zvedeti sem moral to šele drugi dan.

Bival sem v Jeruzalemu med drugim in tretjim obzidjem ne daleč od Antonijevega stolpa na nekem vrtiču. S svojega stanovanja sem videl tempelj in tudi dolino Hinnom. Ta vrt je bil nekega Juda z imenom Izaak Lakedem, dobavitelja rimskih vojská pod poveljstvom stolnika Munda. Lakedem je bil debeluh, ki je tepel svojo ženo skoraj toliko kakor svoje pse, kadar pa ni bil jezen, je pel od jutra do večera.

Že ob zori sem pričel iskati suhih vejic, strni in koreninic, saj je bila doba, ko sva z mojo tovarišico Rubékulo pletla gnezdo. Postavila sva ga bila tisto pomlad na najvišjo vejo olike in napravljti sem moral streho nad gnezdom, kakor to delamo vselej, kadar naša bivalnica ni dovolj v zavetju pred mokroto z neba.

Že večkrat sem bil že preletel mesto polno hrupa trgovcev, ki so kričé prodajali ob širokih ustjih. Zdajci sem ob Osrednji palači zagledal zbrano sodrgo, ki je vpila neko ime, kakor bi dejal Baraba.

Mi ptiči se ne zanimamo za zgodbe ljudi, ki bi mogli tako srečno živeti in ki se venomer vojskujejo, se prepirajo. Vsekakor nas kaj slabo plačujejo za usluge, katere jim izkazujemo. Ker sem precej radoveden, pa tudi precej domač, sem se posadil na debelo cedro. Množica je bolj in bolj rasla in iste besede so vrvele iz vseh ust:

»Barabo hočemo!«

Nikdar nisem mogel zvedeti, zakaj je bilo vsem tem ljudem toliko do Barabe ... morda zato, ker je bil kakor vsakdo izmed njih — tat in podlež?

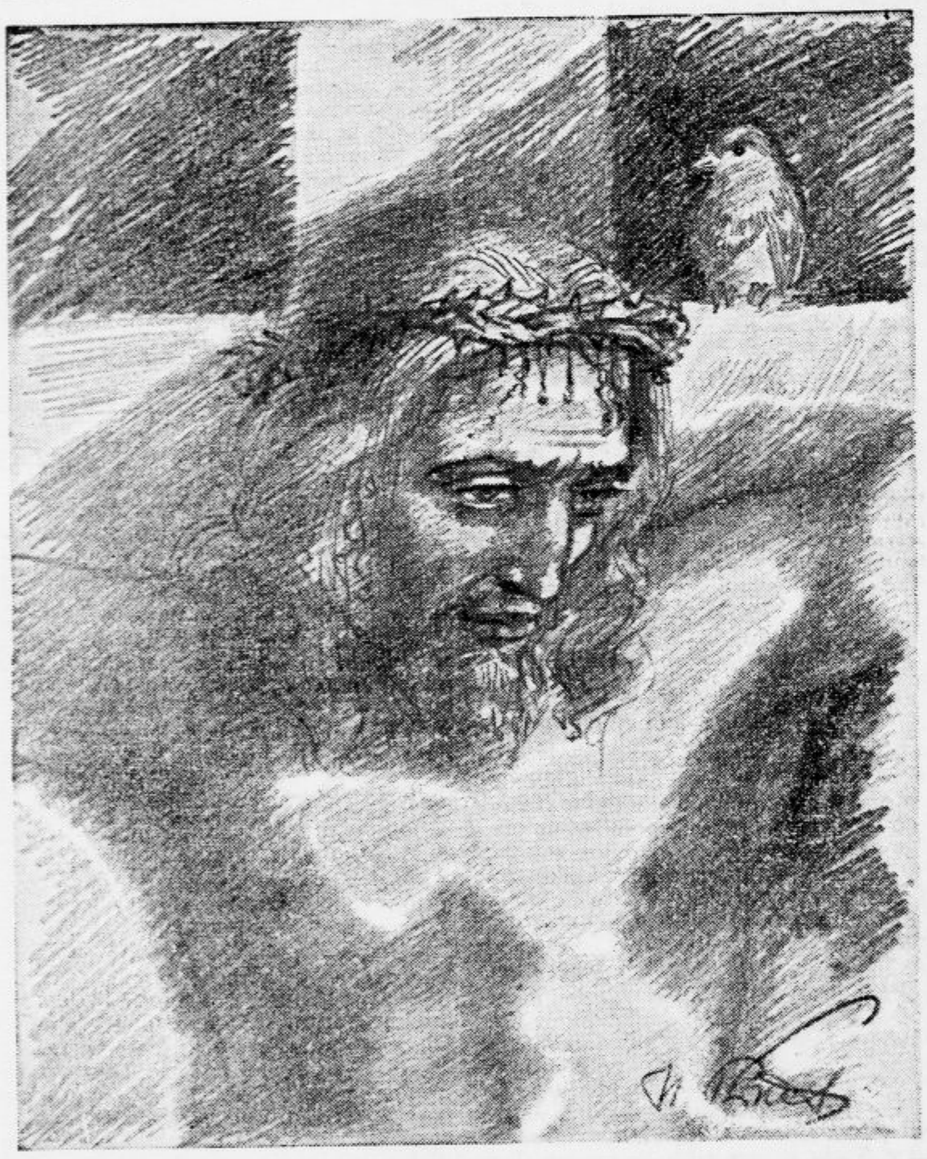

»Ko vabi molit božji grob kristjana ...«

Je od veselga časa tôklo léto,
Kar v Betlehema angeljcov hosana
Je oznanila, de je nóč končána,
Dvakrát devétsto trí in trideséto
Bil celki tédon je, v saboto svéto
Ko vábi môlit božji grob kristjána,
Po cérkvah Tvojih hôdil sim Ljubljána
V Ternóvo, kjè sim úro žêl deséto
Ternóvo! kráj nesréčniga imêna bilo!
Tam mêne je
Ob tam v gorjé jamečni blo rójeno
Od dvéh očésov čístiga plamêna.
Ko je stopíla v cérkev razsvetljéno,
V serce mi pádla iskra je ognjéna,
Ki ogásnit se ne dá z mojó robênо

Zgoraj sonet Franceta Prešerna, posnet po rokopisu. Na desni: Polzkusni list iz monumentalnega ilustrativnega dela: »Poezije dr. Franceta Prešerna«, ki je v načrtu, da izide povezan v treh jezikih (slovensko, nemško in rusko). Ta Prešernova knjiga utegne biti edinstvena v naši književnosti. Njena grafična oprema bo posebnost, vsebovala bo okoli 500 ilustracij in barvnih prilog. Oprema knjige in ilustrovani del sta poverjena grafiku E. Justinu

Ko so vojaki privreli na trg, sem odprhnil, ker oni vojaki, tako močni kakor hudobni, so zaničevali vse, kar je bilo slabotnega: tembolj še ptiča, ki ga je zgolj šibkost.

Med urnim poletom preko ulice sem opazil debelega Izaaka. Škrlaten od jeze je govoričil sredi skupine, ki je morala občudovati, kar je pravil: vsak trenutek so mu namreč ploskali in videl sem roke, ki so tleskale ena ob drugo. To je po vsem videzu pri ljudeh znamenje nenavadne radosti.

Zvesto sem povedal svoji družici, kaj sem videl. Resna in izkušena, zato je skrbela le za najino gnezdo, mene pa je poslušala razteseno in me prosila, naj ji grem iskat k Davidovemu grobu, stoječemu na severu mesta, šop belc pavolnate rastline, da pa se ne smem tokrat ustavljati spotoma. Odletel sem.

Srčno sem se spravil na delo, kar se nenadno pogreznem v temo, ki se je vsak čas bolj gostila. Potlej se je tolikanj naglo znočilo, vater je zapihal tako močno, da je zdajci planila nevihta in sem kar na slepo srečo sfrfotal v noč.

Skoraj sem bil prisiljen pristati. Tedaj sem zagledal ne daleč od sebe tri križance, ki so hropli. Ostudnost tega prizora me je navdala z mrzlo grozo.

Dva od križancev sta zmerjala tretjega: »E, kako«, je rekel eden, »če si res Mesija, kaj nas ne rešiš naših žabjev?«

Drugi pa je dodal:

»Krivi prerok, šol (pekel) sam naj te izvrže«.

Ozrl sem se kvišku in z grozo videl, da ima mož, ki sta ga onadva zasmehovala, glavo ovito z vencem od debelega trnja in da mu kri curlja po licu.

—Oh, nesrečnež! sem vzkliknil presunjen.

Še nisem prav izrekel teh besed, kar me križani pogleda in blizu sebe — on ni govoril, to prisežem — zaslišim človeški glas, ki mi je rekel v moji govorici:

— Ti si vrla črnoglavčica.

Z enim skokom sem sedel križu na roko in gledal umirajočega.

»Kdorkoli si«, mu rečem, »poslušaj: jaz sem nesrečna črnoglavka, nič kaj lepa s svojim pepelnatim telescem; a razpolagaj z menoj. Ne vem, kaj si storil, da so ti nakopali tako okrutne muke, ki se morajo prenehati le s smrtjo.

Da končam tvoje trpljenje, hočeš li, naj grem po kako smrtonosno zelišče, takih poznam ... Ne? Si žejen. Moj kljun bo držal kaj malo vode ...

— Piti, da, piti, je šepetal Mučenec.

Luža vode v prav snažnem pesku je stala ne daleč odonod. Šinil sem tja in se okopal, kajti na umu mi je bilo, da ga bo dotik s hladno vlago osvežil.

Ta čas pa je vojak dvignil dolgo sulico, ki je imela na koncu pritrjeno gobo, prepojeno z vodo slabega duha.

S kakim veseljem sem se drugnili mučeniku ob ustnice!

Nenadoma je zaklical: Eli, eli lamma sabakthani! sklonil glavo na ramo in globoko vzdihnil.

Tedaj sem iznova slišala glas:

— Ti si najboljša izmed peničic, ti boš najlepša med njimi.

Sedaj pa moj prijatelj (nesrečniki so naši prijatelji) ni več govoril. Neznansko je moral trpeti. Da mu olajšam bolečine, sem zapel. Posadil sem se na onega od velikih čavljev, s katerimi so bile noge prebite. Kaj se je pripetilo? Začutil sem, da mi je nekaka topla voda kanila na prsi. Strah in groza! Bila je kri umirajočega; kri, ki mu je kapala iz obraza, prebodenega s trnjem! Jadrno sem se hotel oddaljiti ...

— Ostani in poj peničica, najkrasnejšo te napravim, je velel glas.

In da bi bil najzaljši, sem ostal in žgolel do večera, žgolel do prave noči, ki se je naposled storila ...

In poslej je, malčki, rdečegrla taščica najbolj srčkana med penicami s svojimi prsmi kakor kri in rja in po onem dnevu pojejo naši do ure, ko se rahli mrakovi razprostro po planjavi.

Ponašil A. Debeljak

Vladimir Levstik:

O možu, ki je požrl niagarske slapove

Nerad se zamerim in bolelo bi me, če bi razžalil požeruhe vobče in sploh. Zato povem naprej, da istorija, ki mi sili v pero, nikakor nima namena, zmanjšati ugled požrešnosti, te edine izmed vrlin naših dedov, ki nam je ostala zvesta v nečednostnih dneh ...

Nikakor ne, ampak narobe. Si parva licet componere magnis, to je, če smem vpričo velikih požeruhov sedanjosti, vpričo debelih ščuk, mastnih somov in nenasitnih morskih volkov, ki so naša dika, naš ponos, predmet našemu češčenju in tako dalje — če smem, pravim, vpričo teh živih svetinj in brezdanjih brezden ziniti besedico o samem sebi, tedaj bi vendarle priznal, da imam (v skromnem okviru svojih možnosti) za požrešnost vsake vrste nenavadno mnogo razumevanja. Poti do velikih korit mi usoda sicer ni odprla, in zgodovina težko da bi kdaj pisala o meni. Toda, če govorimo o telesnih nasladah: blaga slovenska putka, s čuvstvom spečena in dejana na hladno, hlebec belega kruha in pošteno odmerjen štefan starine — ta klasična trojka naših zidanic in oštarij, koder še poslujejo v spoštovanju do prakrpanskih tradicij, se mi je zdela zmerom malenkost, pred katero se nisem ne obotavljal ne omagoval; in še moram pripomniti, da mi je slastno romanje od kljuna do škofije navadno za več ko tri prste prekratko.

In kar se tiče plemenitejših razuzdanstev: predstava, da ležim polnag in bos pod zelenim orehom in nič ne delam, ampak boguvdano vrtim palce na trebuhu in v razsipni blagosrčnosti dovoljujem sodobnikom nezasluženo milost, da me kakor mehki zefirji izmenoma pihljajo tja in tja — in da traja to stanje tisoč let, na kar me Večni vpraša: »Človek, ali še ni dovolj?« — jaz pa pobožno vzdihnem: »O Gospod, saj smo komaj začeli!« — ta predstava mi je povsem domača in nesramno bi lagal, če bi trdil, da mi kedaj preseda. V zadevah nenasitnosti si torej smem lastiti nekaj besede.

Sicer pa nisem osamljen. V kakem oziru čuti sleherno človeško bitje nekje v sebi globino, kamor bi se upalo spraviti vesoljni svet. Meje in končnost našega življenja so tisto, kar nas najbrdkeje razlikuje od bogov; in človek se punta zoper tesnobo svojih mejá in si jemlje naprejščino na neskončnost — v tem je visoki, tragični smisel požrešnosti. Neskončnost nam ni namenjena, zato hodi požrešnosti kazen za petami; a ne glede na srd bogov smo vsak po svoje vsi požrešni, smo in bomo, in več ko verjetno je, da bo na sodnji dan poslednji človek tudi poslednji požeruh.

Čeprav — o, dragi moji! Kolikšne stopnjave je zmožna ta vrlina, ta rekel bi, titanska čednost človeškega rodu! Kod lazimo mi, pritlikave žabe, in kam se vzpenjajo orli, ki so nam svetli vzor! Če mislim na velikane narodnih pravljic, ki so za malico pohrustali odraslega vola ter ga zalili s kotlom medice, ali, recimo, na junaka iz Srema, ki je zaužil pitano tele, si nezadovoljno obri-

sal brke in navrgel še petdeset trdih jajec, ne morem biti nič kaj prida ponosen na svojo kol... Ali pa, na primer, berač Erbenkelj, ki sem ga v mladih letih osebno poznal: fantje so mu bili obljubili devet hlebcev kruha; za dva so ga opcharili in siromak je s sedmim hlebcem v trebuhu še milo jkal za svojo pravico. Spominjam se — toda kaj so vsi vrhunci bajeslovne pogolnosti v primeri z zgodbo, ki mi je na misli!

Resnična zgodba o možu, ki je požrl — — a potrpi nekoliko.

Če se ne motim, spada ta triumf požeruštva v kroniko lanske zime (vobče se je zgodilo takrat mnogo groznih reči). Natančno datuma ne pomnim, ker nerad mislim nanj; v pratiki sem si ga namreč zaznamoval kot dan grenke, nepopravljive izgube. Bilo je pa takole:

Nekega dne so listi napovedali, da bo United States Broadcasting Co. v proslavo svojega jubileja ta in ta večer ob tej in tej uri oddajala reprezentativen koncert ameriške glasbe; na sporedu da so indijanski bojni ples, indijanske pesmi, pionirske pesmi, cowbojske pesmi, cowbojski ples — in tako dalje, vse do najnovejših simfonikov. Moji bližnji znanci si lahko mislijo, da sem, drhteč od razburjenja, točno sedel pri svoji škatli. Kajti Amerika je dežela mojih sanj, in vse, kar je ameriškega, ljubim. Prav za prav — nebodère bi morda izvzel; z gangsterji se ne čutim povsem solidarnega in za prohibicijo, dokler je bila v veljavi, se kakopak nisem ogreval. A to so zgolj praški na oblačilu moje prave Amerike, slavne in v svoji neobnovljivi minulosti tem bolj resnične Amerike Longfellowa, Cooperja, Zana Greya in Karla Maya; prekrasne Amerike starega Chingachgooka, plemenitega Winnetua, drznih pionirjev in njihovih nezaslišanih prigod; Amerike iskrih mustangov, strašnih grizlyjev in mojih ljubih indijanskih povesti, ki so mi slajšale suženjstvo gimnazijskih let. Moja duša hodi še danes ta dan v mokasinih: moja duša nosi za pasom tomahawk in pipo miru in, lahko se pohvalim, tudi neko številce pesjanarskih skalpov; moja duša moli k Velikemu duhu in narod Velikega duha je tisti narod, h kateremu sem bil »uskočil«, zdavnaj preden se je ponudila prilika, da (v smislu pripovedk sodobnih literarnih kojotov) dobičkanosno prodam svojo slovensko zavest. Oh, moje duše ni čisto nič sram priznati, da bi za pet strani »Hiawathe« in pet strani »Poslednjega Mohikanca« zmagoslavno tuleč odnesla vsaj pol moderne literature na stranišče! In ker je še tako, sem si štel kot eden izmed redkih še živečih rdečekožcev na tej strani velike luže rekel bi, v narodno dolžnost, da preko prostora in časa na ljub v duhu zaplešem z rdečimi brati bojni ples in prisluhnem njihovi pesmi ...

A to na žalost ni glavno. Glavno je to, da je bil spored koncerta celó za moje uho, ki sem v glasbenih rečeh samo neuk rdečekožec, kar neprekosljivo organsko sestavljen. To ni bilo raznozvočje nesorodnih skladb, ampak glas daljne Amerike kot večne celote, himna rdeče zemlje, ki je v modernem simfoničnem delu še takisto prvinsko živa, kakor v najpreprostejših oblikah indijanskega plesa in indijanske pesmi. Da bi izpričali to enotnost prav do skrajnih virov, so tenkočutni aranžerji postavili na čelo sporeda »Šumenje Niagarskih slapov«. Preprosti, mogočni šum Niagare in natura.

Kakšna silna zamisel! Čeprav — odkrito povem, da me je zagrabila manj z glasbene kakor z neke druge strani ..

Svet je tako neizmerno velik, človekovo življenje pa mineva v tesni ječi njegovih možnosti. Otrok se prisiljen naučiš, da leži med rumeno in rdečo celino Pacifik; da so v Indiji nepredirne džungle, bivališča krasnih, strašnih zveri; da stoje v peščeni Arabiji sveta mesta, kamor bela noga skoraj nikoli

Med vojno in mirom

V negotovosti, ki je zajela svet, iščejo vse države zagotovitev svoje varnosti in miru samo še v orožju

Morda se povprečen človek nikdar ni toliko zanimal za mednarodne dogodke kakor danes. Pesimisti vidijo v tem dokaz za svoje napovedi o novi bližnji katastrofi, ki bo zajela ves svet in ki bo strahotnejša od vseh dosedanjih. Ljudje se po njihovem mnenju samo zato tako zanimajo za svetovne dogodke, ker slutijo podzavestno, da se v zraku nekaj pripravlja« — vojne pa se sleherni boji. Ta strah narekuje vse ono izredno zanimanje za dogodke okoli nas, katerega nasprotni konec je spet samo podzavestno upanje, da do vojne vendarle ne bo prišlo.

Strah pred vojno in upanje v mir, to sta na splošno tudi za visoko mednarodno politiko dva podzavestno odločujoča činitelja, ki v glavnem določata tok mednarodnih dogodkov. Res je, da so tudi države, ki se zavestno pripravljajo na vojno, ki vojne sicer morda nočejo, ki pa vendar ustvarjajo vsaj položaje, zrele za izbruh sovražnosti; toda tudi take akcije držav so v glavnem omogočene samo zaradi — strahu drugih pred morebitno vojno.

Strah pred vojno in upanje v mir pa sta izvor ne le vseh konferenc, pogajanj, razgovorov in drugih mednarodnih stikov, ki se jih države poslužujejo za odstranitev neposredne vojne nevarnosti, temveč tudi **notranjih priprav za vojno, izvor narodnoobrambnih pobud in oboroževalnega tekmovanja.** Napačno bi bilo misliti, da mora splošna tekma v oboroževanju nujno in neizbežno dovesti tudi do splošne nove katastrofe, kajti često služi samo izravnavanju moči in sil poedinih držav v njihovem tekmovanju za ohranitev obstoječega ravnotežja. Ravnotežje sil pa je prej jamstvo miru kakor vojna nevarnost.

Dokler so posamezne države še verovale v Društvo narodov kot sredstvo reševanja mednarodnih sporov, se je v vrstah njegovih zagovornikov često slišal klic: Vse za mir, četudi tvegamo s tem vojno! Mir nad vse, tudi za ceno vojne, ako ga drugače ni mogoče zavarovati! Torej blok miroljubnih držav proti vojno razpoloženim državam! Ko pa je vera v ženevsko ustanovo začela pešati in se je že na splošno začelo uveljavljati spoznanje, da je **varnost poedinih držav le toliko vredna, kolikor si jo vsaka država s svojimi silami lahko** sama zavaruje, je tudi oboroževanje držav zadobilo čisto drugačen pomen: temeljita oborožitev države je postala najboljše jamstvo miru, ne da bi se bilo zaradi njega potrebno že takoj zateči k vojni. Ako hočeš mir, kakor so dejali že stari Rimljani, pripravljaj se na vojno, ne zato, da vojno izzoveš, temveč da jo v spoštovanju do svojega orožja preprečiš ali vsaj odložiš!

V tem smislu se danes pojmuje zlasti oboroževanje onih evropskih in izvenevropskih držav, ki doslej še niso bile v tolikšni meri oborožene, da bi lahko s svojim orožjem vzbudile spoštovanje pri nasprotnikih. To velja v prvi vrsti za tako zvane **demokratične države zapada** (Anglijo, Francijo in Zedinjene države Severne Amerike), ki so se sproščeno spustile v oboroževalno tekmo šele, ko so druge države s svojim orožjem že odnesle pomembne zmage, ne da bi bile zaradi tega izzvale kako vojno v Evropi. Vprašanje, ki se danes seveda postavlja samo na papirju, je, ali bi Društvo narodov doživelo toliko porazov, ako bi bili vsi tisti, ki so se z besedami postavili v njegovo obrambo, svoje besede že takoj od vsega početka lahko podkrepili z dejanji... Vedno bolj narašča število onih, ki trdijo, da so ustanovitelji ženevske ustanove storili glavno napako, ko so v imenu načel, ki jih proglaša pakt DN, zahtevali splošno razorožitev, namesto da bi se prav v zavarovanju miru kot vrhovnega ženevskega cilja postavili na staro stališče: Ako hočeš mir, bodi vsaj tako močan, da ga lahko braniš! Dokler je strah pred vojno iskal opore samo v črkah paktov, se je večal, nasprotno pa je upanje v mir pojemalo.

Danes se je svet streznil. **V nihanju med vojno in mirom,** ki ni za človeštvo nič novega, hočejo države strah pred bodočo katastrofo zmanjšati in upanje v boljši in trajnejši mir povečati z enim samim sredstvom — z orožjem. **V senci bajonetov,** kakor se temu danes reče, zvene tudi mirovne pobude, mirovne konference in mirovna pogajanja čisto drugače kakor bi mogla brez zavesti nevarnosti, ki je skrita v vsakem topu. **V senci bajonetov narašča tudi zavest odgovornosti za posledice morebitnih novih katastrof.** Te zavesti pa ni, dokler je nasproti od pete do glave oboroženemu poedincu ali narodu postavljen golorok človek ali nepripravljen narod. Tako neenako razmerje ne bi nikdar moglo služiti miru, četudi bi se kup pogodb, dogovorov in drugih dokumentov miru neprestano večal.

Nastopil je skratka čas, ko se mirovna prizadevanja poedinih držav ali njihove priprave za bodočo vojno zares že lahko presojajo samo z realnih vidikov, kajti pogledov v mednarodni razvoj danes ne motijo več — iluzije. **Realno presojanje mednarodnega položaja pa ne pomeni odklanjanja resničnih naporov za zagotovitev miru, kakor ne pomeni neupoštevanja nasprotnih pojavov, ki vodijo v vojno, ali zagotavljajo uspešnost narodne obrambe za primer vojne.** Pravi realizem odganja iluzije, a jača obenem zavest in ga razsoden človek zato ne sme zamenjati s fatalizmom onih, ki posebno pri malih oznanjajo napačne nauke, kadar trde: Vse okoli nas je močno, kaj naj storimo tedaj drugega kakor da se še sami predamo močnemu!...

Ako kdo vidi a in ni slep, bo videl tudi b in vse ostale črke, iz katerih je sestavljena abeceda, kakor je tudi vsak časovni odlomek mednarodnega položaja sestavljen iz istočasnih razpoloženj po vsem svetu in ne samo v nekem določenem svetovnem predelu. **Oboroževanje nekaterih držav je danes vzbudilo najmanj tako silno oboroževanje drugih držav.** Ako služi nekaterim za napadalne, služi drugim za obrambne namene in pred dejanskim naskokom se bo vsak napadalec moral vprašati, ali bo v svojem naskoku uspel. Splošna tekma v oboroževanju, krkršni smo priče danes, krije v sebi veliko več negotovosti za bodočega napadalca kakor za onega, ki se bo samo branil, saj pravijo vojaški strokovnjaki, **da je za napad potrebno najmanj trikrat uspešnejše orožje kakor za obrambo.**

Menda nihče ne dvomi, da se danes več držav pripravlja na obrambo kakor na napad. **Riziko bodočih napadalcev je že zaradi tega teoretično neprimerno večji kakor riziko branilcev.**

Velesile Anglija, Francija, Amerika in Rusija hočejo danes s svojim oboroževanjem kar najbolj zagotoviti varnost svoje posesti. Že samo s tem je podana velika gotovost za ohranitev miru sploh, kajti en sam pogled na zemljevid nam takoj odkrije, da je varnost ogromne večine sveta odvisna samo od njihove moči. Temu primerni so izdatki teh velesil za njih oborožitev. **Angleški oborožitveni program,** ki se izvaja že tretje leto, znaša okoli 400 milijard dinarjev po prvotni zamisli. Že lani, še bolj pa letos so bili vsakoletni krediti znatno prekoračeni. **Amerika** je na Rooseveltovo pobudo postavila oborožitveni program, ki daleč prekaša vse dosedanje ameriške načrte oboroževanja. Samo v letošnjem letu bodo Zedinjene države Severne Amerike potrosile za svojo oborožitev na morju na suhem in v zraku okoli 50 milijard našega denarja. **Francija,** ki je že doslej močno poskrbela za svojo obrambo, je samo v zadnjih dveh letih večkrat prekoračila svoje običajne vojne proračune in se pod novo Daladierovo vlado že pripravlja na razpis novega velikega narodnoobrambnega posojila. Najmanj znani so podatki o **Rusiji** in njenem oboroževanju, toda zdi se, da tudi ta velesila le ni zaostala za drugimi, temveč da jih je v nekaterih orožjih (zlasti letalstvu) celo prekosila.

Oboroževanje teh velesil je za sedaj samo še faktor miru, ker sili k čedalje večjemu upoštevanju njih glasu v mednarodni politiki. Želeti bi bilo, da bi vse to orožje, ki se v pospešenem tempu gradi povsod, tudi ostalo samo činitelj miru. Odvisno bo to seveda predvsem od realizma onih, ki so si svoje orožje zgradili v drugačne namene...

Dr. B. V.

Bolgarijo je osvobodila sila slovanske ideje

Poučen in bodrilen pogled nazaj v zgodovino ob 60 letnici bolgarskega osvobojenja z rusko pomočjo

V usodnih časih živimo, polnih negotove bodočnosti. Mnogi črnogledi zdvajajo, mi, ki verujemo v srečno zvezdo slovanstva, zremo z notrajim mirom in s polnim zaupanjem v lepšo in srečnejšo našo prihodnost. V tem zaupanju nas utrjuje zgodovina.

Ko se je rodilo 19 stoletje, sta bili samo dve slovanski državi: velika Rusija in mala Črna gora. Njima se je v drugem desetletju pridružila svobodna Srbija, vznikla iz krvave borbe junaške Šumadije. Zdelo se je, da je s tem končan proces osvoboditve in osamosvojitve slovanskih narodov.

Pa je prišlo leto 1848, ki so ga krstili za »pomlad narodov«. Narodna zavest je vzplamtela, se razvila v goreči plamen in zajela s svojim žarom in z neodoljivo močjo tudi slovanske narode na severu in na jugu. In zgodilo se je prvič v zgodovini, da so se na Dunaju sestali predstavniki vseh slovanskih narodov, da pred vsem svetom ne samo manifestirajo svojo nacionalno povezanost, temveč tudi glasno in jasno povedo, da tudi Slovani zahtevajo svoje pravice, da hočejo biti deležni svobode in enakosti, dobrin, ki so jih izvojevale zadnje evropske revolucije.

Tudi slovanski jug se je takrat prebudil iz sna in ves oživel pod mogočnim vplivom ilirskega pokreta, ki je prvi proglasil geslo, da prebiva od Triglava pa do Jadrana in do Črnega morja slovanski rod, ki je upravičen zahtevati, da je združen in zedinjen »pod streho hiše ene« Končnega svojega cilja ilirski pokret sicer ni dosegel, toda v veliki meri gre tudi njemu zasluga, da ideja nacionalne povezanosti južnoslovanskih rodov ni več zamrla. Osobito živa je bila ta ideja med Bolgari, ki so najbolj čutili težino tujega jarma in se zavedali, da jim je spas samo v tesni naslonitvi na ostale slovanske narode. Jeli so upirati svoje poglede na sosednjo že svobodno Srbijo in njenega vladarja kneza Mihajla, moža redkih državniških sposobnosti. Našli so polno razumevanje in vso podporo. Bolgarska revolucionarna organizacija z imenom »Komitet starih«, ki ji je načeloval Hristo Georgijev in je imela svoj sedež v Bukarešti, ter knez Mihajlo sta izdelala podroben načrt za osvoboditev Bolgarov izpod turškega jarma in ustanovitev skupne srbsko-bolgarske kraljevine. Ta načrt je nosil ime *»Program politične zveze Srbov in Bolgarov in njih srčnega zedinjenja«* »Program« je obsegal 12 točk. Najpomembnejši sta prvi dve, ki zgovorno pričata, kako pravilno so pojmovali potrebo bratske sloge med Bolgari in Srbi tvorci tega programa. Glasita se tako-le:

»Srbi in Bolgari, pripadniki ene slovanske rase, ene krvi, ene vere, izvirajoči iz enega plemena in živeči v najbližjem sosedstvu, so po božji previdnosti izbrani, da bi v bodočnosti živeli pod skupno vlado in istim vladarjem, pod eno in isto zastavo.

Ker tvorijo eno telo, ki ga oživljajo skupna čustva, ker so njih težnje usmerjene k skupnemu cilju in ker morejo končno ta cilj doseči le s skupnim naporom vseh svojih sil, se morata ta dva bratska naroda v bodočnosti pravnoveljavno imenovati Srbo-Bolgari ali Bolgaro-Srbi, njihova skupna domovina pa se naj imenuje Bolgaro-Srbija ali pa Srbo-Bolgarija.«

Načrt je bil do podrobnosti izdelan v začetku l. 1868. V Beograd sta že prispela bolgarska delegata, pesnik Ljuben Karavelov in pisatelj Stefan Rakovski, da s knezom Mihajlom podpišeta pakt, ki bi naj za vedno združil usodo obeh slovanskih narodov na Balkanu.

Pa je prišlo drugače: Knez Mihajlo je padel v maju 1868, kot žrtev morilčeve roke, z njim pa je propadel tudi njegov velikopotezno zasnovani slovanski načrt.

Bilo je to leta 1868., torej točno pred 70 leti!

Po nasilni smrti kneza Mihajla je prišla Srbija pod avstrijski vpliv in ni imela več smisla za slovansko politiko. Zato tudi ni mogla biti nositeljica velike ideje osvoboditve bolgarskega brata izpod turškega gospodstva.

Bolgarski narod, zapuščen od vseh, navezan zgolj nase, bi se bil pogreznil še globlje v robstvo in se apatično vdal svoji zli usodi, ako bi ne bili med njim možje, ki so z govorjenjem in pisano besedo dvigali njegovo zaupanje vase, ga bodrili in mu vcepljali zavest, da je tudi on upravičen in poklican biti na svoji zemlji svoj gospod. Pričela se je podtalna borba za svobodo. Kakor bi rasle iz tal, so se pojavljale revolucionarne čete širom bolgarske zemlje, na čelu revolucionarnega pokreta pa je stal narodni junak Vasil Levski.

Vse je bilo že pripravljeno k splošni vstaji, ko je postal Levski žrtev podle izdaje. Turki so ga ujeli in ga umorili. Toda še so živeli njegovi enako idealni tovariši: Hristo Botev, Angel Kančev in cela vrsta drugih. Ko je l. 1876. izbruhnila srbsko-turška vojna, je en del njih s svojimi četami hitel na pomoč bratom Srbom, drugi del pa je zasnoval vstajo v Koprivštini in Panagurištu. Turki so potolkli Srbe in krvavo zadušili bolgarsko vstajo. Vodja vstaša, pesnik Hristo Botev, je v borbi padel, Turki pa so se strahotno maščevali: šestdeset vasi in mest so zažgali, na tisoče mož, žen in otrok so poklali.

Spričo teh grozodejstev je val **groze in** ogorčenja zajel vso kulturno Evropo. Omejila pa se je na papirnat protest v Carigradu. Samo v Rusiji je bilo drugače. Tam je bila doba pravkar porojenega »slavjanofilstva«, ki je učilo, Slovani so bratje, ena velika rodbina, pod vodstvom in zaščito Rusije se naj združijo vsi slovanski narodi v silno, nepremagljivo enoto in naj prerode vesoljni svet v idejah slovanske miroljubnosti, v idejah človekoljubja in humanizma. Vpliv slavjanofilov na rusko javno mnenje je bil takrat ogromen in vesti o turških grozodejstvih v Bolgariji so vso Rusijo revoltirale do skrajnosti. Splošna je bila zahteva: Rusija, zaščitnica slovanske raje, mora napraviti konec turškim nasilstvom! Oprt na to razpoloženje naroda, je car Aleksander II. napovedal *Turčiji vojno l. 1877.*

S silnim navdušenjem je slovanski **svet** sprejel to vest, saj je videl v njej dokaz, da velika ideja slovanskega bratstva ni prazna fraza. Slovanska zavest se je povsod okrepila in utrdila.

Po dolgotrajnih **krvavih borbah so Rusi** potisnili Turke preko Balkana in dalje na Bospor in prodrli do vrat Carigrada. V carigrajskem predmestju sv. Stefana je bil sklenjen mir l. 1878. Sad tega miru je bila svobodna Bolgarija.

Od tega časa je poteklo 60 let! Bratski bolgarski narod je z velikimi svečanostmi proslavil to pomembno obletnico. Proslavi so se pridružili vsi zavedni in iskreni Slovani, ne samo zato, ker se iz vsega srca radujejo osvoboditve bolgarskega naroda, marveč tudi zato, ker se je v bolgarskem primeru prvič zgodilo v povestnici, da je Slovan potegnil meč in šel v borbo za brata Slovana ter mu izvojeval svobodo, kar prepričevalno dokazuje, da kri ni voda, obenem pa glasno priča, da ni in ni bajka — velika slovanska ideja.

Istočasno, torej tudi pred 60 leti, je Avstro-Ogrska zasedla Bosno in Hercegovino in se polastila ene slovanske zemlje več. Ta akt ni povzročil posebnega vznemirjenja in ogorčenja med slovanskimi narodi, kakor da bi le-ti podzavestno čutili, da je to zgodovinska nujnost, ki se je morala dogoditi, da so se v zvezi z njo mogli dogirati kasnejši veliki zgodovinski dogodki, ki so nato preobrazili vso Evropo. Rasto Pustoslemšek

Viktor Parma čita „Jutro"

Žrtev preproste pa ljubeznive prvoaprilske potegavščine je nekoč postal skladatelj Viktor Parma. Kakor veste, je Parma po prevratu živel v Mariboru. Redno je obiskoval kavarno »Central«. Natakarji so dobro vedeli, v kakšnem vrstnem redu mu morajo postreči z dnevniki.

Pride nekoč Viktor Parma po kosilu v kavarno, — še malo ni pomislil, da je 1. april. Natakar mu brž prinese »Jutro«. Sivolasi skladatelj začne prebirati. Gleda, čita, ne more verjeti. Vse je narobe.

Naokrog je bila zbrana velika družba Parmovih prijateljev, vse oči so bile vanj uprte. Parma začne znova listati dnevnik, prebirati brzojavke in druge novice pa mu nekaj ne gre v račun. Pogleda dan: — v redu. In vendar: ali se mešo njemu ali se je zmešalo onim pri »Jutru«?

Tedaj pa nekateri prijatelji **že niso mogli krotiti smeha.** *In s smehom je bila razvozljana tudi uganka.*

Natakar je bil po dogovoru hudomušnih predložil Parmi »Jutro«, res da od tistega dne — toda od prejšnjega leta.

---

ne stopi; in tako dalje. Mladenič koprniš preko vseh meja in zaupaš v moč svojega koprnenja; daljave te kličejo, svet ti je še odprt. Mož pa vsak dan in vsako uro bolj nepreklicno veš, da ne boš nikoli slišal tajfuna, kako buči nad koralnimi atoli; da se ne boš nikoli grozil pred tigrom, kadar rjove ob svetem Gangesu; da ne bo na tvoja ušesa nikoli udarjal glas stotisočev moslemov, ko se klanjajo pred Kaabo in izpovedujejo: »Ešhedu en la illahe ilellah...« Da ne boš vsega tega nikoli slišal, ne glede na ono, česar ne boš nikoli videl, nikoli imel, nikoli užil... In zdajci, preko širnega Atlantika, v neznosno tesnobo tvojega priklenjenega življenja; šum Niagare! Vsaj enkrat v življenju ena zmaga nad okrutno zlobo daljav! Tisto minuto, ko sem si drhté primaknil stol in z uro v roki sédel pred sprejemnik, sem do dna občutil veličast izuma brezžične telefonije.

Koncert so prenašale vse evropske postaje. Mogel si ga slišati z Dunaja, iz Rima, iz Prage, od koder koli. A človek je časih lokalni patriot in si misli: svoje k svojim. Torej Ljubljana. In, bogme res: Ljubljana je prostodušnemu rdečekožcu obilno poplačala zvestobo. Podala mu je ,divjaku nevednemu, celó strokovnjaški uvod v ameriški koncert (kajti na glasbenem polju ne pridemo zlahka v zadrego: od citer pa do harmonike, povsod smo na vrhuncu!). Blag spokorniško izmučen glas mu je kakor iz prevelike dobrote brez konca in kraja trudno razlagal stvari, ki so sicer precej dobro znane. Da je ameriška glasba — ameriška glasba: da je ameriška glasba — glasba posebne sorte; in da je glasba posebne sorte — glasba posebne sorte; skratka, bojim se, da je bil ves plemeniti trud nepotreben, ker bi bila natanko tisto in natanko tako globokoumno opravila vrla Kurenčkova Nežka v nedeljskem »Slovencu«. Rdečekožec pri škatli daljnih glasov je med tem mučeniškim žrtvovanjem samega sebe kaj nehvaležno mencal in strahoma spremljal kazalec ure, ki je z neusmiljeno vestnostjo lezel svojo pot. Godrnjal je, stokal in polglasno tulil; nazadnje je jel preklinjati, čedalje grje in grje; ako me spomin ne vara, je molil celó v cirilici, ko ga je pustila slovenščina na cedilu... Šele po mnogih tisočletjih je mučeniški glas utihnil, naznanivši, da prepušča besedo Ameriki.

Vendar že... Rdečekožečevi uhlji so se razširili v neskončnost: šumenje nasproti — šumu Niagare — čez silni, sivi oceana... Srce mu je zastalo...

In zdajci... čuj... A m e r i k a:

»I n d i a n W a r D a n c e!« Indijanski bojni ples... Torej — — druga točka sporeda!?... In prva? Niagarski slapovi???

Ti so bili odšumeli. Blagi mož v Ljubljani, mož s trudnim spokorniškim glasom, ta vrelec modrosti in oče kilometrov, jih je bil — — — — požrl!

Požrl! P o ž r l jih je bil! Ne kokoši, ne teleta ,ne pečenega vola — ampak — N I A G A R S K E S L A P O V E J E B I L P O Ž R L ! ! !

»Nevermore! Nikoli več!« se je zagrohotal Poejev vran. »Nikoli, nikoli jih ne boš slišal!« In hrabri rdečekožec, v bojih preizkušeni Žejni Krokar, je spustil glavo na škatlo daljnih glasov in je bil žalosten kakor dete, ki so mu ponujali živega psička ,pa mu ga je izpred nosu odnesel konjač...

Ob zvokih godbe Manitujevih otrok je moja duša zahlepela po krvi. Plesala je bojni ples, se slikala za vojno, brusila tomahawk in bridki nož in izbirala skalpu očeta kilometrov mesto za svojim pasom. A v tem se je premislila. Smrt blagega moža bi bila kratka, moje žalosti pa ne bo nikoli konca.. In ko je bil spored končan in je plemeniti, mučeniško trudni glas pravkar napovedoval priljubljeno točko »Druga za drugo se plošče vrtijo, čreva predirajo, v jetra skelijo«, je moja duša udarila v tamtam ter obudila sence velikih vračev siúškega, delawarskega in irokeškega rodu; vprašala jih je za svèt in z njih pomočjo urekla grlo očeta kilometrov, ki je požrl Niagarske slapove. In čar je bil močan, in grlo je obolelo in beseda očeta kilometrov je jela ugašati. Rod Bobojedcev sedi pred škatlami daljnih glasov in posluša vremenske napovedi, poročila in objave sporedov a jih komaj še sliši. Govor blagega moža se vsak dan bolj izpreminja v čivkanje ranjene golobice, glas mu pojema kakor misionarjeva molitev ob mučilnem kolu, kadar ga liže jo plameni in pojejo vojščaki smrtni ples, in presledki med njegovimi besedami zevajo takisto široko, kakor zeva velika luža med zemljo rdečih mož in zemljo bledokožcev. In pravijo hudobni ljudje, da so takšni astronomski presledki pri mojstru, ki je požrl Niagarske slapove, tako rekoč neogibni... Pa ne bo tako. Spoštovani Mr. Kissmyers, eden najznamenitejših vodnih inženjerjev v USA, ki nas včasih obišče, je že jeesni izrekel strokovnjaško mnenje, da bi samo v tistih presledkih, ki jih je on, Mr. Kissmiyers, pri nas osebno »slišal«, normalno ustvarjen človek devetkrat dal Niagarske slapove od sebe, tudi če ne bi utrpel nobenega drugega za to potrebnega časa...

Ne, ne. Oče kilometrov umira od mojega prekletstva. In kadar bo ležal mrzel in trd in bo njegova duša poklicana tja, kamor spada, tedaj pojde Žejni Krokar, da mu vzame skalp in ga obesi nad vrata svojega vigvama.

Toda Žejni Krokar ni Bobojedec in spoštuje velike sovražnike. In kadar koli bo gostil prijatelje in pil z njimi ognjeno vodo in kadil pipo miru in jim razkazoval skalpe nad svojimi vrati, ne bo nikoli pozabil slave, ki komu gre:

»Ta čop je skalp očeta kilometrov, velikega nad velikimi! Ilja Muromec je požrl pečenega vola, junak iz Srema pitano tele in petdeset jajec, Frbenkelj sedem hlebcev kruha, za osmim in devetim je pa tulil; toda oče kilometrov jih je prežrl vse tri, ko je požrl Niagarske slapove...«

Howgh! Govoril sem.

Šli smo iskat pomlad

Pogled na Gorico s Sv. Mihaela. Nad mestom — venec belih gorá — prizorišče najhujših bojev v svetovni vojni: Sabotin, Sveta gora in Hrib sv. Gabriela

Šli smo na Goriško iskat pomlad.

Ko smo se izvili iz megle, gozdov in klancev, nas je onkraj Postojne sprejela dolga, ravna cesta, ki je neusmiljeno presekala vse ovinke in pustila daleč ob strani prijazne domačije, mimo katerih so prejšnje čase pokali biči voznikov. Ali nekje sredi notranjske vasi, kjer se možje in fantje in žene in dekleta in otroci zbirajo pri cerkvi k dopoldanski maši, zavijemo vstran in spet smo v gluhi samoti. Med gozdovi, zelo razredčenimi gozdovi, teče cesta nizdol. Na prisojni strani Nanosa pada v dolino. Trda je, o trda, še iz trdih časov, ko so iz Postojne na italijansko fronto tod hiteli kamijoni in topovi in dolge črede bojevnikov. Neznansko mnogo gorja je šlo tod. Ali danes hitimo med samo zelenje in cvetje. Vipavska dolina je pred nami, prvi grozdki bodo kmalu zabingljali, kakor bujni šopki se razkazujejo po pobočju in ogradah marelice, višnje, črešnje. Skoz Sveti Križ in Ajdovščino: le mimogrede pobožamo s pogledom tista starinska, draga poslopja, cerkve, grad na skali. In nove kasarne. Tuintam so oleandri in oljke, oj, oljke miru in sprave, kmalu bo Velika noč!

Sredi doline, vrtov in parkov: Gorica. Nepozabno ime, za večno zapisano v zgodovino svetovnega klanja. Danes je mesto nasmejano kakor vsako pomlad, sonce sije na njegov dolgi korzo, spokojno počiva nad mestom stari grad. In tam poleg mesta se srebri in leskeče zelena Soča. Nad mestom in dolino in reko so dolgi hrbti skalnatih bregov: Sabotin, Sveta gora, Gabrijel. Strašna, pekoča imena. Iznad zelenja se dvigajo v svileno nebesno sinjino kakor oguljene, odrte živali, ki še venomer krvavijo. Neštetim našim možem zadrhti srce ob njihovem imenu, še danes po naših vaseh samujejo neveste, ki jim je fanta zdrobilo v peklu granat in min. Kakor zamaknjena svetnica s Svete gore zre v dolino prenovljena cerkev. Še so kosti razkropljene med kamenjem, čeprav jih je bilo že mnogo pobranih v kostnice in je samo v »ossariju« Oslavije in Sabotina zbranih nad 80.000 mrličev. Velik panteon padlih pa nastaja na goriškem gradu. Gorica: toliko cvetja in toliko smrti!

Spomenik padlim Goričanom

Čujem domačo besedo, povsod postrežejo s toplo ljubeznivostjo. Vsa Gorica je prenovljena, da stopaš po korzu ob pestrih izložbah zamišljen in se vprašuješ: Že dvajset let? Da, šele dvajset let, odkar je utihnil poslednji top. Treba je imeti poučen priročnik, da prav razpoznaš nekdanja bojišča. Čas naglo celi najhujše rane.

Popoldne na grobišče Sredi polja. Mimo prostranega letališča in plodnih poljan, ob zeleni Soči in pod Svetim Mihaelom. O, Sveti Mihael, kako zvesto je sredi vojnih strahot drugoval onemu daljnemu višjemu sosedu. Svetemu Gabrijelu. Ob cesti še vidimo nekatere ostanke porušenih hiš, v skalah so še izdolbine silnih granat, toda razraslo se je grmovje, znova cvete glog, v grmičju gnezdijo slavčki in gotovo spet ubirajo v srebrnih nočeh svoj spev ljubezni. Sveti Mihael! S poti nanj je danes očarljiv pogled na goriška polja, — kakor da je zelenje in cvetje vzbrstelo iz krvi onih tisočev in tisočev vojakov, ki so tu prehajali z napadom, izročeni pogubi v dežju šrapnelov in strojnih pušk.

Sredi polja (Redipuglia) se vzpenja griček, na njem se blesti spomenik z grobnico vojvode D' Aoste, okrog njega počivajo trume njegovih zvestih. Ne moremo na pokopališče. Non, non ci posso! Različna preureditvena dela so pravkar na vrsti. Tam na nasprotnem pobočju je vse belo, tam urejajo novo veliko pokopališče, v katero bodo prenesli kosti tisočerih in tisočerih bojevnikov. »Victoria nobis vita!« razbiram črke na postriženem okrasnem zelenju pred vhodom na pokopališče. Svetal je dan, vedno novi obiskovalci prihajajo, stari bojevniki in radovedneži in mladina in se vpisujejo v spominsko knjigo. Po asfaltirani cesti hitijo vštric z železnico premnogi avtomobili in avtobusi. Vojna je rodila novo življenje... Šele dvajset let? Da, že dvajset let...

S poljubom goriškemu cvetju in goriškim grobnicam hitimo mimo Kalvarije v Furlansko ravan. Večerno solnce je pred nami kakor monštranca, v nedogled se raztezajo skrbno urejena polja. Topoli, murve, platane, pinije senčijo razgled po dolini. Cesta teče ravno, ravno, da se prav zdramimo šele, ko nas neznansko dolga aleja uvede v Videm. Prijetno presenečenje: s svojimi lepimi stavbami, z arhitektonsko znamenitim osrednjem (loža in magistrat in kraljevski spomenik ob vznožju gradu), s svojo prikupno provincijalno domačnostjo nas Videm takoj osvoji. Kje se moreš počutiti prijetneje, kakor na terasi ene izmed poljudnih oštarij, kjer se trudijo, da ti ponudijo najboljše iz obilne izbire jedila in žarkih vin! Nikjer si naposled tako sladko ne oddahneš po dolgi poti, kakor v starinskem hotelu sredi nebahavega, pokrajinskega mesta, kjer je petje zapoznelega veseljaka kršenja nočnega miru.

Zjutraj hitimo čez poljane, čez poljane, skozi predore stare trdnjave Palma Nuova, skoz Červinjan k morju. Spet je pred nami na levi beli spomenik Sredi polja, spet je pred nami kakor na dlani prizorišče nekdanjih bojev. Oj Doberdob! V Tržiču nas potem tiho pozdravijo veliki, vitki jambori v ladjedelnici in potem nas cesta, široka cesta, vodi proti Trstu. V prosojnih meglah, ki se gibljejo nad morjem kakor nimfe, zremo devinske skale. Čujmo v tišini otožno pesem lepe Vide!... Bela podoba Miramarskega gradu z vase zaprto črno usodo Habsburžana. Potem vrtovi, jadrnice, Barkovlje, Trst... Še vedno gosposko, toda vdano in zaskrbljeno utripa njegovo življenje. Nekje se splaši jata golobov od udarcev bobna in činel, fašistična godba prireja dopoldanski koncert. Na velikem trgu blizu pristanišča pa sedajo golobčki otrokom na ročice in ramena. V starem mestu padajo starinske bajte, ladje vabijo na izlet v Koper ali Gradež. Hidroplani so se dvignili v nebo. Na pomolih je vrvež in mešanica ljudi in jezikov, sezona se je pričela!

Ko leže večer, se vzpenjamo iz Trsta po krasni novi cesti. V tisočerih lučeh, ki so kakor zlate vrtnice na črnem baržunu, leži pod nami staro pristaniško mesto. Kakor smo včeraj zjutraj razveseljeni ugledali prvo vipavsko cvetje, tako zdaj očarani zapuščamo Trst z njegovim nočnim cvetjem. V treh urah smo v Ljubljani. S seboj smo prinesli pomlad.

—dr.—

Osrčje mesta Vidma

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Velika noč 1918 v Dolomitih

Štirinajst dni prej kakor leto, je bil v zadnjem letu svetovne vojne praznik spomladi. Takrat to zaradi spomladi ni bilo vredno besede, kajti vsi ki so čakali konca vojne lepo doma ali pa v oblekah iz kopriv, so govorili samo še o tem, kaj so jedli, ko še vojne ni bilo in kaj bodo spet, kadar jih bodo izpustili. Bolj ko smo bili daleč od doma, bolj živo smo sanjali o vsem, kar je bilo prej, še večkrat pa o tem, kar nas čaka, ko bomo spet doma. Bili so hudi časi za vse, nam pa, ki smo tam na Tirolskem nekje čakali, da nas bodo poslali Italijanom pod cevi, še prav posebno ni bilo za skorajšnjo spomlad in praznik vstajenja.

Pod najvišjimi Alpami je bila takrat — konec marca — še trda zima. Globoko je pokrivala snežna odeja lepo gorsko pokrajino in niti solnčni zimski dnevi, niti sramežljiva tirolska dekleta nas niso mogla spraviti od tople peči in večnih sanj o svobodi. Tako smo šteli dneve med napornimi vežbami po strmih bregovih okoli Brunnecka in tihimi večeri po ličnih in žalostnih domovih tirolskega kmeta. Bilo je, kakor da smo drug drugemu na poti in zato smo se ogibali vsega, kar bi lahko še poslabšalo prisiljeno harmonijo med nezadovoljenimi narodi razpadajočega cesarstva.

Toda generalni štab je bil še zmeroma na delu in odtod nekod je tudi za nas, ki smo se skoraj skriti pred svetom in vojno vsaj na suhem in toplem pripravljali na velikonočni praznik, prišla neizprosna komanda. Ne sicer takšna, da bi bilo treba kar precej misliti na oporoko, toda takšna pa le, da nas je sredi najlepših spominov na cirhe in potice neusmiljeno pognala iz prijetnih čumnat v mrzlo zimo in na dolgo pot. Takrat smučarjev ni bilo za sport in zabavo, takrat je bilo slovo od prijetnega kota za pečjo tako zelo težko. Toda vse komande na svetu so brez usmiljenja in na sredo pred veliko noč smo oprtali, kolikor je moral po predpisih nositi vsak avstrijski vojak. Da, tudi 120 nabojev so nam dali, pravih, nevarnih in težkih kakor nobena prtljaga na svetu.

Potem pa je šlo v zimski dan! Strupen veter je vlekel sem od Dolomitov, ne konca ne kraja ni bilo one ceste brez vasi, brez znamenja ob njej, brez žive duše, ki bi vedela povedati, kam gremo in zakaj gremo. Takšna je bila pač komanda... Skoraj do mraka in v nedogled se je vlekla pot; na koncu je bila menda vas ali vsaj nekaj hiš na kupu, malo prej, preden zavije cesta v Dolomite. Pometali smo bremena, nanje pa svoje polomljene ude in tako počakali zore drugega dneva.

Spet smo oprtali onih vsak dan težjih 30 kg, spet smo stopili v vrste, kakor morajo hoditi vojaki in spet smo stopali brez konca in kraja. Mimo prvih znakov težkih topov, mimo žalostnih spominov na strašne dni, ki so se komaj odmaknili, mimo groze in smrti, ki je tam pustila še sveže sledove. Iz Toblacha v Cortino je vodila že takrat lepa cesta, toda vsa prepredena z žicami, vsa obdana z zakloni in pokopališči. To so prav tisti kraji, kamor si danes marsikdo želi, da bi po njih užival radosti zimskega sporta ali pa lepote gorskega poletja. Tiste dni je bilo v tej dolini kakor v puščavi in borne barake, kjer smo nekje prespali noč, niso puščale do nas samo vetra, temveč tudi dež in sneg in vse, kar je padalo izpod neba. To je bil križev pot tega leta.

Na veliki petek je šlo spet dalje. Črna kava so rekli takrat rjavi pijači ki nam je za trenutek ogrela ude, potem pa smo spet vsi premrli priganjali drug drugega po oni brezkončni soteski. Nalašč za to, da bi videl te krasne kraje, sem moral pozneje nekoč še enkrat stopiti tja, kajti takrat smo vsi samo gledali v tla in bodili in bodili. Po karti in za generalni štab je bilo 30 km na dan majhna stvar, toda onih nabojev je bilo še zmerom preveč za naše šibke rame. Drug za drugim smo ostajali v jarku. Kolona se je spremenila v procesijo, vsak je hodil kakor je vedel in znal. Tako smo priromali na veliko soboto v Cortino v dolgem sprevodu, kakor da je vojna že davno končana. Zdaj ni zalegla nobena komanda več in vsi napori oficirjev, da bi dali tej Napoleonovi vojski vsaj na videz nekaj bleska, niso imeli nobenega uspeha. Saj tudi ni bilo vredno, da smo sploh hodili.

Lepo so zvonili v Cortini v soboto popoldne, svečano in praznično. Bilo je vse kakor da bo zdaj, zdaj stopil kdo med nas in nam vsakemu odrezal kos kruha in mesa. Toda spet smo dobili ono rjavo pijačo in kratko komando za tolažbo, da pojdemo v nedeljo spet naprej. Prazen in zapuščen je bil ta prelepi planinski kraj, sredi divnih gorskih velikanov. Po hotelih, kolikor jih ni razdejala vojna, so se bohotile komande in njeni predstavniki, po hlevih in dvoriščih pa se je gnetla sestradana avstrijska vojska. Spet smo bili drug drugemu na poti, tukaj še bolj kakor drugod, kjer je bilo vsaj nekaj ljudi, ki niso živeli le z vojno in jezo v srcu.

Čudno naključje — koliko jih ni bilo v tej nesrečni vojni — je hotelo, da sem ta večer dobil kotiček v prijazni hiši. Skromni domačini, dobri Italijani, pridni oče, skrbna mati, stara že oba in obema za oporo lepa hčerka. Jaz študent, vse, samo sovražnik ne, in kaj bi ne pozabil, da je vojna. Saj je po dolinah že skoraj bila spomladi in dan nato še velika nedelja. Pa sem si tako zaželel živo bitje, ki bi ne govorilo samo o komandi in o vojni in o marših in o samem hudem, kar je bilo okoli nas.

Ni bilo lahko govoriti z ljudmi, ki so tako od blizu doživljali strahote vojne. Zavili so se v molk in zaupali niso nikomur. Toda odkrita beseda je našla pot v najbolj ledena srca. Kajti tudi njim je bilo treba človeka, ki bi ne govoril samo o mukah in trpljenju, ki jih še čakajo. Beseda je dala besedo in kmalu sem osvojil to tiho družinico. Še je bilo nekje nekaj blagoslova zanje, še so poskusili vsaj skromno praznovati to žalostno veliko noč. Mene pa so vzeli v svojo sredo kakor sina, ki jim kdo ve kod koraka z vojno in z žalostjo po svetu. Trske na ognjišču so že pogorele in malo je bilo še živega na njem, ko smo še zmerom daleč od bojnega krika in strašne smrti trepetali veselja v misli in v besedi, da se ti dnevi strahu in bede bližajo koncu.

Drugo jutro je samo za hip zasijalo solnce, potem pa je začelo deževati, neizprosno in brez kraja. Nič ni bilo velikonočnega ta dan v kralj. Dolomitov; vojska se je gnetla okoli kotlov, oficirji so se šopirili po pragih, redki domačini pa so kradoma hiteli v cerkev. Ob dveh popoldne je bila komanda za nas. Skoraj nad hišami so se plazile megle in šlo je kakor iz škafa. Toda vojna in generalni štab nista vprašala za vreme. Rezka povelja, leni okreti in kolona je spet stopila na cesto. O, tudi jaz sem bil v njej, siromak med siromaki, mrk in moker kakor vsi ostali. Toda odhajal sem z veselim srcem. Kajti v Cortini sem doživel skromno veliko noč v življenju, pa morda le eno najlepših, kar jih je bilo. Kajti sreča ni, kar nas obdaja, sreča je, kar nosimo v srcu. V srcu pa sem tisto nedeljo vzel s seboj spomin na lepo hčerko in dobre starše, ki so vsi trpeli in se veseli li z menoj.

Potem smo šli v noč, še dneve in dneve, do strašnega pekla na najhujšem delu fronte. Še je bilo nekaj težkih ur, še je bilo nekaj žalostnih mesecev, potem pa je prišel konec in — skoraj tudi svoboda. Spomin na Cortino pa me spremlja še zdaj, zmerom lep in čist, zmerom kakor utrinek davne sreče, ki je bila tako majhna in tako kratka, pa vendar tako bogata, da bi bila vredna milijonarja. Ne pa ubogega dijačka v raztrganih kolonah avstrijske vojske, ki so bile že na pohodu v zaželeni konec.

Lavo Struna

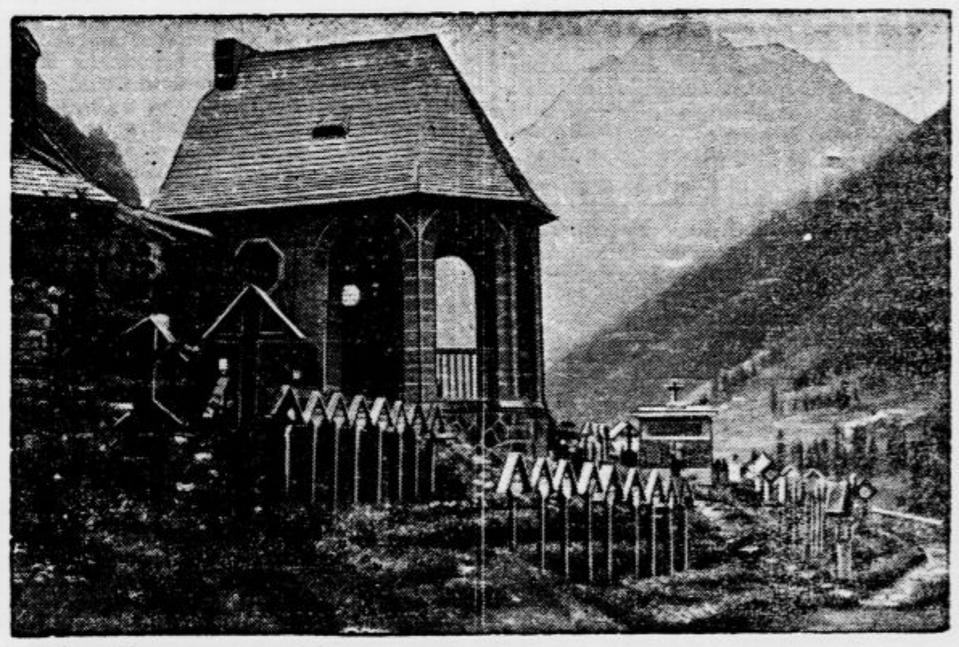

Nešteti so ostali v okrilju dolomitskih velikanov

Ivan Podržaj:

Gregor Sodja

Odlomek poglavja iz povesti „Siva jelša“

»Veš, Gregor, to ti povem zato, da ne boš zameril, če bo prepozno.«

Sodja je še zmerom široko strmel v Ravnika, ki je podprl svojo trditev z ogorčenim pogledom na papir v sosedovih rokah.

V mračni zamišljenosti je poslušal Markež pogovor za mizo v kotu Besede, ki jih je pravkar slišal, so podvojile pezo njegovih lastnih skrbi. Mar ni bil on prav za prav prvi, ki je odprl tujcu vrata v Leše? Tistih stotakov, ki jih je dobil za košenico pod Kresnikom, že davno ni več, ob njegovem lazu pa se šopiri zdaj že drugič povečana stavba, kamor prihajajo poleti in pozimi ljudje, ki nosijo denar v »Najland«, kakor pravi tuja gospoda njegovi nekdanji posekí, ki mu jo je pridobil oče s sekiro in z ognjem, da se je mogla rediti živina.

»No, Gregor, kaj praviš?«

Sodja se je ozrl po Markežu in dejal:

»Kdor trdi, da je greh pomagati si v sili, ta ne more biti pri zdravi pameti ali pa je zahrbtnik in politični hujskač!«

Ravnik, ki je poznal Gregorjevo stisko, je namenoma preslišal njegovo namigovanje. Nagnil se je k njemu in rekel:

»Poslušaj! Nihče ti ne bo mogel ničesar očitati, če si pomagaš s prodajo. Toda greh, velik greh nad lastno krvjo, je, če sprejmeš ponudbo, za katero se skriva Samuel Goldregen!«

»Kako veš to? Ali nisi bral pisma?«

Ravnik se je nasmehnil. Njegove oči so dobile skoraj hudoben blesk.

Sodja ga je ostro pogledal in resno vprašal:

»Kako veš to? Na dan z besedo!«

»Nič lažjega kakor to,« je odvrnil Ravnik in pokazal z roko na Markeža. »Pa tudi Pikon in Klinar mi bosta pritrdila. Le meni verjemi, Gregor!«

»Tako torej — to si hotel povedati — no, lepega soseda imam —« je jezno govoril Sodja. Njegove oči so zrle trdo proti mizi, kjer je sedel Markež, ki se je ogibal njegovega pogleda.

»Ne vznemirjaj se, Gregor,« je nadaljeval Ravnik, »in ne delaj mi krivice, če si mož, za kakršnega te imam.«

Sodja je odrinil kozarec in dejal:

»Besede niso dokazi.«

»Dostikrat je ena sama beseda, izrečena v pravem času, več vredna kot vsi dokazi po storjeni škodi.«

Poudarek njegovega glasu je bil suh in hladen, vendar dovolj močan, da je zadel Sodjo, ki je naglo segel po čaši in jo izpraznil.

»Morda utegneš imeti prav,« je spregovoril, »ampak čemu se sklicuješ na Pikona in Klinarja? In na Markeža? Vsega imajo dovolj, zemlje in denarja, še dolgov nimajo.«

»Ne gre za to. Pikon je prodal, ker ga je žid pregovoril, Klinarju pa je nastavil past s prav takim pismom, kakršno si dobil ti od posredovalne pisarne. Oba je premotila visoka ponudba. Prodala sta zemljo tujcu, ki je postavil na njej izkoriščevalnico naših ljudi, on sam pa živi brez dela in grabi naš denar za svoje Sare in Aranke.«

Sodja je meril soseda z očmi. Nič se ni zganilo na obrazu, toda njegov pogled je pričal, da so Ravnikove besede zadele ob njegovo vest.

»Denar iz židovih rok ne oslepi samo oči, ampak zastrupi tudi dušo, če ni krščanska samo po imenu,« je pristavil Ravnik.

Gregor je molčal. V duhu je zagledal pred seboj trebušasto postavo s temnopoltim obrazom in črnimi, kodrastimi lasmi. Nabuhla spodnja ustnica se je tresla, ko so prihajali izpod zakrivljenega nosu pojoči glasovi govorice s tujim naglasom. Zdajci se mu je zazdelo, da je debelušnik segel s svojo mastno roko po listnici. Gregorjev obraz je od pritiska krvi zaripel.

Ravnik je videl, kako ga je grabilo. Prijel ga je za roko in dejal:

»Pomeniva se prijateljsko, Gregor.«

Sodja ni odgovoril. Tudi roke ni umaknil.

»Zato sem te poiskal. Preskrbim ti posojilo, če pa že hočeš prodati, naj ostane denar doma.«

Gregor se je zdrznil. Izpulil je roko iz sosedove desnice in dejal z glasom, ki je razodeval veliko nejevoljo, pa tudi jezo:

»Svariš me pred tujo pastjo, sam pa mi nastavljaš zanko okoli vratu!«

Komaj je izrekel te besede, je že udaril po mizi in zavpil:

»Ne boste me! Krčmar, še eno mero!«

Ravnik je molčal.

Sodja je zaklical:

»Markež, pridi sem!«

Markež se je nekoliko obotavljal, pogledal zdaj Sodjo zdaj Ravnika, naposled pa je vstal in prisedel.

»Markež, pol veka že nisva govorila. Grdo je to, pa kaj hočemo! Ne bom ti več metal trnja pred vrata —«

»Pustiva to. Iz prazne lupine ni jedra,« se je motal iz zadrege Markež.

Sodja je nalil obema in dejal:

»Markež, reven sem kot lesa. Le nikar me ne glej tako! Kresnik je daleč, toda v Lešah vedo že vsi. No, Ravnik, mar ni tako?«

»Nesreča pride redko sama,« je resno odvrnil Ravnik in zagrebel roko v suknjič. »Otroke je dal v šole, Majda mu je umrla, pa je prišlo, kar mora priti, če so kar trije ogli brez podpore.«

»Hudo je,« je zamrmral Markež.

»Dolgove si je nakopal,« je nadaljeval Ravnik, »pa misli prodati.«

Markežu so se raztegnila lica.

»Vidiš, Markež, tako je,« je rekel Gregor z glasom, ki je izdajal njegovo ponižanje. »Zgubil sem veselje, pa tudi volje nimam več prave. Dolgovi glodajo —«

»Ampak Ogarjeve kmetije ne bodo izglodali,« je pripomnil Markež ter se popraskal zadaj po glavi.

»To pravim tudi jaz,« je prisiljeno menil Ravnik.

»Prodal bom. Imam dobrega kupca. Rešil se bom skrbi in začel znova drugod,« je poudaril Sodja s hlinjeno samozavestjo.

Ko so navalili tanki

Iz zgodovine silnega angleškega orožja v svetovni vojni

Po čudežu na Marni, kjer se je francoski vojski posrečilo ustaviti nalet milijonske nemške vojske proti Parizu in ji zadati udarec, od katerega si ni nikoli več prav opomogla, je bil na zapadnem bojišču konec premikalne vojne. Fronta se je pričela pogrezati v zemljo. Nemška in francoska vojska sta se zakopali v strelske jarke na podlagi izkušenj, ki so jih zbrali njuni vojaški strokovnjaki med rusko-japonsko in balkansko vojno. Pred strelskimi jarki so vzrasle v teku tednov skoraj neprehodne žične ovire, ki so onemogočale neposredne naskoke nasprotnih oddelkov.

Bolna domišljija

Potek vojnih operacij, pri katerih so pri napadih na strelske jarke izkrvavele cele divizije, preden so sploh dosegle prve žične ovire, je pokazal, da bo treba za zlomljenje odpora nasprotnika, zaklonjenega v strelskih jarkih, uporabljati nove metode. Nosilec te nove metode naj bi bila artilerija, ki naj s koncentričnim ognjem razruši žične ovire ter razdene utrjene strelske jarke. Iz te naloge se je tudi porodila taktika moderne materialne vojne, pri kateri ima odločilno besedo artiljerija, ki je po deset, štirinajst in več dni zasipala z bobnajočim ognjem sovražne postojanke, tako da bi morala po vseh človeških računih preorati vse v poštev prihajajoče zemljišče. Izkušnje pa so pokazale, da prenese borec, ki se zaveda dolžnosti, več, kakor vsi topovi, jeklo in beton.

Zatorej so pričeli vojaški strokovnjaki resno premišljevati o novem sredstvu, ki naj omogoči predor sovražne utrjene linije v taki obliki, da sovražnik ne bo več utegnil zgraditi novo obrambno črto. S to mislijo se je pečal že dolgo pred svetovno vojno avstrijski poročnik **Burstyn**, ki je izdelal načrt za oklopni voz, ki bi se z motornim pogonom lahko pomikal po bojišču, prevozil strelske jarke in podiral žične ovire. Opremljen naj bi bil z orožjem za pešadijsko borbo. Njegovi načrti so ostali v arhivu avstrijskega vojnega ministrstva, enako tudi načrti, ki so bili leto pozneje predloženi nemškemu vojnemu ministru in leta 1913. angleškemu. Starim komisarjem v vojnih ministrstvih so se zdeli vsi ti načrti plod bolne domišlije in taki oklopni vozovi v naprej na smrt obsojene žrtve sovražnega topništva.

„Pozemske križarke"

Na to misel se je povrnil že oktobra l. 1914. angleški major Swinton, ki je izdelal na podlagi izkušenj iz burske vojne, ko so prepeljavali težke topove s pomočjo gosenic na kolesih, načrte za oklopni avtomobil na gosenicah, ki bi lahko rušil žične ovire in gazil čez strelske jarke. Ta svoj izum je krstil z »uničevalcem strojnic«. V angleškem vojnem ministrstvu njegovega načrta niso sprejeli s posebno pozornostjo. Pač pa ga je z veseljem pozdravil takratni prvi lord angleške admiralitete Winston Churchil, ki z njemu lastno spretnostjo duhovito popisuje v svojih spominih, kako se je takoj vsedel in napisal ostro pismo vojnemu ministru in ga pozval, naj Swintonov načrt takoj preizkusi v praksi, dokler se na kaj sličnega ne spomnijo Nemci. Ker je pričakoval, da bo naletel na gluha ušesa, je isti čas tudi sestavil poseben odbor v področju podrejene mu admiralitete in mu naročil, naj takoj prične z gradnjo »suhozemskih križark«.

Major Swinton ni odnehal. Naposled se mu je posrečilo pregovoriti poveljnika angleške vojske na zapadni fronti generala Freńcha, da je s posebnim pismom priporočil ministrstvu vojske in admiraliteti, naj pričneta izvrševati Swintonove načrte. Med tem je bilo v Londonu osnovano ministrstvo za strelivo, ki je prevzelo tudi izdelovanje orožja. Med drugim je vzelo v svoje okrilje tudi odbor admiralitete, ki se je bavil z načrti zgraditve »suhozemskih križark«. Odbor so prekrstili v odbor za graditev »tankov«. Besedo tank so vzeli zaradi nemške špijonaže, ki naj bi mislila, da pripravlja odbor motorna vozila za prevoz vode na bojišče.

Prvi angleški tanki

so bili zgrajeni v prvih dneh leta 1916. Prvič so nastopili 2. februarja 1916 pred izbrano publiko sestavljeno iz članov angleške vlade in najbolj odličnih angleških vojaških strokovnjakov. Uspeh prvega nastopa je bil tako zadovoljiv, da je vlada naročila takoj izgraditev 100 tankov. Istočasno je bila osnovana tudi posebna formacija za novo orožje, nazvana »Težki oddelek kora strojnic«. Poveljstvo je prevzel major Swinton. Oddelek je takoj štel okoli 700 mož, sestavljenih po večini iz tehnikov, šoferjev in strelcev za strojnice. V kratkem je bil oddelek razdeljen na 6 čet, katerih vsaka je imela 25 tankov. Vsega skupaj je naposled bilo 184 častnikov in 1610 mož.

Največja nada, ki so jo polagali Angleži v novo orožje, je bil sistem premikanja »suhozemskih križark« s pomočjo »gosenic«. Omogočile so tanku prekoračenje do 2 in pol metra širokih jarkov in vzpenjanje po vzpetinah. »Gosenice« so bile členki premikajoče se neskončne verige, ki je imela samo nalogo skrbeti za premikanje vozila, ne pa obenem tudi nositi njegovo težo. Orožje je bilo nameščeno v obstranskih oklopnih stolpičih. Že prvi tanki so se delili v dve skupini. Prvo so tvorili »moški« tanki, ki so imeli po dva oklopna stolpiča z dvema 5 cm brzostrelnima topovoma in tremi strojnicami. Drugo skupino so tvorili »ženski« tanki brez topov, oboroženi samo s petimi strojnicami. Prvi angleški tanki so imeli še posebne jeklene repe, ki pa so bili izpostavljeni vsem mogočim poškodbam.

Vožnja s prvimi tanki ni zahtevala samo mož dobrih želodcev, nego tudi velike vzdržljivosti. Na vseh krajih je primanjkovalo prostora. Ljudje so bili stisnjeni, kakor sardine v škatlji. Zrak je bil segret do neznosnosti, prenasičen s strupenimi plini in s smradom oljnih izparin. Poleg tega so imeli prvi tanki še svoje rezervoare bencina zunaj oklopa, da jih je bilo zelo lahko zažgati. Posebno pa so trpeli še šoferji, od katerih si je cela vrsta polomila rebra, preden je sploh videla bojno polje.

Prvi tanki so bili dolgi 8 m, široki do 3 m in visoki do 2.7 m. Povprečna teža je znašala 28 ton. Jekleni oklop je bil debel do 12 mm in je čuval posadko pred streli iz pušk in strojnic in pred šrapnelskimi kroglicami. Takoj po nastopu prvih tankov pa so že uvedli Nemci v svoji vojski posebne težke protitankovske strojnice, ki so z ostrimi jeklenimi kroglami prebijale oklope tankov. Na ravnem površju so se pomikali tanki z brzino do 8 km na uro. V razritem in od granat preoranem bojnem polju pa so prevalili do 30 m na minuto.

Vsekakor so lahko Angleži ponosni na to, da se jim je posrečilo, kljub izborni nemški vohunski službi prikriti nastop tankov do prve uporabe na bojišču. Taktični načrt za uporabo tankov pri vojnih operacijah je izdelal major Swinton, ki jih je označil »kot stroj za podporo pehoti pri prodoru skozi žične ovire in uničevanju utrjenih postojank s strojnicami.« V smislu teh taktičnih navodil je bil tank prvenstveno zamišljen kot uničevalec strojnic, ki so ravno v prvih letih svetovne vojne docela preobrnile vso dotedanjo taktiko. Tank je bil smrtni sovražnik strojnic s svojimi topiči in zaščitenimi strojnicami, skritimi za jeklenim oklepom, enako pa tudi s svojo težo, s katero je brez prinašanja rušil utrjene postojanke z vzidanimi strojnicami. Njegova slaba stran je bila v prvi dobi razvoja, da ni mogel prekoračiti z vodo napolnjenih jarkov, v katerih je bilo nad pol metra vode ali blata. Prav tako je bil ranljiv od granat lahkih pehotnih in poljskih topov, kakor tudi za kose granat, če so ga slučajno dobro zadeli. Zaradi tega je major Swinton predvidel v svojem pravilniku o uporabi tankov prvenstveno uničenje vsega topništva s pomočjo bobnajočega ognja napadalčeve artilerije. Swintonov pravilnik za taktično uporabo tankov je predvideval nastop vsaj 100 tankov na enem mestu. Med slehernim vozilom naj bi bila razdalja do 80 m, ki bi jo morala kriti za tanki napadajoča pehota. Na ta način bi bilo mogoče po Swintonovi zamisli predreti sovražno fronto v širini kakih 7 km.

Ob zori so napadali

Sprva so mislili tanke poslati v boj v trdi noči. Taktične vežbe pa so takoj pokazale, da izgubi pehota v noči sredi bojnega polja le prenaglo vsak stik z napredujočimi vozili. Poleg tega se je pokazalo, da je šoferjem skoraj nemogoče v temi voziti v pravilni v naprej določeni smeri preko bojišča, razrovanega od granat. Zaradi tega je bila določena kot najprikladnejša za operacije s tanki prva zora. Tanki so morali v prvi zori sami prekoračiti dve tretjini zemljišča med postojankami obeh vojsk, nakar jim je imela slediti napadajoča pehota. S tem se je hotelo prepustiti tankom rušenje od topovskega ognja še ne razbitih žičnih ovir pred sovražnikovimi jarki. Ko bi sklenjena vrsta napadajočih tankov dospela do prvih sovražnih jarkov, bi se morali razdeliti. Določeno število tankov je bilo odrejeno za to, da se ustavijo v zavzetih jarkih in da z ognjem iz obeh topov vzdolž jarkov zlomijo še morebitna ognjišča sovražnikovega odpora. Svoja mesta bi smeli zapustiti šele takrat, kadar zasede sovražne jarke za njimi prodirajoča pehota. Ostali tanki so imeli nalogo prodirati naprej in predreti drugo in tretjo sovražnikovo obrambno črto in se prebiti, če le mogoče, do postojank poljske artilerije in s tem preprečiti otvoritev njenega zapornega ognja na prodirajoče pehoto.

Remarque nam v svojem znamenitem vojnem romanu »Na zapadu nič novega« omenja, kako strahotno je na nemške frontnike v letu 1918. vplivalo angleško napadanje s pošastnimi tanki, pred katerimi skoro ni bilo rešitve. Učinek tankov je bil v dejstvenem in moralnem pogledu velik in je v znatni meri pripomogel k zlomu nemške fronte. Kako se je tank razvil po vojni, to je pa že povsem novo poglavje.

D. V.

Podmorski tanki nam odkrijejo skrivnosti Jadrana

Nekateri učenjaki sodijo, da so na prehodu med kredno in terciarno dobo pradavni predniki človeka preživljali precej dolgo razvojno dobo kot vodna bitja. Če bi bilo res, kar trdi del znanosti, potlej je napravil človek slabo zameno, ko se je iz vode preselil na kopno. Zamenjal je veliki svet z malim, ker je tri četrtine zemeljske krogle pokrite z vodo, le ena sama četrtinka pa je kopnega in še to bore suhe zemlje ni povsod v stanju preživljati človeka.

Vsekako pa se človeštvo od davnine neumorno prizadeva, kako bi si osvojilo vodovje. Od Feničanov, Vikingov, rimskih galer in srednjeveških kog pa do današnjih modernih oceanskih parnikov »Queen Mary« in »Normandie« traja ta osvajalna vojska, ki pa je bila doslej precej površna. Besedo »površna« je treba prav doslovno razumeti. Človek si je namreč osvajal zgolj površino morja, dočim je pod gladino le plitvo prodrl. Kaj vse se skriva pod gladino morja o tem se nam do najnovejših časov ni nič sanjalo. Kdaj je človek prav za prav začel gojiti umetnost potapljanja, ni točno znano. O potapljačih se govori že v Ilijadi in Livij poroča, da so imeli potapljači na otoku Rodu v njegovi dobi že uzakonjene stalne prejemke, določen delež vsega, kar so izvlekli iz morja. Od potopljenega ladijskega tovora jim je pripadla desetina, ako ni bila voda globlja od enega metra, tretjina, ako je bila voda štiri metre globoka in polovica iz globočine 8 m in več.

Aleksander Veliki kot potapljač

Človek se je poskušal dokopati do skrivnosti morskih globin z vsakovrstnimi pomagali. O Aleksandru Velikem pripovedujejo, da se je dal spustiti v morje zaprt v »colimphi«. Ta priprava je na slikah iz tiste dobe zmerom prikazana kot steklen sod. V resnici je moral biti to navaden lesen sod z okencem. Skoraj istočasno poroča zgodovina tudi o prvem potapljaškem odelu, katerega izum pripisujejo Aristotelu. Odelo je bilo sešito iz nepremočljive tkanine in je imelo posebno oglavnico, iz katere je vodila cev na površje. Skozi cev je potapljač zajemal zrak. Bila pa je cev zelo nevarna in je marsikomu prinesla smrt. Kriv je bil votlni pritisk. Voda namreč z veliko silo pritiska na potapljačevo telo, izvzemši na pljuča, ki so po cevi zvezana z zunanjim zrakom in so torej pod normalnim zračnim tlakom. Zaradi tega se skoraj vsa kri stisne v srcu in blizu srca ležečih krvnih posodicah. Že nekaj centimetrov vode nad telesom v takih okoliščinah neprijetno občutu. Slavni zdravnik Stigler je vse te reči, sam preiskusil. Prvikrat, ko se je z dihalno cevjo potopil 2 m globoko, se mu je srce v nekaj sekundah ki jih je prebil pod vodo, tako razširilo, da se je potlej tri mesece zdravil v bolnišnici. Potapljanje brez cevi ni tako nevarno, ker so usta zaprta in je zrak v pljučih pod precejšnjim pritiskom.

Prvo dobro potapljaško odelo je nastalo dosti prej, preden so bile nerodnosti potapljanja dodobra razjasnjene. Sestavil ga je neki Siebe. Njegovo odelo je bilo opremljeno z zračno stiskalko, ki je skrbela, da je imel zrak v pljučih zmerom gotov nadpritisk. Siebe je s to novostjo sprva uspel, ali ne prav za dolgo. Namesto razširjenega srca se je zdaj pojavila pri potapljačih nova bolezen, ki so jo krstili za »kesonsko bolezen«, in sicer zaradi tega, ker so na njej bolehali samo delavci v tistih železnih komorah, kakršne so spuščajo pod vodo, kadar je treba graditi mostne opornike, jezove in slične reči. Kesonsko bolezen so kasneje prekrstili v potapljaško bolezen. Potapljača se loti, kadar se iz globoke vode prenaglo dvigne na površje. Pri počasnem dviganju ni nobene nevarnosti. Bolezni je kriv zračni dušik, ki se pod večjim pritiskom v krvi razstopi, ko pa pritisk naglo odneha, se v mehurčkih izloči iz nje in posledica so hude okvare v telesu. Danes imamo posebne komore z zvišanim zračnim tlakom, v katere potapljača, ki je bil prisiljen prehitro splavati iz vode, za nekaj časa zapro, potem pa zračni tlak prav počasi znanjšujejo.

Bodoča raziskovanja s pomočjo podmorskih tankov

Navzlic vsem potapljaškim pripravam pa do pred 40 leti nismo prodrli globlje pod vodno gladino, kakor primitivni potapljači z otoka Roda. Šele po vojni so bila napravljena oklopna potapljaška odela iz kovine, v katerih se je človek lahko potopil brez nevarnosti do 200 m globoko in je lahko po več [illegible] vrste potapljaška odela, kjer prestreza velikanski vodni pritisk zgolj zunanji oklep, dočim vlada v notranjosti normalni zračni tlak, so evropski izum. Američani so pa zgradili oklopne potapljaške krogle in v eni teh se je naravoslovec Beebe spustil že nad 500 m globoko v morje, dočim so fotografirali z njeno pomočjo že 1000 m globoko. Učenjaki pa sodijo, da za raziskovanje morskih globin niso niti oklopna odela niti krogle pravi pripomoček, ampak si obetajo večjih uspehov od nekakšnih podmorskih tankov, ki jih zdaj konstruirajo. Ker morje ni ravno v največjih globinah zanimivejše, ampak zmerom tik ob obal, in ker je treba tudi potopljene ladje, iz katerih nameravajo dvigati morebitne dragocenosti, iskati večinoma blizu bregov, ki so taki tanki lahko spuščali na lov kar s kopnega. Podmorski tanki bi bili precej slični kopninskim vojaškim tankom, le pogon bi moral biti na elektriko. Na širokih goseničastih verigah iz zank lahko drsel po morskem dnu nekako do globine 150 m. Jadransko morje bi s to pripravo prav lahko raziskali v njegovi precejšnji razsežnosti.

Svečana premiera olimpijskega filma bo na velikonočni ponedeljek v Berlinu

Prisostvoval ji bo Hitler in vsi nemški odličniki

Monakovo, pred veliko nočjo

Na velikonočni ponedeljek bo v Berlinu svečana premiera olimpijskega filma. Tako so se glasile te dni kratke vesti v vsem svetovnem časopisju.

Leto in pol je preteklo od onega časa, ko so se vršile olimpijske igre. Prav v tem času nam zvone zvonovi svojo velikonočno pesem in z njimi tudi olimpijski zvon na Stadionu v Berlinu, ki je pred letom in pol: Klical mladino vsega sveta. Leto in pol in šele sedaj bomo imeli priliko, da si vzbujano spomine na te viteške tekme.

Leni Riefenstahl, vodilna moč pri snemanju olimpijskega filma je dokončala to edinstveno delo.

Posel ni bil lahak!

400 000 (!) metrov filma je morala skrčiti na okrog 6000 (to odgovarja približno dvem do trem običajnim filmom). Radi tega pa lahko pričakujemo umetnino prve vrste, res pravi sportni film s svojo zanimivo vsebino.

Film je razdeljen na dva dela. Prvi (3000 metrov) nam prikazuje antične olimpijske igre in svečani trenutek, ko je zaplamtel v Grčiji olimpijski ogenj ter njega triumfalni prenos skozi Bolgarijo, Jugoslavijo, Madžarsko in Češkoslovaško v Berlin. Drugi del (3000 metrov) pa olimpijske igre same.

Za film je sestavil godbo Herbert Windt, ki je že skomponiral razne skladbe za mnoge zvočne filme. Muzika spremlja skoro cel film a ponekod ga nadomestuje reportaža.

Delu tega velikanskega dela sem imel priliko bližje prisostvovati v filmskem mestu Geiselgasteig pri Monakovem.

Vsak fotografski amater ve, da je težko iz vsake snimke napraviti dobro sliko. Pri filmu je prav isto: vsi negativi se ne morejo kopirati. Enako se je godilo pri pripravah za olimpijski film.

Leni Riefenstahl in nje štab so bili od zjutraj do večera pri delu. 400 000 metrov filma je teklo po platnu in če vzamemo v račun samo to, da teče pri običajnih kinematografskih predstavah okrog 2500 metrov filma na uro, lahko izračunamo, da so potrebovali pri osemurnem delu skoro mesec dni, da je bil film povrhu pregledan.

Samo to dejstvo nam kaže veličino tega dela, ki jo moramo priznati. Kdo bi si želel dan za dnem, cel mesec od jutra do večera sedeti na stolu in gledati eden in isti film, nedovršen s vsemi svojimi napakami...

Približno pol leta so delali na pregledu filma. Potem je prišla prva obdelava, kjer so v glavnih obrisih izrezali iz filma slabe in preveč se ponavljajoče posnetke. Po tem je prišel podrobnejši pregled in naposled so šele lahko prešli na dokončno izdelavo. Zato se tudi ne smemo čuditi, da je šele zdaj svečana premiera.

V avgustu torej točno po enem letu so lahko pričeli z izdelavo zvoka k olimpijskemu filmu. Kakor je bilo na eni strani mnogo odvišnih slik, tako je sevoda tudi pri izbiri tona precej metrov filma odpadlo. Često se je tudi zgodilo, da je bil dober zvok, a na istem mestu slabe slike.

Zvočni trak olimpijskega filma je v svojih glavnih delih sestavljen iz treh trakov: 1. govorilni (z glasom reporterja), 2. godbeni (z raznimi originalnimi posnetki godb) in 3. zvočni trak, kjer so posneti vsi šumi, kakor vrvenje množic, navijanje in drugo. Ti trije trakovi so sestavljeni v enega, da moremo takorekoč slišati več dogajanj istočasno.

V Geiselgasteigu so tedaj delali bal tretji, šumki trak (ostalo so izdelali v Berlinu) in za to so potrebovali polne štiri mesece. Tudi ta trak je sestavljen iz mnogih manjših pododdelkov na eni strani šum metalca diska, temperamentno vzpodbujanje občinstva, razni vzdihi, presenečenja. Potem še pridejo glasovi funkcionarjev, starterjev s pištolnimi streli in podobno.

Težko delo, saj so vsak dan prihajale nove domislice in z njimi nove pobude in problemi.

Zdaj je film gotov. Svečana premiera bo ob prisotnosti Hitlerja in ostalih veljakov. Istočasno bo šel film v mnogih kopijah v ostali svet. Film so izvršili v nemškem, italijanskem, angleškem in francoskem jeziku in upamo, da bo v najkrajšem času prišel tudi k nam, kjer bomo gledali med drugim tudi naše Sokole, ki so se borili v viteškem boju za barve svoje domovine.

M. Z.

Znameniti matematik Kästner iz Göttingena je imel oster jezik. Nekoč je objavil kritiko o pravkar izišli knjigi, ki je obsegala samo ta stavek:

»Knjiga je tiskana na najslabšem papirju — škoda za lepi papir!«

»Praviš, da imaš že kupca? Dobrega kupca? Pa ne, da —« je govoril Markež s tresočim glasom in se ozrl po Ravniku.

Ravnik je zamahnil z roko in rekel: »Motiš se, Gregor prodaja tujcu.«

Markež se je vzravnal, namrščil obrvi in vprašal:

»Pa vendar ne tistemu z Najlanda?«

»Tistemu, tistemu!« je potrdil Ravnik.

»Komu si pa ti prodal, Markež, če ne tistemu kaj?« je dejal Sodja porogljivo. »Sicer pa še ni res, kar trdi Ravnik.«

»Že res, da sem prodal. Za prazno vrečo in za bele lase! Še po smrti se bom kesal, da sem sklenil kupčijo z židom. Le židu ne! Za nobeno ceno!«

»Nobenemu tujcu!« je popravil Ravnik.

»Nobenemu!« je siknil Markež in stisnil roko v pest.

»Tako govoriš zdaj, ko ti ni sile. V moji koži bi govoril in ravnal drugače!« je rekel Sodja.

Ravnikove misli so ves čas brodile po Ogarjevi kmetiji. Vse noči je delal načrte, kako bi pregovoril soseda, da mu proda zemljo. Celo zadolžiti se je nameraval, samo da pride do nje. Toliko kolikor mu ponuja žid, seveda ne bi zmogel, toda ali ni Ogarjev Gregor odličen pristaš stranke, ki dan za dnevom svari ljudi pred prodajo naše zemlje tujcu, ki ni naše vere in plemena? Žid pa še kristjan ni. In zdaj **še ta Markež, ki mu je lani kar pred nosom kupil Mehletovo njivo, po kateri je segal sam, odkar se je priženil k Rihtarjevim!**

Kar odrevenel je, ko je Markež z jasnim in predirljivim glasom dejal Sodji:

»Kaj boš prodajal! Oženi se!«

Nehote je odmaknil stol. Oženi naj se? S katero? S Helena seveda! S katero drugo neki? Pogledal je izpod čela proti Markežu, ki je gladil ogel nepogrnjene mize pred seboj.

Markež je ujel njegov pogled in rekel:

»Gospodinje ti je treba, ne pa židovega denarja!«

Sodja se je obrnil k Ravniku:

»Si slišal?«

»Sem,« je suho odvrnil Ravnik in si prižgal pipo.

V izbo so prihrumeli fantje. Lavrinov Andrej je stopil k Sodji in mu pomenljivo rekel:

»Stric, gospoda vas je prišla obiskat! Doli pod klancem jih čaka avto.«

Sodja je vrgel na mizo prgišče drobiža, vstal, poveznil na glavo klobuk in odšel.

Milka Adamičeva:

Njena usoda

Ni še poteklo mnogo časa, odkar se je gospa popolnoma umirila. Ne, ni mogoče trditi, da bi bil to početek, bil je le tegobni mir, ki nastopi po velikih, težkih dogodkih. Gospa je mnogo trpela. Izprva se je zdelo, da ji je usoda naklonjena. Še čisto mlada se je bila poročila z bogatinom. Z njim je živela prvi del mladosti v najlepših sanjah, lahko bi rekli: v omami in razkošju. Zgodilo pa se je ono, kar se primeri tisočerim ženam, samo da je gospa bila izjema, ki v svojem ponosu ni mogla kratkomalo odpuščati in čez noč preboleti. Pa se je torej razšla z njim. Zakopala se je v samoto, zaklenila dušo pred vsakim žarkom in se nekoliko postarala. Prve gubice, ki so izražale zagrenjenost, so se zarisale v kotih njenih ustnic. Smehljala se je hladno, v očeh se je odražala globoka užaljenost.

Stanovala je v predmestju. Hišica je bila neznatna, toda obdana od akacij, ki so se bohotno razcvetele. Po ves dan ni gospa zapustila svoje sobe, mnogo je razmišljala. Obiskov ni sprejemala, sama ni šla nikamor. A naenkrat jo je dvignilo: odpotovala je v Italijo. Obiskovala je muzeje, uživala lepoto neštetih umetnin. In tu je življenje uvrstilo v skopo vrsto doživljajev novo srečanje.

Seznanila se je z mladim slikarjem. Lenart se je imenoval — Lionardo — k temu so mu vzdeli da Vinci, ker je bil lepotec in je bil drzen in gibčen in je naposled res znal slikati. Tisti čas je slikal moderno Ledo, labud je nosil kačjo glavo. Srečanje z mlado gospo je Lenarta precej prevzelo. Njene oči so izražale iskreno bol in bilo je v njih mnogo pohlepa po novem življenju. Lenart je bil zelo mlad in je razumel pogled teh oči. Le še kakor bel zastor je čutil nekje v očeh in skozi ta zastor je hotel prodreti. Dražila ga je hladnost mlade gospe, ki se nikakor ni skladala z izrazom bolestnih oči. Gospa je bila prijazna, toda ostala je nedostopna. Nekoč je pomislila, kaj naj ji bo takle Lenart mladenič, ki ji bo čez par let, če ne že čez par tednov rekel svoj prijazni adijo. In vendar je potem bolj in bolj razmišljala o njem. Njenih trideset let ji je vzkliknilo in zapovedovalo, naj postane srečna. Da, ali naj bo žena sploh ustvarjena za kaj drugega, kakor za trpljenje in za srečo! Le oboje združeno — to je žena.

Gospa se je vrnila iz Italije domov v svojo hišico v predmestju. Ni bila več sama, z Lenartom sta hodila po vrtu in se upijanjala z opojem mlačnih poletnih večerov. Minili so tedni. O, minila so celo leta. Sedem jih je poteklo, ko je gospa zasačila prav na dnu svojega srca zlohotno misel: ali ji ne bo kdaj ugrabljeno, česar zdaj za ceno življenja ne bi več dala?

Lenart je mnogo slikal, pa tudi mnogo potoval. In kadar se je vračal, se ji je umikal s pogledom nemirna lučka je trepetala v njegovih zenicah. Pa je segel gospej v roko in je znal zatrditi svečano: »Srečen!«

Vsako leto je Lenart obiskal mater. Nasproti Lenartovi ženi je bila stara gospa hladna. Namesto da bi jo vabila k sebi, je raji Lenartu naročala najlepše pozdrave zanjo. Spet je Lenart odpotoval sam. V tisti hišici v predmestju je potem gospa štela ure do Lenartove vrnitve. Sleherno jutro je planila iz postelje v veseli slutnji: danes pride nepričakovano.

Ni ga bilo. Prišlo pa je pismo. Pismo, polno gostobesednega prepričevanja, da modernemu človeku ne more sentimentalnost — o, zoprna beseda! — tičati tako globoko nekje v duši, da bi ga po svoje modila in morila. To bo gospa pač razumela. Spoštovanje do nje pač ostane, toda on si izbira dekle, ki je všeč tudi materi.

Gospa, ki so jo po tistem pismu morali nezavestno ponesti v posteljo, je po treh mesecih lahko spet sedla k oknu. V njej je bilo vse strahotno mirno, komaj da se je zavedala, da živi in da še hoče živeti. Dolge ure je posedala ob oknu, zrla je na cesto v napetem pričakovanju, kakor da koga pričakuje. Ali pa je ždela v najmračnejšem kotu svoje sobe in je do blaznosti napeto sledila s sluhom slehernemu koraku po vrtu in v predsobi.

Neko deževno jutro je sedela ob mizici pri čaju. Tedaj se je zgodilo pričakovano čudo. Nemo nasmehljan, lepši ko kdaj prej, je stal Lenart sredi sobe. Gospejina bleda lica so zardela.

— Niti za ped dalje! — so padle njene besede, težke kakor smrtna obsodba.

Lenart ni poslušal. Še se je smejal. Razprostri je roke, ko se mu je bliskovito umaknila za pisalno mizo in odprla predal. Tisti trenutek je počilo, smrad smodnika je z dimom napolnil ozračje v sobi.

Gospa je zaprla oči, tresoča se roka je spustila drobno pištolo na tla. Ko se je prav zavedla, so minile že ure. Ni vprašala po njem, sami so ji povedali: »Zadet, da! Toda brž si je opomogel in je že odpotoval. Nikoli več ga ne bo v te kraje.«

Gospa v tisti hišici v predmestju ni nikoli več slišala o njem, ni se trudila poizvedovati za njim. Pička je bila hrana spominov, ki so kakor medli žarki osvetljevali puščobo njene potemtane sreče. Zaspala so vsa občutja in kakor odpadlo listje je njena duša nastopila pot k propadanju.

Lep dar: Zgodbe brez groze

Na severu Evrope

Popotni vtisi iz Finske — Dežela naravne demokracije in socialnega ravnovesja — Skozi baltiške državice

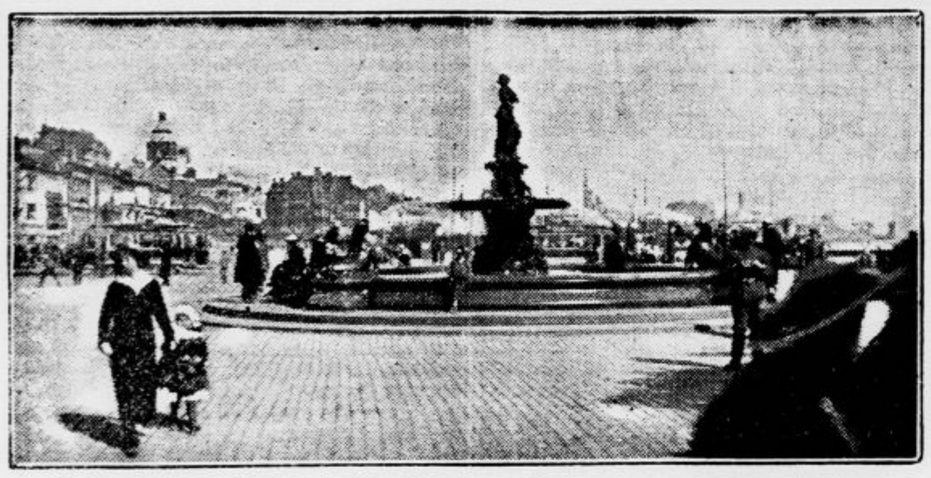

Trg v finskem glavnem mestu Helsinkih

Potovanje na sever Evrope je zanimivo, osobito pri današnjem pestrem političnem ustroju držav. Potuješ na primer na Finsko, pa moraš iti preko štirih, petih držav, vsaka drugačna po ustroju, življenju in običajih. Zanimivo pa je, da se tam na severu pojavi tip držav, ki je prijeten, simpatičen in ki te lahko navduši. Predvsem Finska! A ne samo radi sporta — še mnogo drugih lepih lastnosti pritegne nas Srednjeevropce! Danes, ko so v spominu razne podrobnosti že zamegljene in je ostalo le tisto, kar se ne bo izgubilo, je tudi presoja pravilnejša, prosta morebitnega hipnega navdušenja. Ker meni g. urednik, da bi moja karakterizacija Finske zanimala tudi širšo javnost, sem tu napisal, kar sem mu ustneno pripovedoval.

Kmalu za Varšavo, pa tudi v Varšavi sami, smo na potu proti severu opažali velike vojaške transporte. Vse postaje okolj Vilna so sličile taboriščem. Konjenica, topovi, ogromno moštva. S prijateljem Smolejem sva ugibala, da bodo manevri, pozneje doma sva slišala, da je bila skoraj vojna! Vojno ozemlje proti Litvi! Brrr... K sreči zavije naša proga desno in že smo v Daugavpilsu, nekdanjem ruskem Dvinsku, obmejni postaji Lotiške. Premenjamo vlak — široki, čisti vagoni, dvojna stekla v oknih, vse udobno — prednosti širokotirnih prog. V vsakem vagonu stojalo z litrom čiste vode in kozarcem. Toda jezik, govorica, sta tuja, da se ne znajdemo, kje smo. Rusija je bila nekdaj tod, a da so tu kompaktno naseljeni mali narodi, nam je bilo neznano prav tako, kakor nam je še danes tuja njihova kultura in njihova izredna gospodarska moč, ki izvira iz sposobnosti in šilavosti malih narodov. Pokrajina je sama ravnina, hiše lesene. Ni rjideti, da bi bilo stanje vasi posebno visoko; tudi mučiki, ki so vdrli v naše kupe, ne izražajo blagostanja. Bogata pa so mesta.

Drugi dan Estonska. Hišice na deželi so že prikupnejše, lično pobarvane, vendar vse lesene. A Thallin, glavno mesto z mešanico utrdb in modernega, naglo napredujočega dela trgovskega centra prijetno presenetj. Zopet drugi narod, a tudi Estonska je bila nekdaj Rusija. Mi, ki se tako radi ponašamo z znanjem zemljepisja, smo šele tu razumeli dobo leta 1918 in 1919, ko smo strmeli, da ves svet ni vedel, da je pod Julijskimi Alpami poldrugi milijon Slovencev, ki niso hoteli biti »Avstrijac«! Bog zna, koliko nas bi takrat vedelo o upravičenosti teženj Litovcev, Latvijcev in Estoncev.

Vedeli smo komaj za Fince, samo sanjalo se nam je o njih. Štiri ure vožnje s parnikom preko Baltiškega morja in že pristanemo v Helsinkih, nekdanjem Helsingforsu. Silno presenečenje! Pričakovali smo skromno severno mesto, pa najdemo krasno moderno mesto, s širokimi ravnimi ulicami, z ogromnim prometom, živahnim trgovskim življenjem. Nešteto bank, velikih trgovskih hiš, ogromnih modernih stavb, to so Helsinki, prestolnica Suomi, kakor je v finščini ime za Finsko.

Malo manj ko štiri milijone prebivalcev ima Finska, nad polovico države je v polarnem krogu. V državi je baje 6000 jezer, žitnih polj samo eno stotinko naših, rži in ovsa pa ko pri nas. Poleg tega še živinoreja in gozdarstvo, nekoliko rudarstva, železa in nikla, industrija stekla in papirja. Okrog 2000 km smo od Ljubljane, a še 1300 km se je treba voziti od Helsinkov do Severnega ledenega morja! Šele 700 km severno od Helsinkov pričenja polarni krog. Tam dobi pokrajina severni značaj, do tja pa — kakor bi se vozil po naši Dolenjski! Gozd, ravnina, nič gora!

In vendar, kaj je ta narod pokazal v svojem življenju! Gospodarsko življenje je na višku, kar najbolj dokazuje, da brezposelnih ne poznajo in da so v mnogih poklicih, ki jih drugje izvršujejo moški, zaposlene žene. Tako so skoro vsi sprevodniki v tramvajih in avtobusih, vse gostiteljsko osobje, celo v vagonih restoranih, bančno in trgovsko uradništvo po večini ženska. Interesantne so brivnice s samo ženskimi nastavljenci. Finci razlagajo, da je tam, kjer je potrebno, da pride ženska nrav bolj do izraza, kakor n. pr. v postrežbi, primernejša zaposlitev žene. In zdi se skoro, da imajo prav!

Posebnost Finske je v izredni disciplinaranosti vsakega posameznika. Policijskega stražnika ne vidite, prometne sem opazil na treh največjih križiščih. In vendar se razvija ogromni promet z neko neverjetno ležernostjo in sigurnostjo. Videl sem nerodneže, ki so neprevidno stopili pred avto, toda šoferji so bili vedno kos situaciji. In vse to brez razburjenja, medsebojnega očitanja. Hupanja ni slišati ne podnevi, ne ponoči. Avtomobili vozijo dosti hitro, a na križiščih ulic skrajno previdno. Sijajno je organiziran ogromni avtobusni promet z dežele v mesto in s posebnim »kolodvorom« za avtobuse. Dieslovih avtov nimajo, bencin velja 3 din liter.

Kavarn, kakršne so pri nas, ne poznajo. Čita se v čitalnicah, v ogromnih kavarnah, ki so obenem slaščičarne in so vse v prvem nadstropju, se ljudje razgovarjajo, zabavajo, saj je menda prav v vsakem lokalu godba. V kavarnah in restavracijah se plačuje sproti, garderoba je zastonj, napitnine niso običajne.

Zajutrk se servira od 10. do 12. ure v restavracijah na za nas svojevrsten način. V lokalu so tri ogromne mize (bifeji), ki imajo tkzv. švedsko ploščo, to je polna dva ducata raznih vrst mrzle zakuske: ribe, delikatese, majoneze, razne salate, sirj. Edina gorka jed je kromptr v oblicah. Vsak gost si vzame krožnik in si naloži kotikor in kolikorkrat hoče. Prav tako kruh. Na mizi ti servirajo surovo maslo, toplo mesno ali brezmesno jed in kavo, ki je je za tri skodelice, a je zelo lahka. Tak zajutrk velja od 10 do 12 finskih mark, kar je okrog 12 do 14 dinarjev. K obedu pijejo Finci največ mleko. Od 17. ure naprej pa do polnoči se servira »kosilo« v našem smislu. Zvečer se pije vino, pivo, pa tudi žganje, ki so se ga Finci navadili v dobi — prohibicije, toda biti mora zelo močno, da ga sploh priznajo za dobro pijačo.

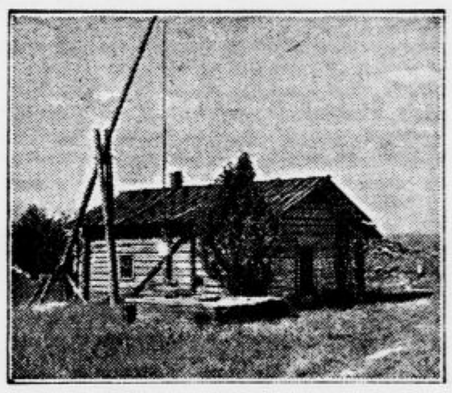

„Sauna", kmetsko kopališče

Sijajno se zdi rešen socialni problem. Revežev, beračev ne vidiš, strganega človeka tudi ne. Enako pa tudi ne skoro nikakega luksuza. Kdor je v dobrem položaju je skromen ali se vsaj kaže tako, nameščenci in delavci pa imajo tako dober zaslužek, da si lahko v življenju marsikaj privoščijo. Tudi žene se oblačijo in nosijo priprosto; šminkanih ne vidite niti na velikih prireditvah. Znak ugodnega življenjskega standarda pa je silni naval na restavracije in kavarne, ki jih morajo od časa do časa zapreti, ker so prenapolnjene. Novi gostje mirno čakajo, da se lokal toliko izprazni, da morejo novi vanj.

Mesto ima ravne, široke ulice, lepe trge in krasne umetniško dovršene spomenike, z velikim okusom prilagojene okolici. Zida se očividno zelo mnogo. Krasne, moderne stavbe tvorijo novi del mesta, dočim se ob veliki novi evangeljski cerkvi razprostirajo stare palače z raznimi vladnimi, znanstvenimi in umetnostnimi ustanovami. Ogledali smo si med drugim novi parlament, izredno bogato stavbo, zgrajeno in opremljeno s izključno finskim gradivom, kar s ponosom poudarjajo. Stavba je moderna, urejena z vsemi pridobitvami stavbarstva in tehnike za stične zgradbe, premišljena do najmanjše podrobnosti. Ima vse rafiniranosti akustike, signalne naprave, električne aparate za glasovanje itd. Veljala je 80 milijonov dinarjev. Med poslanci je cela tretjina žensk.

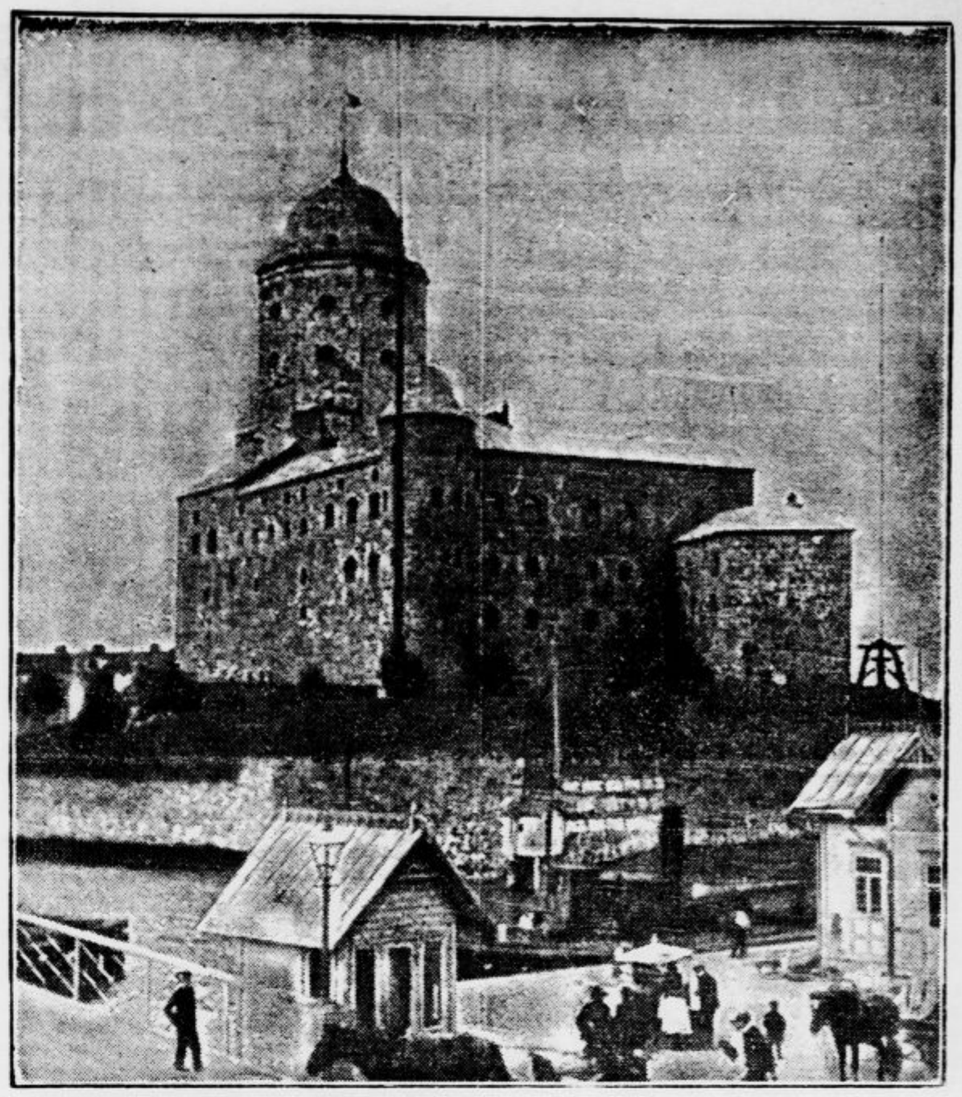

Znameniti stari finski grad v Vyborgu

Finska je kljub svoji stoletni pripadnosti k Rusiji od nekdaj stala pod vplivom švedske kulture. Že v carski Rusiji je imela neke vrste avtonomijo, po vojni pa je postala samostojna. S tem se je močno okrepil finski nacionalizem, ki se je začel z naglico otresati švedskega varuštva. Čeprav so vsi uličnl in poslovni napisi še dvojezični, finski in švedski, gre stremljenje po osamosvojitvi tako daleč, da so pričeli n. pr. snemati tudi nacionalne filme kljub majhni možnosti rentabilnosti. Nasprotstva s Švedi so zato včasih zelo ostra. Na seji mednarodne smučarske zveze so n. pr. Finci odločno zahtevali, da se mora smučarska zveza finskih Švedov izključiti. Po finskih zatrjevanjih je Švedov v državi le 10 odstotkov, toda gospodarsko in socialno so tako močni, da imajo mnogo večji vpliv, kakor pa bi odgovarjal njihovemu številu; naseljeni so predvsem po mestih in imajo v svojih rokah zlasti mnogo trgovine in industrije.

Na povratku je vodila pot preko Švedske in nudila zopet drugačne čare. Krasna in nepozabna je vožnja iz Helsinkov v Stockholm, slovite severne Benetke. Vse čas vodi po mirnem, modrem Vzhodnem morju med številnimi otoki in ob gozdnati obali. Stockholm je mesto stare, bogate kulture, ki se ti kaže na vsak korak. Vendar se zdi nekam rezerviran in tuj in ne ogreje tako, kakor Helsinki ali druga finska mesta. A doživljaj zase je le.

Tudi na Nemškem preko katere vodi pot nazaj v domovino, vidiš marsikaj, kar imponira in zanima. A najlepše je vendarle doma in odahneš si, ko se ti na Jesenicah v sončnem jutru pokažejo zopet naše prekrasne planine, naše domače vasi. Škoda, da ne znamo tudi mi tako izkoristiti svojega, od narave nam poklonjenega bogastva, kakor so znali — vsaj tako se zdi — Finci rešiti številne probleme svojega narodnega življenja.

Jose Gorse

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Delavke na velikem posestvu pri kosilu

Značilna finska vas Pellos

Boris Rihteršič:

CIGANI

Poleti se je še dalo nekako živeti, zdaj pa ni bilo ne dela ne kruha.

Voz je bil star in polomljen, platnena polkrožna streha nad njim vsa zakrpana, ponekod pa še raztrgana. Konju se je videlo, da je izstradan. Časih ga je zaneslo postrani in toliko, da ni padel na ledeni cesti. Žalostno je mahal bič v voznikovi roki, zalegel pa ne bi bil nič, ker je žival dajala iz sebe vse, kar je mogla.

Cesta se je vila po dolini kakor kača. Že dolgo ni bilo nobene hiše ob njej. V daljavi pod hribom jih je stalo nekaj, toda v snegu se skoraj niso ločile od drugega. Le dim, ki se je dvigal v ledeni mraz, kakor bi bil primrzoval v njem, jih je izdajal. Z drevja ob cesti se je vsipal sneg. Konj je bil ves pokrit z njim, in sopara, ki jo je izpuhtevala koža, ga ni mogla stopiti. Ali pa ga je in se je le zmerom nabiral nov.

Mraz je bil neznosen. Voznik-cigan se je stiskal v suknjič, ki pa je bil pretanek, da bi ga bil mogel varovati mraza. Roke si je bil ovil s cunjami, pa je imel vse otrple. Iz voza se je čulo vekanje.

»Stefan!«

Cigan se je obrnil. »Kaj je?«

»Ali ni nobene hiše?«

Odkimal je in pogledal naokoli.

»Miško ima čisto trde noge, Bara pa tudi.«

Zastonj je ciganov pogled begal po okolici. Potem čez dolgo, se je ustavil ob robu doline tam kjer se je cesta izgubljala. Prav za prav ne cesta, ki je bila bela kakor okolica, le drevje ob njej.

»Da, hiša je. Kmalu bomo tam.«

Zdelo se mu je, da sliši iz voza šklepotanje z zobmi. Kdo šklepeta? Žena? Otroka? Zbodlo ga je.

»Kmalu bomo tam,« je ponovil, ko ni našel druge besede.

Tretji dan je že šlo tako. Samo na vozu, v neznosnem mrazu. Niso se mogli ogreti. Miško je komaj prebolel vročico. Še zmerom je bil hripav in vrat je imel zatekel. Bara — Barica molči, samo zbegano gleda. Žena tudi. Cesta pa gre v neskončnost in zmerom je ista, surova, brez gostoljubja.

Danes je mraz še hujši kakor prejšnje dni. Štefan ga dobro čuti. Še veter, to je najhuje.

Ljudje zapirajo vrata pred cigani. Še kruha in sena za konja ne dajo radi, čeprav plača. Da bi bili že kmalu na Hrvaškem. Tam so njegovi ljudje. Tam bi bilo bolje. Tam bi se vsaj pogreli in se do sitega najedli.

»Štefan!«

Ne odgovori. Ve, kaj bo slišal. Potem še en klic, še plašnejši.

»Saj vem, zebe vas,« skoraj zakriči. Miško joka. »Zavij otroka!«

»Kam? Saj sem jim dala vse. Nič ne pomaga.«

Ozre se, odgrne plahto, pogleda pod streho. Toliko da ne omahne z voza, tako je ves otrpel. V mraku vidi. Otroka sta debelo zavita žena v tanki obleki in obupano ga gleda.

»Ilona!«

»Pusti me! Saj me ne zebe.«

Z okorelimi rokami bolj strga suknjič s sebe, kakor pa sleče in ga zažene v voz.

»Ne, ni treba.«

Pa se vendar zavije žena vanj.

Dolg molk. Štefan se premika. Zebe ga, potem mu malo odleže. Spet sliši šklepotanje, spet vekanje. Pot se vleče kakor kača, zdi se, da se hiša čedalje bolj odmika; konj omaguje.

Naposled zleze Štefan na tla in prime konja za povodec. Na poledenelih tleh mu drči, burja se zaganja vanj, srež mu zanaša v oči.

»Hudič!« obupan gleda proti hiši.

Hoja ga je nekoliko oživila. Noge mu niso več tako trde, toda roke, hrbet, vse telo mu grize mraz do kosti. In še večer prihaja. Četrt ure, pa bo mrak.

V vozu je vse tiho. Ali so se pogreli, ali pa je bolje?

Nič se ne oglasi. »Ilona?« pokliče.

Tih odgovor. Po njegovem zvoku skuša uganiti, kako je v vozu. Ne more.

»Ali je bolje?«

»Ali je hiša še daleč,«

Glas je upadel, vdan. Takšen, da se Štefan boji.

»Ne, pet minut.«

Ve, da je več, pa laže. Stiska zobe, da ne bi kleL jokal v zmedenem obupu. Šteje korake, da bi zaposlil svoje misli: deset, sto, dve sto... Zdaj je hiša že bliže.

Ko ga Ilona spet pokliče, se nekako predrami.

Mrak se je skoraj v trenutku izpremenil v noč. V hiši gori luč, kakor bi se zibala. Ali se res, ali pa se samo njemu zdi? Drevje se sklepa nad vozom kakor obok, kakor v senco strehe nad vozom. Potem plot, dolg, visok, brez konca, nato hiša, prvo okno.

Štefan ustavi.

Vzdih z voza. »Hvala bogu!«

»Tu smo. Počakaj, potrkal bom.«

Povodec priveže nerodno k sedežu, potem stopi k vratom in udari s pestjo po njih.

Dolgo nič odgovora. Nato zalaja na dvorišču pes. Zavija in se besen zaganja v ograjo. Nazadnje koraki v veži. Počasni, drsajoči. Ključ zaškriplje, vrata se malo odpro.

Konj stopica na cesti.

Napol v senci se pokaže obraz. Star kmet. Za njim še nekdo.

»Kaj bo?«

»Strehe nam dajte!« reče Štefan. »Otroka in žena mi zmrzujejo. Plačal vam bom.«

»Kaj? Kdo je?« vpraš kmet, ki očitno ni razumel s tujim naglasom izgovorjenih besed. Potem je v svetlobi iz okna zagledal voz. »Cigani!« je kriknil, zaloputnil vrata Štefanu pred nosom in jih začel zaklepati.

Štefan je udaril s pestjo po njih. »Odprite, za božjo voljo. Saj vam bom vse plačal. Odprite! Dajte, odprite! Otroka!...«

Tedaj se je začul skozi vrata ženski glas, rezek, ujedljiv.

»Kar naprej pojdite! Ne bo nič. Nimamo prostora.« Skozi pasji lajež je Štefan besede komaj čul.

»Ali ste ljudje!« je zakričal. »Otroka... žena...« Kakor besen se je zagnal v vrata, se opotekel in omahnil na prag.

Z voza se je oglasila žena z izčrpanim glasom: »Božja mati, Miško se ne gane in ne govori, joj ..«

Štefan se onemogel grize. Potem sliši korake, ki se oddaljujejo, kviško po stopnicah. Nato zasliši nad sabo:

»Stran, drugače bom streljal! Stran! Poznamo to! Stran!«

Štefan vstane, počasi, bled kakor zid. Ilona kriknc: »Štefan, pojdi! Ne!«

Samo pest dvigne cigan, drugega ne more.

Ženska v hiši mirl moškega: »Nikari, kaj pa misliš!«

»Ljudje božji, ali nimate nič srca?« vrešči Ilona. Upa, morda bo ženska pregovorila moža s puško. »Otroka mi bosta umrla od mraza, joj!«

Zaman. Mož s puško je odločen.

»Stran!«

Ves motoglav vzame Štefan povodec v roke. Iz voza sliši samo ženin pretrgan jok. Z zobmi škriplje. Dalje, odtod, morda je še kakšna hiša blizu.

V razburjenju ne čuti več mraza. Pasji lajež ponehava, luč se odmika. Ura mine, dve.

Ne, nobene hiše ni več nikjer.

Potem se spotakne konj. Pade. Vsa se trese, živa! Zdaj so ob gozdu. S poslednjimi močmi pomaga Štefan konju na noge.

Kam zdaj? Če bi šel v gozd? Tam ne bodo na odprtem in burja ne bo tako huda. In zakuril bo lahko. Čudno, da se ni že prej spomnil. Seveda bo zakuril. Da se bodo malo ogreli.

Zavije v gozd. Čez plitek jarek. Kolesa se zagozde, nočejo naprej. Štefan klecne, potisne in komaj spravi kolesa kvišku, na drugo stran.

Zaletava se v veje. Tu je prav malo snega. Tla so trda, kakor bi bila železna. K sreči je gozd položen, brez vzpetin.

»Tu bomo ostali,« reče v voz.

Ilona ne odgovori. Ljubo mu je to. Ko seže z rok pod plahto, čuti, da se stiska v kot in pritiska otroka k svojemu telesu.

Ave, Praga!

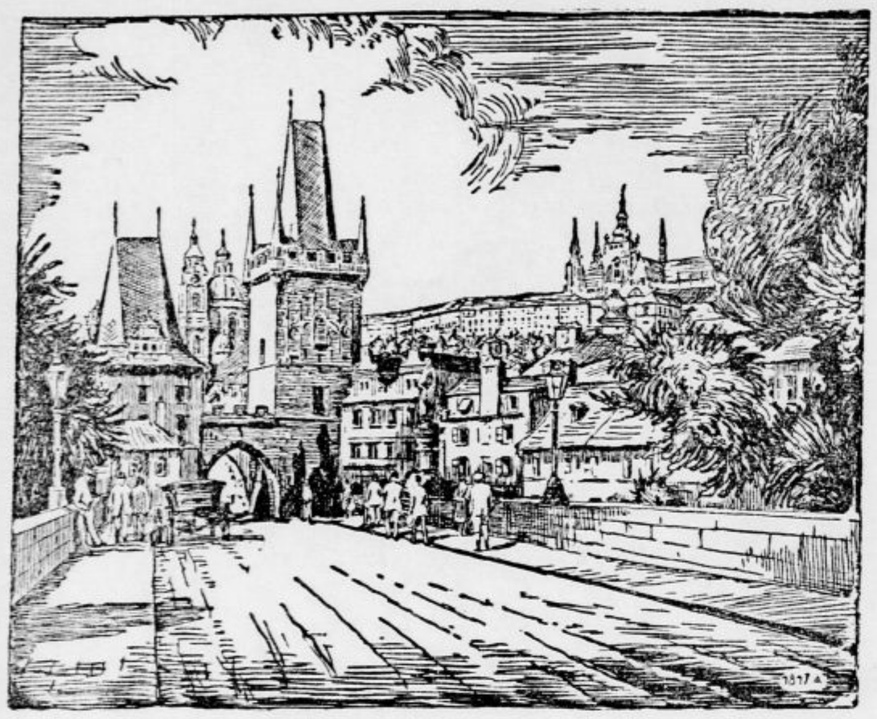

Te dni sem zopet listal po nekaterih ilustriranih in neilustriranih knjigah o Pragi. Prelistaval sem jih brez pravega smotra, takole vendan. Tako se kdo drug v samotni uri dotakne belih tipk klavirja in si vzbudi znane zvoke, da bi slišal iz njih svojo lastno ljubezen in bojazen, osamelost in bolest.

Kaj sem iskal? Pred menoj je ležal rdeči zvezek češke revije, v kateri je Josef Hora priobčil vzorni prevod Župančičeve pesmi: »V teh težkih dneh«. Medtem ko sem listal po knjigah ali se ustavljal pri slikah, in še tedaj ko sem se skušal zatopiti v krasna Pedrazzijeva poglavja o Pragi, ki jih čitam vedno znova, kadar mi prihajata bridkost in temnoglednost, so mi v duhu venomer ritmično valovali Župančičevi verzi. In nisem se zavedal, kdaj čitam njihovo češko besedilo in kdaj se mi obuja v spominu izvirnik.

Mirno in milo gori nad gorami
kot zastor zlat —
oh, tamkaj ozad,
tam si ti, ki me miseľ nate omami ...

Kež bych tak na úsvit, z tmy zařici,
směl zříti
a něčím laskavým, dobrým te osloviti
v těch težkých dnech ...

Domovina? Ne, tokrat si bila ti Praga, nemara zato, ker mi je tvoje ime najbliže občutju domovine. Nikdar nisem razmišljal, zakaj; sprejel sem to čustvo kot dano duševno dejstvo.

In že mi je onekod zapljuskalo kakor morje, zavihralo kakor burja, zabučalo kakor mogočna simfonija vstajenja in dela vsakdanje življenje te moje Prage. Z ritmom Župančičeve pesmi v duhu sem se voljno izgubljal v njem, utripal z njim, se dvigal in padal na črti stvarnosti in sna.

Zopet sem nosil svoj gotični in baročni sen po starem Karlovem mostu, koder je hodilo toliko rodov in toliko češke usode. Pogovarjal sem se z njegovimi svetniki, z igravimi valovi Vltave, ki so mi vzbujali Smetanove melodije, z galebi, ki so letali nad vodo, z oblaki, odsevajočimi v njenem širokem in motnem toku, z arhitekturo palač, ki je govorila svoj stari, kameniti in vendar čisto praški jezik.

Kaj sem torej iskal? »Da mi je za zarjo blesteco pogledati in kaj ljubega ti povedati — v teh težkih dneh ...

O Praga!

Na mizi je ležalo odprto pismo praškega prijatelja, enega najbolj možatih čeških pisateljev sedanjosti.

»Tu smo in tu moramo ostati«, piše »v drami, ki se razvija, ne gre samo za meinike Gre za idejo, za evropsko demokracijo in svobodo. In tu se ne moremo umakniti. No, sedaj razmišljam o tem, da si nabavim za rodbino plinske maske, kajti sam bi jo bil nemara dobil zastonj. Drugače pa se začenjamo organizirati, vsi pisatelji gremo vkup, pustili bomo stare prepire in osebne malenkosti, imeli v mislih samo obrambo republike, stali bomo stožno za onim, ki je postal upravitelj Masarykove dediščine. Mobiliziramo vsa demokratična peresa in vse možgane. Od desnice do levice. Med nami ni razlike, če izvzamemo to ali ono ime. Pojdemo v radio, izdajali bomo list, v katerem bomo govorili predvsem mladini Sedaj je treba služiti. Literaturo moramo vpreči v službo domovine Zdi se, da so se zopet vrnili časi, ko je hodil od mesta do mesta Josef Kajetan Tyl, podpiral češki jezik in vzbujal zaupanje Tudi mi pojdemo, če bo treba, od mesta do mesta, iz kraja v kraj, da bomo oznanjali zaupanje, vero in bojevitost, ki pa jih je prav v najširših vrstah naroda za sedaj še dovolj ...«

Ave, Praga! Z ritmom Župančičevih verzov v duši čitam te vrstice češkega pisatelja, prelistavam slikanico Prage in se izgubljam za njenimi krasnimi vedutami. Tonem v morju streh, hodim po belih stezah Petřina in se vprašujem pred mladeniškim likom Karla Hinka Máche, kdaj se bo glasilo zaljubljeno pomladno grulenje grlice? Zopet pozabljam za hip na dobo letal in plinskih mask, na moč propagande in na filozofijo, ki jo ustvarja sovražno stisnjena pest Zopet iščem na praških ulicah stare in večne reči in govorim z dobrodušnimi baročnimi Atlanti, ki podpirajo portale in balkone starih hiš in ki so videli ponižanje in vstajanje tega vrlega naroda Njegova govorica poje moji duši v prastarih spodnjih tonih o naši slovanski skupnosti in vekovitih usodnih vezeh ... Čutim jih v sebi in če bi se jih hotel otresti, bi zakričale v meni. Čutim, da si je tam nekje postavil moj duh svojo drugo domovino, po srcu izbrano, kakor je dejal nekoč Stendhal o svojem Milanu.

Zunaj je pomlad in te dni zapojo zvonovi nad ozelenelim drevjem stari koralni spev vstajenja. Po višnjevem nebu podi veter bele oblake na sever in mi vzbuja privid kraljevskih Hradčan in zelene mikuláške kupole pod njimi. Nič drugega ničem ob tej uri vstajenja, kakor »kaj ljubega, dobrega ti povedati v teh težkih dneh,« o Praga! Praga, ki si srce samozavestnega, možatega naroda, polnega zaupanja vase in v moč svoje pravice! Kako lepa in velika si v teh trenutkih svoje in naše zgodovine! S kakšnim pogumom in s kakšno pravično vero braniš svojega naroda vstajenje in življenje!

Kaj drugega naj ti zašepečem iz daljave, kakor besedo ljubezni in zvestobe?

Ave, Praga! — o.

Tyršev narodni program

V »Rozhledyh« je leta 1895 brat K. Sokol napisal te besede. »Nepozabnega Tyrša so davno pozabili in ga pozabljajo največ oni, ki največkrat čitajo njegovo ime.«

Jugoslovenski Sokoli nočemo biti v številu tako obsojenih čitateljev Tyrševega imena Vedno smo si prizadevali, da proniknemo do jedra tega, kar se za tem imenom skriva in kar to ime znači velikega in lepega Tyrševo ime s častjo izgovarjajo po vsem kulturnem svetu Razume se, da najprej po slovanskem, pa tudi po tujerodnem, kjer je Tyrševo življenjsko delo naraslo v ceni svoje notranje vrednosti, kakor se je med Slovani trajno in bistveno spojilo z značajem, delom in življenjem naroda.

Od prej navedene letnice pa do današnjega dne — v tej dobi več kot štirideset let — je zgoraj izrečena sodba po svoji ostrini uplahnila, ker so jo skrhala dejstva slovanske zgodovine. Veliki vsesokolski zleti predvsem v Pragi in potem v meddobju ali vzporedno po drugih središčih slovanskega življa Evrope in Amerike, mednarodne telovadne tekme, kjer so se tudi naši sokolski borci vedno odločneje s svojo edinstveno izvežbanostjo pogumno potiskali na prva mesta, so bolj in bolj podčrtavali in naglašali slavni in polni pomen Tyrševega imena.

Ko je pok Masaryk kot mlad profesor dospel v Prago, se je seznanil in večkrat sestajal s Tyršem, obravnavajoč z njim položaj naroda in naloge Sokolstva. V Tyršu je vse vrelo in kipelo Hotel je graditi barikade, hotel je revolucije, da s silo orožja, ki ga je koval v zavesti sokolskih duš, reši narod propasti. Masaryk je bil proti nasilni revoluciji. Čakal je mirno na razvoj dogodkov A kaj se je zgodilo v letih svetovne vojne?

Tyrš je že leta 1878 postavil nauk: »Vedno moraš vztrajati ob zastavi dobre in napredne stvari, vztrajati ob narodni stvari v najboljšem pomenu besede Ob nobeni priliki ne smeš odnehati, odstopiti pred nerazumnimi in nazadnjaškimi predsodki, vedno vztrajaj na tem, kar je zaroden boljše in srečnejše bodočnosti!«

Vsi vemo, da se je ustvaritelj Češkoslovaške republike vse svoje življenje dosledno in neizprosno ravnal po tem nauku in je, ko je usoda naroda zahtevala končne odločitve, sam začel graditi barikade in se je z vso svojo ogromno moralno in državniško močjo pognal v revolucijo, v borbo vseh proti vsem, v ta vihar, ki je zajel ves svet in v katerem je Tyrševa sokolska ideja prejela dobesedno svoj krvavi krst in se je zavihtela ponosno in zmagovito nad vse in preko vsega na vodilno mesto v bodočem življenju naroda.

V najbolj kritičnem trenutku zgodovine vsega naroda se je v polni meri in v neovržni pravilnosti izkazal po svoji idejni in po svoji praktični strani narodni program, ki ga je začrtal Tyrš s sokolskim vzgojnim delom. Temu delu je dal notranjo vrednost in globino z idejo, a možnost udejstvovanja med vsemi plastmi in sloji naroda mu je odkazal in zagotovil s svojim sistemom: torej popolna skladnost in harmoničnost velike, da, največje slovanske tvorbe v njenih sestavnih delih, v njeni bistvenosti, v njenih smotrih in sredstvih, v njeni obliki in vsebini A ena prednost je tu pred vsem drugim, kar bi hotelo biti temu slično ali približno enako: da se pot, ki jo kaže tvorba, nikjer ne ožji in ne končuje da to delo nikdar ne preneha Ideja hoče v vedno širšem in v daljine namerjenem poletu naprej, ker je njen temelj v morali, v zdravju duše in telesa, a njen končni smoter je v dovršenosti in popolnosti, ki sta samo nakazani v naših težnjah, a sta v človeškem življenju nedosežni.

Tyrš je bil neobičajen človek, ki je bil v mnogočem daleč pred svojo dobo. Tako ga označuje njegov poznavalec brat Jan Pelikan Bavil se je s filozofijo in estetiko, deloval v Riegrovem naučnem rečniku, potoval po Italiji, Nemčiji, Franciji, Angliji in Švici. Zajel ga je živi tok nacionalne politike, bil je član mnogobrojnih umetniških udruženj, univerzitetni profesor zgodovine umetnosti, urednik in umetnostni kritik. Že to njegovo življenje in delo bi imelo polno vsebino, a Tyrš je temu delu in življenju dodal največ, kar je mogel, znal in umel ko je narodu ustanovil Sokola (1862), ki mu je bil vodja in načelnik preko 22 let. Na prvem vsesokolskem zletu (1882) so opravili prvo splošno žetev vsenarodnega vzgojnega dela. Tyrš je dosegel vrhunec svoje tvornosti. Ko je dve leti nato iskal okrepitev v dolini Eck na Tirolskem, so ga pogoltnili valovi reke Ahe.

V tem, dejal bi, zunanjem okviru je potekalo in se bogato razvijalo Tyrševo notranje življenje, enako njivi, ki jo je očistil, obdelal, posejal in oplodil gospodar sam: narodni orač in sejalec, tako premišljen pri delu, tako tankovesten in dalekoviden v svojih zasnovah in idejah, da je narodu pripravil bogato žetev, da so zašumeli vsi češki logi in gaji v spevih novega življenja in da so pognale zdrave kali realne slovanske vzajemnosti po vseh slovanskih zemljah.

Tyršev narodni program je v vsej svoji širini in v vseh svojih panogah osnovan na načelih vzgoje posameznika kot sestavnega dela narodne celote, na načelih demokratizma ki ne dopušča nobene izločitve nobenega pripadnika naroda od pridobitev te vzgoje, ker ponuja vsem in vsakemu v enaki meri ista sredstva s svojim telesno-vzgojnim sestavom in s svojo metodo in kaže vsem in vsakemu z isto prepričevalno, iskreno, odkrito in bratsko besedo in s svojim lastnim življenjem ista pota dela, naporov in požrtvovanja k idealom kreposti in vrlin.

Tyršev narodni program, ki sam po sebi iz preobilja njegovih del izrazito stopa v ospredje, velja v vsem obsegu in nezmanjšani svoji vrednosti še danes, čeprav so se od njegove dobe doslej razmere med Slovani temeljito izpremenile. »Tyrš je bil tvorec Sokolstva,« piše Jan Pelikan, »a s svojim programom, s svojim življenjem in delom in s prav tem svojim delom pripada vsemu narodu, in njegove žive besede bi morale postati občna last.«

Češka nacionalna zgodovina često smatra Tyrša za poslednjega češkega buditelja Izdelal je telovadni sestav, ki ga do danes še ni prekosil nihče, a kar je največ in najbolje, je v temelje telesne, duhovne in moralne kulture, gojene in pospeševane s sokolskim vzgojnim delom, položil korenine narodnega programa, ki ga znanstveno razčlenja in napravlja vsakemu umljivega in dostopnega s točnostjo svojega genialnega duha Delo duha je delo za vse, kadar ga preveva nacionalna zavest in pregreva rodoljubna kri.

Tyršev narodni program delimo v tri stopnje, ki izhajajo druga iz druge in ne dopuščajo nobenega preskakovanja ali prehitevanja: narod očuvati, narod ojačiti in narod dvigniti.

Iz teh treh komponent šele sestoja in je v njih zagotovljena normalna razvojna pot njegove aktivnosti na vsakem poprišču javnega udejstvovanja, pot razvoja in napredka njegove duševnosti. Samo tako more prešiniti dušo naroda zavest lastne vrednosti in moči, samo tako more dobiti narod vero v samega sebe, spoštovanje do samega sebe, spoznavanje samega sebe, se more osamosvojiti od vseh tujih in sovražnih vplivov, more ceniti svojstva, pomen in vrednost svojih fizičnih, moralnih in intelektualnih moči Posamezni more postati ponosen na svojo pripadnost k narodu, ki ga on v njegovi celoti bogati z bogastvom svojega duha in svoje zemlje in ga leči in zdravega ohranja z zdraviem svoje krvi in svojega srca Samo tako pride ponosna, osrečujoča zavest: Državljan sem, nacionalist sem, Sokol sem, človek sem! — Ne z vrha k tlom, ampak od tal k vrhu zida Tyrš naše sokolske domove: iz globokih tal nezavesti k blesteem višavam državljanskega ponosa in delovnega, krepostnega življenja!

Sedaj bomo prav umeli Tyrševe besede iz leta 1873.: »Toda ono, kar odločuje v boju za obstanek, ki ga zovemo življenje, je odlika celega značaja, je zdravje in sigurnost narodnega življenja, je vzgoja in z njo tudi umetnost. Tu nič ne velja zunanja pomoč, tu predvsem branita, čuvata in zmagujeta napor in lastna težnja.«

Najprej moraš biti sam svoj potem šele postani last drugih — resnica, ki jo naj poudarim tudi na tem mestu! Ne igrača in črepinja v rokah drugih, temveč izgrajen značaj in cel mož v skupnosti vseh! Ne pod peto nikogar, temveč v isti vrsti z vsemi, ki jim korak stopa v daljave k napredku! Ne k tlom povešenih oči, temveč z dvignjenim čelom svetlobi in viharjem naproti! Ne ponižno sklonjen v nezavesti za domačim plotom, nego samozavestno vzravnan in v širino vsega dobrega, lepega, plemenitega hiteč, da s tem, kar pridobiš, okrasiš in poveličaš svoj dom! Da, kakor bi sončne valove zajemal s poštenimi rokami, da z njimi pozlatiš svojo hišo od temelja do slemena — da z njimi pozlatiš, pregreješ, razsvetliš svoje srce: vir in svetišče svojega zdravega, krepostnega, vesalega in krasnega sokolskega življenja!

Nikomur hlapec — vsakemu brat, nikomur sužnja — vsakemu sestra! Za to pa je treba vzgoje, je treba neprekinjenega, napornega, dobesedno vztrajnega dela, je treba borbe, težke, izčrpljive, a obenem poživljajoče borbe z vsemi sovražniki v nas samih in z vsemi onimi zunaj nas!

Najprej očuvati, potem ojačiti, končno dvigniti narod! To je program sokolskega vzgojnega, nacionalnega in državljanskega dela.

To je tista Darwinova teorija o prirodnem razvitku, ki se izvršuje z borbo za življenje in ki jo je Tyrš prenesel na življenje naroda: življenje poedinca in naroda je borba za obstanek v tekmi vseh kulturnih in naprednih narodov glede na vse pridobitve kulture in civilizacije. Saj tudi mi Jugosloveni ne moremo brezbrižno gledati, da bi nas drugi narodi prehitevali na poti občega napredka. Naša skrb mora biti, da pazimo, kakšno in katero mesto si osvojimo med narodi v Evropi. V presojanju položaja vseh narodov zunaj nas moramo Jugosloveni v interesu svoje države in v interesu ugleda svojega naroda spremljati napredek in razvoj zunanjega sveta z lastnim napredkom in razvojem, ako hočemo in ker hočemo v bratskih najožjih stikih z ostalim slovanskim Sokolstvom v stalni in trajni pripravljenosti na ono mesto, ki odgovarja našim močem: hočemo v kulturno zajednico vsega človeštva!«

Samo v tem je iskati in samo tako si moramo tolmačiti znano krilatico, da gre naša pot od jugoslovenstva v slovanstvo, od tu k človečanstvu A na tej poti moremo uspeti samo, ako si vzamemo za kažipot Tyrševe besede: »Brez koncentracije moči ni še nihče dognal nič znamenitega« (1878). — In ko imamo v svojem Sokolstvu že skoncentriran lep odstotek narodovih moči, moremo vso to svojo moč usmeriti v pravilno delavnost, ki jo po Tyrševem nauku (1882) postavljamo na dve načeli, ki zagotavljata vsakemu življenju sposobnost in trajnost. In ti dve načeli sta svoboda in disciplina.

Kdor je vzgojen v sokolskem delu, ta priznava svojo eksistenčno pravico samo v narodni celoti, ki k njej prispeva sam iz sebe in iz svoje svobodne volje to, kar sta mu dali svoboda v pridobivanju dobrin in disciplina v čuvanju in razdavanju pridobljenega. On zida, ustvarja, brani in dopolnjuje: izvršuje v polni zavesti odgovornosti Tyršev narodni program On umeva Tyrševo besedo, on po njej živi, umeva jo, da živi, živi, ker jo umeva!

Vzdržnost od brezobzirne sebičnosti! Z bodočnostjo naroda bogatim bodočnost človeštva, ker delam za njegov neomejeni napredek! Tudi jaz sprejemam borbo, ki se nam vsiljuje proti vsemu, kar ovira napredek To je sveta borba proti mrazu srca in temi razuma Proti vsem zablodam in predsodkom se razvija zastava pravice in resnice!

In ko nam iz zgoraj označenega širokega okvira stopa pred oči svetli lik dr Miroslava Tyrša, ko slušamo plehet sokolskih kril, ki se zgrinjajo okolo njega, da mu ime preneso v Panteon nesmrtnikov, ko gledamo, a še ne moremo dovoljno preceniti njegovega življenjskega dela, poklonjenega vsem Slovanom, nam udarja v dušo šumenje valov tirolske reke, ki je vase sprejela in v sebi zadušila to veliko, lepo, čisto sokolsko življenje!

Zaužijmo polni napoj iz vrelca Tyrševega dela, da bomo kot njegovi učenci živeli za sokolske ideale! Tako bomo najbolj služili svojemu narodu. **E. L. Gangl**

»Zakuril bom, malo potrpite!«

Vse tiho.

Kakor slep hodi okoli in lomi odmrle veje. Na tleh se zaleti v veliko vejo. Poskusi jo prelomiti, pa je ne more Zdaj ima že naročje dračja. Z otrplimi rokami, ki mu krvave, ga položi na tla na jasi, ki je kakor po čudežu brez snega. Še nekaj suhe praproti najde. Mrzlično začne iskati po žepih Kos papirja, vžigalice.

Droben plamenček v drhteči roki. Toda užigalica mu pade iz roke. Šele druga osmodi papir Tretja pa užge.

Poklekne na tla. Burje ni, a mraz je hud. Šele zdaj ga spet čuti, ko spet miruje. Zdi se mu, kakor bi bil oglušil, tako tiho je vse. Ogenj se je prijel dračja. Mrzlično nalaga novega.

»Ilona, kmalu bo toplo,« vzklikne in zbeži po nove veje. Zdaj vsaj vidi okolico v soju ognja. In sam si je roke otajal.

Kmalu se vrne, vrže suhe veje na ogenj. Izprva malo dima, ki ga zapeče v oči, potem spet plamen. Konj se sam od sebe pomakne proti toploti.

»Ilona, pomagal ti bom. Daj mi najprej oba otroka. Hitro bo dobro!«

Noge se mu tresejo

Žena se zdrzne. V odsevu ognja vidi njene zmedene oči. Otroka oklepa z rokami. Potem rahla, krčevita kretnja; kakor bi ji bilo nekaj streslo roke. Kretnja postane hitrejša, še bolj krčevita Roki lezeta po otrokih Pridušen krik, kakor prej zavijanje psa na kmetovem dvorišču.

»Ilona!«

Nov krik. Štefan se požene na voz. Odtrga otroka od žene, začuje skozi maglo njen krohot, vreščanje. Roke mu omahnejo.

»Miško, Bara-Barica!«

Otroka sta mrzla, otrpla, brez življenja. Pograbi ju in stisne k sebi. Diha v oba, sam ne ve, kaj dela.

Ko se zave žene ni več na vozu. Nekje daleč čuje njen smeh, pa se ne spomni, da bi stekel za njo. Ogenj dogoreva Zleze z voza, strga obleko z otrok in ju začne drgniti s snegom.

Zaman.

Vse se odmika od njega. Ženin blazni smeh je že daleč Štefan prime otroka, ju položi na voz, pokrije ju, kakor bi jima to še moglo kaj pomagati. Potem priveže konja k drevesu, gre na cesto, po cesti, nazaj.

Dolga je njegova pot, uro, dve.

Tam ob cesti je kmetija. Pes je tam in ljudje, ki so hujši od psa. Okoli ograja.

Kakor bi bil že vse preračunal, odpre Štefan nož, se začne vzpenjati na plot. V hiši je tema, vse spi. Pes ga je zavohal, ko je Štefan že skočil na drugi strani na tla Samo enkrat je zalajal in se pognal na Štefana. Ta se je vrgel nanj, začel suvati z nožem kakor besen, da je še sebe zadel v stegno. Žival je le še cvilila, potem niti tega več.

Vse tiho.

Štefan je plašno zavil okoli hiše. Vsa okna imajo križe. Zadaj so še ena vrata. Hiša je do polovice iz brun, druga zidana. Okoli dveh lesenih sten so naložena drva in butare vej.

Prisluhnil je. Še zmeraj vse mirno. Samo zadaj od hleva se je čul časih kakšen šum. In vmes se mu je zdelo, da čuje od daleč spet Ilonin smeh. Streslo ga je. Pred zadnja vrata je nanosil kup butar. Nad vrati je lesen hodnik. Odpel si je pas in ga s krvavim nožem razrezal na dvoje. Z eno polovico je privezal kljuko k žeblju v zidu Potem je vrata visoko založil z butarami.

Ko je to opravil, si je obrisal čelo in šel pred hišo. Tu so imela vrata dvoje kril in dvoje kljuk Delo je bilo še lažje, ker je moral z jermenom kljuki samo zavezati. Zaradi zanesljivosti je vrata zagradil še z deskami in butarami.

Sedel je na prag, da se odpočije. Še se je pomišljal. Pa ne dolgo. Kmalu je vstal in se vrnil za hišo. Tam je prižgal prvo užigalico in z mirno roko podkuril grmado pri vratih

Potem je iz butare iztrgal goreč šop in zbežal dalje, okoli hiše, podtikal ogenj tutam, ob lesenih stenah, pri velikih vratih.

Rdečkast soj je oblil sneg Živina v hlevu je začela mukati, kakor bi bila vedela, kaj se godi Ogenj za hišo je bil čedalje večji, opazil je prvi plamen pod streho. Samo ob eni zidani strehi ni gorelo, tam pa ni bilo oken.

Kakor vrtoglav je začel tekati okoli; ogenj ga je osmodil, pa tega še čutil ni. Prasketanje je bilo glasno, kakor bi bila množica ljudi lomastila po dračju.

V hiši pa še vse tiho. Ne, zda; se je oglasil krik, moški, in še eden

Tedaj je Štefan obstal kakor prikovan. Kričanje je postajalo čedalje glasnejše in prasketanje z njim tudi. Pred njim se je odprlo okno, zagledal je za križi krvavo rdeč obraz, zmeden, blazen, in še enega.

»He, toplo je, toplo!« je kriknil in si pomel roke.

Za trenutek sta obraza izginila, ker je plamen švignil kvišku. Potem ju je spet zagledal. Moški je skušal s sekiro razbiti križe, pa ga je plamen pahnil nazaj.

Štefan se je zakrohotal. V obraz je bil ves sajast in kakor slep. Samo še oba preplašena obraza je spet videl. Niti kričanja ni čul

»No, streljaj zdaj, streljaj!« je zatulil. »Streljaj, pes!«

Čez nekaj časa rezek pok. Štefan je začutil, kakor bi se mu bilo nekaj raztrgalo v drobovju. Moral je sesti na tla.

Zdaj je bila že vsa hiša en sam mogočen plamen. Zdaj je vsega konec. Nekje bega Ilona v noči, otroka mrtva ...

Vsega je konec.

Štefan strmi v ogenj. Toplo je, vroče, obrazov za križi ni več, plameni lezejo k njemu, od vseh strani. Miško in Bara-Barica se nista pogrela, Ilona bega v noči. Za njim zalajal pes.

Konj v ministrstvu

Bilo je leta 1908., nekaj dni potem, ko je Avstrija proglasila aneksijo Bosne in Hercegovine. Branislav Nušić, najpopularnejši mož v Beogradu, je znal zbuditi pozornost s svojo odločno narodno zavednostjo. Dijaštvo je prihajalo pod njegovo okno in ga vpraševalo, ali naj gre v šolo. Z eno samo gesto je nenadni diktator množice zaprl vse šolske zavode in mladina mu je silno odobravala. Vlada je bila brez moči.

Potem je prišla ona usodna ura, ko je Avstroogrska postavila Srbiji ultimatum z grožnjo, da pride do vojne, ako ne prenehajo protiavstrijske demonstracije. Ves Beograd se je znašel na ulici Vršila so se burna zborovanja in povsod je imel Branislav Nušić glavno besedo Na belcu je jahal po Beogradu, na glavo si je nataknil burski širokokrajnik Sledila mu je nepregledna množica. Prišli so do zunanjega ministrstva in zahtevali vojno. Množica je hotela vdreti v ministrstvo in dijaštvo je vpilo: »Nušić naj nas vodi!« Nušić je hotel stopiti s konja, a nekdo zavpije: »Na konju v ministrstvo!« Ljudje so se jeli prepirati, ali naj se to zgodi ali ne, ko je Nušić sam napravil prepiru konec. Vzpodbode belca in v diru odjezdi v palačo ministrstva rekoč: »Naprej, žival, — saj nisi prvi konj, ki je našel pot v to ministrstvo!«

Ves Beograd je govoril o tej Nušićevi avanturi. Takratni zunanji minister je bil Nikola Pašić. Drugi dan mu je načelnik ministrstva ogorčen pripovedoval: »Pomislite gospod predsednik, Nušić na konju! Naravnost v naše ministrstvo!«

Nikola Pašić je pozorno poslušal, si gladil brado in dejal:

— Kako praviš? Nušić na konju v ministrstvu? Ovaj — to sem vedel, da Nušić dobro piše knjige, ali da zna tudi jahati, — ovaj — tega pa nisem vedel.

Po nižavah in višavah slovenske zemlje

Velika noč v prirodi in življenju — Naselitev naših vasi, trgov in mest po nadmorski višini

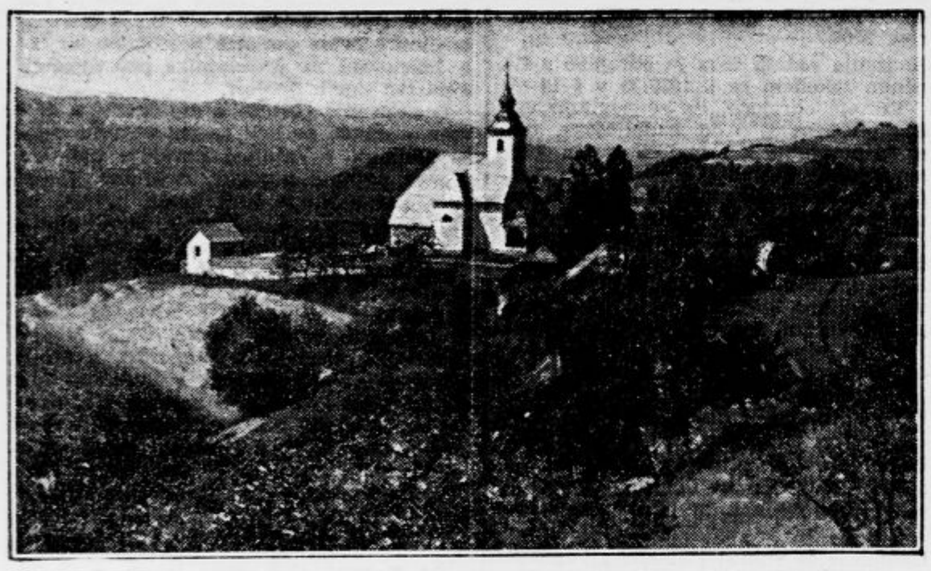

Sv. Križ nad Zagorico, rojstna vasjo matematika Vega, 817 m visoko

Kadar se v krčevitem trpljenju matere porodi dete in položo v zibel droben sad večno lepe ljubezni, se vtrne v življenje nov člen verige človeške družbe. V povesti, pesmi in plemeniti umetnosti, ki jo pod spretno roko riše čopič na platno, v vsakdanjem življenju sploh je ni lepše slike, kakor je blaženi nasmeh mlade matere, ko se z detetom v naročju vsa srečna opaja ob pogledu na razcveli cvet, da se razmeži njeno srce in pozablja skrbi. Kakor svetel žarek, ki ga prinese čez gore prvo pomladno sonce je blesk materinih oči, ko čuva nad prvimi koraki otroka in ga povede v letih brezskrbnega življenja do sreče, ki ostane vsakomur neizbrisno zapisana v spominih.

Pomlad je to, prva še nežna pomlad nebrzdanega življenja, ko se radost in jok menjavata kakor nestanovitno, v sušcu in aprilu nemirno nebo. In ko poženo v prirodi tisoči in tisoči pisanih cvetov, ko se odpirajo po livadah in dobravah, tja do še vabljih senc zelenja v polesju neštevilne sladke čašice v mamljivo vabo pridnim čebelam, se tudi nežna mladina naenkrat znajde v letih, ko postaja v prsih nemirno, da zatrepeče mlada duša v še neslutenem spoznanju. Med svilnatomehkim zelenjem v pomladnem jutru odmeva po bukovju zvedavi kuku in kakor zaduhte drobne majniške šmarnice — vstopa tudi mladina

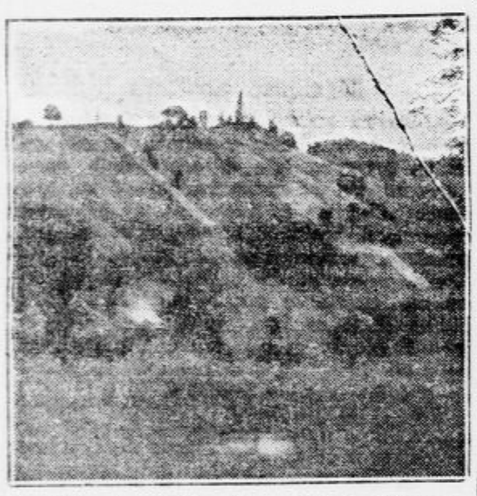

Sv. Primož nad Jamnikom 872 m nad morjem — Vaške njive segajo po pobočju prav do vrha

v življenje razcvetlih let. Na licih kipi ubrana struna srca, v očeh se smeje kakor v pomladni noči na visoko poveznenem nebu na mirijade zvezd — iskre koprneče sreče. Odpirajo se srca in še preden zatone sonce pred kresnim večerom na najvišji točki obzorja, se za hip ustavi tudi naše življenje na pragu spoznanja idealnega, plemenitega nagona, ki vpelje dvojico zaljubljenih srečnikov v plodno življenjsko dobo našega poletja.

Ob razoritih se smeje zlata pšenica, med drevjem krog ljubkih domov pordeva prvo drobno sadje. V toplih poletnih nočeh svatujeta čirimuri in škržat z večerno pesmijo — življenje našega poletja pozablja na skrbi v objemu ljubezenske sreče. Kakor visoka pesem škrjančka se sprošča človek v najzrelejši svoji dobi in ko se odenejo kozolci v zlatorumene plašče bogatega pšeničnega snopja, ustvarja primera v življenju prispodobo dvojice razneženih zakoncev, ki se razveselita sadu svoje pomladne setve. Mati narava je v obeh primerih storila svoje in po lestvici poti se človek popne v jesen svojega življenja.

Čez polja in travnike je šla plodna mati Narava in pretehtal je kmet v zemljo vloženi trud. Jesen našega življenja je kakor ona v prirodi povezana z radostjo in bridkostjo in po tehtnici sadov, ki jih žanjemo od truda svojega dela v preteklosti, se odmerjajo dobrine na zatonu življenja. In ko ženo jesenski viharji oblake po nebu, ko beže ptice na sončni jug, se z nastopajočim mrakom leto in dan krajšajo dnevi. Člani družine se razkrope za kruhom po svetu, na planine lega v mrzlih meglenih dneh prvi sneg, starčku poženo sivi lasje — človek in priroda se pripravljata na zimo.

Mati z detetom — osiveli starček, ki se greje v toplem zatišju na soncu — dva krajnika življenja, dvoje spoznanj, da je vse na svetu minljivo, pa vendar vekomaj živo. In ko se ob najnižjem stanju zimskega sonca v praznični lepoti najavlja rojstvo Deteta vemo vsi, da bo za mrtvo naravo spet prišla pomlad, vstajenje novega življenja. Na razoranem starčkovem licu počiva blaženi smehljaj ob pogledu na vnučka — v še trdem popju po drevju slutimo vsi že sredi zime, da bo iz njih prvo toplo sonce pričaralo novo zelenje. In ko se umikajo snežne zaplate v gore, se na pragu vse zmagujoče svetlobe stekajo tudi leta življenja. Med vstajenjem v prirodi in veliko nočjo v življenju se obnavlja v vekomaj določenem ritmu pestri film Rese, da se protoka iz zime v pomlad, iz roda v rod nezadržana sila, ki terja od zemlje in človeka, da nenehoma ustvarja, se razcvita, rodi in obnavlja ob slovesu po novih klicah hvaležnega potomstva ...

S prvim pomladnim dihom se je spet vrnila velika noč in praznično razpoloženje je zajelo svet. Premagana je tema, ki je z večerno zarjo nizko nad obzorjem tonečega sonca že zgodaj zagrinjala zemljo, zmagovita svetloba oznanja z vsakim jutrom prej vstajenje novega dne. Slovenija se je letos že zgodaj pripravila za vstajenje pomladi. V lepih dneh je božalo sonce še spečo zemljo in še preden je prvo zelenje in cvetje razveselilo oko, so skrite podzemne klice že dolgo gnale sokove v stebla. V bohotnem vonju pisanih cvetnih čaš se je letos košatila cvetna nedelja, po viharnem boju z burjo poslavljajoče se zime je prišla velika noč.

Vstajenje naše zemlje ni vsako leto in povsod enako. V svobodni Sloveniji biva — po ljudskem štetju l. 1931 — 1,120.549 ljudi. Nad 190 000 slovenskih domov je raztresenih po naši lepi zemlji. Mesta in trgi nudijo v 25.761 hišah zavete 214.877 ali 18.19% prebivalstva, ogromna večina, 81% ali 905.672 ljudi prebiva v 167.357 izključno kmečkih domovih. Slovenija, ki se je po krčevitem preobražanju površja dvignila visoko pod nebo, drugod se spet razkosala in ugreznila globoko v doline, je poživljena po bistrih jezerih in rekah ustvarila različne pogoje za življenje. Visoke gore nosijo v podnožju premalo rodovitne zemlje in primoran se je naš človek naselil po skraševanem svetu, pa razmeroma visoko v strma pobočja planin.

V skoro 5400 krajih, mestih trgih in vaseh so naseljeni Slovenci. Če si ogledamo naselitev naše zemlje po nadmorski višini, dobimo zanimivo sliko obljudenih pasov, med najnižjimi vasmi, ki leže na višini primorskih mest in visoko v planine pomaknjenimi, raztresenimi naselji, ki segajo 900 —1200 m in še čez.

V nadmorski višini *do 150 m* prebiva v 466 hišah in 25 vaseh 3.869 ljudi, dočim znaša naselitev v krajih *150—200 m* že 126.335 ljudi ali 12% vsega prebivalstva, ki se porazdele na 478 krajev in 21.516 hiš. V to skupino spadajo tudi mesta Črnomelj, Kostanjevica, Radeče, Ljutomer, Murska Sobota, trga Veržej in Središče ob Dravi, kjer je nastanjenih 10.109 ljudi. Te najnižje lege naših vasi se po srezih razdele takole:

	do 150 m		150—200	
okraj	krajev	ljudi	krajev	ljudi
Kočevje	—	—	1	18
Novo mesto	—	—	81	9.245
Črnomelj	13	2.280	84	12.866
Krško	6	342	121	18.029
Laško	—	—	2	573
Brežice	6	1.247	51	13.787
Šmarje	—	—	7	1.136
Ptuj	—	—	8	3.141
Ljutomer	—	—	45	13.209
M. Sobota	—	—	32	14.936
Lendava	—	—	46	39.395

Na prvi pogled vidimo, kje so ravninske ploskve in najnižji deli Slovenije najgosteje poseljeni. Prvenstvo imajo seveda kraji v prekmurski ravnini, ki je obenem najgosteje naseljena. Zanimivo je, da so najnižje vasi v Beli Krajini, v občini Gradac, kjer so vasi Škrilje 137, Kapljišče in Otok 139. Primostek 140 m nad morjem! V kočevskem okraju je najnižja vas Bilpa 200 m, v novomeškem Stranje in Ruhtna vas pri Ambrusu 156 m, v krškem okraju Pristava pri Sv. Križu 148 m, v brežiškem Mihalovec pri Dobovi 140, v šmarskem Sedlarjevo 185 m, v laškem Št. Jurij 196 m, v ptujskem Središče 180, v ljutomerskem Mota in Pristava 174, soboškem Mlajtinci 185 in lendavskem okraju Gabrje 160 m nad morjem.

V revnih vaseh na tej nadmorski višini se neredko zgrinja k družinski mizi po 10, 12 do 14 oseb! Nasprotno so kraji, kjer odpade na hiše največ po tri do pet oseb. V topli nižinski legi se tod zgodaj izgublja vpliv zime in življenje na polju, v sadovnjakih in vinogradih oživi mnogo prej kakor v višjih legah, kjer še leži sneg. Prvo sadje in grozdje dozoreva tod, v prekmurski žitnici se oglašajo prve mlačve, ko v gorskih vaseh nizka pšenica šele nastavlja klasje.

Naslednja, tretja višinska stopnja — lega naših krajev *200 do 300 m* nad morjem — je najmočneje zastopana. Tu prebiva v 1332 vaseh 40% Slovencev. V mestih Ljubljana, Novo mesto, Metlika, Laško, Celje, Slovenska Bistrica, Maribor, Ptuj, Ormož in v trgih Litija, Trbovlje, Mokronog, Vrhnika, Makole, Studenice, Sv. Lenart, Podčetrtek in Rogatec biva 152.140 ljudi, v vaseh iste lege pa 297.922 kmetov v 56.320 domovih. Največ vasi te lege odpade na ptujski srez 243, slede novomeški 201, Celje 119, Krško 118, Ljutomer 115, Šmarje 109, Lendava le še 2, Dravograd 1. Naselitvene ploskve v okrajih Gornji grad, Slovenjgradec, Logatec, Škofja Loka, Kranj in Radovljica segajo vse više. Je to višinska lega ugreznjenih ravnin, z nizkim, tudi vinorodnim gričevjem (Slovenske gorice). Tu se oglaša pomlad le nekaj kasneje kakor v nižjih legah in razmeroma največje število slovenskih domov se koplje sredi zelenja v toplem velikonočnem soncu, ko so najvišje vasi v gorah še globoko pod snegom.

Javorje nad Sv. Križem pri Litiji. Strnjena vas na 636 m visoki planoti

V četrti nadmorski pas, *300 — 400 m* se je naselilo 23% Slovencev v 1332 domovih. Na kmetije odpade 241.309, na meščane in tržane 20.465 ljudi. V tej višini leže mesta Škofja Loka, Kranj, Kamnik, Višnja gora, Šoštanj in trgi Domžale, Mengeš, Braslovče, Mozirje, Rečica, Guštanj, Velenje, Konjice, Marenberg, Muta, Vuzenica, Ptujska gora in Pilštanj. Največ takšnih vasi je raztresenih v srezu Ljubljani okolici 154, v kamniškem in novomeškem jih je 193. Dobro je zastopano v tej višini poljedelstvo, podnebje se od nižjega ne razlikuje.

Čim više gremo poslej, število vasi polagoma pada. V višini *400 — 500 m* se skriva med drevjem in v dolinah in po gričevju 733 vasi, kjer biva v 20.975 domovih 241.309 kmetov, v mestih Radovljica, Kočevje, Gornji grad in Slovenjgradec ter trgih Železniki, Ribnica, Sv. Lovrenc na Poh., Vitanje, Ljubno in Motnik pa v 1485 hišah 10.671 prebivalcev. Višina je to, kjer se mora način življenja že prilagoditi ostrejšim vremenskim prilikam, ki počasi prehajajo v planinsko podnebje. Obdelovanje polja je težje, tla so peščena, kraška. Ravnih ploskev je malo, poljski in sadni pridelek skromnejši. Svet je ponekod že močno odtujen vsakdanjemu trušču. Največ krajev te nadmorske višine, kjer se preživlja 9% slovenskega prebivalstva, se je nanizalo v kočevskem srezu 77, slede Kranj 75, Litija in Novo mesto 63, Krško 61, Kamnik 49, Maribor levi breg in Ptuj le še 3.

Še višje *500— 600 m* nad morjem si je naš človek postavil v 567 naseljih 14.275 domovanj. 82.640 ali 7.4% Slovencev biva tod, med temi je le še 11.765 ljudi in 1391 hiš iz mest Tržič, Jesenice in trgov Kropa,

Sv. Duh na Ostrem vrhu 907 m visoko — Tipična planinska vas šteje nad 870 duš

Cerknica, Turjak, Velike Lašče, Sodražica in Planina nad Sevnico. To je tisti pas naselitve, kjer je podnebje ostrejše, planinsko in sili zima že zgodaj v doline. Višje odtod se mestni in tržni tip ni več razvil, če ne upoštevamo mesteca Loža, ki ima v višini 604 m nad morjem v 100 hišah 450 ljudi.

Vasi v višini *600 — 700 m* so tipično gorska naselja, 380 slovenskih krajev je raztresenih po gorah in dolinah tako visoko in štejejo skupaj 41.294 ali 3.6% vsega prebivalstva, 6867 slovenskih domov se že zgodaj zjutraj koplje v jutranjem soncu in daleč od dolinskega vrvenja se ubijajo gorjani za skromnim vsakdanjim kruhom.

V naslednji nadmorski črti *700 — 800 m* je število prebivalcev še presenetljivo veliko. 28.654 kmetov si je postavilo 4.728 domačij v 149 gorskih vaseh te skupine. Odtod naprej se pričenja prehodni pas, ki je v pogledu zdravstva zelo koristen za dolinske slabiče. Pitno vodo po večini nadomešča kapnica, zrak je nenavadno prijeten, poletje sončno, a kratko. V zimski megli po dolinah se kopljejo te vasi ves dan v soncu.

Človeku je bilo vzpona v gore še premalo. V zavetju gorskih dolinic, v vrtačah in pod sedli se je v višini *800 — 900 m* naselilo 15.261 ljudi, 1.4% vsega prebivalstva tvorijo kmetje, ki jih je 149 vasi prikleniło na planine. 2.727 je teh domov, ki kljubujejo viharjem v gorah. Nad polovico, 95 je takšnih naselkov na planinah bivše Kranjske, samo v škofjeloškem srezu jih je nad Selško dolino in sosednjim gričevjem 28. Po devet visokogorskih vasi se spenja v planine v gornjegrajskem in slovenjgarškem srezu in kraji, kjer je treba premeriti do bližnje postaje 35 — 50 km niso redki!

Kakor pri najnižjih vaseh naše zemlje je zanimiva primerjava najvišjih gorskih naselij Slovenije, ki segajo preko *900 m visoko:*

	900 — 1000,			1000 — 1100,			1100 — 1200		
srez	krajev	ljudi	hiš	krajev	ljudi	hiš	krajev	ljudi	hiš
Radovljica	6	1.176	231						
Kranj	2	310	62	3	268	41	1	80	10
Škofja Loka	14	796	114	6	167	28	3	115	17
Kamnik	2	56	10						
Logatec	1	36	5						
Kočevje	3	92	24						
Litija	1	115	21	1	204	33			
Gornji grad	5	638	90	2	86	12	1	33	5
Slovenjgradec	3	120	17	1	184	28			
Celje	1	42	6	1	181	26			
Konjice	4	638	90	1	60	6	1	31	5
Maribor d. br	3	84	23	4	255	38	3	30	5
Dravograd	9	889	127	9	746	133	4	560	102
skupaj	54	4.992	820	28	2.151	345	13	849	144

Visoko v gorah, nad bohinjsko Srednjo vasjo, Jesenicami in Javornikom, nad Cerkljami in na Jezerskem, pri Sv. Ani in Katarini žde gorske vasi. Vasi Četena Ravan, Zaprevalj, Davča, Rovt in Zabrekve, Ravne, Torka, Zabrdo, Zg. Dane. Podporezen, Suhi dol, Martinj vrh in Podlonk v škofjeloških hribih segajo z raztresenimi kočami visoko v hribe. Poljane v vrhpoljski občini pri Kamniku, Poljane nad Ložem pri Cerknici in Jelenov žleb nad Ribnico so naselki nad 900 m v planinah, prav tako Ključevica na Kumu in Sv. Planina pri Zagorju Sv. Lenart nad Gornjim gradom, Planina, Ter in Savina v ljubenski občini, Strmec nad Lučami spadajo v to skupino. Kozjak nad Mislinjo, Razborica, Tolsti vrh in Sv. Vid nad Topolščico dajejo zavetja kmetom do 1000 m visoko. Naselki Javorje, Jazbina, Koprivna in Topla nad Črno, raztresene vasi Goriški in Kozji vrh, pa Ojstrica nad Dravogradom prav tako. Plat in Podpeca nad Mežico, Pernice, Sv. Jernej in Sv. Primož nad Muto, Strojna in Urška gora pri Prevaljah so vasi, kjer preživljajo kmetje visoko pod nebom svoj kruh za obstanek. Samotna naselja Hudinja vas in Paka nad Vitanjem, Resnik in Skomarje nad Žrečami, pa Kumen, Bojtina, Frajhajm in Smrečno na Pohorju leže *nad 1000 m* visoko.

Vse navedene visokogorske kmetije pa prekaša najvišja vas na slovenskih tleh, Sv. Duh nad Solčavo, ki leži *1250 m visoko*, 50 km od najbližje železniške postaje. 1113 m je tedaj razlike med najvišjo in najnižjo slovensko vasjo, v vmesnih stopnjah pa so Slovenci izrabili vse možnosti naselitve. V živahnih prometnih križiščih v ravninah in dolinah rede ruda, kupčija, obrt in industrija ljudi, pretežni del prebivalstva pa je priklenila zemlja nase. V naročju prirode, daleč od mestnega trušča bo zdaj praznično velikonočno zvonjenje zbralo svojce prav tako ob družinski mizi kakor v mestnih palačah. Z vasi visoko v hribih bodo pohiteli gorjani k Vstajenju v doline, povsod po lepi naši zemlji bo zavladalo radostno spoznanje, da je s praznikom Odrešenika spet prišla v deželo pomlad.

— ime

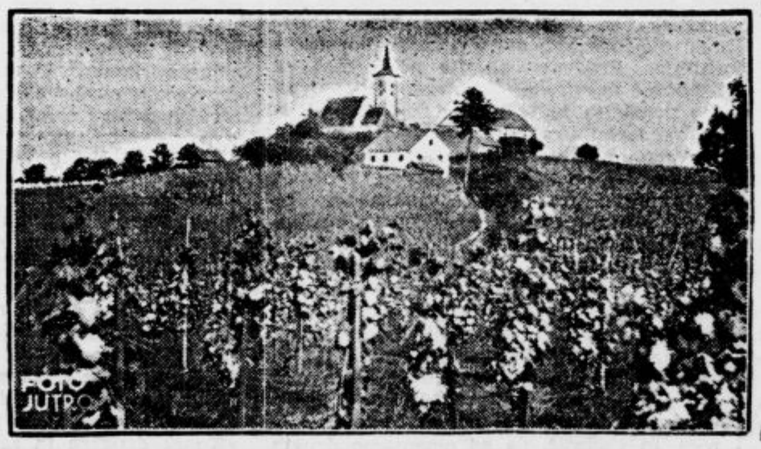

Jeruzalem v Slovenskih goricah raztreseno slemensko naselje sred vinogradov, 341 n nad morjem

Slovenci v anekdotah

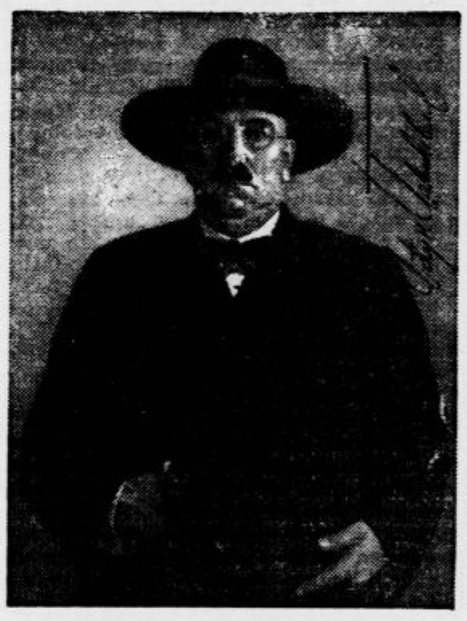

Milan M. Pavičević, črnogorski pisatelj slovec po svojih zbirkah »Crnogorci u pričama i anegdotama«, je pravkar nabral novo zbirko: »Slovenci u anegdotama«. Pisatelj, ki biva v Zagrebu, nam je za pirhe poslal naslednjo pokušnjo:

★

Znanec je srečal na ulici pesnika Otona Župančiča in ga vprašal, kako je ime njegovemu bratu.

Avtor »Dume« mu odgovori:

— Moj brat je Oto-kar jaz pa kar-Oto.

•

Pesnik Anton Medved je bil za kaplana na Bohinjski Bistrici. Nekoč je zginil za nekaj dni. V skrbeh so ga župljani vsepovsod iskali. Četrti dan ga sreča v Štengah voznik, ko jo duhovni gospod maha peš proti Bistrici.

— No, kje pa ste bili? reče voznik, povsod smo Vas iskali.

— Saj sem v nedeljo na prižnici povedal, kam grem. Govoril sem: Še malo in me ne boste več videli, grem k Očetu!

In res je krenil v Kamnik, kjer je obiskal svojega očeta.

•

Ljubljanski profesor Josip Bučar in novinar Ante Beg sta pred leti v počitnicah pešačila iz Celja čez Konjiško goro, Pohorje, Kozjak in Slovenske gorice. Zadnji dan sta prispela iz Apaške kotline po prašni cesti v Slatino-Radence, seve sta bila čisto prašna in umazana, zato sta krenila naravnost v kopel, kjer sta naročila dve kabini II. razreda. Strežajka ju je nekam nezaupno ogledovala, odklenila kabini in pipi ter osorno vprašala:

— Ali bosta znala sama zapreti?

— Kaj ne bi znala, saj sva šlosarja!

— A tako: reče strežajka in pomoli roko po denar.

Ko je odšla, se je profesor nasmejal, rekoč:

— Nama vsaj ni bilo treba dati napitnine baburi!

•

Jernej Kopitar, ki ga je France Prešeren zafrknil v znamenitem sonetu: Le čevlje sodi naj kopitar! je že na vse zgodaj kazal, da bo nekoč vredem naslova »velikan učenosti« ali monstrum scientiarum«, kakor ga je nazval nemški znanstvenik Jakob Grimm. Ko se je namreč otrok učil abecedo, se mu je najbolj priljubila črka »i«.

— Zakaj pa imaš tako rad to malo pismenko? ga je v mestu vprašal tovariš.

— Zato ker mislim pri tem glasu, kako smo doma naganjali očetovo kobilo! — se odreže dečko, ki mu je bilo sojeno, da bo tako vplival na Vuka Karadžića.

•

Kot bližnja soseda kavarni Evropi, stoji v Ljubljani ob bivši Dunajski, danes Tyrševi cesti, znana gostilna Pri Figovcu, na kateri so »penati«, vmes tudi pokojni dr. Alfred Šerko, pred leti opolnoči odkrili spominsko ploščo bratcu Andreju Smoletu. Omenjena pivnica je vezana s Šerkom med drugim tudi s tole prigodbico.

Ob hudi poletni pripeki popravljajo delavci progo »pocestnice«, kakor je rajni prof. Franc Kobal imenoval tramvaj ali cestno železnico. V trenotku, ko zavije mimo njih na čašo hladilne pijače, zasliši Šerko delavca, ki je vzdihnil:

— Ko bi mi Bog oče zdajle kruglico piva dal!

Raziskovalcu meskalina blisne plemenita misel v glavo. Natakarici naroči, naj nese vrček piva dotičnemu rabotniku in mu pri tem pove:

— To je Bog oče dal!

— Še nikoli nisem videl človeka, ki bi tako debelo gledal kot ta delavec, je izjavil svoji družbi domiselni dvojni doktor.

•

Pevski zbor Glasbene Matice je pravkar odpel svoj koncert v dvorani Narodnega doma v Trstu Po končani muzikalni prireditvi gre družba z mojstrom Matejem Hubadom v hotel Evropo k večerji. Natakar prinese takoj krožnik in pribor, večerje pa ni hotelo biti zlepa. Hubad ves razdražen preklada pribor, servijeto, žepni robec in drugo. V svoji nestrpnosti si vtakne svoj beli robec za ovratnik, v servijeto pa si pošteno obriše nos — in jo spravi v žep.

•

Med svetovno vojno je v ljubljanski unionski dvorani generalka za koncert Glasbene Matice. Orkestra ni in zatekli so se k štiriročnemu klavirskemu spremljevanju, kar sta oskrbela pokojna pianistka Dana Koblerjeva in skladatelj Josip Pavčič. Zbor poje svoj a capella stavek in nenadoma zagrmi Matej Hubad:

— Klavir premočan!

Oba pianista pa roke kvišku.

— Saj ne igrava!

•

Bilo je sredi koncertne sezone. Mojster Matej Hubad (1866—1936) je pripravljal svoj pevski zbor za nov vokalni koncert. Po neki vaji je bil silno slabe volje, ker je nekdo v II. basu po svoje dodajal, a ni mogel ugotoviti, kdo je to.

Po vaji naprosi prijatelja Josipa Pavčiča, ki je poslušal skoro vsako vajo, naj mu med II. basisti izsledi po sili komponista. J. Pavčič se plazi med pevce in zasači »medveda«. Pa gre zopet proti klavirju in pove mojstru na uho, kdo ga lomi v drugem basu. Mojster, ki je pozabil dano naročilo, zagrmi po stari navadi:

— Hudič, pa ga ti bolje nauči, če ga znaš!

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

kdo se je zgodilo
pri Seksarja!

„JUTROVA“ POSVETOVALNICA

Zdravniška

J. A. R.: Zdi se mi da imate v ustnici neko bulo, ki bi jo bilo treba odstraniti. Vendar dopuščam tudi možnost, da je vzrok te napake delno ohromenje obraznega živca. Svetujem Vam, da greste k zdravniku!

K. I. Ljubljana: Te vrste občutke obiajno opažamo pri nevrastenikih Čudno pa se mi zdi da nimate vrtoglavice, kadar plezate Svetujem Vam, da bi uživali pomirjevalna sredstva, n pr. bron ali pa valerijansko tinkturo. Pred vsem Vam pa priporočam samovzgojo, s katero boste dosegli mogoče več uspeha nego z omenjenimi zdravili.

B. B.: V Vašem primeru bi bilo treba preiskati seč, dali ne bolujete na ledvicah. Mogoče tiči tu vzrok opisanemu pojavu. — Glede ostalega Vam priporočam pretežno mesno hrano in sočivje. Hrana naj bo čim manj slana. Izogibajte se močnatih in mastnih jedi. Poleg tega skrbite za izdatno telesno gibanje. Razume se, da je treba poleg kakovosti zmanjšati tudi količino hrane To Vam bo v začetku neprijetno, sčasoma se boste pa privadili.

Ponavljajoča se bolezen: Opisani znaki so tipični za vnetje ledvičnih čašic. Verjetno ste klicali zdravnika v prostem intervalu in zato ni našel ničesar v urinu. Pokličite zdravnika, kadar dobi žena napad, ali pa jo pošljite v bolnico.

A. K.: Poskusite s sedečimi kopelmi (hrastovo lubje). Če se Vam stanje ne izboljša, morate k zdravniku, odnosno na operacijo. Odvajalna sredstva morate jemati še nadalje. — Ako se otrok pri tej hrani dobro razvija ni razloga, da bi menjali dosedanji način prehrane. Pojave, ki jih opažate, vidimo vedno pri umetno hranjenih otrocih Glede ostalega se obrnite na zdravstveni dan v Vaši bližini, kjer dobite vse potrebne informacije.

Lj. VII A. 24.: Iz Vašega dopisa, odnosno iz znakov, ki jih opisujete sklepam, da imate rano na dvanajstniku. Zaprtje, za katerim trpite, je tudi eden izmed znakov, katere opazujemo pri tej bolezni. Z ozirom na dejstvo, da Vam je Vaš zdravnik itak že predpisal dieto, nimam k temu ničesar pripomniti. Proti zaprtju jemljite razna odvajalna sredstva. — Kar se drugih težav tiče, mislim, da bi bila le potrebna zdravniška preiskava. Po mojem mnenju gre za mešiček, napolnjen z gnojem, ki ga bo treba odstraniti.

Strogo diskretno: Odgovor na Vaše vprašanje je težak, ker je vse skupaj relativnega značaja Po mojem mnenju sicer ne bo opaziti posledic, vsaj velikih ne. Vendar bi bilo najbolje, zlasti z ozirom na važnost cele zadeve, da se posvetujete še z zdravnikom, do katerega imate zaupanje.

B. Laško: Mislim, da je v Vašem primeru vzrok Vašim težavam, staro vnetje okoli maternice. Odtod tudi izvirajo bolečine v križu. Način zdravljenja, ki so Vam ga predpisali zdravniki, je popolnoma pravilen in je samo priporočati, da bi ga nadaljevali. Uspeh se pokaže včasih šele po par mesecih Proti zakonu principialno ni pomislekov Tudi nosečnost je možna. Včasih je opaziti po nosečnosti močno izboljšanje v tem pogledu. Da ste v tem stanju nervozna, je povsem razumljivo. Nervoznost bo sama minila, ko se Vaše stanje izboljša. — Verjetno je, da se opisana napaka podeduje, vendar ni s tem rečeno, da se mora podedovati. Sredstev, ki bi preprečila podedovanje, žal ni.

Ljutomer 6: Boljše in uspešnejše sredstvo je ono, v obliki kapljic. Iz tega razloga Vam to tudi priporočam.

Davčna

F. P. v Z. Vprašujete, če spadate kot mesar med obrtnike - pavšaliste, čeprav imate gostilno. — Ker izvršujete poleg mesarije tudi gostilniško obrt, se Vam mora od mesarije predpisati običajna pridobnina ne glede na to, da imate dva pomočnika in se ne bavite s trgovanjem živine. Kakor hitro pa opustite gostilno, boste uvrščeni med male obrtnike - pavšaliste.

J. S. v Š. pri L. Davčna uprava Vam je odmerila pridobnino od sedlarske obrti za več let nazaj. Ali je za to upravičena? — Zakon določa, da zastara pravica države do odmere davka čez 5 let od 1. januarja onega leta, v katerem je davčna obveznost nastala. Pravilnost odmere torej sedaj lahko sami presodite.

J. K. v R. Ali morate plačevati zemljiški davek tudi od svojega razmeroma obširnega dvorišča? — Davka na dohodek od zemljišč so oproščena vsa dvorišča (hišni okoliši) do 500 kvadratnih metrov, če se ne oddado posebej v najem ali se ne uživajo ločeno od zgradbe. Pa tudi v tem primeru ne boste plačevali zemljarine, marveč rentnino.

S. M. v D. Svoji materi ste oddali stanovanje, obstoječe iz male sobe in kuhinje, ne da bi zanj zahtevali kakšno najemnino, ki Vam jo mati tudi res ne plačuje. Storili ste s tem samo dolžnost, ki jo imate kot sin do matere. Kako je mogoče, da Vam je davčna uprava za to brezplačno v najem oddano stanovanje odmerila zgradarino? — Za zgradbe ali njih dele, ki se njih uporaba prepušča drugim osebam brez odškodnine ali ki zanje davčni zavezanec ne predloži davčne prijave, ugotovi davčna oblast vrednost letne najemnine tako, da primerja vrednost te najemnine z najemninami, plačevanimi za najbližja podobna stanovanja takrat, ko se razglasi poziv za predložitev davčne prijave. Če pa takšnega predmeta za primerjanje ni na razpolago, ugotovi vrednost letne najemnine davčni odbor po dejanskih krajevnih prilikah.

A. Č. v Lj. Na Gorenjskem ste si postavili majhno, enodružinsko hišo, v kateri nameravate prebivati samo v poletnih mesecih. Ali boste plačevali zgradarino za vse leto? — Sezonske zgradbe nimajo pravice do odpisa zgradarine zbog tega, ker se ne uporabljajo v času izven sezone. Če ostane taka zgradba kadarkoli prazna, se odpiše zgradarina v tistem razmerju, v kakršnem je pač ostala zgradba neporabljana. Mislimo, da ste si sedaj na jasnem.

T. S. v K. Od kdaj boste morali plačevati rentnino od pogojenih obresti izposojenega kapitala? — Zakon določa, da nastane takšna davčna obveznost dne 1. januarja prihodnjega leta, pred katerim so nastali pogoji za davčno obveznost

M. A. v Lj. Kdo bo lahko zastopal koristi Vaše bolne žene, ki je navezana na posteljo, pred davčnim odborom, razen Vas samih, ki boste — kakor pravite — v času zasedanja davčnega odbora odsotni? Ali to lahko stori tudi Vaš sin? — Da, toda biti mora starejši od 18 let in izkazati se bo moral s pravilnim pooblastilom.

J. H. v N. m. Od davčne uprave ste prejeli obvestilo o uvedbi kazenske preiskave radi davčne utaje, Vi pa ste bili utajo iz lastnega nagiba priznali že pred prejemom tega obvestila in izjavili, da ste pripravljeni utajeno zgradarino naknadno poravnati. Ali boste kaznovani? — Če je temu res tako kakor trdite v svojem pismu, bi davčna uprava proti Vam ne smela uvesti kazenskega postopka. Kazen namreč po zakonu ni dopustna, če ustvari krivec zakonu ustrezno stanje, preden je uradno obveščen, da je bila podana zoper njega ovadba ali preden se uvede zoper njega z vročitvijo poziva kazensko postopanje. Na uradni poziv o uvedbi kazenskega postopanja morate torej z obrazložitvijo dejanskega stanja nemudoma reagirati.

F. T. na J. Ob Savi nameravate zgraditi na lastnem zemljišču kopališče s kabinami, ki jih boste oddajali proti majhni odškodnini. Ali boste morali za to plačevati kakšen davek? — Pridobnino! Temu davku je namreč po zakonu zavezano vsako pridobitno poslovanje, ki se opravlja obrtoma radi dosezanja dobička, pri čemer oddajanje kabin ni izvzeto.

L. F. v P. Pozvani ste, da vložite zgradarinsko prijavo za svoj mlin. Vi pa menite, da se Vaš mlin ne sme smatrati za zgradbo, ki je zavezana zgradarini. — Vaša domneva drži, če morete radi pomanjkanja vode mleti samo periodično, to se pravi samo od časa do časa. Če pa meljete ob suši z drugim pogonskim sredstvom, je smatrati Vaš mlin za zgradbo, zavezano zgradarini. Vsekakor morate davčni upravi dejansko stanje pojasniti!

M. O. v M. Velik sadovnjak imate, drevje je bilo v najlepšem nastavku in cvetju, pa ga je uničila slana, tako da je po Vašem mnenju vsa letina izgubljena. Kaj Vam je storiti, da Vam bo zemljiški davek od sadovnjaka za letos odpisan? — Zemljiški davek se odpiše v celoti ali deloma po tem, če in kolikor prizadenejo letini škodo za več kot četrtino voda, toča, poljske miši, rastlinska uš in kobilice. Za sadovnjake bi v naših krajih prišla v poštev zlasti toča. Slana pa v zakonu ni nikjer omenjena, kar je razumljivo, če pomislimo, da mori samo spomladi, ko o kakšni letini še ne more biti govora in jo samo pričakujemo.

V. N. v V. g. Na Vaše vprašanje Vam za enkrat ne moremo točno odgovoriti, ker je presplošno in ne vsebuje nobenih stvarnih činjenic, ki so za presojo nastanka davčne obveznosti neobhodno potrebne. Predvsem nam sporočite kdaj ste z obrtjo pričeli in kdaj ste jo prijavili davčni upravi.

Pravna

1. M. K. v L.

Advokat Vas je zastopal v pravdi pred sreskim sodiščem in Vam je bila v pravdi priznana pravica siromaštva. Po končani pravdi, ki ste jo zgubili, zahteva Vaš zastopnik (advokat), da mu plačate stroške postopanja. Ali ste mu jih dolžni?

Seveda ste tudi dolžni plačati Vašemu zastopniku stroške, oziroma nagrado za njegovo delo — zastopanje. S pravico siromaštva se niste rešili te obveznosti, ker ste bili zaradi te pravice oproščeni tekom pravdanja le zapadlih taks in drugih sodnih pristojbin. Vaše razmerje do advokata pa temelji na Vašem naročilu do zastopanja in mora biti advokatu delo plačano. Če zahteva Vaš zastopnik previsoke stroške, mu predlagajte, da naj jih da sodno odmeriti. Tudi nasprotnikovemu zastopniku morate plačati stroške, ki so pa itak že v sodbi določeni.

2. I. L. v Li.

Bili ste v službi pri manufakturni tvrdki kot absolventka trgovske šole. Opravljali ste večinoma pisarniške posle in tudi pomagali prodajati v trgovini. Službodajalec Vam je odpovedal službo in Vam plačal pogojen zaslužek, noče Vam pa plačati nadur. Kje ga morate tožiti za plačilo ali pri obrtnem ali pri sreskem sodišču?

Vložite tožbo na rednem, t. j. sreskem sodišču. Če bi toženi službodajalec ugovarjal pristojnosti tega sodišča, boste morali tekom pravdanja dokazati, da ste vršili pri njem res večinoma le višje »pisarniške« ne pa navadne »ročne« posle. Če bi tega ne dokazali, bo sodišče izreklo, da za Vaš spor ni pristojno in bo po Vašem predlogu odstopilo zadevo »izrednemu«, t. j. obrtnemu sodišču.

3. G. J. v Št. V.

Vaš službodajalec — trgovec z lesom — Vas je odpustil iz službe skladiščnika že pred 4 meseci, ne da bi Vam pravilno odpovedal ali navedel razlog odpusta, niti Vam ni dal plače.

Če ne plača zlepa, Vam svetujem, da nujno vložite zoper njega tožbo pri obrtnem sodišču za plačilo neizplačanega zaslužka za vso dobo in za čas pravilne odpovedi. Take tožbe po preteku 6 mesecev od dneva, ko se je izvršil odpust iz službe, sploh ne bi mogli več vložiti, ker bi Vaša zahteva že zastarela.

4. J. F v K.

Čuli ste, da se Vam od 1. aprila 1938 dalje ne more odtrgovati od Vaše plače mesečno 1.520 din zaradi svojeèasne plačilne prepovedi, ki jo je dosegel Vaš upnik pri sodišču, toliko kot do sedaj.

Res je. S finančnim zakonom za leto 1938/39 je odrejeno, da Vam Vaš upnik ne more zaseči z izvršbo več kot pa tretjino plače in drugih prejemkov, ki jih dobivate kot aktiven državni uradnik finančne kontrole, **izvzeta je sedaj od zasege Vaša** osebna in rodbinska doklada v celoti. Vaše nakazujoče oblastvo bo to zakonito določilo upoštevalo po službeni dolžnosti in Vam odslej dalje »odtrgovalo« manj.

5. J. M. v T.

Koliko bi morali pripraviti denarja za sodne stroške, če bi hoteli vložiti zoper soseda tožbo zaradi več žalitev.

Od 1. aprila 1938 dalje so se povišale za 50% tudi sodne takse v kaz. zadevah. Za zasebno tožbo bi morali plačati 15 din za prve pol ure razprave, za vsake nadaljne pol ure 30 din, za sodbo pa 75 din. Pa si približno izračunajte izdatek; drugih stroškov predvidoma v Vašem primeru ne bo. Vse izdatke Vam bo moral nasprotnik povrniti, če bo Vaša tožba uspela.

6. J. M. v D.

S sosedom imate v gozdu vedno težave, ker ne poznate pravih mej. Kako bi to mogli urediti najceneje?

Če se nikakor ne moreta zediniti na gotovo mejo, niti noče sosed, kot pravite, pristati, da bi mejo potegnil geometer, predlagajte ureditev meje pri sreskem sodišču. O predlogu bo zaslišan tudi Vaš sosed in če bi se ne poravnala, bo odšel sodnik v Vajin gozd in tam določil mejno črto po zadnji mirni posesti v primeru, da se ne bi dokazala močnejša pravica enega od Vaju, kar bi se pa moglo dokazovati le po Vajinem pristanku, če je mejni prostor vreden več kot 500 din. — V skrajnem primeru bi moral sodnik sporno ploskev pravično razdeliti. — Stroške bosta morala plačati vsak polovico; če bi se pa izkazalo, da sodna ureditev meje sploh ni bila potrebna, pa Vi sami. — Seveda je možna zoper določitev meje, kot tudi zaradi stroškov, pritožba na višje (okrožno) sodišče.

7. L. H. v R.

Pred 6 leti ste bili kaznovani zaradi prestopka »divje« prehitre vožnje in Vam sedaj škoduje vpis kazni zaradi tega prestopka, ker ne morete dobiti potrdila, da ste neoporečen.

Vložite prošnjo pri Vašem sodišču, da Vam kazen izbrišejo. Če ste poravnali človeku, ki je utrpel škodo zaradi Vaše »divje« vožnje — vso odškodnino, in preje niste bili še obsojeni niti pozneje, Vam bo sodišče kazen izbrisalo z učinkom, kakor da je nikdar ni bilo. Prošnja je takse prosta.

8. Lj. G .v P.

Sresko načelstvo Vas je kaznovalo zaradi cestno polic. prestopka. Kam se morete pritožiti?

Pritožbo morate vložiti v 30 dneh po tem, ko ste prejeli kazenski nalog na krbansko upravo in jo taksirati s 30 din. Sicer je pa poduk o pritožbi itak že v odločbi.

9. J. K. v G.

Po našem »poduku«, ki ste ga prejeli v nedeljski številki »Jutra« pravite, da najbrže zato ne pridete v poštev kot nezakonski oče, ker je imela Vaša znanka — nez. mati, znanja tudi z drugimi.

Če ne boste mogli dokazati »znanj«, ki jih je imela Vaša znanka, tako temeljito, da bo možno iz njih sklepati na to, da je imela »opravka« tudi z drugimi moškimi, je tako Vaša trditev kar odveč. Vse bo odvisno od njene izpovedi, ki jo bo dala kot priča na sodišču in od njen verodostojnosti. Tudi preizkušnjo krvi (matere, otroka in Vaše) lahko predlagata, vendar pa ta veda še ni tako spopolnjena, da bi glede vsakega otroka, oziroma očeta mogla izslediti po preizkusu krvi, da sta si v krvnem rodu. Preizkušnjo krvi izvršuje po Vašem predlogu in na Vaše stroške sodišče potom izvedencev - strokovnjakov fiziološkega instituta ljubljanske univerze.

10. M. J. v D.

Čuli ste, da so se sodne takse od 1./4. 1938 dalje visoko povišale, pa ne veste kako morate taksirati opominsko tožbo za dinarjev 3000.

Povišanje sodnih taks je odrejeno s finančnim zakonom za l. 1938/39 v § 19 čl. 29. Tam je odrejeno, da se povišajo vse stalne takse za 50% do nadaljnjega, dokler to povišanje z zakonom ne bi bilo spremenjeno. Stalne takse so pa vse, razen procentualnih in onih, ki jih je računati po lestvicah. V Vašem primeru boste torej morali plačati zaradi opominske tožbe: za tožbo, za drugopis in za sodno odločbo (pogojni plačilni nalog) za 50% povišano takso od dosedanje. Ker hočete vtoževati znesek 3.000 din s pripadki, boste morali taksirati izvod tožbe z 9 din, drugopis, ki ga bo prejel toženec din 4 50 za odločbo (plačilni nalog), ki ga bo izdalo sodišče pa din 30.—, skupaj torej din 43.50.

11. I. M. v D. l.

Kako bi mogli priti do plačila zneska din 750.—, ki Vam ga dolguje iz pravomočne sodbe dolžnik, ki je sedaj v stalni državni službi.

Opomnite še enkrat pismeno ali ustmeno dolžnika, da plača v gotovem roku. Če ste to že storili, pa noče plačati, morete pri Vašem sodišču na vsak uradni dan (tam v petek) predlagali izvršbo z rubežem in prodajo dolžnikovih premičnin, če jih nima, pa »zaseči« njegovo plačo, če znaša nad 500 din mesečno. Pri sodišču Vam bodo vse razložili in predlog spisali na zapisnik, ko boste položili zahtevane takse, ki pa niso visoke in Vam jih bo moral dolžnik tudi povrniti.

12. M. Š. v D.

Vašo tožbo, ki jo vodite pri sodišču v K. bi bilo kar umakniti, ker si s tem prihranite nadaljne pravdne stroške.

Sami trdite, da pripada stvar, ki jo vtožujete Vaši hčeri, ki pa še ni stara 16 let, da ste tožbo vložili v svojem imenu ne da bi kot tožnico označili Vašo nedoletno hčerko. Po umiku sedanje tožbe boste vsak čas mogli vložiti po pristanku varstvenega sodišča v imenu nedoletne Vaše hčere novo tožbo, v kateri boste pa kot hčerina varuhinja seveda Vi nastopili za njo v njenem imenu, kar bo moralo biti pa že v tožbi točno označeno.

V Ljubljani, dne 13. aprila 1938.

Vsak svoj čekovni račun!

Kako naj poštna hranilnica razširi čekovni promet

Če govorimo o čekovnem prometu, vedno mislimo v prvi vrsti na čekovni promet Poštne hranilnice, ki ga je svojčas ravnatelj avstrijske poštne hranilnice Schuster-Bonnoth tako globokoumno zamislil in organiziral. Po tem vzrocu ga je mlada Jugoslavija kmalu po prevratu prevzela in uvedla, kakor je uveden skoro v vseh naprednejših državah. Čekovni promet Poštne hranilnice se je v Jugoslaviji že zelo razširil, posebno v poslovnem svetu, vendar še daleč ni dosegel tiste razširjenosti in si ni pridobil praktično tistega pomena, ki bi ga moral in ki bi bil potreben.

Ne bomo za enkrat navajali nobenih številk v teh kratkih razmotrivanjih, ker ni to strokovni spis, niti ni spisan na znanstveno-tehnični in statistični podlagi. Zaenkrat naj velja le ugotovitev, da ta izredno potrebna in naravnost blagodejna ustanova v brezdenarnem prometu danes vzlic vsemu še dolgo ni na tisti višini, ki jo zasluži. Ljudje se pri opravljanju plačil in pri izterjevanju dolgov še ne zavedajo važnosti in praktičnosti čekovnega prometa Poštne hranilnice in ne upoštevajo velike narodno-gospodarske važnosti brezdenarnega prometa. Vendar se nam zdi, da tudi Poštna hranilnica premalo prispeva k popularizaciji in tako važne narodno-gospodarske ustanove, ker upravlja poštno-čekovni promet **preveč s fiskalnega, namesto z vidika javnih koristi.**

V Ameriki, v deželi bussinessa, je največje prizadevanje vsakega najmanjšega in najmlajšega človeka, ki komaj postane samostojen, da ima svoj bančni račun, v katerega se stekajo njegovi še tako skromni prejemki in iz katerega po čekih nakazuje svoje obveznosti. To stremljenje je velepomembno ne samo iz gmotnih in finančnih, nego tudi iz psiholoških ozirov. Zaloga v banki se skoraj neopaženo nabira, četudi po nizkih vsotah, z druge strani pa se mnogo manj potrati, ako imetnik bančnega računa nakazuje zgolj one svote, ki jih brezpogojno mora nakazati, in sicer v natančno tistem znesku z odlomki denarne enote, ki je zapadel. Iz ostalih odlomkov svot, ki se jih, ako jih človek ima v žepu, kmalu porabijo, se v bančnem računu kmalu spet zbere nova vsota, ki daje imetniku ponosno zavest posestnika Poleg tega je nakazovanje v čekovnem prometu izredno praktično, preprosto in ekspeditivno, obenem je imejitelj vsak trenutek po izpiskih konta natančno poučen o stanju svojega imetja, kar ga nehote bodri, da imetje zviša.

Vse te momente naša Poštna hranilnica še premalo uvažuje Morala bi v vseh pogledih svoj čekovni obrat za svoje kliente čedalje bolj olajšati in tako prispevati k popularizaciji obče koristnega brezdenarnega prometa. Pa ne samo, da sama premalo ali skoro nič ne prispeva k propagandi in da premalo bodri javnost, naj se posluži praktičnega čekovnega prometa, nego ga celo z raznimi fiskalnimi predpisi otežuje ter ga s hotenjem, da bi bil dobiček čim večji, po nepotrebnem obremenjuje in s tem ovira njegovo popularizacijo. Predvsem so vse pristojbine za tiskovine previsoke. 15 odnosno 12 par za eno položnico je za tako tiskovino, ki jo Poštna hranilnica lahko producira na tako majhnem koščku slabega papirja v milijonskih nakladah, kjer so torej produkcijski stroški neznatni, je na vsak način previsok. Naj bi Poštna hranilnica dovolila, da si interesenti sami natiskajo po natančno predpisanem vzorcu zase potrebno število položnic, ki jih nekatera podjetja ali posamezniki porabijo v mnogih tisočih in tisočih izvodih, pa ne bi bile tiskovine niti za polovico tako drage. Nadalje je čisto nepotrebna posebna pristojbina, ki gre po nakazani vsoti od 50 par do 5 din in menda še več, pri oddaji vsake položnice. In slednjič, da ne omenjamo drugih malenkosti, se moramo čuditi, da Poštna hranilnica izrablja svoj monopolni položaj v tem pogledu s tem, da vloženih vsot, ki jih ima interesent na svojem tekočem računu na dobro, niti najmanj ne obrestuje Poštna hranilnica vendar okorišča vloge svojih klientov po 6 in 8 in morda tudi več odstotkov, zakaj ne bi odobrila tudi dobroimetja svojih klientov ,četudi z neznatno obrestno mero, recimo z 1½% ali kvečjemu 2%.

Da bi pripisala obresti le onim dobroimetjem, ki ostanejo delj časa v Poštni hranilnici, bi se lahko tako obrestovanje začelo, če že ne z dnevom vloge, pa iz previdnosti s prvim v mesecu po vlogi, da se tako izogne obrestovanju kratkoročnih vlog. Mnoga velika podjetja in veliki trgovci in podjetniki bi radi puščali prav velike vsote v Poštni hranilnici na svojem čekovnem kontu, ako bi jim ta dobroimetja prinašala vsaj še tako skromne obresti. Tako pa gre tendenca vseh imetnikov poštno-čekovnih računov za tem, da sproti dvigajo količkaj znatne vsote, ki se naberejo na njihovem kontu, ko jim vendar prav nič ne nesejo. Koliko dobrega pa bi Poštna hranilnica s prekomerno nabranim denarjem, in sicer tudi v svojo korist, lahko storila z dejanji večjih in manjših kreditov v splošno javno korist, za javna dela, za dobre investicije občin, večjih podjetij, solidnih korporacij in drugih!

Vsi gornji podatki se dado podpreti po statističnih podatkih Poštne hranilnice same. Oglasil se bo morda v tej zvezi še kak interesent s svojimi izvajanji in premisleki. Za enkrat pa želimo dati v premislek odločujočim činiteljem, ali ne bi kazalo, na čim širši podlagi popularizirati poštno-čekovin promet po vsej prostrani Jugoslaviji in napraviti obenem ta promet pristopen najširšim slojem: **vsak samostojen človek, ki količkaj zasluži s svojim delom, bi moral imeti svoj poštno-čekovni račun!** — Poleg primerne propagande pa bi se to zgodilo najbolje s tem, če bi se gotove osnovne pristojbine, ki so sedaj odmerjene iz fiskalnih vidikov, zaradi splošne koristi primerno znižale: 1. naj se izdatno znižajo nabavne cene za tiskovine položnic, nakaznic in čekov, 2. naj se odpravijo nedavno po nepotrebnem uvedene posebne pristojbine pri oddaji položnic in 3. naj Poštna hranilnica vsa dobroimetja svojih klientov — po poteku recimo enega meseca od vložitve — obrestuje po nizki obrestni meri, morda po 1½% do 2%. Potrebne bi bile še druge manjše olajšave, ki naj bi služile propagandi za popularizaciji poštno-čekovnega prometa.

Glavno vodstvo Poštne hranilnice naj blagovoli resno upoštevati in uvaževati vse gornje argumente in naj se z vidika splošno-javnih koristi, v olajšanje brezdenarnega prometa, v oživljenje narodnega gospodarstva in slednjič iz ozirov na lastne koristi, gmotne in moralne, čimprej odloči do primernih reform svoje poštno-čekovne službe vsaj v gori navedenih pogledih. Prepričani smo, da bi po taki dobro pojmovani reformi imela veliko korist ne le splošna javnost in naše narodno gospodarstvo, temveč zlasti tudi Poštna hranilnica in država sama. **Jopr.**

Bogat Južnoameričan se je ob priliki svojega zadnjega poseta v Parizu seznanil z neko mlado igralko. Zaljubil se je v trenutku vanjo in ji kupil majhno, mično beležnico. Med njene strani je položil deset bankovcev po 1000 frankov in jo poslal igralki. Odgovor je prišel kmalu: »Vaša mala knjižica me je tako očarala, da komaj čakam sledečega dela te zgodbe.« Južnoameričan je bil prijatelj humorja. Kupil je še eno majhno beležnico, vložil vanjo bankovce in jo poslal igralki. Toda na zadnjo stran je zapisal pripombo: »Konec drugega in zadnjega dela.«

Iz Julijske krajine

Organizacija družin s številnimi otroki

V okviru obče populacijske kampanje, ki jo izvaja vlada z vedno večjo intenzivnostjo, so pričeli zadnje čase ustanavljati tudi posebne organizacije družin s številnimi otroki, katerim se bodo v okviru teh organizacij priznale razne ugodnosti. Vse delo so prevzele posamezne fašistične pokrajinske zveze ,katerih zastopniki so bili imenovani za predsednike pokrajinskih zvez teh novih društev.

O delovanje goriške zveze družin s številnimi otroki, so listi te dni objavili daljše poročilo, v katerem navajajo tudi zanimive podatke o velikih družinah. V goriški pokrajini je 2167 takih družin, ki štejejo skupno 17.263 otrok. Prvo mesto med posameznimi občinami zavzema Col. Ta občina ima 2061 prebivalcev in od teh 65 družin s 536 otroki. Od vseh 42 občin v goriški pokrajini je 29 takih, ki štejejo preko 30 velikih družin, Tako živi v Gorici 348 družin z 2741 otroki, v Idriji 122 družin s 1010 otroki, v Kobaridu 113 družin z 925 otroki, v Cerkvenem 110 družin z 954 otroki itd. Vodstvo goriške zveze družin s številnimi otroki namerava v kratkem v omenjenih 29 občinah ustanoviti krajevne organizacije velikih družin.

Goriški trg

Že v predvojnih letih so jo v Gorici spričo vrtov, sadovnjakov in vinogradov v njeni neposredni okolici, v spodnji Vipavski dolini, pa tudi v Brdih, razvilo bogato tržišče z izbranimi kmetijskimi pridelki in sadjem. Vojna je ustavila in skoraj za celo desetletje onemogočila njegov nadaljnji razvoj. V povojnih letih pa so se goriški kmetje, vrtnarji ,sadjarji in vinogradniki znova lotili dela ki jim sedaj spet donaša bogate sadove, dasi jih spričo omejenega odj malskega kroga na spravljajo več tako zlahka v denar. Včasih se je goriški semenski krompir na veliko izvažal v nekdanjo Kranjsko in goriško sadje in vino sta našli dobre odjemalce ne le na Dunaju, nego celo v Pragi in po drugih daljnih velikih mestih. Tudi zadnja leta so goriške češnje, breskve in grozdje spet našle pot na srednjeevropska tržišča, vino in druge pridelke pa so izpodrinila deloma močnejša in cenejša italijanska vina in drugo blago.

Te dni so bili objavljeni podrobnejši podatki o prometu na goriškem tržišču. Lakupiček za izvozno blago je znašal kani pičlih 7 milijonov lir. Še precej več pa so iztržili za blago, ki se je porabilo doma. Tako je bilo lani v celoti prodanega 75.000 stotov sadja za 6,5 milijona lir. Samo na češnje in breskve je odpadlo 3.5 milijona lir izkupička. V denar je šlo preko 10.000 stotov zgodnjega krompirja, preko 5000 stotov stročjega fižola, preko 2000 stotov namiznega grozdja, itd. Vendar pa je bilo vse blago izredno poceni. Tako so prodajali breskve in češnje povprečno po 125 lir, stročji fižol po 50 lir ,beluše po 200 lir za stot.

Drobne novice

Rudarska strokovna šola v Labinju je nameščena v starem poslopju, ki niti po svojih prostorih niti iz higijenskih razlogov ni več primerno za šolo. Listi, posebno »Corriere Istriano«, so že ponovno opozorili na potrebo novega šolskega poslopja. Sredstva so se končno zbrala in morala pričeti že pred nekaj tedni. Listi se sedaj vprašujejo, čemu se vsa stvar zavlačujejo, ko je bilo vendar odrejeno, da se mora šola s prihodnjim šolskim letom že preseliti v novo poslopje.

Tečaji italijanščine. V okviru goriške pokrajinske zveze ženskih fašističnih organizacij nameravajo prirediti več tečajev za delavke, služkinje in postrežnice. Tečaji se bodo pričeli takoj po veliki noči. Že sedaj prejemajo službinje in delavke, ki so včlanjene v zvezi, poziva, naj se se udeleže teh tečajev.

Zavod za zemljiški kredit v vzhodni Furlaniji se je te dni vključil v goriško mestno hranilnico, v okviru katere bo deloval v bodoče le še kot poseben oddelek. Ta oddelek hranilnice bo razpolagal s 3.5 milijona lir. Vsi ostali fondi in rezerve dosedanjega samostojnega zavoda se likvidirajo in prenesejo na podobne fonde hranilnice.

Novo posojilo v znesku 60.000 lir bo najela piranska občina pri puljski hranilnici. Doslej še ni bilo objavljeno, v kakšne svrhe bodo denar porabili. Slično posojilo je nameravala najeti tudi rovinjska občina, ki je sklenila zgraditi z njim novo kopališče. Istrski pokrajinski upravni svet pa na to zaenkrat še ni pristal.

Tudi na Reki nameravajo podreti **staro mesto.** Te dni je »Gazzetta Ufficiale« objavila dekret, s katerim je bil odobren podrobni regulacijski načrt za ta del mesta. Po dekretu bo morala reška mestna občina odkupiti od sedanjih lastnikov vse stavbe, ki se bodo morale po novem načrtu podreti. V ta namen bo morala seveda najeti večje posojilo, za katerega so se pogajanja z nekimi večjimi zavodi že pričela. V ostalem se bo moral regulacijski načrt po določilih dekreta iz februarja 1936 popolnoma dovršiti v prihodnjih 10 letih.

V Labinju so te dni pričeli graditi **vodovod.** Dela naj bi se dovršila že do prihodnjega leta. Labinj bo prejemal vodo od velikega istrskega vodovoda katerega odcepek proti Labinščini je pravkar v gradnji. Sedaj so pričeli misliti še na gradnjo posebnega javnega kopališča v Labinju. Kopališče naj bi se uredilo v prilični in kletnih prostorih občinskega doma, ki pa jih imajo sedaj v najemu delavske zadruge. Med občino in zadrugami je nastal spor, ker se slednje nočejo odreči svoji ugodni dolgoročni najemninski pogodbi.

Smrt »moža iz rova«. Zadnja leta je živel v Gorici v nekem zapuščenem rovu iz vojnih časov 60 let stari Marko Mileta iz Standreža, ki si je v njem postavil borno barako. Poznalo ga je pol Gorice pod imenom »mož iz rova«. V ponedeljek se je nekaj dečkov iz Standreža igralo tam v bližini. Čudno se jim je zdelo, da noža ni na spregled. Odpravili so se v rov in našli Mileto mrtvega. Sodna komisija je nekaj ur pozneje ugotovila, da ga je že pred dnevi zadela kap.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Kraljestvo mode

Pomladna moda 1938.

Skoraj do Velike noči traja v modi nekakšna predsezona, pomladne modne novosti niso še dodobra preizkušene, ni še gotovo, katere bo širša publika sprejela in katere zavrgla. Prvi pomladni dnevi so torej ognjena preizkušnja za nove modele in za nove ideje in šele iz tistih, ki to preizkušnjo dobro prežive, ki se nekako zasidrajo v okusu ženskega sveta, se potem razvije prava nova linija, kakor da bi moda samo na sigurnih temeljih hotela graditi novo stavbo.

Velika noč je tu, vendar pa letos še vedno ni mogoče govoriti o neki določeni, jasno začrtani liniji nove mode, iz enostavnega razloga, ker topot ne gre za e n o samo linijo, temveč jih pride v poštev več različnih ... Kakor naš čas, je tudi nova moda sestavljena iz samih protislovij in kako naj bi potem enotno učinkovala? Stremljenje po različnosti za vsako ceno in pa individualna hotenja velikih pariških modnih ateljejev so ustvarila takšno modo, ki ima pred vsemi drugimi to prednost, da najde vsaka ženska v njej sebi ustrezajočo obliko.

Za primer vam naštejemo samo nekoliko nasprotij v novi modi: Tu so tesne obleke brez pasu poleg prepasanih, ohlapno bluzastih oblek, klasični kostum poleg fantazijskih jopic, ravni plašči poleg zvončastih redingot, ozka krila poleg nagubanih, širokih, dolga, tesna oblika »sweaterja« poleg ohlapnega, kratkega

Redna stolica

Leopilule

Oglas reg. S Br. 31430 dne 24. XII. 1935.

bolera itd itd. Edina skupna poteza teh tako nasprotujočih si oblik je izredna kratkost kril, ki je za letošnjo modo značilna. Celo v tvorivih se izraža ta nenavadno protislovnost nove mode: poleg

ELITNA KONFEKCIJA

Mastek MARIBOR

prinaša vedno najnovejše!

imprimejev z miniaturnimi vzorci so moderni imprimeji z naravnost ogromnimi cvetlicami, in dalje: strogim, črtastim tkaninam nasprotujejo predrzno karirasta blaga.

Kakor smo na tem mestu že povedali, so letos moderne redingote dosti manj zvončaste od lanskih. Posebnost teh novih redingot je, da se stikoma zapenjajo

Renesance - damski salon
Napoleonov trg 7
Nada Rogely
izdeluje po najnovejši pariški modi obleke in plašče. Cena zmerna.

in da tako spredaj odkrivajo dober del obleke, ki je — povsem v skladu z značilno protislovnostjo nove mode — k svetli redingoti jako temna, torej črna ali temno modra. Redingota na naši skici je brez ovratnika, v levem prsnem žepku tiči robček v barvi obleke. Prsni žepki so zanimivo izpeljani iz stranskih šivov (1. skica).

Druga posebnost nove mode je tako zvana bluzasta obleka, ki ima život ohlapno krojen in ob pasu nabran, kar učinkuje kakor bluza, ki jo nosimo v krilu. Obleka te vrste na naši skici je rafinirano preprosta, le život je pod okroglim vratnim izrezom nabran v več zaporednih vrstah, da deluje še bolj ohlapno (2. skica).

Ljubljenec nove mode je kratki bolero, ki ga okrasimo z vezeninami ali podloženimi šivi ali pa ostane gladek, in sicer ga izdelamo iz svetlega, živega tvoriva k temni obleki. Če je bolero iz istega blaga kakor obleka, pa ga opremimo z belimi ali kontrastnimi reverji. Bolero na naši skici je pošit s podloženo vezenino v tako zvani »matelassée« tehniki (3. skica).

Imprimeji z letos modernimi, ogromnimi cvetlicami zahtevajo čim enostavnejšo izdelavo, kajti pri tako velikem vzorcu ne pride nobena manjša podrobnost do veljave. Pri takšnem tvorivu učinkuje pač najlepše letos moderni kroj brez

Pomladni, kratki paletoji

niso v bistvu nič drugega, kakor svetle, razmeroma kratke jopice, ki jih lahko nosimo k vsaki temni ali vzorčasti obleki. Izdelavi teh paletojev posveča moda mnogo pozornosti in si izmišlja nešteto originalnih podrobnosti, da bi jih z njimi okrasila. Tako je prvi paletot na naši skici na reverjih in ob zgornjem robu ž pov pošit z vrsto drobnih gumbkov iz blaga paletoja, drugi paletot pa ima ragiansko vstavljene rokave, ki so prešitj z velikimi šivi v obliki geometričnih figur.

Tudi Vi postanete lepša . . .

ako odpravite sončne pege in ostale nečistosti obraza — a to dosežete najbolje z uporabo

Vesna Creme

za dan din 12.—, za noč Din 17.—.

Dobiva se povsod. Navodila daje in po pošti razpošilja

Lekarna pri »Sv. CIRILU IN METODU« Mr. Boris Praunsperger, Zagreb, Svačićev trg 17.

su, ki zgoraj tesno objema postavo, spodaj pa se zvončasto razpusti. Na naši skici je poudarjen motiv empirskega, kratkega života, ki je lahno drapiran in ga pod vratom zaključuje enobarvna pentlja (4. skica).

Končno je tu še obleka z dolgim, ozkim životom — s tako zvanim »sweaterjem«, ki po svoji mladostni eleganci prekaša vse ostale. Obleka ima naokrog nagubano krilo, ki je tipično za takšne dvodelne obleke, prepasana pa je s kontrastnim pasom, ki se v barvi sklada s podlago pokončnega na ven obrnjenega ovratnika in s cvetlico, ki jo zataknemo v levi prsni žepek (zadnja skica).

ŠAH

Že prvi dve koli mojstrskega turnirja v Ljubljani sta pokazali, da bo turnir najbrže zelo napet in zanimiv. Prvi dan sicer so prevladovali remiji, toda ne morda dolgočasni, povsod je prišlo do neodločenih izidov šele po ogorčenih borbah, v kvalitativno zelo dobrih partijah. — V kakšni formi bodo posamezni igralci, je trenutno še težko presoditi. Mlajši domači mojstri so se vsekakor prva dva dneva dobro držali. M. Vidmar jun. je izvrstno igral proti Kostiću ter dosegel znatno prednost, v časovni stiski šele je popustil. Tudi proti velemojstru dr. Vidmarju se je zelo dobro branil in zabeležil pomemben neodločen rezultat. Tudi Tot, Furlani in Preinfalk so se izkazali, edino Nedeljković in Šorli sta igrala doslej nekoliko nervozno ter dobre pozicije pokvarila s hudimi napakami. Morda je šlo to na račun začetne treme.

Udeleženci težkega turnirja v Lodžu čutimo za enkrat v Ljubljani precej utrujenosti. To se je menda pokazalo v prvih kolih predvsem dr. Tartakowerju, ki je še povrh naše odlične domače šahiste morda nehote nekoliko podcenjeval. Tudi jaz sem se doslej nekoliko težko koncentriral na igro, zlasti, ker v tednu med obema turnirjema nisem imel prilike za počitek.

Očividno v formi je mladi madžarski prvak Szabo. V Ljubljani igra sicer svoj prvi turnir v tujini, toda doma je doslej zmagal prav na vseh turnirjih, kjer je igral, pa tudi na olimpiadah je ime lvedno izvrstne uspehe. Tako ga moramo upravičeno smatrati za enega izmed favoritov.

Zelo dobro igro kažeta dr. Vidmar in dr. Astaloš. Slednji je dal doslej najboljšo partijo turnirja, z L. Steinerjem. Kostić in dr. Trifunović sta se očividno za turnir dobro pripravila ter igrata z veliko ambicijo.

Vse v vsem je turnir gotovo pomembna mednarodna prireditev. Oni v Lodžu je združeval več priznanih imen in rutiniranih mojstrov, v Ljubljani pa lahko manj znani mlajši mojstri prinesejo marsikakšno presenečenje.

SICILIJANSKA PARTIJA

Beli: **dr. Astaloš** Črni: **L. Steiner**
(Ljubljana, 2. kolo 12. t. m.)

1. e2—e4	c7—c5
2. Sg1—f3	e7—e6
3. d2—d4	c5—d4
4. Sf3 : d4	Sg8—f6
5. Sb1—c3	d7—d6
6. Sf1—e2	a7—a6

Črni igra tako zvano »scheveninško obrambo«, ki mu daje sicer trdno pozicijo, toda zelo težko igro.

7. 0—0	Dd8—c7
8. f2—f4	Sb8—c6
9. Kg1—h1	Lf8—e7
10. Le2—f3	Lc8—d7

Tu bi bilo morda bolje takoj poskusiti s tipičnim manevrom Sc6—a5—c4. Potezo pozneje stvar ni več tako dobra.

11. Lc1—e3	Sc6—a5
12. Le3—f2!	

Menda nova ideja v tej poziciji. Navadno so igrali doslej 12. De1, Sc4, 13. Lc1. Na f2 pa stoji beli lovec bolje.

12. . . .	Ta8—c8

Na Sc4 bi prišli sedaj enostavno 13. b2—b3.

13. Dd1—e1	0—0
14. g2—g4!	

Tudi to je značilen načrt za siciliJanko: beli začne z direktnim napadom na kralja. Tu postane ta napad nevzdržen, ker si črni na drugem krilu ni pravočasno zasigural protiigre.

14. . . .	Sa5—c4
15. g4—g5	Sf6—e8
16. Sc3—d1	e6—e5?

Po tej napaki postane položaj črnega še težji, ker beli dobi oblast nad važnimi polji f5 in d5, kar še ojači napad. Bolje je bilo b5 in nato Sb6, s pripravami za d6—d5.

17. Sd4—f5!	

Beli za napad rade volje žrtvuje kmeta.

17. . . .	Le7—d8?

Izgledneje je bilo Lf5:, 18. ef5:, ef4:, 19. b3, Se5. 20. Le4. Seveda ima tudi potem beli napad

18. b2—b3	Sc4—a3

Skakač stoji tu obupno. Pa tudi po Sb6, 19. c4 črna pozicija ne izgleda več lepo.

19. Ta1—c1	e5 : f4

Seveda ne Sc2:, 20. Dd2 in skakač pade.

20. c2—c4	

Z grožnjo Db4. Zato:

20. . .	d6—d5
21. Sd1—c3	d5 : e4
22. Lf3 : e4	Ld7—e6
23. Tf1—g1	b7—b5
24. c4—c5	b5—b4

Zaman skuša črni pomagati skakaču a3. Sedaj pride beli še na damskem krilu do inicijative.

25. Sc3—a4	a6—a5
26. Sa4—b6	Tc8—b8
27. Lf7—d4!	

S silnimi grožnjami Dh4 in predvsem Sh6+.

27. . . .	Le6 : f5

Da eliminira vsaj slednjo možnost.

28. Le4 : f5	Dc7—c6+
29. Lf5—e4	Dc6—e6

Na to odloči beli z zelo lepo kombinacijo:

30. Sb6—d5	Ld8—c7
31. Le4 : h7+!!	Kg8 : h7
32. g5—g6+!!	

Sedaj mora dati črni damo, ker Kg8 ne gre radi 32. Se+, ali pa celo 32. De6: fe6:, 33. Se7+, Kh8, 33. Tg4 ter mat!

32. . . .	De6 : g6
33. Tg1 : g6	f7 : g6
34. Sd5—e7	Se8—f6
35. De1—h4+	Sf6—h5
36. Dh4—g5	Tf8—f6
37. Ld4 : f6	Sh5 : f6
38. Dg5 : g6+	Kh7—h8
39. Tc1—g1	črni se vda.

Vasja Pirc.

Scherk Face Lotion (Scherkova voda) za nego lica bo pomagala tudi Vam, a samo če jo redno uporabljate. Čisti lice od zajedalcev ter mu daje svež in mladosten videz. Dobi se v vseh boljših strokovnih prodajalnah po din. 18.-, 35.-, 56.- itd.

Križanka „Aleluja“ (št. 24)

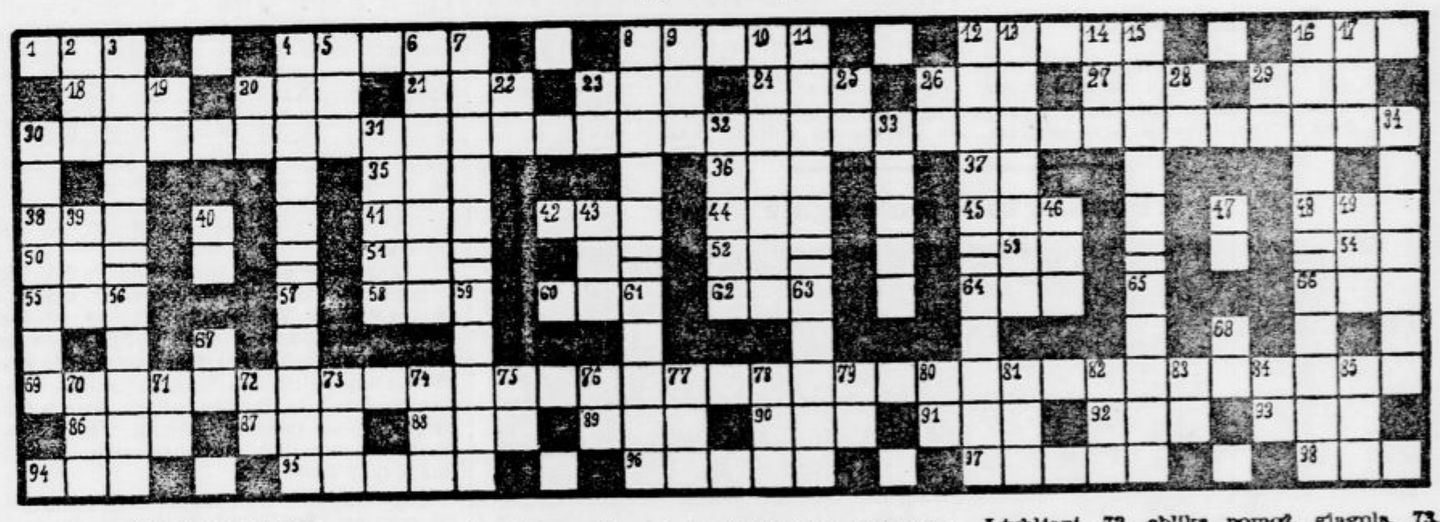

Besede pomenijo:

V o d o r a v n o: 1. poljska žival, 4. nebesni pojav, 8. rusko pristanišče ob Črnem morju, 12. začimba, 16. kratica za Združ. drž. Sev. Amerike, 18. časovnik, 20. del sobe, 21. naselbina, 23. skrajšano moško ime, 24. opomin molčanja, 26. del žival. telesa, 27. grška črka, 29. osebni zaimek, 30. in 69. voščilo ured. »Jutra«, 35, stari slov. veznik, 36. osebni zaimek, 37, začetni črki priimka in imena slov. pisatelja, 38. vrsta športa, 41. družinski član, 42. človeški čut, 44. del sobe, 45. judovski sodnik, 48. predlog, 50. osebni zaimek, 51. vzklik, 52. bolgarski jaz, 53. osebni zaimek v nemščini, 54. francoska članica (nedoločna), 55. vrsta rastline, 58. nagla smrt, 60. človeku najdražji kraj, 62. okrajšava za latinsko, 64. moško ime (Stanojevića), 66. mirovanje 86 tuja beseda za čarodeja, 87. osebni zaimek, 88. nota (glasbena), 89. število, 90 del naslova, 91 evropska prestolnica, 92. otok ob Jadranskem morju, 93. najdražja tekoč na, 94. veznik, 95. priimek filmske zvezdnice (Madžarka), 96. pristanišče na Japonskem, 97. slov. vojaški komponist 98. žuželka.

N a v p i č n o: 2. fantastična čapkova drama, 3. druga beseda za ropot, 4. lepo vedenje, 5. predstavnik drž. oblasti, 6. tuj izraz ze lepo cesto, 7. tuja beseda za voz, 8. matematičen izraz, 9. nemška članica, 10. švicarski pedagog, 11. človek, ki se odpove zemeljskim dobrotam, 12. medved v grščini, 13. kamenina, 14. ne grd, 15. za dete druga beseda, 16. znamka čokolade, 17. kmečka jed, 19. začetnica in priimek slov. glasbenika, 20. kazalni zaimek, 22. oblika pomož glagola, 23. dva enaka samoglasnika, 25. kazalni zaimek, 26. grška črka, 28. Jug. drž. poroč. družba, 29. osebni zaimek, 30. apostol z oznako sv., 31. ne nizek, 32. del prostora v hiši, 33. kraj na Gorenjskem, 34. gorovje v Abesiniji, 39. število, 40. ime igralne karte, 43. moško skrajšano ime, 46. drugi izraz za predplačilo, 47. veznik, 49. moško skrajšano ime, 56. potica, 57. del sobe, 59. nebeški vratar, 61. otok v Sredozemskem morju, 63. število ljudi, 64 mladi slov. komponist, 65. del pohištva, 66. tuj izraz za podzemno železnico, 67. začetnici imena in priimka slov. pesnika, 68. kratica za »to je«, 70. umrla holandska kraljica, 71. kraj pri Ljubljani, 72. oblika pomož. glagola, 73. okrajšava za »Mestno občino ljubljansko«, 74. žensko ime, 75. igralna karta, 76. nedoločna nemška članica, 77. plakanje, 78. tuj izraz za bajeslovje, 79. kralj po italijansko, 80. Nušičeva komedija, 81. del naslova, 82. številk, 83. predlog, 84. pouk, 85. divja žival.

Rešitev križanke št. 23

V o d o r a v n o: 1. Praga; 5. slikanica; 12. um; 14. Rado; 15. atek; 16. voda; 17. ako; 18. ena; 19. elak; 20. Paka; 21. erar; 22. po; 23. Atol; 24. šola; 25. vraza; 26. oves; 27. vila; 28. tros; 29. lopar; 31. soba; 32. kras; 33. bo; 34. Ibar; 35. soda; 36. Iran; 37. ker; 38. car; 39. Loki; 40. umik; 41. mati; 42. a. d.; 43. Dodekanez; 44. julij.

N a v p i č n o: 1. prepelica; 2. Rano; 3. Ada; 4. go; 5. stil; 6. lek; 7. Ik; 8. Avala; 9. roka; 10. Ida; 11. ca; 12. ukaz; 13. moratorij; 15. Atos; 17. Aras; 19. eter; 20. polo; 21. Eros; 23. Avar; 24. šiba; 25. vrag; 26. Opar; 27. vodik; 28. trak; 30. obad; 31. roke; 32. križ; 33. Beti; 35. sod; 36. ime; 37. kal; 39. l. o.; 40. un; 41. mu.

Nogavice iz svile

Prišle so na svet v majhnem mestecu. Neutrudno šklepetajoči stroj jih je vrgel s svojimi železnimi rokami na beli dan. Ta stroj je delal neprestano in njegovi stre žaji so imeli vedno dovolj opravka. Nogavicam iz svile je pomagala na svet delavka Ana. Ko jih je vzela iz stroja, ni mislila na lastne noge, ki so bile grde od nabreklih krčnih žil. Mislila je samo, kako prijeten občutek navdaja žensko, ki obleče nogavice iz svile. Nežno je pogladila prasketajočo svilo. Ošabne nogavice pa se niso dobro počutile v grobih rokah delavke Ane, ki jih je obračala proti svetilki od vseh strani, da bi videla, če so brez napake. Slednjič so ji zdrknile iz rok na tla. Ana se je sklonila, pobrala nogavice ter jih položila v škatlo, ki je čakala pripravljena, da sprejme nove izdelke.

Tako so nogavice obležale v škatli, kamor je Ana položila še druge pare. Čez nekaj časa je prišel moški, pokril škatlo in jo naložil na rame ter jo odnesel v sosedni prostor, kjer je dobil vsak par nogavic lično etiketo z zlatim robom, da se je zdel še lepši in vabljivejši.

Nekega dne so položili mnogo škatel z nogavicami v zaboj, ki so ga poslali na postajo. Nogavice so nastopile dolgo potovanje. Ustavile so se šele v oddaljenem velikem mestu. Odnesli so zaboj v elegantno prodajalno in odprl ga je močno nadišavljen gospod. Vzel je v roke in si ogledal vsak par nogavic posebej. Najlepše je odbral in jih položil v izložbeno okno. Tam so se počutile nogavice zelo polaskane. Množica ljudi je hodila mimo njih, se ustavljala pred izložbo in občudovala predmete, ki so bili v nji razstavljeni. Mimo okna so hodili tudi razcapani, ki niso kazali posebnega zanimanja za nogavice. Toda ženske in moški v finih oblekah so jih ogledovali z vidnim ugodjem in niso odmeknili svojih oči od njih bleska. Saj so bile nogavice prav njim namenjene!

In tako se je zgodilo, da je stopil v trgovino gospod ravnatelj ter naročil nogavice iz izložbenega okna. Prodajalec je zahteval veliko plačilo. Gospod ravnatelj ni barantal. Vzel je bankovec iz denarnice in plačal pri blagajni. Zvečer je gospod ravnatelj obiskal svojo prijateljico ter ji poklonil nogavice. Prijateljica gospoda ravnatelja je bila fina dama. Njeno ime je imelo samo dve črki. Klicala se je Lu. Lu je imela dolge vitke noge kakor ustvarjene za drage nogavice iz svile. Ko si je Lu obula nogavice, so se njene noge zasvetile v nepopisni mikavnosti. Da, to je bilo življenje! Gospodu ravnatelju so kar izstopile oči, tako je bolščal v krasoto nogavic in nožic pod njimi. Obhajati ga je moral občutek silnega zadovoljstva, kajti dvakrat ali trikrat je celo tlesknil z jezikom. Nožice prijateljice Lu so dišale po raznih mazilih in nogavice iz svile so se spričo tega naravnost stresle, kadar so pomislile na smrdeči pot rok delavke Ane.

Ponoči je položila Lu nogavice na mehak stol v budoarju. Zjutraj je prišla hišna in je nogavice oblekla na krasne nožice. Lu pa ni nosila dolgo nogavic gospoda ravnatelja. Dopoldne je prišel k nji na obisk mlad kavalir. Prinesel je šop belih rož. Poljubil je Lu najprej na roke, potem na usta in ko je izročil rože hišni, ki je postavila šopek v vazo, sta se začela z Lu pogovarjati. Kavalir je govoril zelo mehko in nežno. To je sijajno znal, kajti bil je gledališki igralec. Ko se je Lu zamaknila v njegove besede, jo je najprej pobožal po laseh, nato je pogladil tudi nogavice. Stisnil jih je večkrat in slednjič jih je tudi poljubil. Nogavice niso imele nič proti temu, kajti kavalirjeve roke so bile negovane. Naposled je obiskovalec Lu nogavice slekel. Pri tem se je zgodila majhna nesreča. Ostri nohti kavalirjevi so se zateknili na nekem mestu, in tam, kjer so obtičali, je nastala majhna luknjica.

Ko je Lu nogavice zopet oblekla, se je tako prestrašila, da je skoraj omedlela. Opazila je namreč, da so nogavice raztrgane. Vrgla jih je daleč od sebe, odprla omaro in poiskala v nji par novih. To je bilo pač nehvaležno dejanje, kajti nogavice iz svile so vzljubile svojo gospodinjo in bi ji bile še rade služile. Popoldne je darovala Lu nogavice svoji hišni. Niso prišle v slabe roke, kajti tudi hišna je bila čedna ženska, ki se je takisto lepotičila in mazala ter je imela kakor Lu lepe in tenke noge. Ko pa se je čez nekaj dni še v drugi nogavici napravila luknja, je bil lepši del življenja nogavic gospoda ravnatelja pri kraju.

Hišna je podarila nogavice kuharici. To je bila strašna ženska! Imela je debele in kosmate noge. Nogavice so se morale širiti in so pri tem izgubile ves svoj lesk, ki je bil v prvi dobi njih življenja tako privlačen. V kuhinji je neprestano dišalo po masti in raznih začimbah, po mleku in drugih jedeh in nogavicam je od vsega tega prihajalo slabo. Kuharici nogavice tudi niso bile prav nič všeč. Njih barva je bila nežna in to je delalo njene noge še bolj čokate in težke. Zato jih je odložila ter podarila hišniku s pripombo, naj jih razpeča kakor sam ve in zna.

Hišnik je sočutno ogledoval nogavice. Res je, bile so preluknjane in se niso nič kaj prikupno svetile, zavreči pa jih je vendar bilo škoda. Zato jih je vtaknil v žep, ko je šel zvečer v gostilno. Tako so prišle v začetku svojega življenja krasne nogavice v žep hišnika in so tam delale družbo umazanemu robcu za vsekovanje, ki je smrdel po kleju, barvi in sиru. Tako globoko so padle! Navzlic temu pa so še vedno sanjale o sijaju v izložbenemu oknu, kjer so tako nadepolno gledale v bodočnost svojega življenja..

Tedajci jih je zdramila raskava roka. Hišnik je bil segel v žep ter izvlekel iz njega nogavice. Z nasmeškom na licih jih je podal deklici, ki je sedela pri eni izmed miz in buljila žalostno predse. To je bila Tončka, raznašalka časopisov. Bila je pa podoba, da nima Tončka nič kaj posebnega veselja z nogavicami. Tudi ko ji je hišnik podaril nogavice, se ni razveselila. Vzela je podarjene nogavice, ne da bi dala kakšnega izraza svojemu zadovoljstvu nad tem. Ko je vstala od mize, je potlačila nogavice v torbo. Iz gostilne grede si je z njimi obrisala dve debeli slani solzi, ki so ji navrele na oči. Doma v podstrešni sobici, je privezala nogavici skupaj ter ju obesila na steno. Tako je bilo življenje nogavic zaenkrat zaključeno.

Čez nekaj dni je prišla k Tončki stara, umazana ženska. Pobrala je cunje, ki so bile razmetane po stanovanju, jih pobasala v vrečo in odnesla vse skupaj v tvornico. Tam so cunje razdelili na vlakna ter jih predelali v papir. In znabiti je ta košček papirja, na katerem boreš ti to zgodbo, prav iz teh nogavic, katere je spravila na svet delavka Ana in katere je kupil gospod ravnatelj svoji prijateljici Lu... .

Bikoborba v krvavi Španiji

Na ljudski zabavi za aragonsko fronto

Staro ljudsko zabavo bikoborb so v republikanski Španiji odpravili, nacionalistična Španija, ki bolje pozna psiho svojega ljudstva, pa jo uvaja znova. Neki nemški novinar, ki zasleduje državljansko vojno pri štabu nacionalistične vojske, je imel priliko da se udeleži takšne prireditve v nekem mestecu za aragonsko fronto. »Popeljite se mirno tja,« so mu dejali v štabu, »videli boste nekaj, česar gotovo še niste doživeli: bikoborbo na čast vojakom, ki tam taborijo. Seveda pa tega ne smete primerjati z bikoborbami v velikih mestih. In pred vsem ohranite za božjo voljo pri vseh ceremonijah svečano držo, drugace bi naše rojake hudo užalili.«

Tako se je torej v mestece odpeljal in je dobil prostor v slavnostno okrašeni častni loži.

Ceremonija se je začela s prihodom štirih mladih, lepih deklet v tradicionalni španski narodni noši, ki jih je spremljala godba. Bile so gospodarice ali nekakšne častne dame bikoborbe. Pripeljale so se v rjavem avtomobilu vojnega štaba, ki je počasi dvakrat vozil okrog arene. Ljudje so vljudno ploskali, častne dame so stopile v ložo. Predstavljale in priklanjale so se kakor na dvoru kraljice Izabele. Župan je dal znamenje z robcem, godba je zaigrala narodne himne Španije in prijateljskih držav. Roke so se dvignile k falangističnemu pozdravu, vojaki so salutirali.

Sledila je druga ceremonija: Mladenič v modri nedeljski suknji, organizator vsega, je prihajal na konjiču, ki je še včeraj morda vlekel voz za mleko. Konjič se je nekaj upiral, ljudem je bilo malo nerodno, da se žival noče držati etikete, nazadnje pa se je še nekam dobro izteklo, jezdec je obstal pred častno ložo. Konvencionalni aplavz, mladenič sname s sladkim nasmehom čepico, polkovnik, najvišji vojaški predstavnik v loži, svečano salutira, mladenič obide spet v diru areno. Aplavzi.

Tedaj so se velika vrata odprla, prikorakali so torerji, med njimi oba matadorja. Glasba, prikloni pred častno ložo. Torerji so v delavnikih pošteni poljedelci mlada, elegantna matadorja sta neki uradnik sladkorne tovarne in neki študent, zdravnikov sin. Sprevod odhaja, spet aplavzi.

Nato prijezdi spet mladenič prireditelj. Njegov konjič se ponovno upira, nekatera dekleta sedaj ne morejo zadržati smeha, vendar se tudi tokrat vse dobro izteče. Polkovnik se dvigne in vrže mladeniču v nastavljeno čepico ključ do prostorov za bike. Mladenič oddirja, v diru vrže ključ pazniku bikov in izgine dokončno. Ploskanje, godba preneha igrati.

Tišina kakor v grobu, veliko pričakovanje. Paznik stopi do vrat v prostor za bike, pozdravi z dvignjeno roko, polkovnik se spet dvigne, namigne: prvi bik se lahko prikaže. Ceremonij je konec, bikoborba je do tukaj novinarju ugajala.

Sedaj pa je pritekla v areno z neumno začudenim mukanjem bedna žival. Zadaj je bila hudo zdrgnjena, spredaj pa nekoliko negotova v nogah. Videti je bilo, da je bila za boj nekaj preparirana. Buljila je v može, ki so med tem vstopili z rdečimi rutami, dokler se ni naveličala in se v enega teh mož zakadila. Ta se je spretno umaknil in enako tudi drugi mož, ki je navalila nanj, kajti mahanje z rdečimi rutami jo je spravljalo počasi v jezo. Tretji mož se je tako naglo umaknil v stran, da je bik klecnil na sprednje noge. Tako je obstal, kakor zunaj na pašniku, in zamukal. Očitno ni razumel, kaj hočejo ti ljudje prav za prav od njega. Nu, delali so ogorčen hrup, kajti bik mora v areni pobesneti. In res je pobesnel, ko so mu zapičili v tilnik banderillo z velikim pogumom in dostojanstvom, kar je bilo treba oboje priznati tem kmečkim torerom.

Sedaj je postala stvar zelo resna, z bikom se je spoprijel matador sam. Na konec svojega meča je bil obesil kos rdečega blaga in ga molel biku pred oči, da bi ga utrudil in spoznal njegov temperament. Stvar bi se za moža namreč zelo slabo končala, če bi bil bik takšne vrste, da bi planil naravnost na človeka, namesto da bi se lovil za rdečo ruto, ki mu jo je molel pred oči. Z obvladanimi in elegantnimi kretnjami je matador na ta način poganjal besnega bika okrog sebe. Pri tem ga je neprestano zasledoval z očmi. Nazadnje je pokleknil, mu pomolil rdečo ruto pred oči in ga pustil zdirjati pod iztegnjeno roko. To se je nekolikokrat ponovilo, dokler se ni utrujena žival s sklonjeno glavo in široko razkrečenimi nogami, pripravljena za nov napad, ustavila pred možem. To je trenutek, v katerem pokaže žival samo za dlan široko mesto v svojem tilniku, skozi katero ji zadene matador srce, če porine meč do držaja, s togo roko in bliskovitim naklonom telesa naprej, živali v telo. To se mora zgoditi tako hitro, da gledalci temu odločilnemu sunku niti ne morejo slediti. In če se je dobro izvedlo, pade žival kakor od strele zadeta na tla. Če se to ne zgodi, tedaj sledi surovo klanje. Pri tej bikoborbi sta oba bika takoj poginila in gledalci so gromovito ploskali.

Potem je sledila še zaključna ceremonija. Ubitemu biku odrežejo ušesa kot trofejo za matadorja. Vse je tedaj vstalo, častne dame so matadorjema metale velike škatle z bonboni. Godba je zaigrala špansko himno, ljudje so pozdravili s stegnjeno roko. V loži so se nekateri odličniki poslovili, večina pa jih je ostala, kajti sedaj se je začel drugi del prireditve, ki ga v velikih mestih ne poznajo: začela se je ljudska veselica.

Bogata žetev — cvetlice

V velikih vrtnarstvih so nabirali v zadnjih dneh rumene velikonočne lilije. Slika je bila posneta v velikem vrtnarskem obratu pri Newlynu v Cornwallu

Narava in kultura v Pekingu

Kitajski zid, najmogočnejša zgradba na svetu — Razlika med Nankingom in Pekingom

Lanska zasebda starega Pekinga, sedanjega Peipinga. Kalgana in Nankavškega prelaza, ki leži med obema tema mestoma, je Japonce napravila za gospodarje Severne Kitajske. S tem so si izgradili v najvažnejšem delu zaščitni nasip proti rusko-mongolskemu boljševizmu.

Kitajski cesarji so zgradili Veliki zid v dobah punskih vojn. Karla Velikega in Rudolfa Habsburškega. Ta zid je s svojo dolžino 2500 km in podvojitvijo pri Kalganu najmogočnejša zgradba na svetu. Obvaroval naj bi zgodovinsko prestolnico kitajskega severa proti vpadom notranjeazijskih stepnih rodov.

Japonska urejuje na moderen način vojaški zaščitni pas od vzhoda proti zapadu proti nevarnostim s severa in življenjska žila tega pasu ni zid, temveč 700 km dolga železniška proga ki vodi iz Pekinga preko Kalgana in Suinana do Paotovčena ob Hoangpuju. Uspešna kitajska ofenziva preko Nankavškega prelaza bi spremenila Peking v bojišče kakor v starih časih in bi napravila nepopravljivo škodo njegovim kulturnim zakladom kakor tudi zakladom njegove širše okolice, do tega pa ni prišlo.

Peking ali Peiping, »mesto miru«, se od ostalih kitajskih velemest popolnoma razlikuje. Nanking je bil v modernem kitajskem slogu zgrajeno vladno središče na ogromnem ozemlju starega sedeža Mingov, ki ga je razdejal taipinški upor. Kanton nima razen nekaterih pagod kot pravo kitajsko trgovsko mesto nobenih zgodovinskih spomenikov, nobene velike zgodovine.

Šanghaj so ustvarili Evropci in ima tudi povsod evropsko lice. Tujec je tu gospodar. Kitajec pa le gost. Peking pa se je v stoletjih ohranil skoraj nespremenjen. Njegov položaj kot prestolnica največje azijske države, posebno pod vlado mogočnih mandžurskih cesarjev, to je od časa tridesetletne vojne dalje, je dal tudi njegovi okolici posebno lice. Narava je pomagala.

Šanghaj leži v enolični ravnini, na močvirnih tleh so Evropci zgradili moderno mesto. Okrog Nankinga se razprostirajo večinoma goli, nizki vrhovi. Okolica Kantona, kjer ni gozdov, je pusta, vse življenje sili tu k vodi. Peking pa okvirjajo na zapadu gozdnate gore, slovite »Zapadne gore«, ki se vlečejo z mnogimi dolinami proti gorskemu pasu Nankavškega prelaza. Na jugozapad se nadaljujejo v šansijskem gorskem hrbtu. Kakšnih deset kilometrov široka, rodovitna ravnina loči glavno mesto od gozdnatih gora. Cesarji in duhovniki so tu ščitili gozd, ljudje so tu zavoljo tega vse bolj povezani z naravo nego drugod na Kitajskem.

V Zapadnih gorah je nešteto znakov do vrhunca razvite kitajske gradbene umetnosti, svetišč in samostanov, ki se v svoji krasoti prilagodevajo okolici. Njih imena in sploh imena tod okrog že sama povedo vse: »Samostan nefritno zelenih oblakov«, »Samostan ležečega Budhe«, »Park čistega razkošja«, »Gora gozdnega vonja« i. t. d. Vsaka izmed številnih samostanskih zgradb ima nekaj posebnega.

Mogočna mramorna stopnišča s kamenitimi ograjami vodijo tu do zgradb duhovnikov, skozi krasna dvorišča prispeš do razkošno opremljenih svetišč. Budhovi kipi se svetijo v zlatu. Globoki zvoki gonga prekinjajo tišino in odmevajo po gorskih dolinah. Vsepovsod rasejo bori s slikovitimi vejami, prastari hrasti, ob čudežih kitajske gradbene umetnosti se širi vonj cvetlic. Čudoviti so nazgledi s samostanskih ploščadi. Ob vznožjih gora ležijo cesarski gradovi. Od zgoraj vidiš tu razvaline stare cesarske palače v »Parku popolne vere«, ki je bila poletna rezidenca velikega cesarja Hienlunga. Poleg nje spoznaš novo poletno palačo v »Parku starostnega pokoja«, ki ga je zasnoval mogočni mandžurski cesar Kvangsi. Oboje so l. 1861. in 1900 oplenile in razdejale francoske ter angleške čete. Samo novo palačo so delno obnovili.

Videti je mramorni most Marka Pola. Peking leži s svojimi visokimi zidovi in stolpi ter rumenkasto svetlikajočimi se pagodami v rahli megli. Opaziti je dolge vlake velblodjih karavan, ki potujejo v Mongolijo ali pa se vračajo iz nje. Prašni oblaki spremljajo njihovo pot. Pogled gre daleč proti vzhodu preko rodovitne ravnine in dozdeva se ti, da vidiš na obzorju blesk morja.

Drugačna je severozapadna okolica. Ob vznožju lahno vzbočenih višin zagledaš osem kilometrov od mesteca Nankava grobišča dinastije Mingov. Skozi več visokih lokov stopaš po čudni kameniti cesti, ki jo obdajajo na obeh straneh ogromni zmaji in živali iz kamna. Cesta drži k preprosti grobnici cesarja Jungtoja, v njegovi bližini počivajo drugi cesarji, princi in zadnja velika cesarica. Vojna se je doslej izogibala tega zgodovinskega ozemlja v neposredni okolici pogostega bojnega polja pri Nankavu. Kako bo v bodoče? Verjetno je, da Japonci ne bi sledili evropskemu vzgledu. V bitki pri Mukdenu so ostali cesarski grobovi Mandžujcev kakor oaza nedotaknjeni sredi napadajoče armade maršala Nogija.

Mož-kača si krpa hlače na zadnji plati.
(Flora'h)

Pijača za dolgo življenje

Bolgarska ima 4800 stoletnikov

Borba za obstanek, ki je z vsakim dnem težja, povzroča, da ljudje ne živijo več tako, kakor bi zahtevalo njihovo zdravje.

Mnogim tisočim so znane, še številnejšim tisočem pa neznane pregreške, ki jih delajo vsak dan z nepravilno prehrano svojemu zdravju. Ta brezobzirni postopek z našim telesom (malomarnost v prehrani) povzroča vsakovrstne bolezni, kakor n. pr. poapnenje žil, obolenje ledvic in jeter, prezgodnje staranje in prerano smrt.

Sedaj, ko je medicinska znanost napredovala že tako daleč, je dolžnost vsakega posameznika, da se okorišča z njenimi dognanji in z uspehi prakse.

Mnogo je še ljudi, ki ne vedo, kako je našemu zdravju škodljiva nepravilna prebava, in ne slutijo, da so zaradi nje vsi organi našega telesa preutrujeni ter ne morejo opravljati svojih funkcij normalno, kakor bi morali.

Bakterije povzročajo razne bolezni. V debelem črevesu je mnogo bakterij, ki povzročajo gnitje in razkrajanje. Pri zdravi prehrani in dobri prebavi te bakterije niso nevarne našemu telesu. Če pa je prehrana nepravilna, tedaj se bakterije gnitja in razkrajanja razmnožijo v debelem črevesju v tako ogromnem številu, da postanejo zelo nevarne. Te bakterije izločajo namreč neke strupe, ki prehajajo pri presnavljanju v kri in ta jih raznaša po vsem telesu. In baš ti strupi so vzrok za poapnenje žil, obolenja na jetrih in ledvicah in verjetno tudi za druge nevarne bolezni.

Če pogledamo statistiko našega vzhodnega soseda Bolgarije, tedaj vidimo, da ima sedaj okrog 5 milijonov prebivalcev, a od teh preko 4.800 ljudi, ki so že prekoračili stoto leto. Nasprotno sliko nam kaže Nemčija, ki šteje okrog 72 milijonov prebivalcev in ima komaj 70 ljudi, ki so dosegli starost sto let. Če bi vzeli v razmerje vse prebivalstvo Nemčije in Bolgarije, tedaj bi moralo biti v Nemčiji 70.000 stoletnikov. Tega čudnega razmerja pa nikakor ne moremo pripisovati boljšim zdravstvenim razmeram v Bolgariji, temveč samo uživanju »j o g u r t a«. V Bolgariji uživajo jogurt kot hranilo in poživilo vsak dan mladi in stari, bogati in revni.

Prvi, ki je opozoril človeštvo na zdravilni vpliv jogurta, je bil prof. dr. Mečnikov, upravitelj Pasteurjevega zavoda v Parizu. Prof. Mečnikov je namreč ugotovil, da povzroča prekomerno uživanje mesa težke motje pri prebavi. V kolikor telo mesnih beljakovin ne prebavi, jih bakterije v debelem črevesu lahko dalekosežno razkrajajo. Pri tem se razvijajo toksini, ptomaini, leukomaini in razni strupeni plini. Vse te snovi lahko preidejo v kri in tako povzročajo zastrupljenje (autointoksikacijo). Poleg hitro učinkujočih strupov tvorijo črevesne bakterije še druge tvarine, ki sicer delujejo počasi, a zato sistematično. Taki tvarini sta na pr. indol in fenol, ki povzročata poapnenje žil (arteriosklerozo), razdejanje jeter, ledvic in možganov.

Prof. Mečnikov je dalje ugotovil, da lahko z uživanjem jogurta preprečimo oziroma onemogočimo gnitje in razkrajanje v debelem črevesu.

Sedanja znanost stoji na stališču, da jogurt uničuje in odstranjuje vse tiste črevesne bakterije, ki so škodljive za naše telo. Dalje da je delovanje jogurta izredno dobro za celo telo, ker odstranjuje vse strupene snovi, ki nastajajo v črevesju pri presnavljanju, ter nam na ta način podaljšuje življenje.

Znanstvenik dr. Duclaux je ugotovil, da se s štiri tedenskim uživanjem jogurta število bakterij zmanjša od 20 milijonov na 120 v eni desetinki grama, a učinek škodljivih bakterij se zmanjša od 100% na 2%. *Kaj je prav za prav jogurt?*

Jogurt je naravna mlečna pijača, ki jo dobimo iz pasteriziranega kravjega, ovčjega, kozjega ali bivolovega mleka, v katero vcepimo čiste mlečno kisle bakterije. Jogurt je lahko prebavljiva mlečna hrana, ki jo predpisujejo zdravniki tudi bolnikom s paratifusom, tifusom, slabo prebavo, sladkorno boleznijo (diabetes), kronično obstipacijo, nervozno dispepsijo, bronhitisom, tuberkulozo, arteriosklerozo, z boleznimi ledvic, srca, vročino, kroničnim črevesnim katarjem, anemijo itd. Ker ima jogurt mnogo mlečne kisline in se njegove bakterije (thermobacterium bulgaricum, thermobacterium joghurt in streptococcus thermofilis) v črevju hitro razmnožujejo, preprečujejo vsak večji porast gnilobnih bakterij. Jogurt je torej tudi zelo važno razkuževalo črevesa.

Kdor redno uživa jogurt, si podaljšuje življenje.

Čisto napačno pa bi bilo mišljenje, da je naše navadno skisano mleko isto kakor jogurt. Saj domače kislo mleko ne vsebuje nikoli toliko kisline, nima vseh naštetih mlečno kislih bakterij in tiste učinkovitosti, kakor jo ima jogurt.

Jogurt naj bi uživali vsi ljudje, prav posebno pa je priporočljiv onim, ki naporno delajo, ki se večkrat razburjajo in bolnikom.

Ali ste že mislili....
na pomladno obleko ali plašč?
Tvrdka DRAGO SCHWAB,
LJUBLJANA
Vam je pripravila krasne pomladne vzorce. Radevolje Vam postrežemo samo z blagom, na željo pa izgotovimo oblačilo po meri. Precizna izdelava — moderen kroj!

Krepak starec

V grško-pravoslavni cerkvi v Smirni se je poročil neki 106-letni Sava na svoj rojstni dan z neko 40-letno Stelo. Ta je njegova sedma žena in vse druge je Sava preživel.

Pomlad tudi tema ugaja

Osem tednov stara medvedka Dolly in Ted iz živalskega vrta v Whipsnadesu severno od Londona sta smela te dni prvič na prosto, kjer sta s svojim hudomušnim početjem pod toplim pomladanskim soncem zabavala občinstvo

Hubertus milo,
res domače,
slovensko milo!

Pogovor z gorilo

„Hje — ma — ma — re!"

Angleški raziskovalec, Erich Cromwell, pripoveduje nenavadne stvari o svojih doživljajih v afriškem pragozdu.

V jeseni 1937., poroča v eni teh zgodb, smo korakali s skupino masajskih bojevnikov skozi pragozd, ki se vleče od Kilimandžara proti zapadu. Skozi to ozemlje drži velika avtomobilska cesta iz Kapskega mesta v Durban in dalje v Kairo. Do te ceste smo hoteli priti. Nosač puške, mohamedanski zamorec iz okolice jezera Viktorije, nam je bil pravkar povedal, da je tu pred nekoliko leti srečal družino goril, ko je planil proti nam, ves bled v obraz, vodja karavane in zavpil:

»G o r i l a, g o r i l a!«

V tistem ozemlju je streljanje človeških opic najstrožje prepovedano in tako smo se obrnili do nekega lovca za nasvet. Ta je sam dvomil, da-li smo v življenjski nevarnosti kar bi nam dajalo pravico do samoobrambe s streljanjem. Gorila nas ni napadel še nobeden. Nazaj pa nismo mogli, ker so bili ljudje vse pretrudni, da bi delali v neprehodni goščavi ovinke. Ko smo nato dospeli do neke precej široke jase, sem zato ljudem ukazal, naj odložijo svoja bremena in si odpočijejo. Dva moža smo poslali, da bi se ogledala za gorilami.

Deset minut pozneje smo vedeli, da

b r e z b o j a n e b o m o m o g l i n a p r e j,

kajti na nasprotni strani jase se je pojavil rjav obraz in dvoje besnih, okroglih oči nas je ogledovalo. Istočasno smo začuli močno bobnanje, gorila — kajti to je bilo rjavo bitje — je dajal znak za boj s tem, da se je z obemi pestmi tolkel po prsih. Prijeli smo za puške in smo se pripravili za strel, ko je pristopil eden izmed nosačev, starejši Masajec, in nas prosil za pogovor z opico.

»Gospod«, je dejal zamorec, »dovoli mi, naj se

p o g o v o r i m z o p i c o.

Znam govorico živali. Ni prvič, da se z opico srečam.« Zasmejali smo se in mu rekli, naj stori kar pač misli. »Če te gorila raztrga, ne bomo mi odgovorni. Vsi ste priče za to.« — »Pričali bomo«, so dejali drugi zamorci.

Nosač je nato odložil svoje vrhnje oblačilo in stopil počasi preko jase. Ko je bil dvajset korakov od nasprotnega roba, se je besni obraz spet pojavil. Sedaj je mogočna

ž i v a l p o k a z a l a s v o j e z o b e

in videti je bilo, da hoče stopiti iz goščave. Zamorec je dvignil obe roki in je zagnal nenavaden, oster krik.

In sedaj se je zgodilo nekaj nepričakovanega. Opica je zlezla iz goščave in obstala. Bila je mogočna žival. Buljila je v zamorca in zavreščala, a zamorec je takoj odgovoril. Kričal je nekaj, kar je bilo slišati kakor »hje-ma-ma-re«. Obojica, gorila in zamorec, je začela nekaj blebetati in bilo je kakor pogovor razburjenih ljudi. Čez minuto je gorila

z a p i s k a l a i n i z g i n i l v g r m o v j u.

Četrt ure pozneje smo nadaljevali svojo pot. Živali so nam bile dale prosto pot. Poklicali smo nosača in ga povprašali zavoljo opičje govorice. Pogledal nas je resno in odgovoril:

»Dam vam svoje življenje, če zahtevate. Toda ne vprašujte me zavoljo tega jezika. Ne smem vam ga razložiti. V tem primeru bi moral umreti.«

Pozneje smo guvernerju Njase pripovedovali o našem doživljaju. Tudi njemu je bilo znano, da znajo

n e k a t e r i z a m o r c i

govoriti z gorilami. Teh zamorcev pa je zelo malo.

ANEKDOTA

Caruso je v svojih zadnjih letih v milanski Scali pel Radamesa. Po predstavi je menil neki njegov nevoščljivi tovariš: »Mož ima cmok v grlu!« Mascagni, ki je te besede slišal se je obrnil in dejal: »Za takšen cmok, dragi prijatelj, bi vam jaz prav rad plačeval po 2000 lir na večer!«

VSAK DAN ENA

»Ne, milostiva, takšnih čevljev, ki bi bili zunaj majhni, znotraj pa široki, žal, nimamo!«

(»Tidens Tegn«)

L. Mrzel:

Deset minut Lepoglave

Lep, solnčen popoldan sredi zgodnje jeseni je bil. Po njivah in travnikih, zleknjenih pod vznožjem temne, premoga in skrivnosti polne Ivanščice, je vrelo življenje. Pastirji so čez močvare begali za živino, zakasnele delavke v polju so vstajale od grude in si pred solncem z rokami zastirale oči, da bi razbrale, kdo morda imeniten in velik prihaja z malim golubovečkim mešancem iz neznanega sveta. Zdajle bo Lepoglava, mi je razlagal vozni red, pa sem se sklonil k oknu. Daleč v polju nekje se je na cesti pojavil kolesar v uniformi jetniškega paznika, med njivami je vstala visoka hiša brez oken — kakšna pristava, pralnica ali kaj — in iz pokrajine je zadihala mrzla sapa aresta. Čez nekaj minut so se iz brega izluščili obrisi kaznilnice same — vlak je doropotal na lepoglavski kolodvor.

Le zakaj je človeku zmerom tako trpko tuje pri srcu, kadarkoli ga pot zanese mimo zamreženih oken, blaznic in ječ? V vsakem izmed nas je pač nekaj malega tega, nikomur ni življenje podpisalo reverza, da mu ne blaznost ne zločin ne pripade za delež. Premogel sem pičlo uro časa, pa sem stopil, da si pobliže ogledam kraj. Na postaji je bil živahen vrvež, za cel vlak vagonov je stalo na slepem tiru, arestantje so v svojih rjavih uniformah prevračali vreče in razkladali premog, da so bili vsi črni v obraze in roke. Kaznilnica v Lepoglavi je velik dom, veliko družino je treba oskrbeti z življenjem in streho. Med vozovi so se prestopali stražarji z nabitimi puškami na ramah. Od skladišča je prihajala skupina mož, lopate so se jim žvenketaje odbijale od tal, pravkar so bili najbrž pospravili svoj tovor. Zadnjemu med njimi — ko gora je bil velik in močan — je težka veriga rožljala na nogah. O, človek, sem si tiho dejal, le nič skrbi in strahu: lahko si tako malovreden, da ti bodo gležnje kovali v verige — zmerom boš vreden dovolj, da ti zaupajo lopato in kramp.

Naglih korakov sem stopil proti vasi, kakor pač ima navado reporter. Morda lahko pozvonim na vratih, ravnatelj kaznilnice me sprejme za deset minut, pa bom odnesel vsaj drobtinico vtika. Po cesti so mi nasproti prihajali arestantje, ki so v svojih rašević brez straže in brez vsega hiteli za opravki — kaznilnice segajo včasih še daleč, daleč čez svoja obzidja. Ko so prihajali do mene, so v ostrih ovinkih stopali čez cesto na drugo stran, spoštljivo dvigali svoje rjave čepice z glave in hiteli dalje. Da, sem si dejal, zdaj, ko je ujet v raševino, se na široko ogiba človeku, vanjo pa je prišel morda samo zato, ker se nekoč nekomu ni ognil. Vmes pa kmečka dekleta v svoji beli noši, ki so pred človekom prav tako vdano stopale čez cesto, samo da so še srameljivo pozdravljale: Hvaljen Isus i Marja. O, le bežite pred človekom, le kličite Jezusa in Marijo — tudi vam bo morda nekoč še tako, kakor je zdaj njim. Od postaje so ves čas škripali težki parizarji, zvrhano polni pšenice in vozniki — arestantje, so veselo z biči pokali po konjih.

Na levi ogromna, moderna palača iz rdeče opeke s slepimi okni, kakor kakšna velika tovarna ali samostan. Pa je v resnici oboje, tovarna in samostan: na sto in sto ljudi si za temi slepimi okni v delavnicah služi ležišče, vodo in kruh, na sto in sto ljudi v celicah opravlja pokoro. Na desni pa stara lepoglavska trdnjava, nekdaj sedež slavnih pavlinov, ki so tu zdavnaj nekoč sinove madžarskih kraljev in velikašev učili o tem, kako se najlaže vlada nad prelepimi deželami med Donavo in Savo, danes zatočišče najbolj zavrženih otrok iz teh dežel. A že pred onimi davnimi stoletji, ko so delavci iz Hrvatskega Zagorja in iz Podravine začeli polagati kamen na kamen, je to zidovje raslo v svoj namen: celice za bičanje teles in duš. Na levi, na desni pred portalom stražniki s puškami na ramah, vmes pa ta ozki, zapuščeni kolovoz, ki po njem prihaja državljan.

Oprostite, se obrnem k najbližjemu izmed njih, ali bi se dalo kako priti do ravnatelja?

S prijazno kretnjo me mož povabi dalje — samo krog obzidja naj stopim, na drugi strani je glavni vhod, tam se pride v kaznilniške urade. Hitel sem dalje, srečal sem deset, morda še dvajset ljudi v rjavi raševini, nekateri med njimi so nosili prazne vojaške skodele v rokah — najbrž so bili na delu bog ve kje daleč zunaj, pa so malo pozno prihajali po obed. V parku pred glavnim vhodom je sedelo pol ducata mož. Kakor da so na letovišču, so metali karte, drugi pa so jim kibicirali čez rame: družba izbrancev, ki so si po kdo ve kakšnih odlikah še v tej hiši izvojevali pravico do zraka in brezdelja. Stopil sem k porti, vprašal še enkrat, kako bi se za majhen obisk prišlo čez ta zid, pa mi je človek s puško pred vrati prijazno razložil: da gospoda ravnatelja ni, da ga zastopa gospodin sudija, da je gospodin sudija zdajle doma in je po kosilu najbrž malo legel spat, ampak da je zelo prijazen gospod in mi ne bo zameril, če ga pokličem. Jaz pa sem si mislil na tihem, da je bolje, če človek ne drami roke pravice, kadar spi, in sem rajši stopil v krčmo, da pogledam, kako se v Lepoglavi pije kozarec vina.

Soba za boljše goste je bila svetla in prijazna, beli prti na mizah, velika ogledala v baročnih okvirih po stenah. Takšni so saloni po letoviških restavracijah pri nas. A ob prvi mizi za vrati si je z roko mešal kuštrave lase in nekaj brundal pred sebe človek, širokih pleč in neprespan, oblečen v tanko, cunjasto, na komolcih in kolenih raztrgano delavsko obleko. Ničesar ni bilo pred njim, nervozno je s členki desnice tolkel ob mizo in zahteval postrežbo, a nihče ni prišel: prebeden človek je bil, da bi se kdo odzival njegovemu klicu. Meni so potekale minute, planil sem v vežo in v kuhinjo in sklical ljudi, in ko je krčmarica prišla, sem ga povabil, naj prisede, in sem naročil zase in zanj. Natočil sem in nazdravil.

Pil je, a ko je odstavil kozarec, je zaškrtal z zobmi in trikrat zapored s pestjo udaril po mizi. Samo to vas vprašam, gospodine, ali je še kaj pravice na svetu, ali je ni. Glejte, jaz sem tu v Lepoglavi prav za prav doma, sedem let sem bil za pomočnika pri peku, delal sem noč in dan in vsa Lepoglava, kar je ni za tistimle obzidjem, je jedla moj kruh. Potem je prišla kriza, vrgli so me na cesto. Kaj morem jaz za to, če so se ljudje privadili živeti brez kruha — jaz sem pek. Šel sem malo naokrog, gruntal sem, kam naj se denem. Poglejte samo tele mišice — jaz sem rojen atlet, privzdigoval bi lahko vagone, samo dajte, da se pokažem. Tule so, prosim, priporočilna pisma: predstava — le kar berite — je odlično uspela, mladina je odhajala vsa vedra, in kakor upamo, je odnesla tudi kakšno zrno za življenje. Le kar poglejte: tudi kakšno zrno za življenje.

Razgrinjal je pred mano neke zamazane papirje in zmerom globlje segal v žep. O, imel je vse črno na belem. Pa ti pridem, je pripovedoval, tako rekoč v svoj domači kraj. Pridem, potrkam na porti, povedejo me v pisarno. Dovolite, pravim, da gojencem vašega cenjenega zavoda predvajam nekaj točk. Dobro, mi pravijo, jutri ob desetih dopoldne. Grem, najamem človeka, da mi znosi vse, kar je treba, na kup, sode z vodo, verige, železje. Vse je bilo pripravljeno, samo pozvoniti je bilo še treba in zastor se lahko odpre. Plačal sem mu kovača — kje ga bom, vprašam te ,brate, dobil nazaj? Pa pridem danes dobro uro pred nastopom, da pogledam, kako tečejo reči, pa me še enkrat kličejo v pisarno. In veste kaj? Naklel sem se danes, vam pravim, kakor se še nisem svoj živ dan, in če je le še kaj boga v nebesih, ne bo na tej zemlji nikoli več trava pognala.

Vnovič si je s šapami zagrabil v lase in si dal duška z molitvico hrvatskih, slovenskih, madžarskih, turških in laških kletvin. Pokličejo me v pisaro, pa meni nič tebi nič: predstava je odpovedana, dvorana je tako rekoč zasedena, prišel je cel vlak pšenice, pa smo jo začasno spremenili v magacin. Kakšen vlak pšenice, vas vprašam, kakšen magacin? Kaj pa moji stroški, kaj pa moj kovač? Ali se tako postopa z atletom? Prosil sem, rotil, jokal sem, vam pravim, in škripal z zobmi — pa nič in nič. Dvorana je polna pšenice, zato sem jaz ob svoj kruh pa mir besedi.

V resnici so mu, silaku, solze blestele v očeh, od nekod iz nedrij je nekajkrat privlekel kos zamazanega robca na dan in smrkal. Kako pa je ta reč, sem ga vprašal, imate dober program?

To me še vprašate, ali imam dober program? V Beogradu sem nastopil ž njim — počakajte, saj moram nekje imeti papirje. Sod, poln vode, poldrugi cent težak, vam nosim v zobeh, stojo držim, če hočete, in plešem ž njim. Nekaj centimetrov debelo železje zvijem v rokah, verige vam trgam. Le kar potipajte mišice, prosim.

Potipal sem in sem verjel. Čas je bežal, treba se je bilo posloviti, da vjamem vlak. Napil sem mu za slovo, a ko sem že segal po klobuku, sem mu hotel še reči nekaj dobrih besed. Bo že še bolje, sem mu dejal, dosti se bo še našlo sveta, ki bo prihajal občudovat njegovo silo in znanje. A kadar ga še pot zanese v Lepoglavo, naj rajši napravi kak prikladnejši program: tisto zvijanje železja in trganje verig — s tem si v teh krajih v resnici ne bo služil kruha.

Šele takrat mu je nekaj vedrine zasijalo v očeh, samemu mu najbrž sploh ne bi bilo prišlo na um, zakaj dvorana ni mogla biti na razpolago. Z žalostnim nasmeškom mi je stisnil roko in spet sedel za mizo, da razmisli, kje bi se njegova umetnost dala z lepšim uspehom spraviti v denar.

Tu bo zdaj cementa za ceste in palače!

Jugoslovanska cementna industrija in moderna cementarna v Trbovljah

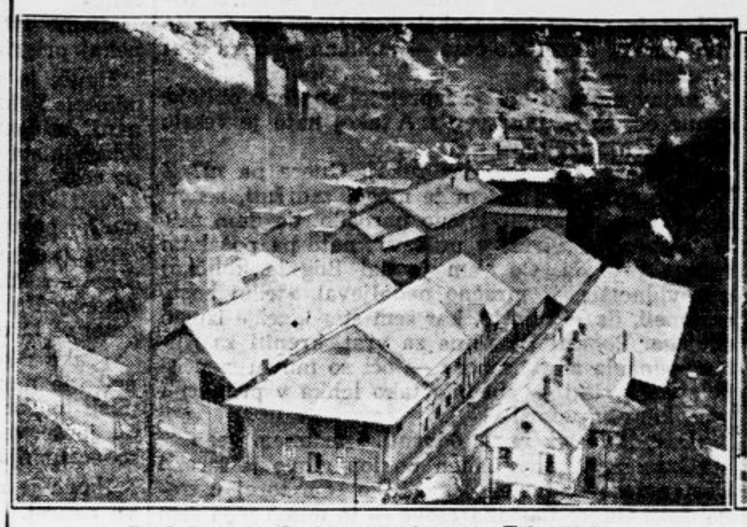

Pogled na moderno cementarno v Trbovljah

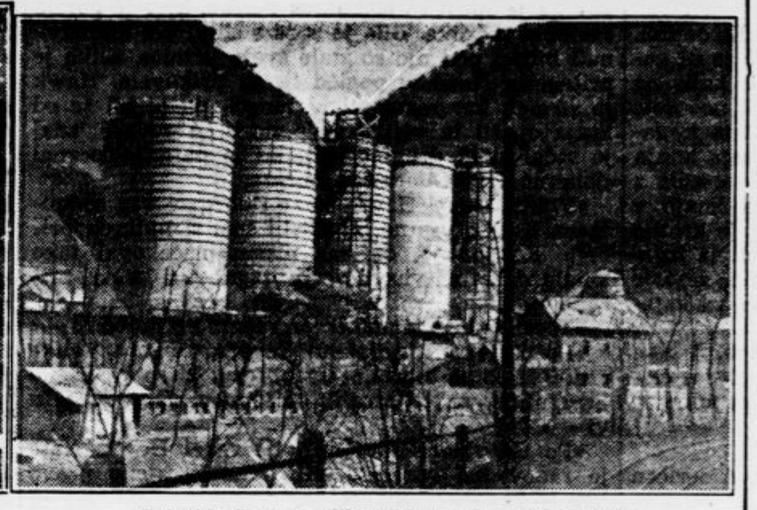

Orjaški silosi z velikanskimi zalogami cementa

Povečanje svetovne cementne produkcije, ki je v preteklem letu dosegla zaradi splošnega gospodarskega zboljšanja zopet stanje iz leta 1929, se kaže v zmanjšanem obsegu tudi v naši državi. Uporaba cementa v Jugoslaviji je sicer glede na število prebivalstva in gospodarski podvig zadnjih let še skoro neznatna, vendar je pričakovati, da bo postopno povečanje naše industrije, večja živahnost v gradbenem gibanju, predvsem pa državna javna dela (ceste, železnice, regulacije rek, elektrifikacija) zagotovila tudi jugoslovenski cementni industriji še velik produktivni razmah.

Po statističnih podatkih je Jugoslavija med evropskimi državami z letno produkcijo 639.000 mtr. ton (1936) na poslednjem mestu. Statistika evropske cementne produkcije, ki navaja za 1936. leto 37 milijonov ton, pa nam najbolje predočuje neznatnost jugoslovenske cementne produkcije v tem letu. Naša cementna produkcija je kartelirana glede notranjega trga, splitske cementarne pa so v pogledu izvoza cementa še tudi članice mednarodnega cementnega kartela. Sicer pa je naš izvoz cementa iz raznih vzrokov v precejšnjem padanju. Na izvoz so vplivali med drugim izgradnja lastnih cementnih industrij v raznih državah, kakor na pr. Nizozemska, Grška, Portugalska, Letonska, veliki delavski štrajk v dalmatinski cementni industriji, vojna v Španiji itd. Naš izvoz je 1935 iznašal 215.111 ton, 1936 le še 149.706 ton, 1937 pa je padel na 66.688 ton.

Slovenija je v jugoslovenski cementni industriji vidno udeležena po cementarni TPD v Trbovljah, ki zaradi svoje odlične tehnične opreme, velike produktivne zmožnosti in prvovrstne kakovosti cementa spada med prva podjetja te vrste v Jugoslaviji.

Ravnatelj cementarne g. dr. Chem. Wormser, nas je ljubeznivo seznanil z vsemi posebnostmi produkcije našega domačega cementa in nam razkazal podjetje do vseh podrobnosti. Trboveljska cementarna deluje že preko 65 let. Glede na velik kemični in tehnični napredek v cementni industriji je bila tudi cementarna opetovano modernizirana. Stalne peči za žganje cementa so 1908. leta nadomestili s krožečimi pečmi s strojnim pogonom in novimi napravami za mletje surovega materiala. V letih 1926. in 1927. se je v tovarni ugradilo še eno večjo krožečo peč, tvorba prahu pa se je zmanjšala na najmanjšo mero z novo moderno električno razpraševalno napravo. Povečanje tovarne v letih 1929. in 1930. je dvignilo letno produkcijsko zmožnost podjetja od 1300 vagonov po 10 ton (leta 1908) na 7200 vagonov po 10 ton leta 1930.

Za izdelavo trboveljskega portland cementa služita apnenec in glina, ki jih podjetje dovaža po žičnici in rudniški železnici iz bližnjega kamnoloma. Materijal se zdrobi in osuši v odgovarjajočih strojih in potem zmelje v mlinih v takozvano »surovo moko«, ki mora dobro zmešana vsebovati odgovarjajočo količino ogljikovo kislega apna (76 — 77%). Surova moka se ovlaži s 15% vode in se potem v krožečih pečeh prepeče pri temperaturi svojih 1350° C. Večkomorni cevni mlini pa ta ohlajeni klinker zmeljejo v najfinejšo moko, ki se ji doda 4% mavčnega kamna, kar cement usposobi za uporabo v gradbene svrhe. Šele mavec doseže, da se cement, mešan z vodo in peskom, strdi le polagoma. Zmleti cement se potem iz velikih skladišč dovaja s pomočjo zračnega pritiska po cevih do postaje, kjer se s pomočjo avtomatične polnilne naprave polni v papirnate vreče, ki se istočasno avtomatično stehtajo. Ameriški polnilni stroj s pomočjo enega delavca odpremi v eni pičli uri 700 do 800 vreč. Papirnate vreče pa tovarna izdeluje sama po lastnem sistemu. 25 delavk izgotovi dnevno 5 do 6 tisoč vreč.

Izgotovljeni cement se preizkusi v smislu predpisov gradbenega ministrstva glede trdnosti, prostorninske stalnosti in časa vezave, ter mora odgovarjati najvišjim zahtevam. V kemičnem laboratoriju, ki je priključen tovarni, smo se lahko prepričali, da so preizkušnje cementa v kemičnem in fizikalnem pogledu zelo stroge. Cementarna v Trbovljah je pa tudi edina v Jugoslaviji, ki proizvaja le visoko vredni cement. Poizkusi s trboveljskim cementom so pokazali njegovo istovrednost z najpriznanejšimi italijanskimi, nemškimi in francoskimi znamkami.

Ravnatelj dr. Wormser

Ker je produkcijska zmožnost tovarne zaradi vedno naraščajoče prodaje cementa že skoro izčrpana, je TPD v zadnjem času pristopila k novi modernizaciji podjetja. Nove strojne naprave, s katerimi bo podjetje v kratkem opremljeno, ne bodo proizvajale cementa več po dosedanjem »suhem načinu«. Sirovi material, pomešan z vodo, se bo mlel v velikem mlinu. Nastalo blato, ki bo vsebovalo približno 40% vode in 60% trdnih snovi, se bo dovajalo s sesalkami v 5 velikih strojnih naprav, katerih vsaka ima prostorninski obseg 400 m³ potem pa se bo material dokončno predelal v krožečih pečeh. Nova krožeča peč, ki je že ugrajena, bo dnevno proizvajala 16 vagonov klinkerja. Predsušilec, koncentrator, ki bo vključen pred to pečjo, bo s sušenjem zmanjšal vlago blata na 12%. Mokri način cementne produkcije bo imel to prednost, da se bo tvorba prahu znatno zmanjšala in bo odpadla potreba dosedanje električne razpraševalne naprave. Poleg tega se bo surovi material v obliki blata mlel mnogo finejše ter se bo lahko sestavinsko dosegla mnogo večja enakomernost materiala, kar bo kakovost cementa razumljivo še zboljšalo.

Novo preurejena tovarna bo uporabljala za izdelovanje cementa visoko procentno koralno apno (95 — 98% ogljikovo kislega apna) iz Retja in apneni lapor (60% ogljikovo kislega apna in 40% gline) iz Bevškega. Tovarna bo za dovoz teh snovi izgradila 2 žičnici v skupni dolžini 5 km. Stroški izgradnje se bodo amortizirali v nekaj letih, ker bo odpadel prevoz z rudniško železnico.

Zaradi zelo omejenega tovarniškega prostora za vskladiščenje žganega cementa-klinkerja je TPD pričela graditi velike silose ob železniški postaji. Vsak od teh petih ogromnih cementnih skladiščnikov meri v širino 12.5 m in višino 22 m ter bo lahko sprejel 260 vagonov cementa po 10 ton. Skupno bo tu shranjenih preko 1300 vagonov cementa. Polnitev teh silosev se bo vršila pnevmatično, izpraznitev pa s pomočjo elevatorjev. Tehnični zahtevi za kvalitativno čim enakomernejšim cementom se bo udovoljilo s tem, da se bo v silosih vskladiščeni cement z vpihavanjem zraka spremenil v tekočo obliko in potem dobro premešal. Nova skladišča bodo pričela obratovati predvidoma letos v juliju, celotna nova naprava pa sredi prihodnjega leta.

Z novimi napravami, v katere je družba vložila večmilijonski kapital, bo naša edina slovenska cementarna usposobljena, da zadosti vsem zahtevam cementnih naročil glede količine in kakovosti na slovenskem gospodarskem področju.

Največje zasluge za lepi procvit tega obsežnega podjetja gredo predvsem sedanjemu ravnatelju g. dr. Wormserju, ki načeluje obratu z redkim strokovnim znanjem že skoro 30 let in je v teku te dobe z lastno iniciativo podjetje izpopolnil tehnično do današnjih najpopolnejših naprav, katere so tudi plod njegovega načrtnega dela ter bodo družbi omogočile najmodernejše današnjim gospodarskim potrebam odgovarjajoče obratovanje cementarne.

Ameriški srebrni vlak

Američani se vozijo v vlakih, ki so razkošneje opremljeni od naših hotelov

Luksuzni vlaki v Ameriki niso nekaj tako nenavadnega kakor v Evropi. Ker so ameriške železnice v privatnih rokah, vlada med posameznimi družbami huda konkurenca, ki jo je v najnovejšem času še bolj poostril njihov skupni tekmec — avtomobil. Na vse načine si železnice prizadevajo ohraniti si naklonjenost potnikov. Radio, kino, igralnice, plesni saloni in še nešteto drugega je bilo uvedeno v vlakih, da bi se potniki prijetneje počutili med vožnjo.

Nedavno pa je železniška družba Reading uvedla na progi med New Yorkom in Philadelphijo vlak, ki je celo za ameriške prilike nekaj izrednega. Proga je razmeroma kratka, brzovlak jo predirja v pičlih dveh urah, in vendar se je zdelo družbi potrebno poskrbeti, da se bodo njeni potniki v tem pičlem času bolje počutili, kakor v najbolj razkošnem newyorškem družabnem lokalu. Vožnja na tej progi velja samo 1.80 dolarja in dasi so v novo vlakovno sestavo vtaknili pol milijona dolarjev, se prevoz ne bo niti za cent podražil.

Vlak je skoraj ves zgrajen iz nerjavečega jekla, da je videti kakor bi bil srebrn, le sem pa tja so posamezni robovi in krivine poudarjeni z bledomodro barvo. Pri osnutku lokomotive in vagonov so kar le moči strogo upoštevali aerodinamično obliko. Lokomotiva in vagoni so tako tesno speti, da je sestava videti kakor ulita iz enega samega kosa in pri silni brzini nimaš vtisa, da gledaš vlak, ampak srebrno raketo, ki drsi po tračnicah. Prva lokomotiva, ki je vozila na tej progi se je tudi imenovala »Raketa«, čeprav se je v primeri s sedanjo bolj po polževo premikala, saj je imela samo stoti del učinka svoje naslednice, ki lahko razvija do 2800 konjskih sil. Samo v nečem se ne more reči, da bi nova lokomotiva nadkriljevala svojo prababico: namreč v trajnosti. Stara »Raketa« je nič manj kakor 41 let garala na progi New York—Philadelphia in je prevozila nad pol milijona km.

Načrte za zunanjo in notranjo opremo vagonov tega luksuznega vlaka so poverili enemu najboljših ameriških arhitektov: Pavlu P. Greetu. Arhitektonsko zaključena linija peterih srebrnobelih voz je prekinjena samo po enakomernem nizu oken, ki se vlečejo od lokomotive do konca vlaka. Z vsakega sedeža je docela svoboden razgled. Okna so dvojna in imajo na notranji strani vdelane šipe iz nezdrobljivega stekla. Vagoni so prostorni kakor je običajno v Ameriki: dobre 3 metre širine in nad 4 metre višine, da ni nikjer stiske in gnječe. Ogrodje je zgrajeno iz najboljšega kromnikljevega jekla, ki je skoraj štirikrat močnejše od navadnega. Samo za kolesa, osi in spojke so vzeli drugo tvorivo. Težišče je zelo nizko položeno, tako da vozovi prav mirno teko. Z dobrim jeklom so prihranili tri sedminke nepotrebne mrtve teže. Dočim tehta normalni potniški vagon 77 ton, se je tu posrečila konstrukcija s samo 41 tonami, tako da tehta vseh petero vagonov opremljenih samo 231 ton. Zanimivo je, da je stara »Raketa« pred 100 leti vlekla na svoji krstni vožnji nič manj ko 368 ton težak vlak z 80 vagoni.

Cel vlak ima na vsaki strani samo četvero vrat. Jedilni voz sploh nima vrat. Stopnic med vožnjo ni videti, ker se avtomatično poklopijo v steno vagona, čim se vrata zapro, tako da je površina vlaka med vožnjo docela gladka, s čemer se občutno zmanjša zračni upor.

Svojevrstno je sosledje vagonov. V sredini teče jedilni voz, nanj sta priključena dva salonska vozova, na koncih pa oba razgledna vozova. Vlak je torej od sredine gledan popolnoma simetričen, tako da ga na končnih postajah ni treba obračati ampak se samo lokomotiva obrne in prepelje na drugi konec. V razglednih vozovih, ki imajo še prav posebno široka okna, je prostora za 140 potnikov, v obeh salonskih vagonih je 136 sedežev, v jedilnem vozu pa je mesta za 51 ljudi, tako da je vlak z 327 potniki zaseden.

Notranja oprema je nenavadno razkošna in vagoni še najbolj sličijo prostorom kakega svetskega kluba ali boljšega hotela. Vsak vagon je drugače opremljen, a čeprav je oprava po barvi in linijah tako različna, se je arhitektu vendar posrečilo ustvariti povsem enoten, modern slog. Stene so opažene z dragocenim lesom, tapetami in kovino. Mize, stoli, svetilke, zavese, preproge, vse je narejeno samo iz žlahtnega tvoriva. Okvirji oken in vrat so iz nerjavečega jekla, stoli so večinoma vrtljivi na vse strani, da lahko potnik v vsakem položaju lagodno uživa razgled. Naslanjači se dado tako premikati, da so pri sedenju ali ležanju enako udobni. V vsakem vagonu, razen v jedilnem, je majhen salon za kadilce, opremljen z udobnimi klopicami in mizicami. Razsvetljava je v vseh prostorih indirektna. Svetila so skrita pod stropom, od katerega se odbija blaga svetloba, ki ne meče ostrih senc. Za čitanje ima vsak potnik še posebno luč nad svojim naslanjačem. Ničesar pa potniki v tem razkošnem vlaku prijetnejše ne občutijo kakor umetno zračenje, ki skrbi za to, da je v vozovih zmerom svež, čist in prijetno temperiran odnosno poleti ohlajen zrak.

Jedilni voz je še prav posebno prijazno opremljen in razsvetljen. Tu je prostorna kuhinja, jedilnica za 24 oseb in pa seveda bar, kjer lahko hkrati postrežejo 27 potnikom. Da se kuhinjski duhovi ne bi širili po vlaku, je kuhinja odločena od ostalih prostorov po posebnem ventilacijskem sistemu. Namestu vrat struji v prehodu iz kuhinje v jedilnico plast zraka, ki sproti odnaša duh na prosto. Kuhinja je seveda v skladu z ostalim vlakom primerno opremljena in oskrbljena z najboljšimi dobrotami. Bolj ko za kuhinjo pa se ameriški potniki zanimajo za bar in tu je med vožnjo tudi zmerom največja gnječa. Sicer pa se železniška družba ne more pritoževati, da bi bila s svojim luksuznim vlakom slabo zadela. Vsa mesta so zmerom zasedena in v nekaj mesecih, kar vozi ta vlak, se je raznesel njegov sloves širom Zedinjenih držav in kmalu bo dobil tudi na drugih progah posnemalce.

Lep dar: Zgodbe brez groze

Ali ste že naročeni na kulturno in socijalno revijo

Misel in delo

ČETRTA ŠTEVILKA ČETRTEGA LETNIKA IZIDE TAKOJ PO VELIKI NOCI — REVIJA STANE NA LETO 60 DIN IN SE NAROČA NA NASLOV: LJUBLJANA, POŠTNI PREDAL 322

Jackson Gregory: 71

Juana Castanares

Roman

Zavil je naravnost proti Haciendi Escondidi. Tudi tu je še vladala zaspana tišina. Nič se ni ganilo, ko je pod poprovci ustavil konja, kajti na starih vrtovih haciende ni bilo ne kokoši ne psov. Iz hlevskega poslopja je prišel fantè. ki si je zaspano mencal oči. Hawk mu je dal svojega konja in ameriški bankovec ter mu naročil, naj osedla z njegovim sedlom najboljšo žival. ki jo imajo v hlevu. — »Nujen opravek z Blondinom!« je kratko pojasnil ter prepustil dečku, da si razloži ta izgovor po svoje. Pročelje hiše je bilo temno, zato je šel na dvoriščno stran. Tu je opazil okno, za katerim je gorela luč.

Hawk je stopil k oknu in potrkal na šipe. Zavesa se je odgrnila, izza okenske mreže je pogledal človeški obraz. Bil je senor Castanares, popolnoma oblečen.

»Quien es?« je hitro vprašal.

»Težko, da bi se me spominjali, senor. Američan sem, Julian Hawk — «

Vzklik veselega začudenja se je utrgal Castanaresu z ustnic.

»Tako hitro, senor? To je kakor čarovnija! Trenutek, prosim — k vratom — «

Obraz je izginil od okna, in Hawk je slišal nagle

Obraz je izginil od okna, in Hawk je slišal nagle korake, ki so se bližali vhodu. Globoka vratca v starem zidu iz posušene opeke so se odprla. Castanares ga je tiho poprosil, naj stopi v hišo.

»Tu noter, senor. Drugi še spijo. Psst!«

Hawk je šel po prstih za njim. Čez nekaj trenutkov ga je spustil Castanares v sobo, kjer je gorela samotna svetilka. Bila je soba s sliko. Na marmornati mizici pod njo so stale sveže vrtnice. Slika je pritegnila Hawkov pogled in ga prikovala. Hawk je strmel; kar razumeti ni mogel, da ni bil že od kraja opazil te velike podobnosti. A seveda, zdaj je videl sliko drugič: zdaj, ko je natanko poznal sleherno črto Guerinega obraza.

»Vidite, senor Hawk, kako dobro se vas spominjam. Kaj se vas ne bi! Mislil sem si tudi, da pridete. Res pa je, da vas nisem pričakoval tako kmalu. Kres na visoki skali utegne biti komaj prižgan — «

»Torej je bil res namenjen meni? Po naročilu —«

»Po Guerinem naročilu! Seveda, senor.« Velike črne oči so se bliskale, na obrazu, ki so ga kazile brazgotine, se je zrcalila tesnobna napetost. »In vi —«

»Po Guerinem naročilu?« je rekel Hawk. Nato je radovedno vprašal: »Ali poznate njeno pravo ime —?«

»Menda ga poznam. Ime ‚la Guera' ji je vzdela neka redovnica, ki ji je bila zelo vdana, redovnica v samostanu, kjer so jo vzgojili. Njeno pravo ime je pa Juana, moja hči je, senor!«

»Torej veste? Vendar že veste — «

»Vse vem, senor«, je preprosto rekel Castanares. Oči, v katerih so se zdajci zalesketale solze, so mu ušle proti sliki. Vzdignil je roko in tiho nadaljeval: »Juana mi je povedala — da je moja žena, njena mati, mrtva. Človek kar verjeti ne more, jelite, senor — da je Bog to dopustil? A kaj je smrt? Nikoli se je nisem bal. Čakal sem tu — in ona je tudi čakala. Čez malo časa — manana — bova spet združena — «

Sanjav nasmeh mu je izpreletel spačeno obličje, temne oči so se mu svetile. A takoj nato je veselo razpoloženje izginilo.

»Čudite se, da sem jaz tukaj, Guere pa ni? Z Blondinom je šla; nisem je mogel zadržati, senor. Mogel sem le izvršiti njeno naročilo: da dam prižgati kres na ‚Straži v puščavi', nato pa počakam vašega prihoda. Če vam je dal Bog le količkaj izprevidnosti«, je mračno nadaljeval, »tedaj boste razumeli, da je bilo to, kar sem storil, težje izmed obojega. Popasti Blondina za vrat, kreniti za njima — nagla smrt, senor« — oči so mu hrepeneče poletele k sliki — »bi bila tako lahka v primeri s tem, kar sem storil.«

»Da«, je Hawk resno odvrnil, »razumem vas.«

»Gracias, senor.« Lahen poklon glave je izrazil Castanaresovo hvaležnost. »Tako sem torej ustregel želji Guere Castanaresove — in mimo tega sem storil še nekaj na svojo pest. Poslal sem namreč dva jezdeca sla, senor. Drugi je v majhni razdalji jahal za Blondinom. Sam sem hitel za njimi in jih opazoval, dokler sem mogel. Vem, da so odjezdili proti jugu, po cesti do los Robles. Dečko, ki jih sledi, bo vedel, katero smer so ubrali po razpotju, kakih deset milj odtod. To je vse, kar vam morem povedati, senor.«

»Imenitno!« Oči so se mu zaiskrile. Zdaj je imel zanesljivo oporo. »Torej adios, senor! Hiteti moram.«

»Samo trenutek! Tu je steklenka brandyja. In nekaj prigrizka. Vaš konj — «

Hawk je vzel brandy in zavoj z jestvinami ter odhitel. V hlevu ga je čakal spočit konj. Skočil je nanj, in konj, iskra žival, je kar odletel z njim. Zdirjala sta okrog hiše in skozi široko odprta vrata na cesto. Tedaj je začul za seboj glas, ki je zasoplo klical: »Čakaj, malce počakaj!« Po cesti je tekla moška postava.

Bil je Chancy Burns, ki je bil zjutraj zapustil Bluesmokeške hribe in ponoči dospel semkaj. Chancy Burns, razburjen, da nikoli tega, je kričal, zmerjal in mahal z rokami.

»Jake Blondin je bil tu; že spet mi jo je odnesel!« je nazadnje spravil iz sebe. Pravijo, da jo misli to pot dokončno popihati. In ta podla svinja mi je še vedno dolžan šestnajst dolarjev za moj sodec žganja — «

Hawk je zlovoljno prhnil, okrenil konja in zdrevil naprej.

»Saj sem mu jaz za petami«, je kriknil preko rame.

»Počakaj me!« je zajavkal Chancy Burns in se znova spustil v dir.

NEGA LEPOTE

Šminkati se treba znati!

Ali ni to največja umetnost žene? Predvsem je treba znati izbirati šminko. V presenetljivi izberi šminke PASTEL boste našli, milostiva gospa, ono nianso, ki zares odgovarja Vaši polti. Svetle, nežne in baržunaste šminke FARDS PASTEL Vas bodo navdušile.

FARDS PASTEL

BOURJOIS
Parfumeur - Paris

KOH I NOOR potnice so

ZAJAMČENO PRALNE, LAHKO ZA LIKATI in NEPREMOČLJIVE

Zahtevajte povsod zajamčene pótnice!

Naročniki ‚Jutra' so zavarovani za 10.000 Din.

Linolej prodaja in polaga po reklamnih cenah SEVER, Marijin trg 2

Inserirajte v »Jutru«!

Hotel „BELLEVUE“

najlepša razgledna točka v Ljubljani, priznano prvovrstna kuhinja, izborna vina in pivo, lepe čiste tujske sobe s tekočo mrzlo in toplo vodo, kopeli v hiši, udobne kabine za solnčne kopeli in prho. Pension od Din 60.— do Din 80.— Krasne terase, lastni gozdni park, avtogarage. V seziji večkrat koncert. Izreden užitek za letoviščarje. Zahtevajte prospekte! Telefon interurban 30-42

Isto priporočam cenjenim gostom svojo restavracijo v grand hotelu

„UNION“ Lepo urejen senčnat vrt, v seziji večkrat koncert, priznano prvovrstna kuhinja, izborna vina in pivo. — Cene zelo zmerne. — Postrežba točna. — Telefon 37-42. Vina imam samo prvovrstna, kupljena naravnost od vinogradnikov. Se priporočam

P. ŠTERK, restavrater i.t.d.

OBIŠČITE POMLADANSKI BEOGRAJSKI SEJEM

OD 30. APRILA DO 9. MAJA 1938. LETA

Največja jugoslovenska revija domače in svetovne proizvodnje — Najpopolnejša razstava poslednjih tehničnih pripridobitev — Največja izbira —

Pojasnila daje uprava beograjskega sejma

Sejmišče pošt. pretinac 538 telef. 28-526,

28-8-2. Popusti 50% na železnicah in parobrodih.

Hotel „JADRAN“ Dalmacija

JELSA je otvoril sezono

Oskrba odlična — solidne cene — vino Ia. — Okolica z bujno vegetacijo — kopališče z azurnim morjem in belimi jadrnicami! Ilustr. prospekti pri »Putniku« ali direktno.

Kam za velikonoč? . . .

DOSPELE NAJNOVEJŠE TIPE MOTORNIH KOLES 1938.

ARDIE DIAMANT HOREX

od 100 ccm do 500 ccm — posebnost: tudi mali ARDIE 125 ccm opremljen z akumulatorjem dvojnim izpuhom ter z BOCH signalom.

350 ccm in 500 ccm — najnovejši na trgu. je znano vodeče motorno kolo, opremljeno s prestavami na ročno in nožno poslugo ter amerikanskim »COLUMBUS« motorjem.

100 ccm, 120 ccm in 150 ccm — nova konstrukcija 1938 ima nižje in še močnejše ogrodje, močnejši motor ter pojačeno gonilno.

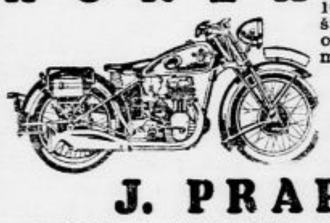

J. PRAPROTNIK,

TRGOVINA MOTORJEV, KOLES IN ŠIVALNIH STROJEV

DOMŽALE.

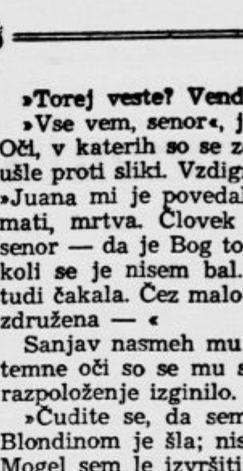

Cunje

krojaške odrezke stari papir tekstilne odpadke svojo volno govejo dlako (aravco) — kupi vsako množino ARBEITER Maribor Dravska ul. 15

Stalna razstava POHIŠTVA BOR Franc Kregar & Co Vidmarje 87 Št. Vid

Sveže najfinejše norveško ribje olje iz lekarne dr. G. PICCOLIJA v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam

TEL. 2951

DRVA PREMOG IV. SCHUMI DOLENJSKA CESTA

CELULOIDNE ŠČITE ZA VRATA

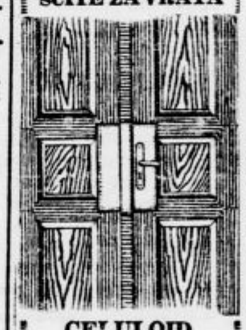

CELULOID V PLOŠČAH naročajte pri F. Zrnec Ljubljana, Kopitarjeva ul. 1

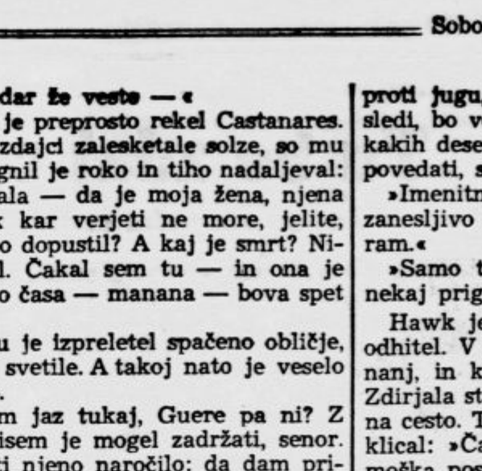

THONET MUNDUS

Jugoslovanska tovarna pohištva iz upognjenega lesa d. d. VARAŽDIN

dobavlja stole, fotelje, mize in ostalo drobno pohištvo za kavarne, hotele, gostilne, koncertne dvorane, društvene domove, bioskope, čitalnice in privatna stanovanja, v prvovrstni kakovosti po najnižjih cenah. Zahtevajte ponudbe in prospekte. Telef. inter. 33.

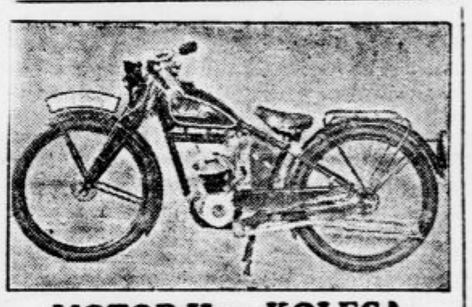

MOTORJI — KOLESA

najnovejši modeli in prestave, po najnižji ceni.

Remec Oskar — Ljubljana, DOLENJSKA C. 5.

Panelplošče
Parkete (hrast, bukov, javor)
Brodski pod
Les za stavbe in pohištvo
Drva (cepanice in odpadke od parket)
Oglje

izdeluje in dobavlja po zmerni ceni:

Leo Paulin

parna žaga, tovarna parket in furnirja

Straža pri Novem mestu

žel. postaja: STRAŽA-TOPLICE

Telef. Straža 2.

Oglasi v „Jutru“ imajo vedno največji uspeh!

FXAKTA

mnogostranska zrcalnorefleksna kamera v obliki 24/36 mm in 4/6.5 cm. Zahtevajte brezplačen, poseben prospekt.

Zastopnik za Jugoslavijo: Bara in Drug. Novi Sad, Kralja Petra ulica 30.

Ob vsaki priliki — se spomnite

da so „Jutrovi“ „Mali oglasi“ v Sloveniji najuspešnejša, najcenejša in najhitrejša posredovalnica za službe vseh vrst, za prodajo in nakup vseh stvari, za nepremičnine, lokale, podjetja, kapital, šolanje in za vse drugo

Trstje za strope iz najboljšega materijala, vezano s pobakreno žico izdeluje in dobavlja

Jos. R. Puh, Ljubljana

ZALOGA PARKETOV.

Gradaška ulica 22. Telefon 2513.

PRED NAKUPOM OGLEJTE SI VELIKO IZBIRO PO NAJNIŽJI CENI

ŠIVALNIH STROJEV, PREVOZNIH TRICIKLJEV, KOLES MOTORJEV, VOZIČKOV, PNEVMATIKE, KOLESNIH DELOV, LEŽALNIH STOLOV, LESTEV ZA LIKANJE.

došlih najnovejših motorjev TRIUMPH 100 in 200 ccm, ter EXCELSIOR 100 ccm. Motorji so krasne izdelave na pedale in na starter.

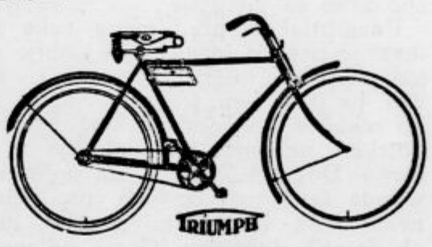

Lepa in močna dvokolesa, športna in turna, ter generalno zastopstvo WAFFENRAD, DÜRKOPP, TRIUMPH, EXCELSIOR, MIFA, LEGNANO, BIANCHI in še druge znamke.

Najlepša in največja izbira najmodernejših vozičkov, športnih in globokih, v vseh modelih. Izdeluje se tudi po želji.

CENIKI FRANKO

CENIKI FRANKO

LJUBLJANA, Karlovška cesta 4. „TRIBUNA“ F. B. L. podružnica: MARIBOR, Aleksandrova 26.

Dve nogometni tekmi

Jutri ob 15.: ČSK—Hermes, ob 16.30 „Pro Gorizia"—Ljubljana

Prva tekma bo prvenstvena, druga pa mednarodna prijateljska.

ČSK vodi v prvenstveni tabeli in ni izgubil niti ene točke. Borba bo huda ...

»Pro Gorizia« je gost Ljubljane. Zaradi visoke kvalitete italijanskega nogometa, bo ta igra prav zanimiva. SK Ljubljana se mora revanžirati za lanski poraz 1 : 3 ...

Ker ni predprodaje vstopnic, bo prireditelj velikonočnega nogometnega spored SK Ljubljana omogočil nakup vstopnic brez prerivanja tako, da bodo blagajne odprte že ob 14. uri.

Obe tekmi bosta ob vsakem vremenu. Pridite, to bodo tri ure nogometa za točke in za prestiž!

SK Celje v Kranju

V nedeljo ob pol 15. se bosta srečala prvič v prvenstveni borbi outsiderja iz podsaveznega prvenstva. Za enkrat je Celje še na zadnjem mestu in če bo izgubilo v Kranju, si bo položaj v tabeli tako poslabšalo, da se bo komaj še rešilo te pozicije. Tega se Celjani dobro zavedajo in bodo pač skušali odnesti iz Kranja vsaj eno točko. Presenečenja niso izključena, toda tudi za eno točko bo borba zelo trda.

Pred 4 leti prav za te praznike so bili Celjani tudi v Kranju ter so v prijateljski tekmi prvič zmagali s 4:2, drugi dan pa igrali neodločeno 3:3. Takrat je bilo v Kranju laže dobiti kakor danes.

Nedeljska tekma za točke bo vsekakor zelo napeta in zanimiva, ker se moči obeh moštev zdaj precej izenačene.

Sportno občinstvo se vabi na čim večji obisk!

Kdo bo zadnji, to je vprašanje

Tekmovanje v ligi je poteklo tako, da je zdaj največ zanimanja za to, kateri klub bo ostal na zadnjem mestu — Prvak bo najbrže BSK

Še štiri nedelje se bodo trudili naši ligaši, potem pa bomo imeli novega državnega prvaka.

Prihodnje kolo bo v nedeljo 24. aprila, in sicer z naslednjimi srečanji: **Ljubljana—Jugoslavija v Ljubljani, Concordia — Bask, BSK — Gradjanski, Jedinstvo — Hajduk in Hašk — Slavija.** Potem bodo te tekme še na sporedu 1. in 15. maja, zadnje in 18 kolo pa ja zaradi mednarodne tekme z Italijo, ki bo 22. maja v Genovi, sploh odloženo na poznejši čas. Kdaj bo torej natančno konec tega tekmovanja, danes torej sploh še ni znano.

Prvi — BSK — je skoraj nedosegljiv

Kakor kaže razvoj dogodkov, bodo zadnja kola tega tekmovanja bolj zanimiva za one klube, ki se borijo za obstoj v ligi, kakor pa za one ki se poteguejo za najvišji naslov v nogometu. Situacija je zdaj taka, da je BSK že tako daleč v ospredju, da mu najbrže niti Hašk, niti Gradjanski ne bosta mogla več do živega. Morebitno presenečenje bi lahko prinesla samo še tekma med BSKom in Gradjanskim ki bo že prihodnjo nedeljo v Beogradu za katero pa ni mnogo verjetnosti, da bi jo Zagrebčani dobili. V sredini se mesta ne bodo mnogo izmenjala in tudi ni velikega pomena, ali bo kdo izmed četverice Hajduka, Baska Slavije ali Jugoslavije na koncu obsedel za mesto višje ali nižje v tej konkurenci. Čisto drugačna pa je zadeva na koncu tabele, kjer so ostala tri »zelenaška moštva — Jedinstvo, Ljubljana in Concordia, — ki so še zmerom v nevarnosti, da jih bo zadela usoda izpada iz lige in vrnitve v podsavezni razred. Kako se bodo razvili dogodki za te kandidate, je posebno zaradi tega, ker gre za igro in rezultate z žogo, težko reči v naprej. Gotovo je le toliko, da bodo vsi trije v teh zadnjih tekmah napeli vse sile, da se rešijo dolgotrajnega in napornega tekmovanja v podsaveznem razredu.

Da bo našim čitateljem situacija v ligaškem tekmovanju, kakor jo proučujejo te dni številni nogometni računarji, še bolj jasna, objavljamo v naslednjem tudi tabelo z vsemi rezultati iz jesenskega in spomladanskega tekmovanja, ki kaže naslednjo sliko:

KLUB	BSK	Hašk	Gradjanski	Hajduk	Bask	Slavija	Jugoslavija	Jedinstvo	Ljubljana	Concordia	Točke
BSK	S	4:1 2:1	3:1	4:0 1:3	4:2 2:1	4:4	3:0 0:0	2:0 2:0	5:3	6:1	24
Hašk	1:2 1:4	P	2:2 0:3	6:1	2:0 2:1	2:0	1:0	4:1	3:0 1:0	4:1 2:1	21
Gradjanski	1:3	3:0 2:2	O	3:2 1:3	9:2	0:0 1:2	3:2	6:0 1:0	0:1	6:1 5:1	19
Hajduk	3:1 0:4	1:6	1:1 2:3	R	3:3	3:1 1:2	2:2	2:0	3:2 2:2	4:2 0:1	14
Bask	1:2 2:4	1:2 0:2	2:9	3:3	T	2:0 0:1	1:0 4:0	2:1 0:1	2:0	6:0	13
Slavija	4:4	0:2	2:1 0:0	2:1 1:3	1:0 0:2	J	0:0 0:2	0:1	1:0 1:2	3:1	13
Jugoslavija	0:0 0:3	0:1	2:3	2:2	0:4 0:1	2:0 0:0	U	0:0 3:0	3:0	5:1 0:1	12
Jedinstvo	0:2 0:2	1:4	0:1 0:6	0:2	1:0 1:2	1:0	0:3 0:0	T	0:0 2:2	2:1	9
Ljubljana	3:5	0:1 0:3	1:0	2:2 2:3	0:2	2:1 0:1	0:3	2:2 0:0	R	2:2 2:4	8
Concordia	1:6	1:2 1:4	3:1	1:0 2:4	0:6	1:3	1:0 1:5	1:2	4:2 2:2	O	7

(Zgornje rubrike v vodoravni smeri pri vsakem klubu vsebujejo rezultate, dosežene na domačih tleh, spodnje rubrike pa rezultate na tujem.)

Kdo in kje bodo še igrali?

Iz gornje tabele je razen doseženih rezultatov ter dobljenih in izgubljenih golov kakor tudi točk razvidno tudi še kje in s kom mora vsak klub igrati še v preostalih štirih tekmah, in sicer:

BSK doma z Gradjanskim in Slavijo ter v Ljubljani z Ljubljano in v Zagrebu s Concordijo.

Hašk doma z Jugoslavijo Slavijo in Jedinstvom, v Splitu pa s Hajdukom.

Gradjanski doma z Ljubljano, v Beogradu pa z BSKom, Jugoslavijo in Baskom.

Hajduk doma s Haškom in Baskom, v Beogradu pa z Jugoslavijo in Jedinstvom.

Jugoslavija doma z Gradjanskim in Hajdukom, v Ljubljani z Ljubljano in v Zagrebu s Haškom.

Slavija doma z Jedinstvom in Concordijo, v Zagrebu s Haškom ter v Beogradu z BSKom.

Bask doma z Gradjanskim Slavijo in Ljubljano ter v Splitu s Hajdukom.

Jedinstvo doma s Hajdukom in Concordijo, v Zagrebu s Haškom in v Sarajevu s Slavijo.

Ljubljana doma z BSKom in Haškom, v Zagrebu z Gradjanskim in v Beogradu z Baskom ter

Concordia doma z BSKom in Baskom, v Sarajevu s Slavijo ter z Jedinstvom v Beogradu.

Tudi to so nekateri podatki, po katerih se dajo delati računi! Toda žoga je okrogla in jo včasi zagode baš tistim, ki mislijo, da so v računih neprekosljivi. Zato bomo rajši počakali .....!

Triglavski dan

Velika mednarodna udeležba Nemcev, Čehov, Italijanov in Bolgarov — Na startu bo morda tudi bivši svetovni prvak v smuških skokih Birger Ruud

JZSS priredi v nedeljo 24. t. m. svojo zadnjo prireditev v letošnji zimski sezoni — smuk s Triglava z veliko mednarodno udeležbo.

Ta tradicionalna prireditev za smuk bo izpeljana, kakor vsako leto, s startom s sedla med Ržo in Ravino iznad Staničeve koče v strmih smukih in logatih tehničnih presledkih skozi Zgornjo Krmo v dolino Krme. Cilj bo torej prav v dolini in ga bo mogoče doseči iz Mojstrane v dveh ali dveh urah in pol. Proga ima višinsko razliko 800 m in dolžino okoli 4 km in pol.

Ker je postal ta smuk zaradi svoje krasote glede tehnične izvedbe kakor tudi zaradi stalne močne mednarodne konkurence znan po vsej Evropi, je zanimanje zanj zelo narasto. Letošnjega smuka se bodo udeležili kakor vsako leto Nemci skupno z Avstrijci in Čehi; veliko zanimanje pa vzbuja tudi prijava 10 najboljših Italijanov in Italijank, ki se bodo prvič udeležili smučarske tekme v naši državi. Dalje se bodo udeležili tega smuka tudi naši bratje Bolgari, tako da bo na startu skupno z našimi alpskimi tekmovalci, ki so letos ogromno pridobili v najrazličnejših tečajih in tekmah, elita srednjeevropskega alpskega smučarstva. Ker je trenutno v Ljubljani tudi naš stari znanec Birger Ruud, ki je izrazil željo, da bi rad na start, bo morebitna njegova udeležba še bolj povzdignila prireditev.

Tekma bo nudila prijateljem alpskega smučanja največji užitek, zaradi česar že danes opozarjamo na to veliko prireditev. V planinah je vreme idealno ter tudi snega obilo!

★

JZSS (službeno). Za Triglavski dan je določen za savezno reprezentanco skupni tridnevni trening s Kredarice ali Rži v Krmo. Tečajniki bodo nastavljeni v Staničevi koči. Trening bo 20., 21. in 22. t. m. pod vodstvom g. Pračka. — **V reprezentanco so določeni tekmovalci: Praček, Helm, Voller, Žnidar, Žvan, Ankele, Stopar, Klein, Kobler in Podkubovšek** ter tekmovalke: **Heimova, Šulgajeva in Taussingova, ki jih vse poziva savez, da se** pravočasno udeleže treninga.

Kako bodo igrali v Franciji

Zdaj lahko gledamo za Poljaki, ki bodo namesto nas igrali za svetovno prvenstvo

Srečo je treba imeti v nogometu, posebno takim nestalnim in vihravim nogometnim enajstoricam kakor je naša, če jo doleti kakršnakoli važnejše odločitev. Zdaj ne bomo pogrevali dolge zgodbe o vsem, kar je bilo krivo, da smo v Varšavi izgubili z 0 : 4, in kaj je bilo dalje vmes, da smo v Beogradu zmagali samo z 1 : 0. Dejstvo je zdaj, da smo po »v smislu razpisa« s precej prepričevalno razliko treh golov izpadli iz finalnega tekmovanja za svetovno prvenstvo in nam je slednjič tudi zadnja nada, da bi po izstopu Avstrije po milosti dobili prostorček na solncu, splavala po vodi. Zdaj torej lahko samo še gledamo za Poljaki, ki bodo igrali namesto nas in še za nekaterimi drugimi, ki so imeli pri odločitvah za to važno svetovno konkurenco več sreče kakor mi.

Če smo se sprijaznili s tem, pa je le prav, da še malo pogledamo, kakšen bo prav za prav ta veliki spored tamkaj v Franciji in kdo bo vse igral za naslov svetovnega prvaka v nogometu, ki ga kot zadnja brani Italija.

Finalistov je 16, v prvem kolu, ki se začne 5. junija bo nastopilo torej osem parov. Prav za prav niti ne, temveč samo 7 ali celo 6, kajti Švedsko, ki je po sili dogodkov izgubila nasprotnika Avstrijo, so kratko malo — da bo vsem ustreženo — potisnili v drugo kolo. V prvem kolu so nasprotniki razdeljeni in razvrščeni takole:

Brazilija in Poljska v Strassbourgu, Češkoslovaška (ali malo verjetno, Bolgarija) in Holandska v Le Havreu, Italija in Norveška v Marseilleu, Francija in Belgija v Parizu, Srednja Amerika (ali pa nihče) in Rumunija v Lyonu, Nemčija in Švica (ali malo verjetno Portugalska) v Parizu ter Madžarska in Amerika v Reimsu.

Drugo kolo se bo igralo 12. junija na štirih različnih igriščih, in sicer v Bordeauxu, Parizu, Antibesu in Lilleu. Semifinalni tekmi na dan 16. junija bosta iz zgornje skupine, kjer bo najbrže prodrla Italija, v Parizu, iz spodnje skupine, kjer bo bržkone najboljša Nemčija, pa v Marseilleu. Za finale je določena nedelja 19. junija, ko bosta finalista igrala v Parizu, istočasno pa bo v Bordeauxu tekma za tretje mesto med premaganima državama v semifinalnih tekmah.

Spored je zelo zgoščen in bo torej takrat za prijatelje nogometa kar na kupu toliko zanimivega!

V nekaj vrstah

Velikonočni nogometni spored je, kakor smo na tem mestu že zabeležili, v glavnem izpolnjen s številnimi prijateljskimi srečanji. Ljubljanski podsavez je moral glede svojih kandidatov za naslov prvaka napraviti izjemo in je tudi to nedeljo zaposlil vseh šest moštev v tej konkurenci. Razen ljubljanske in kranjske tekme, kateri omenjamo že na drugem mestu, bosta igrala še v Mariboru domača nasprotnika Maribor in Železničar.

Beograd bo te naše praznike ostal brez nogometne prireditve. Besk je poslal svoje igralce počivat. Jugoslavija pa ni mogla pravočasno dobiti primernega nasprotnika. BSK gostuje v Budimpešti. Jedinstvo pa bo igralo v Novem Vrbasu. V Zagrebu bo gostovalo moštvo Židenic iz Brna, v Splitu drugorazredno italijansko moštvo Anconitana, v Novem Sadu bodo imeli v gostih zagrebški Gradjanski, na Sušaku pa bo prebila oba praznika zagrebška Concordia.

Kolesarski savez v Zagrebu je prejel od nemške kolesarske zveze vabilo, naj bi na njegovo »Deutschlandfahrt« (Vožnjo po Nemčiji) po vzorcu »Tour de France« ali »Gira d'Italia« poslal dva naša dirkača. To bo že tretja ponovitev te velike kolesarske dirke, ki bo letos od 9 do 26. junija v 15 etapah na 3 700 km dolgi progi. Pogoji za udeležbo so zelo vabljivi. Kdo izmed naših bo določen za nastop na tej dirki, seveda še ni odločeno.

Bolgarska nogometna reprezentanca po zadnjem sklepu ministrstva prosvete zaradi slabe forme sploh ne bi imela odigrati revanže izločilne tekme za svetovno prvenstvo s Češkoslovaško v Pragi. Na protest pristojnih sportnih krogov bo menda vlada to rešitev preklicala ter navsezadnje vendarle dovolila nogometni reprezentanci, da bo smela prihodnjo nedeljo poskusiti svojo srečo pred praško publiko.

Nemški drž. sportni vodja von Tschammer je izdal te dni odlok, s katerim je bilo vse bivše avstrijsko državno ozemlje kot sportna celota vključeno kot XVII. okrožje v nemško državno zvezo za telesno vzgojo. 17. okrožje (bivša Avstrija) je razdeljeno v 9 manjših okrožij po posameznih deželah. Za svojega pooblaščenca v sportnem vodstvu bivše Avstrije je vzel Tschammer imenoval državnega tajnika dr. Reinerja, mladega borca iz stranke in sportnika, ki je po rodu iz Koroške. Obenem ž njim je imenoval še celo vrsto voditeljev za posamezne sportne panoge.

Razpis

otvoritvene kolesarske dirke SK Železničarja v Mariboru

ki jo priredi dne 1. maja t. l. na progi Maribor—Sv. Miklavž — Hajdina — Rače —Maribor. Dolžina proge je 47 km. Start je določen ob 9. pred igriščem Železničarja ob Tržaški cesti, cilj tudi tam.

Nagrade: I. darilo, II. darilo, III. darilo, IV. kolajno in V. kolajno.

Splošna določila: Pravico starta imajo vsi člani kolesarskih klubov, ki so včlanjeni v kolesarskem savezu kraljevine Jugoslavije ter imajo pravilno verificirano licenco za leto 1938. Vozi se na lastno odgovornost po policijskih cestnih predpisih in tehničnem pravilniku KSKJ. Kolesa morajo biti opremljena z dobro zavoro in zvoncem. Morebitne proteste je treba vložiti 15 minut po prihodu na cilj s takso din 30.—, katera vsota se v primeru pozitivne rešitve protesta vrne. Razdelitev nagrad bo takoj po končani tekmi. Prijavnina znaša din 5.— za osebo. V slabem vremenu bo dirka preložena na 8. maja t. l. Prijave se sprejemajo najpozneje do pol ure pred startom.

Plavalni tečaj za srednješolsko mladino

V času od 19. do 26. t. m. priredi I. jugosl. splošna plavalna šola plavalni tečaj za srednješolsko mladino. Tečaj bo v zimskem kopališču S. K. Ilirije. Tečaj je brezplačen. Razpored za udeležbo je objavljen v kopališču. Dijaki bodo vežbali 19., 21., 23. in 26., dijakinje 20., 22. in 25. Ob določenem času bodo mogli vežbati le dijaki (-nje) dotične šole, ki je prijavljena, ostali ne.

»Avto in sport« (št. 4) je izšel. Tudi ta **številka glasila Avtokluba je prav lična in zanimiva. Na uvodnem mestu je urednikov članek o čudnem naziranju nekaterih krogov o avtomobilu in avtomobilizmu. Dalje objavlja številka izčrpna poročila o občnem zboru centrale Avtomobilskega kluba v Beogradu, ter o občnem zboru Društva za ceste z obširno resolucijo glede čimprejšnje izgraditve našega cestnega omrežja. Nato je uvrščen članek o novem prometnem zakonu v Nemčiji, nekaj vrst o sportnih dogodkih v preteklem mesecu, dalje številna službena obvestila obeh slovenskih sekcij AKKJ in še mnogo pestrega in drobnega gradiva, ki bo zanimalo vsakega avtomobilista in motociklista. Številka je bogato ilustrirana in kaže spet, da je na najboljši poti, da bo našla svoj stalni krog naročnikov in čitateljev. Posamezne številke so po 5 din.**

Usodne sanje

Danes nekaj novega, težjega, kakor pa je bilo zadnjo nedeljo:

V soboto zjutraj pride v sobo ravnatelja nekega podjetja nočni čuvaj ves zmeden in reče:

»Gospod ravnatelj! Nocoj se mi je sanjalo, da se je vlak, s katerim se mislite drevi odpeljati, zaletel v nekega drugega, in da je bilo dosti mrtvih. Med njimi tudi vi. Rotim vas, vzemite drug vlak in ne tistega, s katerim nameravate potovati!«

Ko je tisti večer hotel ravnatelj pri blagajni kupiti vozni listek, se je spomnil opomina svojega dolgoletnega uslužbenca, in se je pod vplivom njegovih besed premislil ter v poslednjem trenutku kupil listek za naslednji vlak. Imel je srečo. Vlak, ki je hotel prvotno z njim potovati, se je trčil v neki tovorni vlak. Nočni čuvaj je imel prav. Pri nesreči je bilo nad 50 mrtvih.

Ko je prišel čez nekaj dni v pisarno, je poklical nočnega čuvaja in mu dal 25 000 dinarjev z besedami: »Rešili ste mi življenje in s tem denarjem se vam bom za to uslugo oddolžil. Žal vas pa moram nekaj tudi odpustiti iz službe ...«

Uganite, zakaj je ravnatelj čuvaja odpustil iz službe, in pošljite odgovor do petka na uredništvo »Jutra«. Odgovor naj bo napisan na dopisnici, v kotu pa naj bo pripis »Uganka kluba Metle«. Med reševalce bo stric Matic razdelil spet nekaj lepih nagrad.

Kako je bilo s Kurnikovo smrtjo

Velika večina reševalcev je prav uganila, v čem se je skrivala nezmiselnost nedeljske uganke. Gospod Kurnik ni mogel svojih sanj razkriti ženi, ko je bil mrtev, še preden se je zbudil.

Med reševalce, ki jih je bilo to pot zlasti mnogo, je stric Matic po žrebu razdelil enajst knjižnih nagrad, in sicer jih dobe naslednji reševalci:

A. Savodnik, Celje, Prešernova ul. 20, dobi roman »Misterija«;

Ivan Grbac, Preloge 160, p. Mokronog, dobi roman »Blagajna velikega vojvode«,

Tonči Ohojak, Trbovlje I., Loke 219, dobi roman »Lucifer«;

Alojzij Žehelj, Bočna, p. Gornji grad, dobi »Jelarjeve čuvaje«;

Justina Hrovatin, Opčine 105, dobi oba dela »Tarzana«;

Jelkica Ravljen, Ljubljana, Stari trg, dobi »Roman treh src«;

Boža Zorko, Celje, Dečkova 12, Marija **Durja**, Marghera, via Paolucci 62 Venezia-Mestre, **Drago Banič**, Koprivnica, Carinarna in **Josip Urbančič**, Sežana 29, pa dobe po eno knjigo revije »Življenje in svet«.

RADIO

Sobota 16. aprila

Ljubljana 12: Duhovne in cerkvene pesmi (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Credo iz Bachove maše v h-molu (plošče). — 14: Napovedi. — 16: Prenos vstajenja in procesije iz stolnice. — 17.30: Dubussyjeva simf. suita Nokturni. — 18: Koncert: Flavta solo (g. Sl. Korošec), orgle (prof. P. Rančigaj). — 19: Napovedi. — 19.05: Šramel kvartet »Škrjanček«. — 19.50: Pregled sporeda. — 20: Velikonočne pesmi (sodelujeta Radijski komorni zbor in Radijski orkester). — 20.45: Respighijeva simf. suita Rimske Pinije. — 21: Koncert Radijskega orkestra. — 22: Napovedi. — 22.15: Beethoven VII. simfonija (plošče).

Nedelja, 17. aprila

Ljubljana 9: Čas, spored. — 9.05: Kvartet pozavn. — 9.45: Verski govor (g. Valerijan Učak). — 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolne cerkve. — 11: Otroška ura (vodi ga. Mara Grošljeva). — 11.30: Prenos iz Vatikana. — 12: Plošče. — 12.30: Koncert s sodelovanjem g. Gostiča in Radijskega orkestra. — 13: Napovedi. — 13.05: Nadaljevanje koncerta. — 16: Pevski zbor šentpeterske cerkve v Ljubljani. — 16.45: Šramli igrajo (plošče). — 17.15: Koncert vojaške godbe. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Djakovo in okolica. — 19.50: Slovenski vokalni kvintet. — 20.30: Parmova opera »Ksenija« (plošče). — 21.15: Operni zvoki (Radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Velikonočna nedelja za izseljence.

Beograd 17: Narodne melodije in orkestralni koncert. — 20: Orkester in orgle. — 21.30: Lahka in plesna muzika. — **Zagreb** 16.45: Plošče. — 20: Nabožni dvospevi. — 21: Pevski in klavirski koncert. 22.20: Plesna muzika. — **Praga** 19.30: Prenos Smetanove opere »Poljub«. — 21.45: Recitacije, plošče in ples. — **Varšava** 20: Velika noč na kopnem in na morju. — 21: Zabaven program. — 21.30: Koncert solistov in plošče. **Sofija** 18: Lahka in plesna muzika. — 19: Narodna glasba. — 20.45: Večerni koncert. — 21.15: Iz operet. — 22: Lahka godba in ples. — **Dunaj** 12: Koncert dunajskih simfonikov. — 14.30: Operni odlomki in komorne skladbe. — 16: Orkester. — 19.10: Operetni večer. — 22.30: Ples. — 24: Händlove skladbe. — **Berlin** 19.25: Godalni sekstet. — 20: Leharjeva operета »Vesela vdova«. — 22.30: Lahka godba in ples.

Ponedeljek 18. aprila

Ljubljana 9: Čas, spored. — 9.05: Vesel pozdrav (plošče). — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. G. Rant). — 10: Mandolinistični kvintet: Odmevi z Jadrana. — 11: Otroška ura (gdč. Manca Komanova). — 11.30: Vesel koncert Radijskega orkestra. — 13: Napovedi. — 13.20: Plošče po željah. — 16: Pomlad na morju (g. V. Regally). — 16.20: Akademski pevski kvintet. — 17: Ob 25 letnici kongresa za štajersko kokoš (Martin Zupanc). — 17.30: Veselo popoldne. Sodelujejo: ga. Sokova, g. Drago Žagar, Poldka Rupnik, g. Jean Franci brata Goloba (harmonika) in radijski orkester. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Fotografija v kulturnem in gospodarskem življenju našega naroda (g. Karlo Kocjančič). — 19.50: Plošče. — 20: Pomladi vse se veselijo.. (člani rad. igr. družine — vodstvo: Jožek in Ježek. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos plesne muzike iz »Emone« — 23: Poročilo o šahovskem turnirju.

Beograd 17: Prenos iz gledališča. — 20: Operni večer. — 17.15: Lahka glasba. — 20: Komorni koncert. — 20.30: Velikonočne pesmi. — 21: Komorne skladbe. — 22.20: Ples. — **Praga** 19.10: Zabavni spored. — 21.15: Orkestralni in klavirski koncert. — 22.15: Plošče. — **Varšava** 20.15: Prenos Leharjeve operete »Vesela vdova«. 22.30: Plošče. — **Sofija** 18: Cerkvena glasba. — 19.30: Simfonični koncert. 20.45: Nadaljevanje koncerta. — **Dunaj** 11.20: Kmečke godbe. — 12: Koncert dunajskih simfonikov. — 15.30: Komorna glasba. — 16: Orkester. — 18: Lahka glasba. — Prenos Verdijeve opere »Don Carlos«. — 23: Lahka in plesna muzika. — **Berlin** 19.25: Lepe melodije. — 20: Vesel velikonočni ponedeljek. — 22.30: Nočni koncert in ples. — **München** 20.30: Orkester in solisti. — 22.30: Nočni koncert in ples. — **Stuttgart** 19.20: Pomladne pesmi. — 21.15: Zvočne slike. — 22.30: Opera »Marta«. — 24: Pesem in ples.

Torek 19. aprila

Ljubljana 12: Iii, dijanje iz Prodane neveste. — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Nekaj za vse (Radijski orkester). 18.40: Prerokj in konec judovske države (g. Fr. Ters glav) — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Kako so naselale dalmatinske mestne občine. — 19.50: Zabavni zvočni tečnik. — 20: Plošče. — 20.15: Benedettijeva komedija Rdeče rože (člani Nar. gledališča). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Jugoslovenska glasba (Radijski orkester). — 23: Poročilo o šahovskem turnirju.

Beograd 16.45: Narodna glasba in plošče. — 20: Petje. — 20.30: Pasijon sv. Janeza. — **Zagreb** 17.15: Orkester. — 20: Klavirski koncert, operni odlomki, ruske pesmi in romance. — 22.20: Lahka glasba. — **Praga** 19.25: Koračnice in valčki. — 20.30: Komedija. — 21.45: Komorne skladbe in plošče. — **Varšava** 20: Pesmi z balalajko. — 21: Simfonični koncert. — 22: Plesna muzika. — **Sofija** 17.30: Cerkvena glasba. — 18.30: Zborovsko petje. 20.45: Nabožne skladbe. — **Dunaj** 12: Orkester in solisti. — 16: Lahka glasba. — 19.40: Dunajski večer. — 20.30: Reportaže. — 21.30: Dunajski simfoniki in solisti. — 22.20: Ples. — **Berlin** 19.10: Godalni sekstet. — 20: Nemško finski koncert. — 21: Iz starih in modernih operet. — 22.30: Lahka in plesna muzika. — **München** 19.40: Orkestralni koncert. — 20.30: Kakor Dunaj. — 22.30: Lahka in plesna muzika. — **Stuttgart** 19.10: Mešan program.

Sreda 20. aprila

Ljubljana 12: Za boljšo voljo (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.20: Salonski kvartet. — 14: Napovedi. — 18: Mladinska ura: Začetki srednjeveškega gledališča (prof. N. Kuret). — 18.30: Harmonikarji (plošče). — 18.40: Dolenjska mesta v zgodovini (prof. Janko Jarc). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Naš umetniški prirodoslovec. — 19.50 Šah. — 20: Koncert s sodelovanjem gdč. Vande Ziherl, prof. M. Lipovška in g. Rudolfa Pihlha — 21.20: Znani plesni orkestri (plošče). — 21.30: Operna glasba (Radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Zvoki radosti (Radijski orkester). — 23: Poročilo s šahovskega turnirja.

Beograd 16.45: Narodna glasba in plošče. — 20: Petje. — 20.30: Pasijon sv. Janeza. — **Zagreb** 17.15: Orkester. — 20: Klavirski koncert, operni odlomki, ruske pesmi in romance. — 22.20: Lahka glasba. — **Praga** 19.25: Operetni junaki. — 20.55: Straussova glasba. — 22.35: Plošče. — **Varšava** 19.20: Petje. — 20: Plošče. — 21: Chopinove klavirske skladbe. — 22: Zborovsko petje. — 22.35: Plošče. — **Sofija** 17.30: Godalni kvartet. — 18.30: Nabožna glasba. — 19.30: Komorne skladbe. — 20.45: Cerkveni koncert. — **Dunaj** 12: Delavski koncert. — 16: Orkester. — 19.45: Reportaža. — 21.30: Kakor Berlin. — 22.20: Koncert malega orkestra. — **Berlin** 19.40: Vojaške koračnice. — 20: Haydn-Mozart-Beethoven. — 21.30: Mali orkester. — 22.30: Nemške melodije. —

PUCH

IGN. VOK

LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

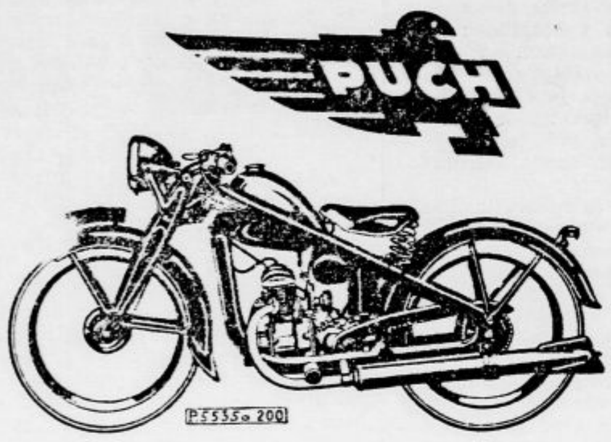

Glavna zaloga FICHTEL & SACHS motorjev znamke

PHÄNOMEN

100 in 120 ccm

Promptna in cenena dobava vseh nadomestnih delov za PUCH in SACHS motorje.

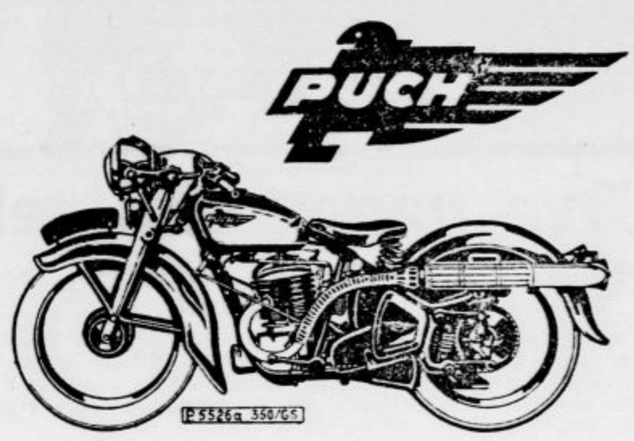

Detajlna prodaja

INDIANOL R

motornega olja, proizvoda najfinejšega ricinovega in specijalnega prvovrstnega mineralnega olja, ki ustreza visokim zahtevam mazanja modernih eksplozijskih motorjev.

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov **plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.—** za vsako besedo. Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. **Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo,** Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. **Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.**

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.- v znamkah**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11.842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra", Ljubljana.

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Gostilna Martinc, Zg. Šiška

Obiščite nas za praznike! Izbora vina, fina šunka in druge dobrote. Urejen vrt! Velikonočni ponedeljek koncert jazz orkestra Pies! 9804-18

Izletniki!

Javorje nad Litijo vam nudi prijetno toplo sonce, gorski zrak, gostilna, čarka Fepca pa postreže s pristno kapljico in z okusnim prigrizkom. Pri dite! 9852-18

Za praznike

bo pri Kramarju na Dolenjski cesti veselica, koncert, prasiček na ražnju itd. 9853-18

Na velikonočni ponedeljek

koncert v restavraciji — Trilav Zg. Šiška. Prebogato založeno za dobro kapljico in razna jedila. Se priporoča Kostajnšek. 9824-18

Vsi v restavracijo Frankopanski dvor

(Reininghaus) na veliko nedeljo, na velikonočni ponedeljek, na koncert prvovrstnega jazz »Akordeona« s pestrim sporedom. Jagnje pečeno na ražnju 30 din kg. 9818-18

Za velikonočne praznike

pridite vsi po pirhe v gostilno k Panju Vegova ul. 10. Obenem se boste tam za praznike najbolje in najcenejše zabavali, igrali se boste najlepše kegljali na kegljišču nadalje petje, godbo in razpolago biljard, balinišče itd., tako da bo vsak gost prišel na svoj račun in se po sto je lahko zabaval. Zato pridite čim prej in pripeljite s seboj še svoje prijatelje da se bodo tudi oni enkrat pošteno zabavali. Za praznike toplo priporočamo izborni dolenjski cviček in ravnokar dospela fina štajerska sortirana vina.

Pridite. Poizkusite! Prepričajte se! Veselo veliko noč vam želi gostilničar Tone Hudales. 9831-18

Na Kurešček

vozi avtobus na Veliko nedeljo in Veliki ponedeljek ob 8. uri izpred mesnega doma. Prijave telef. 36-98. 9918-18

Kdor se hoče poveseliti

mora v Streliško ulico k Turku priti, tam se točijo najboljša štajerska in dalm. vina. Kegljišče na razpolago. Se priporoča Anica. 9911-18

Služba dobi

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Natakarico

pridno in pošteno zmožno nemščine, sprejme 1. maja gostilna Rozn, Laško. 9978-1

Brivskega pomočnika

pedikerja, prvovrstnega delavca in frizerko zanimčeno samostojno delavko, sprejmem v stalno službo. Nastop 1. maja, ostalo po dogovoru — Frizerski salon Krajnc, Celje. 9988-1

Nočnega čuvaja

treznega, poštenega in zanesljivega išče industrijsko podjetje v Sloveniji. Prednost ima odsluženi podoficirji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Treznost«. 2445-1

Sobarico

izvežbano, dobro in pošteno, ki je poleg tega izpraševana krojačica (šivilja) išče Kukuljetič, Vidovec poleg Varaždina. 9572-1

Lesostrugar

dobi takoj službo. Pismene ponudbe na podr. Jutra v Celju pod »Lesostrugar«. 9983-1

Krojaškega pomočnika

za velike komade takoj sprejmem. Mesto stalno. Franjo Lapornik, Celje. 9981-1

Kontoristko

naobraženo, dobrih manir, sprejmemo. Ponud. na ogl. odd. Jutra pod »Tudi začetnica«. 9953-1

Kolarskega pomočnika

sprejme kolarstvo Dolenc Jože, Stražišče pri Kranju 122. 9959-1

Šoferja

za tovorni avto sprejmem. Pismene ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod značko »Marljiva«. 9993-1

Mladega orodničarja

ali strugarja za orodje, dobro vzorančega z svoji stroji išče. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod značko »Strugar«. 9985-1

Pomočnico

za obleke, prvovrstno išče modni salon. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9542-1

Mlad fant

raznašalec kruha, dobi službo. Plača 150 din mesečno. Stojan Josip, Pišece 18, srez Brežice. 9564-1

Perfektno kuharico

mlajšo, zanesljivo, z letnimi spričevali išče manjša rodbina. Mia Kovacs, Zagreb, Maruličev trg 18-III. 9215-1

Samostojno kuharico

perfektno, ki je že kuhala v hotelih, iščem za manjši pension na otoku Rabu. Nastop 1. VII. Sezija do 15. IX. Ponudbe in spričevala na: Livija Banič, Korinica, Gajeva 710. 9529-1

Vzgojiteljico

mlado inteligentno in zanesljivo z znanjem hrvatskega in nemškega jezika sprejmem k dvema otrokoma. Pismene ponudbe s sliko spričeval in priporočili pošlji: Dr. Frangeš, Zagreb, Josipovac 11. 9567-1

Trgov. pomočnico

mlajšo moč s kapitalom do 20.000 din vzamem v službo na deželo. Plača po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro obrestovano«. 9581-1

Natakarico

vedne zunanjosti z znanjem nemščine preko sezone iščem. Nastop takoj ali pozneje, prednost imajo štajerke. Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Dober zaslužek 777«. 9584-1

Gospodično

ljubiteljico otrok z znanjem nemščine, vestno in zanesljivo, sprejmem za popoldan k dvema deklicama. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Vestna vzgojiteljica«. 9970-1

Škrobilca (šlihterja)

popolnoma samostojnega sprejmem. Ponudbe z navedbo plače na ogl. odd. Jutra pod šifro »Škrobilec«. 9585-1

Strojnik

dobi službo pri lokomobili, ki se razume tudi na mala popravila. Ponudbe pod »Les« na podružnico Jutra Maribor. 9632-1

Restavracijsko kuharico

sprejmem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samostojna«. 9628-1

Mlado dekle

pridno in pošteno, ki zna malo kuhati in pomagati pri lahkih delih na vrtu sprejmem takoj. Vrtnarstvo Vatovac, Vrazov trg. 9613-1

Prvovrstno pletiljo

s obrtjo ev. brez sprejmem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zmožna pletilja«. 9662-1

Perfektno frizerko

v vodni in železni ondulaciji, manikir, ki govori nemško, ter damske ga frizerja, verziranega tudi moške službe iščem. Nastop 1. maja. Ponudbe poslati Mate Ilić, frizer, Rab, Dalmacija. 9567-1

Usnjarski pomočnik

dobi stalno službo. Večje mora biti dela z apnom. Jeglič, Grosuplje. 9657-1

Natakarico

ki bi prevzela gostilno na račun se sprejme na deželo. S kavcijo in z znanjem šivanja imajo prednost. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Čednа«. 9656-1

Pletilja rokavic

dobi delo na dom. Poizve se Sv. Petra c. 27, pri krojaču. 9943-1

Perfekten železostrugar

trezen, zanesljiv in pošten v starosti od 25 do 35 let, zmožen tudi vseh ključavničarskih del se sprejme. Ponudbe s spričevali poslati na: Sentjanški premogovnik, Andrej Jakil d.d. Krmelj na Dol. 9647-1

Frizerko

dobro verzirano v stroko spadajočem delu — sprejmemo v stalno službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »14 Ljubljana«. 9688-1

Točaj

praktičen, trezen se išče za restavracijo v Ljubljani. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Spreten«. 9708-1

Skladiščnico - gospodinjo

trgovsko naobraženo za pension restavracijo se išče za Slovenijo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovsko izobražena«. 9707-1

Mizarja

kot preddelavca za fino pohištvo, zanesljivega, sprejmemo v stalno delo in mizarja za mehko pohištvo. Mizarstvo SAVA, Nebotičnik. 9714-1

Kuharico

za vsa hišna dela, stara do 35 let, zdravo, z dvema otrokoma spričevali sprejme k 2 osebama (brez otrok) inž. Ključenko, Ljubljana, Kocenova ul. 5. 9341-1

Natakarico

mlado inteligentno potrebuje takoj slovenska gostilna v Novem Sadu. Pisati pod »Natakarica« na ogl. odd. Jutra. 9776-1

Vrtnarski pomočnik

mlajši, dobi takoj službo. — Mesto je lahko ogledno. — Ponudbe pod šifro »Pošten vrtnar« na ogl. odd. Jutra. 9801-1

Frizerko

vajeno vodne in trajne ondulacije, sprejmem. Dintel Drago, Sv. Petra c. 95, Ljubljana. 9963-1

Šiviljo

za moške srajce dobijo delo na dom. Lana, Gregorčičeva 5. 9867-1

Natakarico

mlado inteligentno potrebuje takoj sprejmem. Oskrba v hiši. Jakob Pušavec, krojaštvo v Podnartu. 9800-1

Pisarniško moč

mlajšo (tudi začetnika) za blagovni oddelek sprejmemo. Ponudbe — opremljene s prepisi spričeval in navedbo plače na ogl. odd. Jutra pod »Absolvent trgovske šole št. 9843«. 9843-1

Krojaškega pomočnika

za velike komade sprejmem takoj po praznikih za stalno. Gerjević Franc, krojač, Brežice. 9814-1

Mlinar

zmožen samostojno voditi mlin, naj pošlje ponudbo na ogl. odd. Jutra pod »Mlag« 9789-1

Natakarico

vedne zunanjosti, večje nemščine sprejmem v letoviščarsko turistični kraj v stalno nameščenje. Kavcija potrebna. Pismene ponudbe na podr. Jutra Jesenice pod »Dober promet«. 9793-1

Praktikantko

zmožno nemščine za pisarno sprejmem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Energija«. 9828-1

Uradnica

lahko tudi praktikantinja dobi stalno namestitev v dobro vpeljanem podjetju če vloži 12 do 15.000. Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo šolske izobrazbe poslati na ogl. odd. Jutra pod »Služba — varnost«. 9838-1

Urarskega pomočnika

se takoj sprejme pri Jakobu Mulavcu, urarju, Maribor, Kralja Petra trg. 9871-1

Damo ali vdovo

srednjih let, zdravo, ki zna kuhati, zanesljivo in pošteno potrebujem za potovanje k morju. Plača dobra. Ponudbe s fotografijo, ki se vrne, poslati na ogl. odd. Jutra pod »Vljudna«. 9880-1

Dekle

ki ima veselje do zelenjadnega vrta, obenem bi kuhala za eno osebo naj se zglasi v Domžalah, Mlinska ulica 5, Franc Šmon. 9876-1

Kot hišnika

v mestu sprejmem mlajša zakonca. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Brez otrok«. 9921-1

Šiviljske pomočnice

izurjene, sprejme — atelje Vida Renčelj, Aleksandrova 4, Pasaža. 9933-1

Trgov. pomočnico

takoj sprejmem v stalno službo. Nemščina pogoj. Lesjak Ivan, Jesenice, Gosposvetska 13. 9914-1

Knjigovodjo

z dovršeno trgovsko akademijo ali s prakso iščemo. Pismene ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja na ogl. odd. Jutra pod šifro »Stalnost«. 9917-1

Strugarskega pomočnika

za les sprejmem takoj. Babič, strugar, Rečica — Laško. 9578-1

Trgovski pomočnik

mlad, neoženjen, po možnosti s prakso po kožah in usnju dobi takoj mesto. — Ponudbe na tvrdko Vaclav Vošinek, trgovec z usnjem in kožami, Maribor, Koroška 13. 9570-1

Vzgojiteljico

nastopi, išče mesto s trimesečnim tečajem do 7 let, z znanjem hrvatskega in nemškega ali francoskega jezika. Pismene ponudbe na Publicitas, Ilica 9, Zagreb pod šifro »49184a«. 9531-1

Graverja - rezbarja

za mešano delo — sprejme stara delavnica v Beogradu. Samo samostojni v delu pride v poštev. Vzame dela in pogode pod »Samostalno na »Sedmu silu«, Beograd. 9417-1

Fotografsko pomočnico

ali pomočnika, popolnoma samostojnega v retuši in v portretih, enako pripravnega za brezhibno postrežbo odjemalcev, vzamem v stalno službo. — Foto - Kieser, Maribor, Vetrinjska ul. 30. 9885-1

Čevljarskega pomočnika

za fina dela, sprejme Mulej Lovro, Frančiškanska 8. 9968-1

Natakarico

(prodajalko) sprejmem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Prijetno in prometno«. 9934-1

Vrtnarja

izkušenega, z večletnimi spričevali (za klasične kulture in za perene. Nastop takoj. Velevrtnarija Jakomir Stenjevec, Savska banovina. 9928-1

Dva čevljarska pomočnika

za vsa dela, z oskrbo, v hiši, sprejme takoj Miha Črnilec, Naklo pri Kranju. 9940-1

Gospodično

veščo vseh pisarniških poslov in knjigovodstva išče velje podjetje v Ljubljani za nastop 1. maja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prvi maj«. 9839-1

Prodajalko

za slaščičarno, z znanjem nemščine, mlajšo, simpatično, vesele narave, sprejmem takoj. Plača Din 500 ter vsa oskrba v hiši. Služba stalna, nastop takoj. — Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Prijazne«. 9938-1

Išče se

Vsaka beseda 50 par, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 12 Din.

Aranžer trg. pomočnik

manufakture, mode, galanterije, konfekcije, z večletno prakso in študijem v tu in inozemstvu, vezhran v reklami in propagandi, govori več jezikov, z odličnimi referencami, popolnoma samostojen, nastop takoj, prosi primernega mesta. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Inozemstvo«. 9402-2

Pošteno dekle

išče službo kot pomočnica pri gospodinjstvu. Službo nastopi takoj. Veše Franciška, Lakić (Mokronog). 9232-2

Za gospodinjo -oskrbnico

išče izobražena gospodinja, fina kuharica k situiranemu gospodu oz. na veleposestvo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gospodinja«. 9591-2

Tkalski mojster

star 40 let, z večletno prakso, jugosl. državljan išče službo kot mojster. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9633-2

Kinooperater

išče primerno zaposlitev. Ponudbe pod »Grem tudi na deželo« na ogl. oddelek Jutra. 9624-2

Manufakturist

dobro izvežbana moč, želi spremeniti službo — pred jesensko sezono. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prodajalec«. 9619-2

Služkinja

ki zna kuhati in se ne straši nobenega dela, poštena in zanesljiva s priporočili se sprejme v dobro hišo. Samo delovne moči pridejo v poštev, gospodične so izključene. Ponudbe je poslati na pošti predal št. 10, Vrhnika. 9741-1

Žensko moč

mlado, izkušeno in reprezentativno za prodajalno predmetov nišne industrije v Splitu, z znanjem srbohrv. nemščine in francoščine — sprejmemo. Ponudbe na Split, pošt. pretinac 112. 9740-1

Plačilno natakarico

prvovrstno za takojšnji nastop išče vodeča hotelska restavracija. Kavcija in večletna spričevala pogoj. Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Dobro in trajno«. 9792-1

Slikarskega pomočnika

dobro moč sprejmem v stalno službo. Egidij Šušteršič, Igriška ul. 14. 9771-1

Slikarja

za samostojna slikanja na lesni in stekleni galanteriji po možnosti absolventa tehnične srednje šole sprejmem takoj. Cenj. ponudbe na Milan Horvat, žgano slikarstvo v Šoštanju. 9745-1

Pridna prodajalka

s kavcijo zmožna perfektno slovenskega in nemškega jezika dobi takoj službo A. Wolfling, Bled. 9782-1

Upokojenci

iz orožništva ali finančne kontrole, dobe priložnostni zaslužek. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Združenje«. 9851-1

Več zidarskih pomočnikov

za veliko delo sprejme takoj sodarstvo Homan, Stražišče pri Kranju. 9727-1

Brivski pomočnik

mlajši dobi mesto. — Predstaviti se Drago Vorina, Pred škofijo. 9803-1

Gradbenega delovodjo

sprejmem takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9684-1

Auto-Škoda, DIESEL 2.5 — 10 Ton.

Glavno zastopstvo:

E. ROSA, LJUBLJANA, POLJANSKA 69. TEL. 25-41.

JANKO TIČEK IN NJEGOV OČE

59

Zdaj je Džimi seveda nehal, kajti spomnil se je, da utegne ribičevo vpitje opozoriti ljudi! In v tem, oho! — je zagledal nekaj novega: steklenko sodavice! Ker je bil močno žejen, je jel sesati pipico, a zaman. Niti kaplje ni privlekel iz nje.

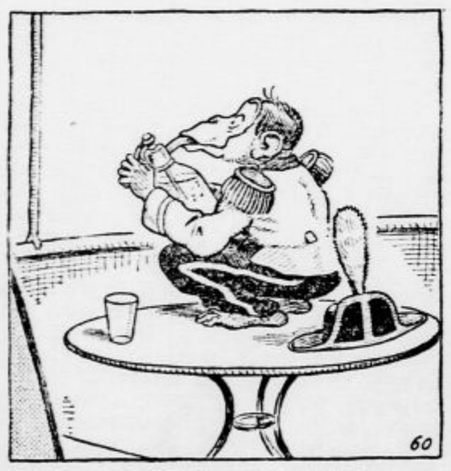

60

Tedaj je opazil pritiskalo. »Mhm, če pritisnem na tole, bo gotovo kaj!« si je dejal. Vzel je torej steklenko med kolena in spet vtaknil pipico v usta. O jej, o jej, da ne bi bil storil tega!

Velika izbira koles vseh vrst. Nizke cene! Ugodni plačilni pogoji!

„Tehnik" Jos. Banjai,

Ljubljana, Miklošičeva cesta 20

Zaloga koles, radioaparatov, tenis raketov, nogometnih žog itd.

DOMAČI POLJEDELSKI STROJI

Gnojnične črpalke razpršilce

Travniške brane — pluge — okopalnike — osipalnike — sejalnice i.t.d. Vam nudimo po izrednih cenah

A. KREMŽAR strojno podjetje **Št. Vid n/Lj.**

Zahtevajte brezplačne in neobvezne ponudbe!

CERVIA
v
ITALIJI

ne pozabite jo obiskati...

očarljivo bivališče v čudapolnem pinijskem gozdu ob morski obali. Shajališče mondenega sveta in rodbin. Sezona: maj—oktober.

RIOLO DEI BAGNI

Termalno zdravilišče z mineralji, slatino, klor, jod, železo in žveplo vsebujočimi vrelci. Radikalne kure za trpeče na astmi. Sezona: juli—september.

Informacije: ENIT, Petra Kocića br. 6, BEOGRAD, in vsi potniški in prometni biroji.

Absolventka
2 razr. trgovske šole — zmožna slovenščine, srbohrvaščine, stroj. in nemške stenografije in strojepisja išče namestnja. Ponudbe na podr. Jutra Trbovlje pod šifro »Zanesljiva«. 9661-2

2 mizarska pomočnika
sposobna stavbinskega in pohištvenega dela išče takoj službe najraje v okolici Jesenic. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9646-2

Plačilna natakarica
stara 23 let, prikupljiva, dobra servirka, zmožna slov. srbohrv. in nemščine želi spremeniti sedanje mesto in sicer najraje na Gorenjsko. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točna in zanesljiva«. 9700-2

Manufakturist
agilen s 13letno prakso, samostojen 29 let star, samskega želi premestitve. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Referenca prima«. 9919-2

Uradnik - korespondent
v službi želi iz rodbinskih razlogov premeniti službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Korespondent«. 9915-2

Trgovski potnik
kolonialne stroke, dobro vpeljan želi stalno službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Soliden«. 196-2

Perfektna stenografinja
nemška in slovenska, strojepisna, verzirana v korespondenci in vseh pisarniških poslih, želi spremeniti službo, lahko nastopi takoj ali kasneje. — Ponudbe radi osebne predstave na ogl. odd. Jutra pod šifro »Perfektna moč«. 9607-2

Službo blagajničarke
ali podobno pisarniško za poslenje išče. Imam meščansko šolo z več leti pisarniške prakse. — Zmožen tem položiti večjo kavcijo. Kdor mi preskrbi primerno službo, plačam lepo nagrado. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Blagajničarka 30«. 9560-2

Trgovski pomočnik železninar
vešč v mešani trgovini, vojaščine prost išče stalno mesto železninarja. A. Ojsteršek, Jagoče, Laško. 9268-2

Vrt
oskrbujem ob večernih urah. Nagrada po dogovoru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugodna prilika 27«. 9888-2

Brivski pomočnik
mlajši, dober delavec, želi stalno, dobro mesto z vso oskrbo v hiši. Cenj. ponudbe je poslati na naslov Ladke Hočevar, Zapuže, p. Št. Jernej na Dolenjskem. 9984-2

Skladiščnik in manipulant
v alkoholni stroki želi menjati svojo 12letno službo. Vzame tudi službo kake druge stroke. Ponudbe na agenturo G. Pichler, Ptuj. 2414-2

Obratovodja - nadmojster
energičen, se priporoča p. t. lastnikom tkalnic za reorganizacijo podjetja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Velika produkcija, mala režija«. 9594-2

Vajenci(ke)

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trgovskega učenca
uglednih staršev s 3 do 4 razr. meščanske šole sprejme takoj firma Vinko Zorko, trgov. z manufakturo, specerijo in dvokolesi pri Sv. Andražu v Slov. goricah. 9549-44

Vajenca
močnega, poštenega — sprejmemo za mizarstvo. Hrana v hiši. SAVA, Nebotičnik, Gajeva. 9715-44

Vajenca
s primerno solsko izobrazbo, poštenih starsev, sprejmem v trgovino z mešanim blagom na deželi. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod značko »Takoj«. 9991-44

Vajenko
sprejme modni salon Ivanka Stegnar, Stritarjeva 9. 9757-44

Vajenko
išče damski modni atelje Rasch, Celje, Gosposka 19, za takoj. 9121-44

Trgovna z meš. blagom
na deželi sprejme v učenje hčerko trgovca, ki bi sprejel isto moškega sina, ki je dokončal dva razreda gimnazije, v poštev pride tudi večje trgovine na deželi. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Večja trgovina«. 9527-44

Učenca
14 let starega, poštene rodbine, sprejmem v tr... Fajdiga, Braslovče. 9122-44

Učenec
v 16. letu starosti, štiri razredne meščanske šole s prav dobrim uspehom, nemščina in računsko odlično, želi primerne službe kot začetnik. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9967-44

Vajenko
sprejmem iz dobre hiše, z meščansko šolo, ne preko 15 let staro pri tvrdki Ivan Legat, trgovina s pisarniškimi stroji, Ljubljana, Prešernova ul. 44. Predstavite se je od 10.—11. ure dopoldne. 9935-44

Pouk

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dekliški dom Hinterbrühl b. Wien
Letni in početniški tečaj. Klimatično zdravo zavetišče. Krasna lega. Velik park. Izvrstna prehrana. Pouk vsake vrste zimski in poletni sport. Najboljše reference. Prospekti. 185-4

Zaslužek

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Za din 2.500
zaslužite mesečno 1.000 din. Ponudbe: »ANOS«, Maribor, Vrbanova 6. — Priložite znamke. 9201-

Tisoč dinarjev
in več zaslužite mesečno z delom doma. Pošljam material, prevzamem gotovo blago. Majhen kapital potreben. Zahtevajte prospekte, priložite znamko za odgovor! »Hemida« Pančevo, Trg kralja Aleksandra 3. 6018-2

Potniki

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Zastopstvo
dobre trgovske hiše ali tovarne prevzamem. Vpeljan v Sloveniji, Dalmaciji, Bosni in Črni gori. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Zastopnik«. 9691-5

Zastopnika
išče za Ljubljano in okolico angleška ekspozitura, ki direktno dobavlja blago iz Anglije in poedina območja za prodajo privatnikom. Ponudbe na Publicitas, Zagreb, pod »49525«. 9694-5

Zastopniku
ki obiskuje privatne stranke nudimo dober postranski zaslužek s prodajo prvovrstnih šivalnih strojev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Za Gorenjsko«. 9734-5

Poverjenike
za ljudsko zavarovanje — sprejmemo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Gospodarstvo«. 9891-5

Potnika
za Ljubljano in bližnjo okolico sprejme stara vpeljana cenomirana tovarna perila proti proviziji. Ponudbe pod značko »Agilen-strokovnjak« na ogl. odd. Jutra. 9802-5

Zastopnika
živilske stroke, dobro vpeljanega, v Ljubljani in okolici, delavnega in vestnega, za prodajo izdelkov vodilne tovarne, sprejmem. Samo dobra moč lahko stavi ponudbo z referencami na ogl. odd. Jutra pod značko »Izvrsten in vpeljan«. 9948-5

Prodam

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pisalni stroj
Ader, 7 poceni prodam. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9680-6

Volno cefirko!
za strojno pletenje v št. 30-2 in 48-2 v vseh barvah poceni prodam. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9724-6

Čebelnjak
z 20 A. Ž panji, ev. tudi detajlno takoj prodam. Agentura Pichler, Ptuj. 9793-6

Vrtne stole
zložljive, proda Tribuč, Tržaška 42, telefon 2605. 9862-6

Otroški voziček
globok, ugodno prodam. — Metelkova 5. 9889-6

Steklena vrata
dvokrilna, velikosti 2x 2.40x0.30 m proda uprava Učiteljskega doma v Šiški, Zibertova ul. 27. 9863-6

Platneno streho
za 4 sedežni avto, dobro ohranjeno, ugodno prodam, naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9764-6

Železna ograja
40 m dolga, 1 in pol m visoka, skupna teža 850 kg poceni naprodaj. Informacije Bricelj, Slomškova 19. 9849-6

Otroški voziček
globok, moderen, dobro ohranjen prodam. Kopališka ul. 1, Trnovo. 9658-6

Zastori
svileni, malo rabljeni, oljnate slike, divan s pregrinjalom, gramofon, krasne dalije, trajnice, tagode, bele golobe, prodam. Kočenova ul. 6 pri cesti v Rožno dolino. 9898-6

Za velikonoč
Kreko perilo
v ogromni izbiri po najnižjih tovarniških cenah — Tavčarjeva 3. 9568-6

Okna
dobro ohranjena in nekaj vložbenih oken, jeklene rolete, tramove in strešno opeko, ugodno prodam. — Stermecki, Celje. 9133-6

Mreže za postelje
dobite najcenejše pri Andlovic, mizarstvo, zaloga pohištva, Kolodvorska ul. 34. 9552-6

Posebna priložnost!
Mecesnove doge, kadi in stavbno skladišče na prodaj. Naslov v vseh poslov. Jutra. 6513-6

Umivalnike
z marmor ploščami, proda po ugodni ceni Hotel Štrukelj. 9882-6

Vrtna ograja na prodaj
Atena proda del vrtne ograje, ki stoji na njenem nekdanjem sportnem vežbališču v Tivoliju. Ponudbe na naslov Atena, Prečna ulica 2. 9906-6

Velika pekovska električna peč
12 kv. na dve etaži v dobrem stanju, kompletno z vso električno opremo proda ali zamenja za parno. Jožef Petek, Trate, p. Marija Snežna. 99.3-6

Kupim

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Frigidaire
(hladilnik), električen, majhen format, kupi dr. Jemec, Tobačna 6. 9423-7

Pisalni stroj
novejšega sistema v brezhibnem stanju kupim. Ponudbe pod »Znamka in cena« na ogl. odd. Jutra. 9679-7

Otroški voziček
dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Avtovoziček«. 9305-7

Izložbena okna
sodobna, dobro ohranjena potrebujem z vrati. Ponudbe z navedbo dimenzij na Juvanc Štefan, Trebnje na Dol. 9815-7

Mlinarji
Kupujem aspirater kapacitete 500 kg na uro, dvoimi valjar šrot in gladki, in generator za motor na sesalni plin 16 KS. Ponudbe z ceno na naslov: Karl Mauko, Dragonići kod Karlovca. 9927-7

Mizarji pozor!
Kupim kombiniran skobelnik stroj, rabljen. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Skobelnik«. 9936-7

Dragocenosti

Vsakovrstno zlato kupuje po najvišjih cenah ČERNE — juvelir, Ljubljana, Wolfova ul.

Radio

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Radio aparate
dobite zdaj že lahko po znižani ceni. Najboljše znamke. Tudi na ugodne plačilne pogoje. Banjaj J., Ljubljana, Miklošičeva 20. 9908-9

Knjige

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Krojači - šivilje!
Moško in damsko kroj no knjigo dobite pri: Knafelj Alojzij, Ljubljana, Križevniška ul. 2. Najnovejši sistem, zahtevajte prospekt! 9499-8

Novi ljubezenski roman
»Prepovedana ljubezen« je začel izhajati v »Družinskem tedniku«. Dobi se v trafikah. 9598-8

Valvazor
II. izdaja, najbolje ohranjena naprodaj. Dopisi pod »Valvazor« na ogl. odd. Jutra. 9847-8

Kolesa

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kolesa, šivalne stroje
Dürkopp, Anker, nove in rabljene z garancijo od 250 din naprej dobite v trgovini Triglav, Resljeva 16. 9753-11

KOLESA
večja partija moških in ženskih najboljših svetovnih znamk popolnoma novih in več rabljenih po neverjetno nizkih cenah (tudi na obroke) naprodaj pri Prometu, nasproti križanske cerkve. 9738-11

Nova kolesa
prvovrstna in šivalne stroje razprodajo iz konkurzne mase po najnižjih razprodajnih cenah. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Ugodnost - Kranj«. 9735-11

Nemška kolesa
in nadomestne dele dobite najugodneje pri Zatlerju, na Ježici. 9925-11

Kolesa
po izredno nizkih cenah Banjal, Ljubljana, Miklošičeva 20. 9909-11

Kolesa
najnovejši modeli v veliki izberi od Din 550 dalje. Na zalogi imam tudi otroška dvokolesa. Nova trgovina, Ljubljana, Tvrševa c. 36, nasproti Gospodarske zveze. 9944-11

Avto, moto

Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

De Soto
5 sedežna limuzina, v brezhibnem stanju, nove gume, naprodaj za 10.500 Din. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »De Soto«. ES4-10

Citroen
4 cil., 5 sedežna limuzina, aerodinamična oblika, v odličnem stanju, ugodno naprodaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Citroen«. ES5-10

Manjši avto
4 sedežen kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Skoraj nov«. 9554-10

Kupim tovorni avto
znamke »Chevrolet 2 in pol tonski še v dobrem stanju. Žolger Josip, Vovarje 13, Pristava. 9989-10

Lotz motor
skoraj nov, malo rabljen ugodno prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 10001-10

Chevrolet tovorni avto
3.5 ton v dobrem, za vožnjo pripravljenem stanju prodam za 18.000.— Din. Motor Lotz. Maribor, Cankarjeva 26, telefon 2850. 9972-10

Motorno kolo
BSA 350 OHV v dobrem stanju poceni naprodaj. Kvas Bert, Studenci.— Aleksandrova 35. 9974-10

1½ tonski
avto Chevrolet v izvrstnem stanju zamenjam za les ali slično. Ponudbe pod »Ugodna priložnost« na ogl. odd. Jutra. 9655-10

Motor
200 do 250 ccm v dobrem stanju kupim. Plačam takoj. Ponudbe z navedbo znamke in podrobnosti. Fajdiga, Dolje pri Kranju. 9682-10

Ford avto
poltovorni, dobro ohranjen, ugodno prodam. Sv. Petra cesta 48. 5283-10

Avtomobili
Franc Rabič, trgovec v Šenčurju pri Kranju proda: tovorni avtomobil znamke Ford 3 do 4 tonski; tovorni avtomobil znamke Opel Blitz 3 do 4 tonski; 2 tovorna avtomobila znamke Ford 1.5 do 2 tonska; 2 potniška avtomobila znamke Ford 400 do 600 kg. Vsi vozovi so v dobrem stanju in jih prodam po ugodni ceni. 9742-10

Avtomobili
Chevrolet, poltovorni, zaprti; De Soto, 4 sedežni, odprti; Opel 4 sedežna limuzina; Citroen, 7 sedežni odprti — ugodno naprodaj. Poizve se pri Splošni trgovski d. z o. z. Tyrševa 33. (Javna skladišča). 9523-10

Motorno kolo
AJS 350 ccm rabljeno ugodno naprodaj. Menjam za kolesa. Selan, Mengeš. 9599-10

Kupim motor
mali novejši do 200 ccm najraje 125 ccm. Frece Daniel, trg. Brodnice — Laško. 9579-10

6-sedežni Fiat
6 cil. 14 l porabe benci na, temno plav, še v zelo dobrem stanju, prijavljen za leto 1938 na prodaj. Habjan, Zavrtl 6, Ljubljana. 9663-10

Mehaniki pozor!
3 neurejena motorna kolesa dam za 1 vožnje sposoben lažji motor dobre znamke. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prilika 99«. 9699-10

Motorno kolo
100 ccm najnovejše tipe, vozeno 1000 km, zaradi bolezni prodam ali zamenjam za pohištvo. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9704-10

Motorno kolo
dobro ohranjeno Sachs, 98 ccm poceni prodam. Pod Ježami 11, Ljubljana, Moste. 9778-10

Tovorni avto 3—4 t.
v najboljšem stanju kupim. Vse podatke poslati na ogl. odd. Jutra pod »Tovorni«. 9799-10

Avto akumulatorji
Eselde 6 volt, 90 amper, 750 din. M. Baher, Ljubljana, Celovška c. 38, te. 22-92. 9336-10

Avtobus
malo rabljen, 14 sedežni, po ugodni ceni prodam radi nabave večjega voza. Informacije, Automotor, Celje. 9902-10

Tovorni »Blitz«
model 1938, vožen 3000 km, nov poceni prodam M. Baher, Ljubljana, Celovška 38, tel. 22-92. 9835-10

Harley Davidson
motor 350 ccm dobro ohranjen, zelo ugodno naprodaj radi nakupa avtomobila. Naslov v vseh posl. Jutra. 9334-10

Rudge 500 ccm
s prikolico v brezhibnem stanju naprodaj. Ogleda se Zaloška c. 21. 9342-10

Fiat avto
tipa 514, 4 sedežna limuzina z malo porabo benclna v najboljšem stanju zelo ugodno naprodaj. Informacije Sv. Petra cesta 11, pri hišniku. 9878-10

Avto - limuzina
v dobrem stanju ugodno naprodaj. Vprašati in ogledati v garaži — Tönnies, Bleiweisova 51. 9872-10

7-sedežno limuzino
in tritonski Chevrolet, oba v najboljšem stanju, ugodno naprodaj. Ponudbe in ogled: Stražar, Stara remiza, Zaloška cesta. 9996-10

Za avtoizlete
iščem zanesljivega tovariša, dobrega vozača. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dama z DKW«. 9603-10

Krasen avto
»Buick«, sport. tipa, skoro nov, 80 KS, tud. na obroke prodam. Ing. Štebi, Aleksandrova c. 4, mezanin. — Telefon 29-66. 9149-10

Prodam ali zamenjam
3tonski tovorni avto za 5 do 6 sedežno limuzino. Ponudbe na ogl. od delek Jutra pod »Avto«. 9910-10

»Chevrolet«
limuzina avto, dobro ohranjen naprodaj za 8000 din. Banjaj, Ljubljana, Miklošičeva 20 g. 9907-10

Avtomobile
tovorne, osebne in avtobuse dobro ohranjene, vseh jakosti, kupite najceneje pri O. Žužek, Krupp zastopstvo, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11. 9946-10

Avto - priložnostni nakup
6 cil. odprt turni voz, brezhibno ohranjen, 6-kratne nove gume, rudi kot tovorni voz, uporaben, proti gotovini Din 12.000 naprodaj. Ogledati: Graščina Turnišče, pri Ptuju. 9794-10

Mala limuzina
4 sedežna, primerna za potnike, poraba 8 l, ugodno naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9997-10

Les

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Jamski les
bukova drva in oglje v večjih količinah kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Eksport«. 9672-15

Brusni les
kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Smreka«. 9817-15

Pohištvo

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Češnjeva spalnica
rabljena naprodaj. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9633-12

Spalnice
moderne in poceni ima na zalogi Bernič Rok, pohištvo, Celovška 287, Tramvaj. postaja Si Janez. 9722-12

Pozor mizarji!
Kdo si želi postaviti na Sušaku podružnico ali pa drugače sodelovati pri prodaji pohištva? Lep parketiran lokal na razpolago. Cenj. ponudbe pod »Samo boljše pohištvo« na ogl. odd. Jutra. 9758-12

Pohištvo
novo in že rabljeno, kliga želite prodati ali samo dati v shrambo — sprejmemo v posebni oddelek v komisijsko prodajo po zelo ugodnih pogojih. Kupcev je v tem oddelku vedno dovoj za dobro ohranjeno pohištvo. Vso reklamo preskrbimo sami. Sporočite nam na dopisnici ali ustno. Prevoz pohištva v naš komisijski oddelek preskrbimo sami. Ivan Mathian, Ljubljana, Tyrševa cesta 12. 79-12

Spalnico
iz afriškega bobinga furnirja proda proti hranilni knjižici Kmetske posojilnice Ljubljanske Andlovic, mizarstvo, Ljubljana, Komenskega ulica 5. 9558-12

Spalnica
kavkaški oreh, po izredno nizki ceni naprodaj. — D. Lancoš, Wolfova 12. 9998-12

Staro pohištvo
radi selitve prodam. — Ogled ves dan, Triglavska 34. 9861-12

Vsakovrstno pohištvo
najceneje, najmodernejše, v priznano solidni izdelavi — se dobi samo v veliki zalogi tvrdke »OPRAVA« Ljubljana, Celovška 50. Spreietamo se naročila. 74-12

Tovorni avto
(Diesel) že rabljen kupim takoj. Naslov v poslov. Jutra. 9683-10

Les

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Jamski les
bukova drva in oglje v večjih količinah kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Eksport«. 9672-15

Brusni les
kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Smreka«. 9817-15

Pohištvo

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Češnjeva spalnica
rabljena naprodaj. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9633-12

Spalnice
moderne in poceni ima na zalogi Bernič Rok, pohištvo, Celovška 287, Tramvaj. postaja Si Janez. 9722-12

Pozor mizarji!
Kdo si želi postaviti na Sušaku podružnico ali pa drugače sodelovati pri prodaji pohištva? Lep parketiran lokal na razpolago. Cenj. ponudbe pod »Samo boljše pohištvo« na ogl. odd. Jutra. 9758-12

Pohištvo
novo in že rabljeno, kliga želite prodati ali samo dati v shrambo — sprejmemo v posebni oddelek v komisijsko prodajo po zelo ugodnih pogojih. Kupcev je v tem oddelku vedno dovoj za dobro ohranjeno pohištvo. Vso reklamo preskrbimo sami. Sporočite nam na dopisnici ali ustno. Prevoz pohištva v naš komisijski oddelek preskrbimo sami. Ivan Mathian, Ljubljana, Tyrševa cesta 12. 79-12

Spalnico
iz afriškega bobinga furnirja proda proti hranilni knjižici Kmetske posojilnice Ljubljanske Andlovic, mizarstvo, Ljubljana, Komenskega ulica 5. 9558-12

Spalnica
kavkaški oreh, po izredno nizki ceni naprodaj. — D. Lancoš, Wolfova 12. 9998-12

Staro pohištvo
radi selitve prodam. — Ogled ves dan, Triglavska 34. 9861-12

Vsakovrstno pohištvo
najceneje, najmodernejše, v priznano solidni izdelavi — se dobi samo v veliki zalogi tvrdke »OPRAVA« Ljubljana, Celovška 50. Spreietamo se naročila. 74-12

Vsakovrstno pohištvo moderno
Od najfinejšega do najcenejšega.
Spalnice že od 1.600.—
kuhinje . . . . 800.—
madraci . . . . . 190.—
žimni vložki . . . 90.—
Dobite samo v veliki zalogi pohištva »SAVA«.
Mizarstvo, Rožna dolina c. 4, št. 18. Trgovina pohištva, Nebotičnik, Gajeva. 9713-12

Glasbila

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prodam
kratek klavir »Rosendorfer«. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra in pri Turinu, Prešernova, Celje. 9692-26

Stroji

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Elektromotorje
110 voltne male; rebraste cevi; vodoravniko; dobro ohranjene palčne vodne cevi kupim. Ponudbe pod »Nizka cena« na ogl. odd. Jutra. 9690-29

Pisalne, šivalne, računske, razmnoževalne stroje
kolesa, motorje, pisarniške opreme in druge nove ter rabljene efekte sprejemamo v komisijsko prodajo pod najugodnejšimi pogoji. Razpolagamo s prostornimi suhimi in dobro zavarovanimi skladišči. Interpromet, Florjanska 26. 9692-29

Pletilci pozor!
Poceni prodam razne pletilne stroje in specialne šivalne stroje za trikotažo. Naslov v vseh posl. Jutra. 9725-29

Pisalni stroj
Underwood ugodno naprodaj. Plačilne ugodnosti. Naslov v vseh posl. Jutra. 9739-29

Singer in Pfaff
pogrezljivi šivalni stroji skoraj popolnoma novi, poceni naprodaj pri Prometu nasproti križanske cerkve. 9737-29

Pozor čevljar, posestnik!
blizu Ljubljane dobi — brez denarja novo fino steparico in dobro ohranjen levoročni šivalni stroj v zameno za vrednosti primerno pešceno zemljišče. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Brez denarja«. 9759-29

Kupimo motor
na bencin, po možnosti znamke »Deutz« 3 do 4 HP. Ponudbe na tvrdko P. Miovič, Maribor, Aleksandrova c. 57. 9754-29

2 šivalna stroja
dobro ohranjena ceno prodam. Kolodvorska ul. 35 I., desno. 9855-29

Dinamo - motor
(Anlaser). Marelli, 6 amp 6 volt, 1200 obr. prodam za 250 din. Snoj Stanislav, Ježica, Ljubljana. 9837-29

Diesel motor
14 ks na vozičku in pa Diesel lokomotiva v brezhibnem stanju poceni naprodaj. Diesel najprimernejši za pogon drobilcev, lokomotiva za poljsko železnico. Informacije: Bricelj, Slomškova 19. 9850-29

2 šivalna stroja
pogrezljiva, zelo poceni — Gritzner in Jaks, Novi trg 4, pritličje, vrata 5. 9881-29

Dvodelni valjar
gladek in šrot 50 do 60 cm v dobrem stanju kupim. Milin, Popovič, Krže na Gorenjskem. 9830-29

Pletilne stroje
št. 10-30 in 12-100 prodam tudi na obroke. Naslov, v vseh posl. Jutra. 9333-29

Adiator
»Corona«, malo rabljen in 1 elektromotor 7.5 KS Škodovih zavodov, skoraj nov, poceni naprodaj. Vprašati pri: Jos. R. Puh, Ljubljana, Gradaška ul. 22. 9596-29

Obrt

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Milostiva!
Vaš krznen plašč Vam čez poletje shranimo, obenem izvršimo potrebna popravila za polovično ceno. Plačilno šele teden ob prevzemu. I. KOT, Ljubljana, Mestni trg 5, Telefon 20-05. 172-30

Kožuhovino
čez poletje spremem v shrambo, popravila in moderniziram po znižanih cenah — tvrdka I. Wanek. 9541-30

Novost za dame!!!
Izvršujem trajno ondulacijo na najnovejšem in najlažjem aparatu se dajiosti posebno priporočljiv za občutljive dame. Frizerski salon »Rakar«, Prešernova ul. 7, nasproti slaščičarne Košak, vežni vhod. 140-30

Kapital

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Družabnika
ki bi osebno sodeloval pri novovpeljanem podjetju v Ljubljani, z nekaj gotovine, iščem. — Mesečni dohodek 3.500 do 5.000 din. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sigurna eksistenca 997«. 9559-16

Samec
srednjih let, trgovec in gostilničar, išče za takojšen prevzem dobro idočo gostilno ali pristop v trgovino kot družabnik. Obenem išče žensko, srednjih let z nekaj kapitala, ki bi lahko vodila gostilno. Prosim ev. sliko. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Nova eksistenca«. 9586-16

Kredit v znesku 150.000 Din
išče pod ugodnimi pogoji z zavarovanjem na prvem mestu posestva s trgovsko hišo v vrednosti pol milijona din. — Možno sodelovanje z manjšim zneskom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Posojilo«. 9634-16

V vseh denarnih
trgovskih, gospodarskih, in zavarovalnih zadevah se zaupno obrnite name. Ne odlašajte na zadnji čas.
Posojila
preskrbim točno in kulantno brez vsakega predplačila.
Oblastveno dovoljena pisarna:
Rudolf Zore
Ljubljana, Gledališka ulica 12. Priložite znamko. Telefon št. 38-10.

Iščem družabnika
s 40.000 Din v okolici Celja. Ponudbe na podružnico Jutra Celje pod »Stalno«. 9987-16

Kdo mi hoče posoditi
Din 4000 proti 8% obrestim. Odslužilo v obrokih. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poštenjak«. 9877-16

Posojilo din 400.000
iščem. Vknjižba na prvo mesto za veleposestvo. — Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Primo loko«. 9537-16

Ureditev dolga
potom sodnih in izvensodnih poravnav.
Nasveti v konkurznih zadevah in vseh drugih trgovsko obrtnih poslih. Strokovne knjigovodske revizije. Sestava in aprobacija bilanc.
Preskrbe kreditov.
Nasveti glede hranilnih vlog in plasiranje istih.
Vsi posli kmečka zaščita.
Edina koncesionirana komercialna pisarna.
LOJZE ZAJC
Ljubljana, Gledališka 7, TELEFON 38-18.

Hranilne knjižice
zaščitenih zavodov, vrednostne papirje, delnice, kupone, dobropise
3% obveznice
kupujemo po najvišjih cenah.
Različna posojila
Oblastv. dovoli. pisarna
Rudolf Zore
LJUBLJANA
Gledal. ul. 12. Tel. 38-10, 38-16.

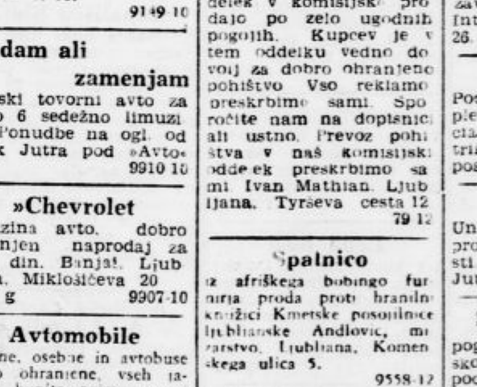

STEYR - DAIMLER PUCH

osebni avtomobili promptno dobavljivi v tipah »50«, »200«, »220«, »G30«

TRADICIJA **KVALITETA** **NAPREDEK**

Steyr - Daimler - Puch jug. d. s o. j.
Zagreb — Mažuranićev trg 5
TELEFON 91-72 TELEFON 91-72

ZASTOPSTVA:

Jerman & Co., družba z o. z.
LJUBLJANA Kolodvorska ulica 8

Adolf Šošter — Maribor
Frančiškanska 11 Telefon 22-06

ZANESLJIV VODIČ

Družabnico
gospodično s primernim kapitalom za skupen na kup ali zidavo trgovske hiše v večjem mestu išče samski gospod z imetjem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Štev. 150-43« 9654-16

S 25.000 Din
želi sodelovati trgovski pomočnik s šoferskim izpitom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Čim prej«. 9686-16

DENARNE POSLE
Posredovanje kreditov. Vnovčevanje vlog pri denarnih zavodih. Naložbe kapitala Poravnave. — Uprava nepremičnin. — Davčne napovedi. Informacije. Ureditve revizije, bilance in stalno kontrolo knjigovodstva in vse druge trgovske in gospodarske posle izvede koncesionirana
»Svetovalec«
trgovsko gospodarska POSLOVALNICA
M. Kovačič
L J U B L J A N A
Cesta 29. oktobra 7
(preje Rimska cesta)
9665-16

Knjižico
obč. hranilnice v Krškem za 45 tisoč kupim. Ponudbe z navedbo cene pod »Rabim« na ogl. odd. Jutra. 9711-16

Din 60.000 posojila
išče sodelovati trgovski pomočnik s šoferskim izpitom. Vrednost posestva 300.000 din. Na enem je gostilniška in trgovska koncesija. Obrest in drugo po dogovoru. Ponudbe s ceno na ogl. odd. Jutra pod »60.000« 9698-16

Z okoli 30.000 din
lahko pristopite kot družabnik (ca) ali pa finančir(ka) z mesečno plačo odnosno po dogovoru v trgovino pohištva na Jadranu. Cenj. ponudbe pod »Bodočnost zasigurana« na ogl. odd. Jutra. 9756-16

100.000 din posojila
išče. Nova enonadstropna hiša, obsežen vrt, lasten vodovod, obrt, industrijska točka. Vknjižba na prvo mesto, amortizacija. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zanesljivo vrnem« 9729-16

Družabnika
tihega ali sodelujočega k rentabilnemu podjetju v bližini Celja v svrho razširitve sprejmem. Cenjene ponudbe pod »Osemdesettisoč« na ogl. odd. Jutra. 9744-16

Tkalskega mojstra
samostojnega s kapitalom sprejme kot družabnika tkalsko podjetje. Ponudbe pod »Sigurnost na ogl. odd. Jutra. 9790-16

Hranilno knjižico
Kmetske hranilnice ljubljanske kupim do 100.000 Ponudbe pod »Najnižja cena« na ogl. odd. Jutra. 9360-16

Prodam
knjiž. Obč. hran. Krško cca 40.000. Ljudske posojilnice Novo mesto 5000. Posojilnica Zagorje 10.000. za gotovino. Ponudbe s ceno na ogl. odd. Jutra pod »Posavje« 9313-16

Podjetje
ki izdeluje dobro idoče predmete naprodaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Radi selitve« 9812-16

Posojila
daje in hranilne vloge sprejema Splošno kreditno društvo, Ljubljana, Aleksandrova cesta 5. 9929-16

Hranilna knjižica
Kmetske posilnice za ljubljansko okolico, glaseča se na Din 14.000, se kupi. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Za denar«. 9869-16

Dolgo ali kratkoročna posojila
dobijo drž. samoupravni nastavljenci, upokojenci ter posestniki na amortizacijsko mesečno odplačilo. Vsa pojasnila dajejo brezplačno: Pisarna stavbene in kreditne zadruge drž. žel., Ljubljana, Kolodvorska 26, Anton Pavletič, Maribor, Slovenska ul. 36, Bogomir Vodovnik, Ptuj, Aškerčeva 5. 992416

Dama
prosi plemenitega gospoda za denarno pomoč 1500 din. Ponudbe pod »Vrnitev« na ogl. odd. Jutra. 9879-16

Sprejemamo vloge
na hranilne knjižice in v tekočem računu pod najugodnejšim obrestovanjem. Dajemo posojila vsake vrste. Kupujemo, prodajamo in posojujemo vrednostne papirje.
Hranilnica dravske banovine Ljubljana, Maribor, Celje, Kočevje. 9612-16

Bančno kom. zavod
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40
kupi takoj in plača najbolje
hranilne knjižice
bank in hranilnic,
vrednostne papirje:
5% obveznice, bone, srečke, delnice itd.
valute vseh držav.
Prodaja srečk državne razredne loterije. 174-16

V najem
Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trgovino
z mešanim blagom na Dravskem polju oddam v najem ali prodam radi družinskih razmer. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poljanec« 9582-17

Trgovci, trgovke, pozor!
Trgovino in gostilno na prometnem kraju tik farne cerkve, brez konkurence dam v najem eventuelno pristopim kot družabnica. Stanovanje z več sobami na razpolago. Interesent mora imeti obrtno dovoljenje za trgovino. Trgovino oddam zaradi smrti moža. Marija Čarman, Olimlje, pošta Podčetrtek. 9610-17

Trgovino
mešanega blaga samo dobroidočo vzamem v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »120 000« 9644-17

Gostilno
blizu Ljubljane vzamem v najem ali na račun. Ponudbe pod »Pogoji« na ogl. odd. Jutra. 9689-17

Trgovino
z vsem inventarjem in stanovanjem ter obrtnim listom dam v najem na prometnem kraju na deželi. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9678-17

Gostilno
dobroidočo na prometnem kraju vzamem čim prej v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gostilna 34« 9641-17

Zobni atelje
kompleten ugodno napro. daj. oz. se odda v najem Ponudbe pod »Gorenjsko« na ogl. odd. Jutra 9762-17

Hotel ob morju
blizu Splita se odda v najem za sezijo. Informacije Hiršman, v ogl. odd. Jutra. 9820-17

Branjarijo
prodam ali dam v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovinica«. 9896-17

Vinotoč
buffet ali gostilno vzamem v najem na prometnem kraju Gorenjske. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Na prometu«. 9893-17

Boljšo gostilno
dobro vpeljano bi prevzela z lastno obrtno pravico v mestu ali v bližnji okolici, najraje na Gorenjskem Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Meščanska gostilna« 9720-17

Lokali
Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Gostilniški paviljon
na velesejmu prodam za nizko ceno, in več vrtnih miz. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Paviljon« 9626-19

V centru Jesenic
na Gorenjskem na najbolj prometni točki v novi zgradbi oddam takoj lokal za katerokoli trgovino izvzemši galanterijo (kratka roba) Ponudbe pod »Center Jesenice« na ogl. odd. Jutra. 9621-19

Vsled bolezni
oddam trgovino z mešanim blagom v letoviškem mestu Laško. Istotam oddam gostilno na račun. Vprašanja na Emilijo Rozin, Laško. 9979-19

Skladišče
suho za 300 din oddam v sredini mesta, Kolodvorska ulica 3.

Sodnik v pokoju
ali odvetnik začetnik lahko takoj prevzame dobro vpeljano podeželsko pisarno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Lepa eksistenca« 9650-19

Trgovino špecerije
ali mešanega blaga takoj prevzamem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Gotovina 666« 9706-19

Lep lokal v lepi hiši
v centru mesta, z inventarjem ali brez, za špecerijo ali mešano trgovino, za vsako stroko pripravno, takoj oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9941-19

Dva moderno urejena
lokala v novi stavbi v prometni ulici v Mariboru — oddam v najem prot. zmerni najemnini in kavciji 1. junija. Eden s priključenim stanovanjem, primeren za buffet ali gostilno, drugi pa z lepim skladiščem, primeren za trgovino ali brivnico. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod »Maribor«. 9986-19

Suho vinsko klet
pripravno za karkoli, oddam takoj. Gasilska c. 6, Ljubljana VII. 9966-19

Gostilno
v Ljubljani, dobro idoča in zelo prometni točki oddam. Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Velik promet« 9709-19

Oddam lokale
s stanovanjem in skladišči v prometnem kraju v severnem delu banovine, pripravno za trgovca z mešanim blagom in lesom. V hiši je trgovina že 40 let. Naslov v vseh poslov. Jutra 9743-19

Lep lokal
za specerijo z inventarjem in stanovanje se skupno ugodno odda. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9726-19

Ugoden nakup restavracije
pri kolodvoru. Dobro znana restavracija v Bistrici nad Mariborom brez konkurence, radi smrtnega slučaja in visoke starosti pod ugodnimi pogoji naprodaj. Lastnik vodi restavracijo 27 let z dobrim uspehom. Posestvo približno 3 in pol joha, lepo aranžirano, ob železniški postaji obilen gostilniški in gospodarski inventar. V bližini tovarna, kopališče, pot na Pohorje.— Sobe za letoviščarje. — Obrt se lahko prevzame takoj. Uporabljivo za lesno sadno in vinsko trgovino. Natančnejše informacije pri Združenju gostilniških podjetij v Mariboru, Vetrinjska 11. 9755-19

Buffet s trafiko
na najprometnejšem— mestu v Zagrebu (križišče) prodam. Mesečni promet 100.000 din. Garantirani čisti dobiček 12.000 din mesečno. Ponudbe na naslov: Ivan Mavec Bednjanska 17. Zagreb. Potreben kapital 30.000 din. 9773-19

Trgovski lokal
v Št. Jerneju na trgu oddam takoj v najem Naslov v vseh posl. Jutra. 9795-19

Trgovine, trafike, industrije
hotele, restavracije, bufete, gostilne kavarne, krčme, parfumerije, drogerije, kozmetične salone, vinarstva, kletarstva prodajamo in posredujemo nakup: Poslovnica Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 9784-19

Špecer.-kolonial. mešano trgovino
specialno etablirano, garantirano dobro idočo, brez konkurence, neposrednem tržnici, — krasno urejena, patentirano vago, električnim mlinom, stalnimi strankami, nizko najemnino, prodamo z inventarjem in blagom za 50 000 din. Poslovnica Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 9785-19

Buffet s trafiko
bližina tržnice na najprometnejšem zagrebškem središču, vpeljan, dobroidoč, prodamo z inventarjem in zasigurano nizko najemnino za 15.000 Zasigurana eksistenca. Poslov. Pavleković, Zagreb, Ilica 144. 9786-19

Trgovske lokale
s skladišči, primerne tudi za prenos v novi hiši št. 20 min. od pošte oddam v najem s 1. julijem. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9765-19

Lokal za trgovino
ali slično, s stanovanjem, oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Bežigrad«. 9900-19

Za dobro idočo gostilno
sredi Ljubljane išče gostilničarka družabnico, dobro kuharico, ki vloži 15.000 din družabnega kapitala. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Varno«. 9999-19

Enonadstropna hiša
v Ljubljani obstoječa iz 4 stanovanj v pritličju 3 stanovanj v 1. nadstr. ter mansarde z 2 stanovanjema, obenem veliko dvorišče in velik vrt, ki je primeren tudi za stavbišče. Visoka rentabilnost naprodaj pod zelo ugodnimi pogoji Vprašati tt. POSREDNIK.— Varaždin. Kačičeva ul. 3, tel. 73. 9653-20

Lokal
oddam takoj. Sv. Jakoba trg 6. 9848-19

Posest
Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Mlinska industrija
in žaga, opremljena z najmodernejšimi in prvovrstnimi stroji in pa opravo, najfinejša proizvodnja, visoka kapaciteta zelo poceni pogon, obširna skladišča, zelo lepe stanovanjske in gospodarske zgradbe, z [illegible] zagotovljen plasement izdelkov, zelo ugodno naprodaj. Podjetje je zelo rentabilno s sedežem v zelo prometnem kraju savske banovine priključeno za preureditev tudi v kako drugo industrijsko stroko. Cenena delovna moč. Informacije pri tt. POSREDNIK, Varaždin, Kačičeva ul. 3, tel. 73. 9652-20

Gospodarsko poslopje
lepo, z zemljiščem 13 jonov prodam, ev. tudi posamezno. Andrej Knific Svetje pri Medvodah. 9547-20

Vinograd
s sadnim vrtom, njivo, travnikom in gozdom ob banovinski cesti Brežice—Krško zelo ugodno naprodaj. Pojasnila daje Martin Buršič, Stara vas, Videm ob Savi. 9645-20

Ob Ižanski cesti
zelo ugodno prodam eno nadstropno poslopje z gozdovi, travniki in njivami po parcelah. Pojasnila daje Rakuš, Sv Petra cesta 1, Ljubljana. 9043-20

Kupim hišo
v Celju. Nekaj plačam takoj, drugo pa na mesečne obroke. Ponudbe na podr. Jutra v Celju pod »Mala vila« 9571-20

Posestvo
v zelo lepem delu Slovenije sestoječe iz 35 juter zemlje in to: 11 juter polja, 12 juter travnikov, 12 juter mladega gozda, nekaj že godnega za sečnjo in pol orala vinograda po tem hiša z dvema sobama, kuhinjo, hodnikom in ostalimi pritiklinami ter gospodarskimi poslopji in vsem gospodarskim inventarjem na prodaj. Vprašati: Tt. POSREDNIK, Varaždin, Kačičeva ul. 3, telefon 73. 9549-20

Rodbinska vila na Gorenjskem
krasen planinski kraj, 850 m višine, železniška postaja, popolen komfort, vodovod, elektrika kopalnica, 2 WC popolnoma opremljena za poletno in zimsko bivanje naprodaj zaradi bolezni. Cena 150.000 din Ponudbe pod 45489 na Publicitas, Zagreb. 9533-20

Stavbna prcela
v Zg. Šiški na lepem prostoru poceni naprodaj Oven Anton. Novi trg 5-II., Ljubljana. 9265-20

Lepa hiša
tik kolodvora na Dolenjskem, primerna za trgovino, pekarijo ali malo industrijo, ugodno naprodaj. Ponudbe na ogl odd, Jutra pod »Ugodno« 9506-20

Hiša z gostilno
in manjšim posestvom ugodno naprodaj na Štajerskem v lesnoindustrijskem kraju, kamor prinašajo tudi letoviščarji. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9592-20

Enodružinsko vilo
in vrt blizu centra prodam ali oddam stalnemu najemniku. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Udobno 9797« 9601-20

Hišo z gostilno
in posestvo na deželi pri dveh tovarnah na prometnem kraju, živino in vse stroje prodam. Naslov. v vseh poslov. Jutra. 9631-20

Enonadstropna hiša
nova, z vrtom, blizu kolodvora in nove tovarne Videm-Krško se proda na javni dražbi dne 18. aprila ob 9. dopoldne v Stari vasi 119 pri Krškem. Plačilo po dogovoru. 9044-20

Posestvo v kopališču Slatina
pri Banja Luki med goriškimi naseljenci radi družinskih razmer poceni prodam. Meri 23 ha (7 sadovnjaka, najplemenitejših sadnih vrst. 1 in pol vinograda. 5 goz da, ostalo polje) Prvovrstna zemlja in lega za sadjarstvo in vinogradništvo. Ev. se tudi parcelira. Pisati na: Slovenska seljačka zadruga, Banja Luka. 9969-20

Realitetna pisarna
A. Adamič,
Ljubljana, Gosposvetska cesta 7.
proda:
HIŠO štiristanovanjsko, novozidano, neto donos 18.000.— Cena din 210.000. Beižigrad.
HIŠO enodružinsko, tri sobe, 3000 m2 vrta. Cena 115.000. Hipoteke 40.000.. Severna Ljubljana.
HIŠO 7 stanovanjsko, novozidano, neto donos 50.000. Cena 750.000.— Bližina centra
HIŠO 12 stanovanjsko novozidano letni donos 50.000. Cena 520.000.— Severna Ljubljana.
PARCELO izmera 570 kv. m. za štiri odnosno 5 nadstropno hišo. Center Ljubljane. Cena ugodna.
Velika izbira vsakovrstnih hiš, parcel in posestev.
UPRAVA HIŠ
INFORMACIJE BREZPLAČNE
9750-20

Na Plitvičkih jezerih
na najlepšem kraju prodamo nekaj naravno izečih manjših kompleksov zemljišča Samoprodaja pri tt. POSREDNIK Kačičeva ul. 3, Varaždin, tel 73. ki daje vse potrebne podatke. 9651-20

Več stavbenih parcel
lepih, v bližini glavne carinarnice ob novi Plečnikovi cesti poleg novo projektirane ceste železnice na pokopališče tik vodovoda in električnega omrežja na prodaj. Poizve se: Poko pališka cesta 36, Moste, Ljubljana. 9696-20

Enonadstropna vila
dvostanovanjsko, pod Tivolijem, krasen vrt, in idealna lega, ugodno na prodaj. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9697-20

Lepa hiša
3 sobe, kuhinja, kletstudenec, elektrika, lep vrt, drevje in trsje, 7 let še davka prosta za 50.000 din naprodaj Nova ul. 3, Pobrežje Maribor. 9752-20

Parcela v Kranju
v mestu na Jezerski cesti, 1050 kv. m. sončna lega, vodovod in elektrika napeljana, neposredna bližina nove šole, naprodaj. Naslov: Kranj poštni predal št. 14. 9604-20

Vila v Kranjski gori
za letoviščarje in športnike, 2 kuhinji, — 10 opremljenih sob se odda v najem ali se proda tudi za hranilne knjižice Kmetske posojilnice ljubljanske okolice. Ponudbe na podr. Jutra v Celju pod »Krasna lega« 9666-20

Posestvo
v industrijskem kraju s poslopji opuščene opekarne in napeljavo električnega toka za industrijo, naprodaj. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9668-20

Enonadstropno vilo
na najlepšem kraju Beležigrada št. 15. prodam. Potreben kapital Din 172.000. drugo hipoteka. Informacije vsak delavnik od 2. ure dalje. 9660-20

Ugodna prilika
za upokojenca, trgovca, obrt ali manjšo industrijo V centru mesta prodam zaradi smrti enonadstropno hišo 14x19 m (del še nedokončan) z eletriko, vodo, kanalizacijo dvoriščem vrtom in sadovnjakom. Cena 110.000 din Ponudbe pod »Zidan most 110.000«— na ogl. odd. Jutra. 9648-20

Vila
s krasno solnčno lego v mestu poleg gozdnega parka s cca 2000 m2 nasajenega vrta z različnim sadnim drevjem zgodnega in poznega stanega cca 10 let ter povrtnine radi preselitve naprodaj. Informacije na ogl odd Jutra pod »Krasna lega« 9681-20

Kupim hišo
do 700.000 din brez posredoalcev Ponudbe na ogl. odd Jutra pod šifro »Za gotovino« 9114-20

Hišo v Celju
enonadstropno v dobrem stanju, brez hipoteke, z velikimi svetlimi prostori, — prodam takoj. Pismene ponudbe na podružnico Jutra Celje pod značko »Maribor ska cesta« 9976-20

Stavbene parcele
20 minut tik mesta Celja, — ugodno naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9982-20

V najem
išče manjši objekt cca 200 kv. metrov in stanovanje ali posestvo z večjim gospodarskim poslopjem na progi Maribor - Zagreb, v bližini železniške postaje. Ponudbe na podružnico Jutra v Celju pod značko »Kemični obrt« 9980-20

Enodružinska hiša
6 velikih sob in pritiklin, sadni vrt in garaža radi izselitve prodam za 210.000 din. Naslov v poslov. Jutra. 9701-20

Hiša
dobičkanosna v Ljubljani 11 stanovanj, vrt in parcela 310.000.— Velika trgovska hiša s trgovino, gostilno, gospodarskim poslopjem za 60 vagonov blaga din 350.000.— Dobro idoče kleparstvo in instalacijska delavnica 70.000.— Krasno vinogradno posestvo. 30 oralov od teh 10 vinograda, nov nasad lepe stavbe. 340.000, tudi na obroke. Gozdno posestvo, 200 oralov, za sečnjo 50.000 m2 smrekovega lesa, 2 žagi, poceni. Odgovor 3 din v znamkah. Posredovalnica RAPID, Maribor, Gosposka 28. 9751-20

Lepo posestvo
15 ha polja, gozda velik sadovnjak, majhen gradič, kompletno opremljeno elektr. razsvetljava, kopalnica, tekoča voda, ves inventar brezhibnem stanju v bližini Ljubljane naprodaj. Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Lepo p[illegible] 9732-20

Vilo
enonadstropno za gostilno, kolodvor, ljubljanska okolica, prodamo, zamenjamo Zagorski, Korytkova 26-I. 9761-20

Stavbne parcele
ob cesti Št. Vid Brod in ob železnici Vižmarje ugodno prodam. Lepa, suha lega, elektrika, vodovod Naslov v vseh posl. Jutra. 9770-20

Hišo
dvostanovanjsko, pod kleteno z vrtom, ugodno prodam v Rožni dolini. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Selitev 33« 9791-20

Krasno stavbišče
pri Dev. M. v Polju ugodno prodam Lumir Storlšek, Leskovec pri Krškem. 9795-20

Posestvo z vinogradom
gozdom in moderno vilo v najlepšem delu Slovenije prodam. Rentabiliteta absolutno sigurna. Zlasti pripravno za letovišče ali trgovino. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Rentabilnost« 9854-20

Komfortna vila
enodružinska, nova se odda z junijem v najem. Škopek. Mestni trg 20. 9859-20

Parcele
ob Staničevi ulici pri bežigrajski šoli, ugodno naprodaj. Oglejte si jih. 9883-20

Večstanovanjsko hišo
novo prodam Cena se poizve pri ogledu hiše v vasi Bakovnik 6, p Kamnik. 9810-20

Eno ali dvostanovanjsko hišo
ali primerno parcelo v okolici Ljubljane ali pa Kranja kupim Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Proti gotovini« 9806-20

Vila v Ljubljani
vogalna, enonadstropna, podkletena, zelo solidno zidana, še davka prosta, za veččlansko družino ali za uporabo treh stanovanj, z lepim sadnim vrtom se le proti gotovini proda. Posredovalci izključeni. Ponudbe le resnih kupcev na ogl odd Jutra pod »Hiša 520« 9819-20

Hišo
v sredini mesta, 5-stanovanjsko, prodam za ca 350.000 Din. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9897-20

Parcela in rentabilna hiša
v Ljubljani posamezno naprodaj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hranilne knjižice«. 9892-20

Lepa parcela
uporabna za vrt, v ozadju enostanovanjska hišica ob glavni cesti 15 min. od glavne pošte naprodaj Naslov v ogl. odd. Jutra. 9875-20

Parcele
lepa sončna lega 2700 do 2000. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9874-20

Hiša
v zelo prometnem trgu ob glavni cesti z vodovodom, elektriko, kopalnico ter skladiščem in lepim vrtom, ugodno naprodaj Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepa lega«. 9868-20

Večje število parcel
kompleksov, posestev, gozdov trgovskih in stanovanjskih hiš ter vil, ima na prodaj gradben, strokovno izobražen, posredovalec

Kunaver Ludvik
Cesta 29. oktobra 6. Telefon 37-33 Pooblaščen graditeli in sodni ceniteli za nasvete brezplačno na razpolago. 25-20

Hišo — vilo
trgovske oz. gostilniške hiše, stavbne parcele in posestva kupite ali prodaste še vedno najugodnejše najhitreje in najsolidnejše le potom moje pisarne. F. Pristavec, real. pisarna Ljubljana, Erjavčeva c. 4a Telefon 23-81. 141-20

Lepo posestvo
na Štajerskem, 10 minut od postaje, sončna lega, naprodaj po zelo ugodni ceni. Ponudbe na ogl. odd Jutra pod »Posest 777« 9670-20

Vilo
z vsaj 5 sobami, garažo in vrtom za dob. 1 leta v Ljubljani ali bližu okolice, iščem v najem. Pismene ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Mir«. 9622-20

Krasno posestvo
okolici Celja z vinogradom, ugodno prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 6890-20

Graščinsko veleposestvo
blizu Ljubljane, ugodno naprodaj. Vprašati na ogl odd. pod »Edinstveno priliko«. 9538-20

Enonadstropno hišo
hlev in njivo v industrijskem kraju v Radomljah, prodam Josip Pogačar, — Kamnik. 9512-20

Lepo z gostilno
v trgovino na prometnem kraju kupim Ponudbe na ogl odd Jutra pod »Ne nad 50 tisoč din« 9224-20

Veliko izbiro
posestev hiš, vil, mlinov, restavracij, parcel in raznih objektov v poljubnih cenah nudi Posredovalnica Triglav, Aleksandrova c. 12, Maribor 9587-20

Hišo
ugodno za obrtnika, z velikim vrtom (stavbišče) ugodno in poceni prodam. Cesta na Loko 22, Ljubljana. 9884-20

Vila v Mednem
nova, solidno zidana 1000 m2 zaradi preselitve poceni naprodaj Več pove Habicht, Ljubljana, Tabor 5. 9856-20

Posestvo
s stanovanjskim in gospodarskim poslopjem 8 oralov, sestoječe iz vinograda, sadonosnika, travnika njiv in gozda, vse v ravnini blizu cerkve in postaje pri Mariboru naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9886-20

Parcela
blizu Tivolija (Podrožnik) prekrasna lega, zelo ugodno naprodaj — Kernc, Zg Šiška 230. 9912-20

Enodružinsko hišico
visokopritlična, 3 sobe predsoba, kuhinja in pritikline v zelo dobrem stanju poceni naprodaj. Pripravna za letovišče ali upokojenca 10 min od Dolenjskih toplic. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9913-20

Prijetna vila
dvostanovanjska, ki stane čez 200.000 naprodaj takoj za 150.000. Šiška 242, Pod hribom 9916-20

Vilo
ali hišo v Ljubljani v vrednosti do 150.000 din kupim na obročno odplačevanje po najmanj 1500 din mesečno proti 5% obrestovanju in proti vknjižbi Prevzamem tudi hipoteko. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Obrestovanje« 9903-20

Stavbeno skladišče
z vodo, zaprto oddam v najem v Šiški. Naslov pustiti v poslov. Jutra. 9904-20

„POSEST“
Realitetna pisarna
Ljubljana
Miklošičeva cesta 4/II.
proda:
HIŠO dvostanovanjsko, vrta 500 m2, Vodmat. Din 130.000, hipoteka 50.000.
HIŠO enonadstropno, 2 stanovanjsko, 700 m2 vrta, Šiška, bližina remize, Din 125 000.
VILO dvodružinsko, 350 m2 vrta, Podrožnik, Din 145.000.
HIŠO tristanovanjsko, 600 m2 vrta, Šiška, Din 160.000, hipoteka 100.000.
HIŠO enonadstropno, 2 stanovanjsko, 800 m2 vrta, Podrožnikom. Din 160.000, hipoteka 25.000.
HIŠO enonadstropno v centru, petstanovanjsko, din 360.000.
HIŠO enonadstropno, 9 stanovanjsko 900 m2 vrta, Tržaška cesta letni donos 42.000, cena din 350.000
HIŠO v Šiški, 7 stanovanjska, stavbna parcela, din 375.000, hipoteka 100.000.
HIŠO trinadstropno, in večstanovanjsko, v centru, din 700.000 50 tisoč netto donosa.
VILO enonadstropno na Mirju, štiri komfortna stanovanja, lep vrt, din 420.000.
Tovarniško podjetje, dobičkanosno, v Ljubljani, radi družinskih razmer, din 250.000.— Na željo vsa zaloga.
PARCELA cca 900 m2 v bližini Sv. Krištofa po din 150 za m2
VILO letoviško na Bledu, popolnoma opremljeno krasen vrt, radi odpotovanja 250.000 Din.
Poleg tega veliko število enodvo in večnadstropnih stavb v mestu in predmestjih, posestva v okolici in parcele v veliki izbiri v zelo ugodnih cenah. 6006-20

Hiša
z dobro idoco gostilno na zelo prometnem in industrijskem kraju, zraven kolodvora, v bližini mesta Celja, električna razsvetljava in vodovod, ugodno naprodaj. Informacije daje: Fridrih Bauman, Štore. 9990-20

Posestvo
z gostilno ali trgovino kupim Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Dobro posestvo«. 9952-20

Naprodaj
imam več trgovskih in stanovanjskih hiš, gostiln, parcel, kmečkih posestev v mestu in na periferiji. Vsi, ki hočete kupiti ali prodati se zanesljivo obrnite name ker pri nakupu in prodaji poslujem nad vse solidno in najceneje.— Jančar, Sv. Petra c. 27 Telefon 48-39 9961-20

Hiša
3 sobe, kuhinja, gospodarsko poslopje, vrt pripravna za upokojenca, ugodno naprodaj. A Čater, Brežice. 9958-20

Trgovsko hišo
na zelo prometni točki radi bolezni prodam. — Lupinšek Maribor Koroška. 9975-20

Stanovanje
Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Dvosob. stanovanje
z vrtom oddam takoj mirni stranki za 300 din Nove Jarše 64 ogled od 8. do 12. ure. 9543-21

Dvosob. stanovanje
z vsem komfortom oddam s 1. majem v novi hiši Medvedova 5a. Pojasnila daje obitelj Rudolf II. levo v isti zgradbi. 9629-21

Stanovanje
soba in kuhinja za 200 Din takoj oddam Rožna dolina cesta IX 7. 9703-21

Enosob. stanovanje
s pritiklinami oddam za maj Predovičeva ul. 9 I. nadstr., levo. 9749-21

Dvosob. stanovanje
v novi hiši, komfortna, s kabineti oddam za junij na bivši Ilirija. Maistrova ul. Iščem hišnika. 9772-21

Lepo stanovanje
na Bleiweisovi cesti oddam s 1. majem. 3 sobe, predsoba, kuhinja, [illegible] spalska soba s pritiklinami. Nasl. v vseh posl. Jutra. 9777-21

Z majem
oddam na Celovški cesti 72 enosobno in dvosobna stanovanja. Poizve se pri hišnici. 9846-21

Enosob. stanovanje
oddam s 1. majem in trosobno s 1. junijem Obe s pritiklinami. Ponudbe na ogl odd Jutra pod »Mirni dom 1« 9807-21

Več stanovanj
2-sobnih s kabinetom in vsemi pritiklinami oddam s 1. julijem. Nasl. v vseh posl. Jutra. 9766-21

Lepo stanovanje
ali celo hišo z vrtom, ugodno oddam solidni stranki pod Rožnikom. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9930-21

Dve stanovanji
4-sobno in 2-sobno, s kopalnico, oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Moderno«. 9899-21

Tri ali štirisobno stanovanje
sončno, na Miklošičevi cesti oddam mirni stranki ali za pisarno. Naslov v vseh posl. Jutra 9829-21

Za pomladno zdravljenje pijte
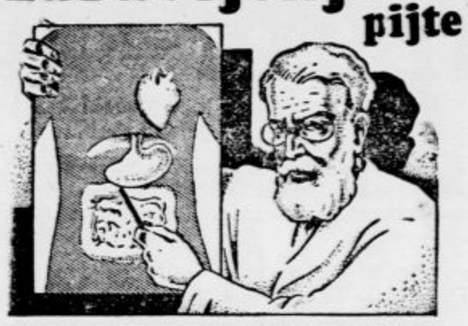
PLANINKA
ZDRAVILNI ČAJ
Reg. 2007/32.

Stanovanje
trisobno, na Cesti 29. oktobra (Rimska) odda upravništvo Gorupovih hiš. 9895-21

Stanovanje
dvosobno s pritiklinami in vrtom, oddam tik postajališča Dev. Mar. v Polju. — Vprašati Strekljeva 10, Ljubljana. 9890-21

Enosob. stanovanje
solnčno, v podpritličju za 450 Din. Pleteršnikova 3. — Ogled od torka naprej. 9985-21

Dvosob. stanovanje
kabinet, kuhinjo, oddam v Podmilščakovi ulici 14 za 530 din. 9844-21

Dvosob. stanovanje
z vsem komfortom v novi stavbi, Medvedova 5a oddam s 1. majem. Informacije daje družina Rudolf v isti stavbi. 9629-21

Enosob. stanovanje
oddam Lepodvorska 3 Vprašajte hišnico 9669-21

Stanovanje
dveh malih sob, kuhinje, pralnice, drvarnice, elektrika in vodovod, oddam takoj za Din 300. Makso Japelj, Zaloška c. 86. 9937-21

V lepi hiši
lepo solnčno stanovanje s tremi sobami in pritiklinami poceni, oddam mirni, majhni družini za takoj. Tudi tramvajska postaja. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 9942-21

Enosob. stanovanje
preprosto, takoj oddam. — Cesta na Loko 22, Trnovo. 9945-21

Enosob. stanovanje
veliko, oddam za Bežigradom. Poizve se v trafiki v Einspilerjevi ul. 9950-21

3-sobno stanovanje
parketirano, sončno, z vsemi pritiklinami oddam s 1. junijem. Kodeljevo, Zadružna ul. 16 9956-21

Stanovanja
Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Trisobno stanovanje
s kopalnico išče za avgust stalen višji državni uradnik Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Brez otrok 777« 9593-21a

Komfortno stanovanje
enosobno ali manjše 2-sobno išče stalna uradnica za maj ali do avgusta. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samska« 9616-21a

Dvosob. stanovanje
s kopalnico, išče mirna 3-članska družina. Ponudbe pod »Solnčno in zračno« na ogl. odd. Jutra. 9995-21a

Dvosob. stanovanje
v bližini Tabora iščem za 1. junij. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trije člani« 9821-21a

Stanovanje
enosobno s kabinetom ali malo dvosobno, iščem za junij. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »2 osebi«. 9894-21a

2-sobno stanovanje
solnčno z dvoriščem ali vrtom išče skromna uradniška družina z malimi otroki za 1. junij; Vič, Glince, Rožna dolina. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Banovinski« 9905-21a

Dvosob. stanovanje
solnčno s kopalnico v bližini tramvaja ali pa v centru iščem za junij Ponudbe pod šifro »Samostojna starejša dama« na ogl. odd Jutra. 9960-21a

Sobo oddam
Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobe za pisarne
oddam v Dalmatinovi ul. s 1. majem. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9712-23

Lepo sobo
prazno, solnčno, čisto z uporabo kopalnice oddam v Pleteršnikovi ulici. Naslov v vseh poslov jutra. 9731-23

Solnčno sobo
z uporabo kopalnice oddam takoj poleg sodnije. Cigaletova 11-I., levo. 9769-23

Lepo sobo
solnčno, s posebnim vhodom za 1 ali 2 osebi oddam. Naslov v vseh poslov. Jutra 9797-23

Parzna ali opremljena soba
lepa, solnčna v bližini bežigrajske gimnazije se odda s 1. majem Nasl. v vseh posl. Jutra. 9822-23

Solnčno sobo
s posebnim vhodom in vso oskrbo ter souporabo kopalnice in vrta oddam. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9857-23

Sobo
solnčno, opremljeno, oddam za eno ali dve osebi takoj ali za 1. maj na željo s pranjem perila in zajtrkom. — Sv. Petra nasip 43. 9901-23

Sredi mesta
oddam

Prazno sobo

veliko, lepo oddam v sredini mesta gospodični ali gospe. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9832 23

Opremljeno sobo

v mirni vili 4 minute od tramvaja, telefon v stanovanju, oddam za 250 din Kocenova 6, ob Cesti v Rožno dolino. 9840 23

Komfortno sobo

lepo oddam v centru. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9873 23

Sobo

lepo opremljeno z uporabo kopalnice in posebnim vhodom, oddam. Ogled od 12 do 2. Gledališka ul. 12, visoko pritličje, levo. 9736-23

Sostanovalca

vso oskrbo in hrano — sprejme takoj v lepo solnčno sobo z razgledom na ulico. Sv. Jakoba trg 5. 9835 23

Sobo

lepo opremljeno, oddam en ali dvema osebama — lahko boljšima zakoncema. Ga. Šilka 209-I. »Vila Milica« pri gasilskem domu. 9941 23

Prazno sobo

oddam solidnemu gospodu ali gospodični. Naslov v vseh poslov. Jutra. 9951 23

Solnčno sobo

lepo opremljeno, s posebnim vhodom oddam stalnemu gospodu. J. Kumelj, Novi trg 11. 9962 23

Sobo

s posebnim vhodom oddam na željo z vso oskrbo. Ogled od srede dalje Ivančičev trg 2-III., prva vrata. 9957 23

Opremljeno sobo

s posebnim vhodom z uporabo kopalnice oddam v Dalmatinovi ulici 3-II. levo. 10000 23

Sobo

prazno ali opremljeno, od 1. maja, center pri opern. kopalnica, park ti. elektrika, pod. Gledališki 7-III. — 10. 9926-23

Sobe išče

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobo ali kabinet

prazno iščem za stalno. Cenj. ponudbe na ogl. [illegible] pod [illegible] 9640-23a

Sobo

z oskrbo pri samostojni gospe v Šentpetrskem predmestju Moste do meje Ilirske stareji gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačujem naprej«. 9775-23a

Prazno sobo

za maj išče drž. uradnica. Ponudbe pod »Mirno« na ogl. odd. Jutra. 9827 23a

Gospodična

išče sobico s strogo separiranim vhodom z mizo v centru. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačnica«. 9845 23a

Gospodična

išče sobo s kabinetom, — opremljeno, event. samo sobo z 1 ali dvema posteljama. Predmet mesto s kuhinjem, kopalnico in posebnim vhodom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zračno«. 9904-23a

Lepo sobo

zračno, separirano nevezano išče čez dan oseben starejši gospod pri družini brez otrok ali samostoini stranki. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poljane — Resljeva«. 9909 23a

Zdaj

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Novofundlandce

priznano krasne pse in psice raznih starosti pri vorašnjega poreka z rojstnim rodovnikom, prodaja Drvenik, Ptuj, Askerčeva 10. 9685 23

Dobroidoče gostilno

oddam v najem. Broc 14 Dol. Logatec. Pojasnila daje Ignac Debevc, gostilničar, Stara Vrhnika. 9935 23

Ptičar

nemško kratkodlaki s popolno dresuro, zelo dober nosom uporabiti na poljskem lovu na prodaj. Star 3 leta. Miha Vovpetič, poklicni dreser, Podgora, Kamnik. 9947 23

Informacije

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Informacije

trgovske in privatne, po izvedovanja itd. vrši strogo diskretno Informacijski zavod, Ljubljana, Kolodvorska 41. 9536-31

Obvestilo

Cenj. občinstvo vljudno obveščam, da sem prevzela kavarno PRISANK v Kranjski gori. Nudila bom najboljšo postrežbo po zelo zmernih cenah. Se priporočam Nežka Robič, poslovodkinja. 9664 31

INSERIRAJ V „JUTRU“!

Dopisi

Vsaka beseda 2 Din, davek 5 Din za dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 20 Din.

Osamljen ločenec

radi umetne roke želi soliden posestnik, stanovanje rente 700, želi radi starostij skupno gospodinjstvo s starejšo, vestno žensko, ljubiteljico domače kuhinje, juljivskih krajin in po možnosti z nekaj dohodkov. Resne dopise z navedbo osebnega in gmotnega položaja poslati na ogl. odd. Jutra pod »Naseljev. Celje«. 9642 24

Invalidkinja

mlada, nežnočutega išče samljeno sorodno dušo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tiha sreča«. 9781 24

Nemško konverzacijo

išče z gospodično solidnem gospod. Dopisi pod »Maiglockchen« na ogl. odd. Jutra. 9763 24

Simpatično prijateljico

ljubiteljico narave želi spoznati inteligent. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pomladna ljubezen«. 9671 24

Učitelja

značajnega tovariša za zbližanje od 28 do 35 let išče učiteljica. Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Sreča 12«. Slika se vrne. 9639 24

Vdovo ali gospodično

z lastnim stanovanjem želi spoznati simpatičen obrtnik. Prednost imajo bolj močne postave. Dopise s polnim naslovom na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljana ali okolica«. 9687 24

Znanja želi

postaven in simpatičen fant z 80.000 dote v svrho ženitve s pošteno nakarico ali kuharico zaradi zunanjosti do 28 let, ki bi imela veselje do gostinske obrti. Samo resne dopise s sliko na pošt. Jutra Maribor pod »Ljubezen ne dela«. 9760-24

V vzajemno neskaljeno trajno srečo in pravo življenjsko pomladitev trdno veruje prearsimovit inteligent, v zreli dobi, ako bi mu uspela nakonilia diskretno

intimno prijateljico

v osebi osamljene, temperamentne čedne, srčno kultivirane, poštene mlajše dame. — Izrpne ponudbe s sliko, katere vrnitev se smatra za častno zadevo, v enem tednu na ogl. odd. Jutra pod »Sončna bodočnost«. 9323 24

24letna inteligentka

vedna, vitka, visoka, plavolasa, poštena — brez značajskih tar, želi znanja z gospodom dobrega značaja. Dopisi pod »25—35 let« na ogl. odd. Jutra. 9783 24

Jelsa!

Pridi na velikonočni ponedeljek k nam. Gotovo! 9954 24

Zahvale

Vsaka beseda 2 Din, davek 3 din za dajanje naslova 5 Din, najmanjši znesek 20 Din.

Učiteljica

34 let, zdrava, čvrsta gospodična, z doto, ki si je ideal srečno družinsko življenje, se želi poročiti. Gg. učitelji, profesorji, sodniki in državniki od 34 do 40 let naj pošljejo cenj. ponudbe s polnim naslovom na ogl. odd. Jutra pod »Svetena 1904« do 25. aprila. 9687 25

Samec

star 34 let, soliden z 50.000 din gotovine, želi poročiti pošteno gospodično do iste starosti, ki ima obrt ali posest. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stvarnost«. 9195 24

Samostojen obrtnik

starejši, na Jesenicah, želi poročiti mlajšo damo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Osamljen«. 9528 24

Za možitev

išče žensko srednje starosti. Sem tudi sredn. let starosti. Čez tri leta grem v pokoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Srednjih let«. 9513 24

Trgovec

mačajen, srednjih let, zakonu razočaran, želi ženitve z gospodično ali samostojno, mlado vdovo s primernim kapitalom. Obširne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro srce«. 9659 25

Premožen inteligent

32 let, soliden, prijetne zunanjosti, poroči premožno gospodično ali vdovo. Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Harmonija 222«. Tajnost zajamčena. 9645 25

Gospod

trgovsko naobražen in simpatičen, srednje postave, star 32 let s premoženjem 120.000 išče radi slabega znanja sebi primerne družice s trgovsko ali samostojno obrtjo od premožnejših staršev. Diskretnost častno zajamčena. Resne ponudbe s sliko in opisom podrobnosti na ogl. oddelek Jutra pod »Maj 8« 9723-25

Državni uradnik - Zagrebčan

želeč. rmkt., srednje postave, simpatičen, nastnik hiše, krasnega službenega položaja, ne premestljiv, muzikalen, soliden, želi poročiti dobro situirano mlajšo gospodično. REZOR, Zagreb, pošta 3. 9788 25

Trgovec in delničar tovarne

želi poznanstva v svrho takojšnje ženitve. Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Srečen dom«. 9780 25

Gospod

z dobro eksistenco premožen želi spoznati iz obraženo gospodično. — Ponudbe s sliko na ogl. odd. Jutra pod »Tiha sreča«. 9826 25

Gospodična

iz province, katera poseduje nekaj gotovine, bi se rada spoznala z gospodom trgovcem ali trgovcem 35 do 45 let, v svrho ženitve, stroga diskrecija. Cenj. ponudbe, če mogoče, s sliko, pod šifro »Cvetoči mak« na ogl. odd. Jutra. 9870-25

Trgovec

s dobro vpeljano trgovino star 30 let želi poznanstva radi ženitve s simpatično in energično gospodično do 26 let. Potreben kapital 50 do 100 tisoč din. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Srečna bodočnost 999«. 9716 25

Vdova

preprosta stara 45 let z 10letno hčerko želi poznanstva v svrho ženitve s starejšim gospodom s pravico do pokoja. Resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Pošten in resna«. 9811 25

Ženitna posredovanje

boljših krogov vršimo najvestneje. Prvorazredne obiteljske zveze. Odlična izbira najboljših partij. Informativne prospekte razpošiljamo proti nakazilu 10 din v znamkah — diskretno: REZOR, Zagreb, pošta 3. 9787 25

Premožen gospod

starejši, vdovec, dobro ohranjen, mirnega značaja želi poznanstva s starejšo, situirano samostojno in simpatično vdovo, ločenko ali gospodično nizkega in sličnega stasa, z lastnim stanovanjem. Le neanonimne resne ponudbe s sliko se upoštevajo. Zamena je diskretnost in vrnitev slike. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Novo življenje«. 9685 25

Samostojen gospod

državni upokojenec in posestnik, 600.000 din vrednega posestva išče znanja s primerno damo do 65 let s premoženjem. Resne ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Lepo in mirno življenje«. 9675 25

Gospodična

zunanjosti, rentierka z mesečnim dohodkom 700 din želi poročiti gospoda starega nad 36 let. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod št. »700«. 9558 25

Starejša gospodična

boljša z nekaj opreme, dobra gospodinja poroči osamljenega boljšega gospoda (ali vdovca) v bližji službi od 48 do 58 let. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Prijetna domačnost«. 9695 25

Mlad trgovec

s polmilijonskim posestvom želi poročiti pošteno mlado gospodično s primerno doto. Cenj. dopise na ogl. odd. Jutra pod »Resno mišljeno«. 9674 25

Starejši samski gospod

akademik, aktiven višji državni uradnik bi se rad oženil na grajsko ali večje posestvo. Odgovor na ogl. odd. Jutra pod znakom »Zanesljivost – mož beseda«. 6715 25

Državni uradnik

želi poročiti damo do 35 let, mirno, fino neodvisno. Samo resne ponudbe z dopisom in slikami pod »Odkritosrčnost« na ogl. odd. Jutra. 9949 25

Samostojna dama

situirana, ki je živela popolnoma samostojno, želi tem potom znanja z inteligentom v starosti 36 do 45 let. Resne ponudbe pod »Dušev. razvedrilo« na ogl. odd. Jutra. 9971 25

Mlad obrtnik

želi znanja z gospodično v svrho ženitve, zrelost. Civilne. Dopisi s sliko na podružnico Jutra, Celje pod »Naslov zajamčen«. 9977-25

Dražbe

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Dražba lesa

Začasna drž. uprava razlaščenih gozdov v Ljubljani, Cesta 29. oktobra 24, prodaja na javni dražbi pri sreskem načelstvu v Celju dne 21. maja 1938 iz svojih gozdov revir Rogla na Pohorju 4.200 plm. igliastega lesa na panju. Pogoji ponudbe vzorci in pojasnila se dobe pri gornji upravi, pri Šumski upravi razlaščenih gozdov v Črni ter revirnem vodstvu razlaščenih gozdov Sv. Lovrenc na Pohorju. 9702 32

Razno

Beseda 1 Din, davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kožuhovino

v shrambo čez poletje ob tej priliki se na željo isto po ugodni ceni temeljito popravi. Velika izbira raznih lisic. Spreje tem kož v stroj in barvo. Josip Dolenc, krznar, Sv. Petra 19, telef. 22 62. 9245 37

Za vse izolacije proti vodi, vlagi in za hitro vezavo cementa

BETONIT

Za vlago nepropustni zunanji in notranji omet

Izolator

BETONIT, kem. izd. Maribor. (Zahtevajte navodila)

KOLESA

RAZNIH ZNAMK kakor tudi

šivalne stroje

dobite po najnižjih cenah in na mesečne obroke po din 100.— pri mehaniku

Drakslerju

Vetrinjska ul. 11. MARIBOR.

Najnovejši blagovi

za DAMSKE in MOŠKE obleke. Velika izbira — Ugodne cene!

R. MIKLAUC

Pri „ŠKOFU“

LJUBLJANA

LINGARJEVA ULICA

PRED ŠKOFIJO

100 uspehov na en oglas v „JUTRU“

Gitare od Din 118·–
Harmonike od „ 59·–
Zahtevajte brezplačen cenik!

MEINEL-HEROLD

dvor. zal. tvornica glasbil

MARIBOR št. 101

Z nobenim drugim reklamnim sredstvom ne morete doseči enakega učinka, kakor z časopisnim oglasom. Izgar delokrog je nemejen. Časopis pride v vsako hišo in govori mnogo desettisočem interesentom. Redno oglaševanje v velikem dnevniku je najuspešnejša investicija, ki prinese korist trgovcu in kupcu.

STROJNIK,

srednjih let, strokovno dobro izobražen, z dolgoletnimi spričevali IŠČE mesto. — Je izučen ključavničar, strugar, električar in avtogenski varilec. Vodim samostojno vsak moderen obrat. — Ponudbe na Interreklam d. d., Zagreb, Masarykova 28 pod N. K-4396.

ZDRAVO SADJE IN GROZDJE

boste dobili, če sadno drevje in vinske trte zaščitite pred boleznimi in škodljivci z zanesljivimi sredstvi:

POLIBARITOM,
BAKRENIM APNOM »SFINKS«
ARZOKOLOM
SULIKOLOM

Zahtevajte brezplačna navodila

ZORKA

BEOGRAD

Zastopnik za Dravsko banovino:

IVAN VIRANT, ŽALEC

†

V globoki žalosti naznanjam vsem sorodnikom in znancem tužno vest, da nas je za vedno zapustila naša ljubljena soproga, mama, gospa

Tilka Mendušič roj. Klun

SOPROGA GOSTILNIČARJA

Pogreb drage pokojnice bo v nedeljo 17. aprila ob pol 3. uri popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnice na pokopališče v Dev. Marije v Polju.

ZAGORJE OB SAVI, dne 15. aprila 1938.

ŽALUJOČI SOPROG IN HČERKA

Mestna hranilnica v Mariboru

daje najvišje dovoljene obresti za hranilne vloge do

5%

Za vse vloge jamči Mestna občina mariborska z vso davčno močjo mariborskih davkoplačevalcev in z vsem svojim premoženjem. — Daje posojila na hipoteke, menice, vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik dopoldne. OROŽNOVA ULICA 2.

Manufakturist

vojaščine prost, izpod 30 let star, z nekaj razredov srednje šole, ki se je izučil v prvorazredni trgovini in je prikupljivega vedenja, zmožen slovenskega in nemškega jezika SE SPREJME.

Ponudbe na tvrdko: J. HUTTER & DRUG, Maribor.

Burgit

triumfira nad uspehi 30 letnega delovanja. Brez operacije in boli odstranjuje radikalno kurja očesa in trde kože na podplatih. — Zato zahtevajte v apoteki, drogeriji ali parfumeriji samo BURGIT za din 4.—, 7.—, za podplate din 5.—. Kjer ni, pošilja za din 15.— 3. obliže:

Glavno zastopstvo BURGITA

I. SVETEC, NOVOMESTO — DRAVSKA BAN.

Napori za preprečitev hmeljarske krize

Nenadni pojav hmeljske peronospore je v sredi preteklega desetletja prinesel hmeljarjem vsega sveta izredno lepe cene, ki so imele za posledico nagel dvig s hmeljem zasejanih površin. Odlični strokovnjaki so se z vso vnemo vrgli na preučevanje in zatiranje hmeljske peronospore in so kaj hitro našli odlično obrambno sredstvo zoper njo v apnenobakreni brozgi. V tem pa se je že začela v letu 1929 svetovna kriza, ki je našla hmeljarje v posesti tako obilnih hmeljskih nasadov, da bi ne bilo mogoče misliti na primerne cene niti v dobi najboljše svetovne konjunkture. Sledila so zato huda leta krize tudi za hmeljarje, ki pa niso bila za vse hmeljske okoliše enako pogubna. Dočim so nemški, poljski, francoski in zlasti vojvodinski hmeljarji močno trpeli zaradi peronospore, je bil češkoslovaški hmeljar toliko na boljšem, da je bila tamošnja hmeljska sorta tako odporna proti tej strahotni bolezni, da so lahko pridelali brez občutnih novih izdatkov lepo zeleno blago. To so tudi v prvih letih krize prav dobro vnovčili in je za češkoslovaške hmeljarje nastopila kriza šele v letu 1932., ko so drugi hmeljarji že zdavnaj bili prisiljeni znatno skrčiti svoje nasade. V letu 1933. pomladi so redki češkoslovaški hmeljarji res malce znižali svojo hmeljsko površino, večina pa se ni mogla za to odločiti. Isto leto pa je bila odpravljena prohibicija v Zedinjenih državah in so cene tega leta naglo poskočile in so dosegle spet blizu sto dinarjev za kilogram. Dočim so vse ostale evropske hmeljarske države v dobi krize od leta 1929 do leta 1933. energično skrčile nasade (Slovenija od 3000 na 1000 ha. Vojvodina celo od 7000 na 500 ha), je Češkoslovaška prevlekla po ugodnem naključju skoraj nezmanjšano hmeljsko površino z ene konjunkture v drugo. Z nastopitvijo nove konjunkture so hmeljarji drugih dežel, ki so v letih krize skrčili nasade, pričeli spet zasajati nove hmeljnike, da spravijo svoje hmeljarstvo na staro stopnjo.

Leto 1934. je za evropsko hmeljarstvo posebno važno, ker sta se tega leta oba največja pridelovalca hmelja, Češkoslovaška in Nemčija, odločila, da z zakonom zabranita prekomerno širjenje hmeljarstva in tako do neke mere zagotovita svojim hmeljarjem donosne cene. Dočim je Nemčija pritisnila z vsem svojim upravnim aparatom na hmeljarje, da so točno izvedli nove zakonske predpise, in jim dala tudi stalne lepe cene, je v Češkoslovaški ostalo vse to le na papirju. Tako piše v »Českosl. zemedelcu« Vitner: Večina naših hmeljarskih organizacij je proti vsakemu zakonitemu omejevanju hmeljarstva. V vseh letih od 1914. leta dalje je nastalo prav mnogo novih nasadov, nihče pa ni skrčil starih v istem obsegu, kakor to predpisuje zakon ne v žateškem in tudi ne v rudniškem in ne v ušteškem okolišu. Prizadeti hmeljarji se izogibljejo zakonskih predpisov na vse mogoče načine. Vse polno prihaja prizivov in intervencij, ki vso zadevo močno zavlačujejo. Občinski predstojniki se izgovarjajo, da nimajo potrebnih delavcev, ki bi nepokornim hmeljarjem prisilno skrčili nedopustne presežke hmeljišč. Urad se izgovarja na urad, kdo bi naj prijel v roke to kočljivo vprašanje. Hmeljarska komisija je prišla do prepričanja, da letos ne bo mogoče ničesar ukreniti, da se prisilijo hmeljarji h krčenju protizakonito povečanih hmeljišč. Češkoslovaško hmeljarstvo je zašlo — tako je ugotovila komisija — v letu 1937. v katastrofalen položaj. Hmeljske cene so globoko pod rentabilnostjo, hmelj je postal spet plen divje špekulacije, ko hmeljar ne ve pomladi, če bo v jeseni sploh kaj dobil za svoj pridelek.« Takšno je mnenje uradne komisije, številke nam pa precej zanesljivo povedo, da je imela Češkoslovaška v začetku prve krize 16.000 ha hmeljišč, ki so se do leta 1933. skrčili na 14.000 ha, toda do letos so spet narasli na 17.000 ha. Iz tega vidimo, da je Češkoslovaška, ki je najbolj vneto drugim prigovarjala in jih grotila, naj skrčijo hmeljišča, sama ravnala povsem drugače, v nasprotju z Nemčijo, čije hmeljišča nihajo že celo petletje okoli 9000 ha.

Takšen je položaj obeh vodilnih hmeljarskih držav v Evropi, ki predstavljata dobri dve tretjini evropskega hmeljskega pridelka. Namesto da bi šla Češkoslovaška edino pravo in pravično pot, da bi zmanjšala svojo hmeljsko površino za dobro tretjino, pa išče vsepovsod namišljene krivce, ki bi naj zlepa, odnosno celo zgrda zmanjšali svoja hmeljišča, da bi tako omogočili evropskemu, predvsem pa seveda češkoslovaškemu hmeljarstvu donosne cene. Pri tem se sklicuje predsednik češke sekcije Žateškega hmeljarskega društva g. Černy v »Venkovu« na stanje v letu 1933. in navaja, da je imela Jugoslavija takrat le 2000 ha, v letu 1936 pa že 3600 ha. Prav tako kaže na Poljsko, ki je zvišala v teh letih svoje nasade od 2200 na 2400 ha. Če bi šlo g. Černemu za dejansko stanje, bi moral pač vzeti številke iz leta pred prvo krizo, to je iz l. 1929., pa bi bila slika povsem drugačna. Nemčija je imela takrat 15.000 ha, Poljska 3600, Jugoslavija 10.000, Češkoslovaška pa 16.000. Iz teh številk vidimo, da je Nemčija skrčila svoje nasade za 6000 ha (40%), Poljska je ostala približno na isti višini, Jugoslavija je celo šla z najboljšim zgledom naprej in je zmanjšala nasade za 3400 ha. Češkoslovaška pa je celo povečala nasade za 1000 ha. Vse to več pove kakor vsa prazna natolcevanja. Še bolj porazna za češkoslovaško hmeljarsko vzajemnost z drugimi evropskimi hmeljarji pa je predvojna statistika hmeljarstva. V petletnem povprečju l. 1909. do 1914. je znašala hmeljska površina: v Nemčiji 22.000 ha, v Avstroogrski 20.000 ha (od teh na Češkem 15.000 ha, dočim je odpadlo ostalih 5000 ha na Spodnje Štajersko in Ogrsko, to je današnjo Jugoslavijo), na Poljskem pa 4.500 ha. Tudi iz tega vidimo, da se ne da nobeni drugi državi očitati prekomerno širjenje hmeljarstva razen Češkoslovaški, ki se najbolj huduje nad nelojalnostjo ostalih evropskih hmeljarjev.

Namesto skrčenja nasadov bi bili na Češkoslovaškem v najslabšem primeru menda pripravljeni omejiti prodajo že spravljenega hmelja na podlagi kontingentacije, tako da bi smel vsak hmeljar prodati le določeno količino svojega pridelka. Ker je pri njih uvedeno obvezno znamkovanje, ki preporeduje prodajo neznamkovanega hmelja bi lahko to namero izvedli. Vprašanje pa je, koliko bi imeli drugi evropski hmeljarji od tega, posebno ker nihče ne pove, kaj nameravajo Čehoslovaki z odvišnim delom letine. Uničili ga nikakor ne bodo, zato bo pa ta vsekako znatna količina blaga stalno neugodno vplivala tako na cene kakor tudi na potek kupčije. Če bi bilo kdaj premalo blaga na trgu, bi prodaja tega odvišnega dela mogla celo v konjunkturnih l. močno škodovati vsem hmeljarjem.

Pravkar prihaja iz Prage vest, da se je na zborovanju srednjeevropskega hmeljarskega urada dosegel med Francijo, Nemčijo, Jugoslavijo, Poljsko in Češkoslovaško sporazum, da bodo glavne izvozne države (Češkoslovaška, Poljska in Jugoslavija) znižale na osnovi kontingentacije bodoči hmeljski pridelek vsaka za 30%. Ta sklep bo poslal urad vsem prizadetim vladam, ki se morajo obvezati, da bodo skrbele za to, da se ta dogovor že letos dosledno izvede. Nemčija se je obvezala, da bo takoj omejila površino hmeljnikov na 8000 ha, Francija pa, da ne bo povečala letošnje površine 1800 ha.

Kakor je sklep dolgotrajnih pogajanj na videz razveseljiv, tako je kaj dvomljivo, ali ga bo mogoče dosledno izvesti. Že zgoraj smo izrazili svoje pomisleke proti koristnosti uvedbe kontingentacije hmeljskega pridelka v Češkoslovaški. Za Poljsko in Jugoslavijo je izvedba kontingentacije še toliko težavnejša, ker nima Poljska sploh ne uvedenega znamkovanja, v naši državi pa velja le neobvezno znamkovanje. Pri nas se je v Sloveniji znamkovalo že 80% lanskega pridelka ter je znamkovanje že tako dobro uvedeno, da se lahko takoj razglasi za obvezno. V Vojvodini pa se branijo le o tem, kje bi iztaknili najbolj obilno rodečo sorto, za kvaliteto in znamkovanje pa se bore malo brigajo. Tudi če bi se zares dala izvesti kontingentacija pridelka, je vendar to le zasilen ukrep, ki bi naj pripravil godna tla za dejansko skrčenje nasadov, kakor dela to praktična Nemčija, ki se kljub temu, da porabi večino hmeljskega pridelka doma, ne straši ponovnega skrčenja že tako srčenih nasadov, ker pač hoče obvarovati svoje hmeljarje pred špekulacijami. Dosežena meddržavna kontingentacija bo pač v danem primeru največ koristila Češkoslovaški, ki bo lahko medtem našla pota, da prisili hmeljarje, da skrčijo toliko starih nasadov, kolikor so nepostavno napravili v zadnjih štirih letih novih. Z dosego kontingentacije je največ dosegla Češkoslovaška za svoje hmeljarje, medtem ko se ne da reči, da so naši zastopniki dosegli kaj prida uspehov. Danes so svetovni hmeljski nasadi tako razširjeni, da bo že srednje dobra letina pomenila nerentabilne cene, v dobri letini pa bo zraslo toliko blaga, da se bo spet pojavila hmeljska kriza v najhujši obliki. Samo hude vremenske katastrofe, posebno pa presuho leto, bi mogle brez kontingentacije zavleči pojav nove hmeljske krize. Le tedaj, če bo sledilo meddržavni kontingentaciji meddržavno maksimiranje nasadov, bo mogoče napraviti iz dosedanjega špekulativnega hmeljarstva realno kmetijsko panogo. J. K.

MLEKO IN MESO

Neki znan filmski igralec je moral pri svojem delu marsikaj nevarnega poizkusiti. Ko so mu nekoč veleli, naj gre k levu v kletko in boža njegovo grivo, se je uprl.

»Le nič se ne bojte«, ga je izpodbujal krotilec zveri. »Lev je čisto krotek. Vzgojen je bil z mlekom«.

»Tudi mene so vzgojili z mlekom«, je mirno odvrnil igralec, »pa vendar jem zdaj meso!«

UMETNOST

»Fridolin«, reče oče, »vzemi vrč in prinesi mi pivo!«

»Da, oče«, odvrne sin, »kaj pa denar za pivo?«

»Fridolin, pivo kupiti za denar ni nikakšna umetnost. To zna vsakdo. Toda prinesti pivo brez denarja, to je umetnost.«

Fridolin gre in se čez nekaj časa vrne ter postavi vrč na mizo.

»Pijte, oče!« reče.

Oče pogleda vrč, ki je prazen. »Kaj naj pa to pomeni?« reče ves jezen. »Saj ni nič v njem!«

»Piti pivo iz polnega vrča ni nikakšna umetnost«, se mirno odreže sin. »Toda piti pivo iz praznega vrča, to je umetnost!«

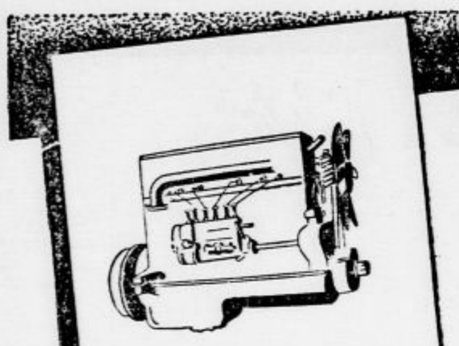

Avtomobilisti!

„SHELL MOTOR OIL“

Večja sigurnost

Vrtne stole za hotele, kavarne, gostilne, zdravilišča najsolidnejše izdelave — Vsak pravi Thonetov stol nosi žig

THONET MUNDUS

Jugoslovenska tovarna pohištva in upognjenega lesa d. d. Varaždin — Telefon inter. 33

DOBRAVA

Idilično letovišče in izletišče ob Dravinji v Gornjih Halozah pod Ptujsko goro blizu Ptuja — Zmerne cene — Sezona se prične s 1. majem — Pojasnila pri Putniku in pri Posojilnici v Ptuju

Kauče

ROMANE, MODROCE in vse tapetniške delke nudi — solidno in po nizki ceni

UDOLF RADOVAN — Mestni trg 13

Velika izbira najmodernejšega blaga za pohištvo.

LE PRVOVRSTNO ORODJE

je predpogoj za uspešno delo. Za popolno opremo delavnic vseh panog nabavi se najugodneje pri JOS. ZALTA, železnina, Ljubljana, Tyrševa cesta 9 — poleg Figovca.

Iščemo

samostojnega, energičnega, trg. naobraženega

U R A D N I K A

s perfektnim znanjem slovenščine, srbohrvaščine, nemščine, strojepisja in stenografije, kakor tudi več pisarniških moči, praktikantov pod »Stalno dobro nameščenje« na ogl. odd. Jutra. 3632

VRTNE SOLNČNIKE

Izdelujem poceni od Din 80.—

BELA FETTMANN

Zagreb, Masarykova 9.

Zahtevajte brezplačni ilustrovani cenik!

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem in se priporoča

M. MARKIČ

TRBOVLJE

Specialna trgovina vsakovrstnih čevljev domačega izdelka

Glavno skladišče za Jugoslavijo: Hinko Mayer in drug, part. odd. Zagreb.

Depresija (potrtost)

Znanstveno je dokazano da regulira »KALEFLUID« sekretarno delovanje vseh žlez, krepi organizem in uravnovesa živčni sistem, tako da postane človek zopet krepak in sposoben za delo in borbo za svoj obstanek.

Brezplačna detajlna literatura zahtevajte Beograd Masarykova 9 Miloš Marković.

»KALE FLUID« se dobiva v lekarnah.

R. S. br. 10537/33

Na morje!

KAŠTEL STARI PRI SPLITU

Gostilna Radun tik obale in pristanišča — Izborna dalmatinska in slovenska kuhinja — Penzion z dobrim vinom din 40.— // Elektrika, vodovod, sobe z razgledom na morje

HRUŠČ vas več ne moti, ne po dnevi ne po noči, ako vzamete MIROPLAST Mehke, plastične kroglice za zapiranje ušes 6 krat jačji kot vata. Dobi se v lekarnah.

VODNE TURBINE ZA VSE RAZMERE

autom. regulatorje, zatvornice, opreme za žage in mline

izdeluje in dobavlja

G. F. SCHNEITER

ŠKOFJA LOKA TOVARNA STROJEV

Prvovrstne reference. — Zmerne cene

AGRARNA SKUPNOST SREDNJA VAS V BOHINJU

bo oddala

dražbo lovišča

na sreskem načelstvu v Radovljici v sredo, dne 20. IV. 1938 ob 10.30 uri

LOVIŠČE Konjščica na planini

oddaljeno 3 ure ter ima gamse, peteline srne itd.

Nič več plešavosti.

Javne zahvale.

S hvaležnostjo vam javljam, da mi je prenehalo izpadanje las in izginil prhljaj, a najbolj se veselim, ker so mi jeli rasti mladi lasje. Zelo sem vam hvaležen. J. Klemenčič, Zagreb, Deželičeva 51.

Že več kot 14 dni je, kar uporabljam »MORANO«, in sem dosegel zaželjeni rezultat: lasje mi več ne izpadajo in prhljaj je izginil. Prosim vas, da mi pošljete za mojega prijatelja, ki sem mu jo priporočil. Albin Kovač, Ježica.

Moram stvarno priznati, da je »MORANA« nenadkriljiva, ker se je pri meni pokazala kot odlično sredstvo in jo vsakomur priporočam. Paja Tatarin, Novi Sad, Poenkareova 41.

»MORANA« točno in zanesljivo učinkuje. Uspeh odličen. Hvaležen sem vam, ker so mi lasje zopet začeli rasti. Marjan Marinič, Zvornik.

S tekočino »MORANA« sem zelo zadovoljna, ker je pri meni pokazala odličen rezultat in je ona priporočilo za vsakogar. Lenka Bradari, Topusko.

»MORANO« sem uporabljal in mi je ta ustavila izpadanje las in izginil je prhljaj. Ilija Petrović, Golubovac.

Z zahvalami nadaljujemo v nedeljo, dne 24. t. m.

Inseriraite v „Jutru“!

Razglas

Dne 21. IV. 1938 ob 9. uri se bo vršila na licu mesta v Dragomilju št. 6 vsled sodnega sklepa

prostovoljna javna dražba

v zapuščino Hočevar Janeza spadajočih nepremičnin. Prodala se bo hiša št. 6 v Dragomilju z gospodarskim poslopjem in vsemi zemljišči v skupni izmeri 7 ha 77a 88 m². Prodajalo se bo v 15 skupinah in je najmanjši ponudek za vse skupine skupaj din 146.900.—. Natančni dražbeni pogoji so na vpogled v notarski pisarni v Kamniku in pri zapuščinskem skrbniku Gradu Petru v Dragomilju 18.

KAMNIK, 11. IV. 1938.

ANTON ZEVNIK
javni notar
kot sodni poverjenik

ZAHVALA

Poleg tega, da se je moj mož že ustno zahvalil, se še jaz javno zahvaljujem g. dr. Jemcu za točno podano diagnozo in naglo intervencijo zaradi operacije mojega moža na vnetju slepiča.

Zdravniku kirurgu splošne drž. bolnice v Ljubljani, g. dr. Hafnerju za vestno in skrbno izvršeno operacijo in srečen potek, šefu g. dr. Blumauerju in ostalim zdravnikom za izkazano pozornost!

ZLATA M. GOLUBOVIĆ
UČITELJICA V OSTOVICI

ZAMENJAM

SVOJO PRIMA TRGOVSKO HIŠO

stanovanje s komfortom v Jugoslaviji za trgovsko ali stanovanjsko hišo v Gradcu. — Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod šifro »GRADEC«

Oprema vseh najnovejših modelov

Ovratniki poljubnih dimenzij

Stroji vseh potrebnih velikosti

Po zelo nizkih cenah franko

»TRIBUNA« P. BATJEL, LJUBLJANA Karlovška cesta 6
Podružnica Maribor Aleksandrova cesta 28.

Oklic

Prostovoljna javna dražba posestva Kollmanove ustanove ob Večni poti

Glasom oporoke pokojnega veletrgovca Roberta Kollmana v Ljubljani in na podlagi dovoljenja ministrstva prosvete br. 5412 z dne 23. X. 1937 se vrši prostovoljna javna dražba vseh Kollmanovih za ustanovo določenih nepremičnin ob Večni poti in sicer:

1. parc. št. 1348/4 k. o. Vič travnik
2. parc. št. 1366 k. o. Vič vrt pri vili
3. parc. št. 1367 k. o. Vič vrt pri vili
4. parc. št. 88 k. o. Vič vila
5. parc. št. 89/1 k. o. Vič hiša, remiza, skladišče, dvorišče, vrt
6. parc. št. 89/3 k. o. Vič vrtna lopa

v skupni izmeri 32.084 m².

Proda se hiša in vsa gospodarska poslopja skupno z navedenimi parcelami kot gospodarska enota ali pa posamezne parcele po parcelacijskem načrtu. Prodaja se izvrši najprej po parcelah, nato pa celota.

Izklicna cena za celo zemljišče s stavbo vred je din 1,952.967.— oziroma za posamezne parcele po cenah, ki so določene po dražbenih pogojih za posamezne parcele, kar je razvidno iz dražbenih pogojev na sodni deski.

Dražba se vrši dne **16. maja 1938 ob 9. uri dopoldne** pri Kollmanovi vili ob Večni poti.

Ponudbe pod izklicno ceno ne bodo sprejete.

Vsi plačilni in drugi pogoji so razvidni iz dražbenih pogojev, ki so na vpogled pri Okrajnem sodišču v Ljubljani na sodni deski.

Na navedenih zemljiščih ni nikakih bremen.

OKRAJNO SODIŠČE V LJUBLJANI, ODD. I., dne 5. aprila 1938.

Najnovejši blagovi za DAMSKE in MOŠKE obleke. — Ugodne cene! Velika izbira.

R. MIKLAUC
»PRI ŠKOFU«
LJUBLJANA
Lingarjeva ul. Pred škofijo.

ZDRAVJE

s pomočjo zdravilnih svojstev rastlin z uporabo »HERSAN-čaja, mešanice zdravilnih zelišč po predpisu doktorja R. W. Pearsona šefa-zdravnika v Bengaliji (Angl. Indija).

Z dolgoletnimi izkušnjami je ugotovljena vrednost »HERSAN-čaja« in to z nedvomnim uspehom pri obolenjih: poapnenju arterij, boleznih krvnega obtoka, ženskih boleznih, zaradi menstruacije (mene), migreni, revmatizmu, ledvičnih boleznih, boleznih jeter, želodčnih motnjah, hemoroidih, zapeki, otrovanju, protinu, črevesnih obolenjih splošni in prenagli odebelitvi ter proti zgagi. — »HERSAN-čaj« se dobiva samo v originalnih zavitkih v vseh lekarnah.

Reg. S. br. 14001/1935

Kamnorezci! Fotografi!

Slike na porcelanu za spomenike naročujte pri »KERAFO«

JOSEF NOVOTNY APATIN

osnovano 1925. l.

Najbolje, najtrpežneje ter najceneje!

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA KNAFLJEVA 5

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

ŽOLČNI KAMENČKI

Poznani SALVAI čaj odpre žolčne kanine in bolezni žolčnega mehurja dobite pri glavnem zastopniku: lekarni pri Sv. IVANU, Zagreb, Kaptol št. 17. Prospekte o zdravljenju pošljemo zastonj.

Ogl. reg. S. br. 27870

Klišeje eno- in večbarvne

JUGOGRAFIKA · SV. PETRA NASIP 23

»JUTRO« ZAVARUJE!

V naših krajih so že od davna znana dvokolesa

Ta dvokolesa se še danes izdelujejo v oni znani

STYRIA

STARI KVALITETI

ki so jo naše kolesarske generacije spoznale kot najboljšo in nedosegljivo

STYRIA

prinaša za sezono 1938

NOVE MODELE V KROMIRANI OBLIKI

Dobivajo se v vseh trgovinah te stroke

GENERALNO ZASTOPSTVO:

„RE-KO“ JULIO ROSENBERG,

Zagreb, Račkoga 10

Vsled adaptacije v regulacijsko črto smo prisiljeni svoje dosedanje trgovske prostore Da do tega časa svojo zalogo čimbolj razprodamo, nudimo vse manufakturno in konfekcijsko blago ter perilo 20—30% ceneje.

F. I. GORIČAR, LJUBLJANA Sv. Petra cesta 29

popolnoma izprazniti najkasneje do 30. maja t. l.

Poslužite se te ugodne prilike ter si nabavite svoje pomladanske potrebščine pri nas!

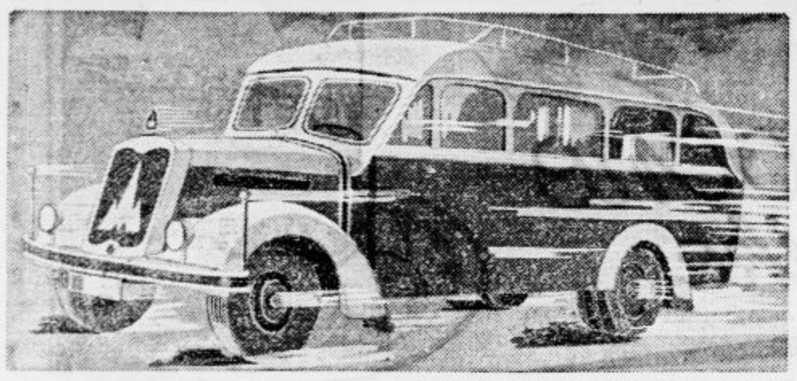

Autobusi z najmodernejšimi jeklenimi karoserijami

„AUTOMONTAŽA D. D."
LJUBLJANA - PRAŽAKOVA ULICA 13
Tovarna: Ljubljana, Kamniška ulica 25
MAGIRUS DIESEL TOVORNI AUTOMOBILI in vsakovrstne tovorne šasije.

Goldnerjevi
gostilničarski aparati
Osnovano 1906

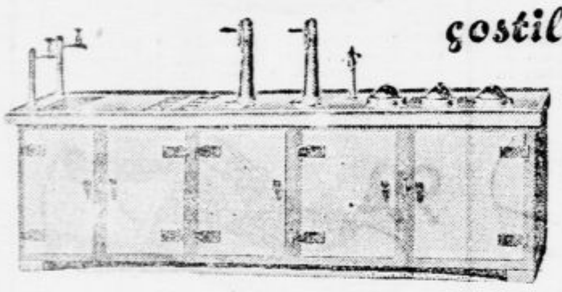

BRATJE GOLDNER
SUBOTICA
ZAHTEVAJTE PROSPEKTE

Sveže ščuke
izredna cena Din 10.— za kg prodaja danes dopoldne
trgovina RIBA,
POGAČARJEV TRG.

Parcele
solnčne, gramoz na mestu, v bližini bežigrajske šole
PRODAM m² 65 Din
Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«.

INSERIRAJTE V „JUTRU"!

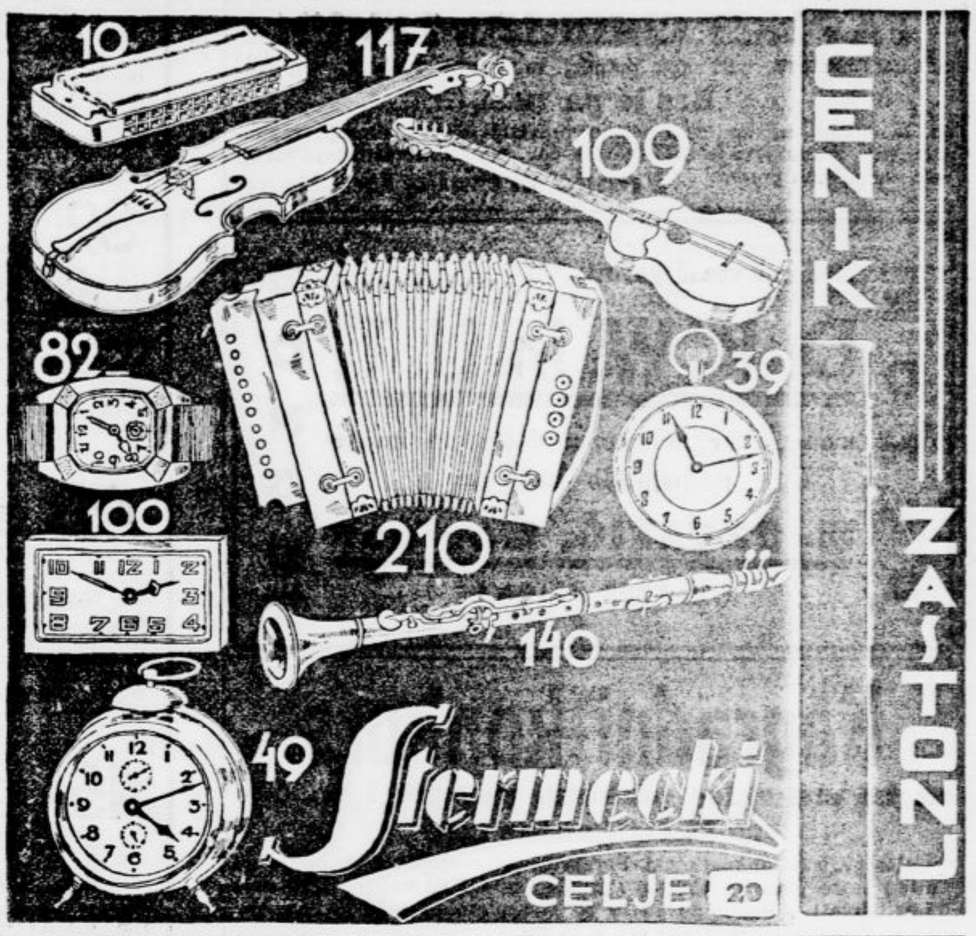

Hotel Vila Lucija
Aleksandrovo otok KRK
Pension z vsemi taksami od Din 45.— naprej. Prospekti se dobijo brezplačno pri Putniku in pri upravi hotela.

Kdor oglašuje ta napreduje!

Glavna kolektura državne razredne loterije „VRELEC SREČE"
Alojzij Planinšek — Ljubljana,
BEETHOVNOVA 14. TELEF. 35-10
obvešča cej. igralce, da so bile izžrebane sledeče številke v I. razredu 36. kola:

0118 617 (25.000) 056 257 305 364 099 442 340
1365 485 254 143 576 189 175 617 145 012
2160 516 678 926 066 214 518 665 047 378 708 685
3780 158 355 434
4883 307 054 332 090 124 078 939 981 184 824
5213 013 075 616 316 305 112 914 691 365 870 297 654
6322 025 262 146 432 440 685 933 998 403
7478 052 692 344 161 125 576 414 244 897 545 299 004 106 344
8640 843 495 238 974 (5000) 366 086 762 831 215
9288 343 336 186 261 003 (1000) 710 325 716
10188 317 683 945 222 665 917 958 938 382
11883 033 768 561 (1000) 150 598 339 (5000) 845 803 565 464
12391 370 (80.000) 553 515 337 452 102 970 851 486
13410 293 499 589 799 080 826 479 124 120
14490 131 768 (3000) 089 363 926 553 697 440 274 658
15119 978 727 918 285 912 019 388
16798 519 378 392 202 176 942
17218 225 816 (3000) 370 263 782 (30.000)
18804 689 (1000) 289 271 345 120 317 844
19514 972 534 723 449 565 104
20840 712 144 192 426 325 067 401 (3000) 506 439 457 033 361 078 220 520 994 303
21354 872 350 937 727 413 758 073 706 (3000) 841 591 619
22166 (1000) 214 924 802 097 307 009 829 (1000) 796 238 651 017 585 691 (5000) 431
23315 (1000) 442 562 925 872 202 388 767 746 035 220 349 402 255
24793 283 305 790 450 447 668 214 643 277 114 588 468
25638 119 031 588 284 (10.000) 423 280 118 797 099 254 394 356 073
26214 967 526 984 335 804 719 864 633 936
27331 748 369 455 255 631 264 930 289 537 205 (1000) 713 153
28804 721 412 692 735 477 885 542 128 811 068 621 109 694 (1000)
29300 280 422 534 560 661 791 106 366 642
30110 286 796 806 855 366 087 370
31946 995 925 012 642 931 019 270 183 385 710 574 034 637 965 061 (3000)
32859 052 887 932 823 831 350 134 403
33579 771 289 307 039 542 041
34973 817 398
35592 765 167 598
36776 403 707 131 856 922
37478 588 969 410 (10.000)
38635 215 278 577 647 962 072 098 266 558 023 156 978 783 (1000) 138 697 820
39240 178 128 134 459 444 366 925 896 829 641
0952 950 186 352 676
1335 801 743 491 (5000) 978
2553 858 347 142 641 294 207 473
3427 800 183
4591 724 626 197 638 266 234
5738 (1000) 518 821 512 333
6955 467 611 340 924 689 060 650 735
7811 685 858
8490 403 339 088
9296 225 198 612 574 308 630 070
10546 111 788 502
11024 130 353 470 154
12971 143 908 750 (10.000) 755 382
13784 606 307 256 459
14592 445 254 641 586 101
15713 (3000) 353 026 417
16699 719 (3000) 709 464 754
17630 068 877 516 111 431 281
18996 091 248 597 209 400
19292 674 983 153 131
20324 269 (1000) 572 352 906 085
40645 746 249 782 778 244 265 000
41992 772 989 137 991 797 164 815
42874 232 411 397 463
43870 277 664 762 365 106 034 597 902
44888 640 305 948 499 406 207 063 348 703 (5000)
45994 349 430 799 072 656 107 843 034
46311 570 608 795 621 455 147 344 525 867 199 216 743 042
47484 680 989 813 604 485 387
48226 595 844 550 993 167 634 574 619 282 372 427 731 778
49319 613 644 911 301 454 809 646 719 551 555 833 534
50748 206 513 462 087
51396 (1000) 457 504 232 698 962 942 730 527 797 155 354
52161 160 575 783 036 097 178 314 113
53575 367 072 373 516 969 949 766
54212 168 584 188 548 124 968 532 (3000)
55238 173 706 301 333 033 040 060 251
56389 181 888 882 921 183 391 027 350
57999 307 828 686 260 890 218
58940 924 169 908 388 268 639 686 801 658 491 263 (1000)
59624 094 369 276 242 949 412 901 497 647
60163 982 (3000) 777 (1000) 434 917 552 706 646 639 744 966 888 889
61043 701 060 094 169 379
62565 794 474 290 967 577 351 210 570
63647 218 298 531 569 719 236 124 596 634 170 667 772 223
64421 (3000) 158 724 (1000) 701 196 194 447 688 208 699 961
65354 628 044 135 (3000) 499 900 622 (3000) 577
66797 907 263 724 297 204 (3000)
67912 405 240 755 092 802 (1000) 899 618 316 093 909 686 538 822
68905 701 853 270 154 589 364 464 182 530 413
69293 673 076 742 882 695
70862 092 257 847 691 569 683
71719 350 438 485 638 648 422 618 741 720 513 824
72935 831 678 157 532 435 052 976 237
73325 438 585 (50.000) 360 845 803 807 975 633 707 606
74702 062 534 596 288 317 643 116 681 063 311
75920 427 573 951 161 593
76096 849 956 170 584 977 045 070 793 619 575 560 561 458 840 053 630
77900 504 005 (1000) 723 615 305 602 979 613 076 008 819
78227 799 060 679 885 759 236 436 977 803
79614 934 830 963 321 126 361 350 384 856
80824 578 084 644 140 914 573 893 143 992 533
81722 658 000 155 468 730 208 563 003
21345
22875 312 152 494
23300 190 915 794
24333 629 458
25428 412 221
26190 467 017
27659 019
28548 405 742 201 603 003 222 986 496
29034 599
30289 018 890
31691 366 959 232
32373 085
33759 437 441 511 838
34668 321 985 524 877 961 967
35452 815 712 631 126
36428 823 298 369 252 437
37084 930 709 070 108 615 531 011 914 087
38505 (1000) 712 775 839 (5000) 650 590 823 947
39025 842 644 693 398 480 554 532 (1000)
40608 928 328 (1000)
41834 483 906 839 595 748
42177 297 488 081 945 845 532
43276 378 486 044
44270 493 340 128 107 807 044 907
45090 881 633 564 638 026 540 372
46714 702 946
47373 789 286 112 175
48993 840 887 983 674 910
49413 059 552 933
50940 259 034 857 076
51739 971 852 727 920 916
52335 649 519
53819 781 492 275 963 429 712
54791 562 126 924 (1000)
55877 838 329 560 428
56190 803
57531 368 123 747 853 151 948 363
58484 599 783 223
60280 219 243 677 039
61465 538 655 787 562
62732 839 652 230 775 804
63300 260
64106 163 602 (5000) 023
65246 311 078 207 013 607
66249 094 129 648
67088 (3000) 105 868 792 (5000) 388 630 964 860 484 142
68112 (100.000) 321 485
69202 740 198 880 891 560 945
70150 934 849 948 254 920
71500 026 623 869 686 974
72580 931 089 608
73933 229 345
74827 157 997 575 299 512
75631 424 651 101 941 160 431
76420 542 492 535 039 258 642
82819 525 619 018 980 661 796 087 858 864 653 (1000) 488
83473 828 962 947 180 988 670 562 358 900
84657 855 727 060 956 939 157 859 362 071 276 322
85705 971 121 049 457 622 761 (5000) 293 088 653 151
86779 478 854 270 700 907 461
87928 679 764 076 599 463 024 204
88329 001 196 016 850 170 354 615 330 458
89592 517 309 000 731 383 469 935 106 726 768
90884 532 912 524 439 607 451
91443 804 876 020 488 151 296 235 666 294 922 586
92341 197 846 547 313 833
93103 718 434 294 686 887 826 398 978 537
94571 743 180 (1000) 880 703
95013 090 954 146 416 276
96837 294 188 208 959 161 (3000) 344 669 869 103 201 (5000) 446 822
97821 671 428 233 542 005 294 369 628 491 693
98336 285 406 432 916 096 902 490
(10.000) 962 243 038 066 322 923 887
99954 982 223 125 812 246 625

TRGOVSKO HIŠO V KOČEVJU

GLAVNI TRG
TAKOJ PRODAM
Naslov v ogl. odd. Jutra

Posebne novosti,
vseh oblačil, sport kamgarn, obleke, pumparice, perilo i t. d. najceneje
PRESKER,
Sv Petra c. 14

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlolikalnica

Parne stroje,
kotle, turbine, vodne turbine, pogonske motorje montira, preureja, popravlja, inducira ter izdeluje kurišča, čistilce za vodo, zrak in olje

VELIKA IZBIRA,
CENENO BLAGO,
KULANTNA POSTREŽBA

Ciklus
TYRŠEVA 51, KAVARNA MAJCEN
Sv. Krištof — Bežigrad.

POZIV
nasledniko nepoznanega bivališča

Dne 19. novembra 1937. l. je preminula v Zagrebu, Blagajska ul. 17, gospa Josipa Marković, rojena Požar. Bivališče njenih bratov Franja Požara in Ivana Požara, oba iz Kapele pri Brežicah, je že 10 let neznano.

Pozivljajo se vsi oni, ki vedo za bivališče ali za eventuelno smrt omenjenih oseb, da to prijavijo pisarni dr. ŠIK LAVOSLAVA, odvetnik v Zagrebu, Amruševa ul. 7. — Oseba, ki prva javi ta naslov, dobi 200.— Din nagrade.

INSERIRAJTE V „JUTRU"!

Oficirski dom
v Ljubljani oddaja s 1. junijem 1938
V ZAKUP
svojo menzo-restavracijo. — Pogoji pri upravniku Oficirskega doma

Ljudska samopomoč

reg. pomožna blagajna v Mariboru, Aleksandrova c. 47, naznanja smrtne slučaje svojih članov v mesecu

marcu 1938.

Želj Anton, delovodja gradb. urada, Maribor; dr. Dereani Emanuel, zdravnik, Celje; Zagmojster Ivan, mlinar in pos., Brezovica, p. Bizeljsko; Gregorčič Jera; zasebnica, Ruše; Zmazek Josip, užitkar, Godemerci p. Mala Nedelja; Pišek Katarina, zasebnica, Kustošija; Rebernak Franc, vet. major v pok., Ljubljana; Arko Ivan, tajnik posojilnice v pok., Ribnica na Dol.; Jakopič Ivan, rudar v pok., Trbovlje; Goršek Franc, posestnik, Gor. Ponikva; Crne Ivan, užitkar, Orle, p. Ljubljana; Vidic Ana, posestnica, Krčevina, p. Ptuj; Kramberger Antonija, užitkarica, Sv. Lenart; Domadenik Matilda, viničarka, Rače; Švarc Ivan, Košaki pri Mariboru; Pevec Uršula, prevžitkarica, Pijovce, p. Šmarje pri Jelšah; Žaberl Uršula, prevžitkarica, Studenci; Bizjak Josip, lotoarhivar v pok., Poljčane; Baloh Marija, posestnica, Črnova 5, p. Sv. Janž na Vinski g.; Povoden Josipina, žena lesnega trgovca, Pobrežje; Werdouschegg Marija, zasebnica, Celje; Lobnik Katarina, prevžitkarica, Razvanje p. Hoče; Novak Liza, prevžitkarica, Zasadi p. Juršinci; Kac Andrej, prevžitkar, Slov. Bistrica; Kovačec Valentin, užitkar, Oslušovci; Seiler Vincenc, zlatar, Maribor; Dikavčič Franc, posestnik, Braunšvajg; Zidarič Marija, posestnica, Središče; Verstovšek Neža, zasebnica, Maribor; Mrak Marjeta, užitkarica, Begunje pri Cerknici; Hüttig Terezija, zasebnica, Celje; Grajžl Ana, užitkarica, Cerovec, p. Sv. Jurij ob j. ž., Požar Helena, zasebnica, Maribor; Strgulec Ivan, trgovec, Ljubljana; Reberšak Franc, zasebnik, Verače, p. Buče; Friedl Terezija, posestnica, Rogoza, p. Hoče; Gilg Katarina, zasebnica, Maribor; Nedeljko Katica, hišnica, Maribor; Lačen Marija, žena državn. železničarja, Maribor — Tezno; Singer Antonija, zasebnica, Celje; Zgajner Janez, prevžitkar, Muta; Kunst Marija, užitkarica, Trebče, p. Sv. Peter pod Sv. Gor.; Dobovičnik Neža, užitkarica, Pristava; Tomažič Marija, dninarica, Josip dol, p. Ribnica na Poh.; Tepuš Justina, zasebnica, Drstela, p. Sv. Urban pri Ptuju; Reberšak Jožef, užitkar, Sv. Lenart pri Brežicah; Trstenjak Marija, posestnica, Frankovci, p. Ormož; Kleindienst Viljem, mesar, Sv. Marjeta niže Ptuja; Ješovnik Barbara, posestnica, Dev. Marija Breze, p. Hoče; Ozim Terezija, posestnica, Ruše; Merzel Julijana, posestnica, Knezdol p. Trbovlje; Tič Boštjan, užitkar, Stranice, p. Velenje; Marčič Andrej, žel. prem. nadziratelj v pok., Slov. Bistrica; Jager Matilda, zasebnica, Loke, p. Trbovlje; Maierhuber Franc, zasebnik, Rogatec; Lavtižar Franja, vdova po ministr. tajniku, Ljubljana.

Po vseh umrlih članih se je izplačala pripadajoča podpora v skupnem znesku

Din 437.900.—

Članom, ki so pristopili po 1. novembru 1933. se izplača polna podpora — brez odbitka!

Kdor še ni član »Ljudske samopomoči«, naj zahteva brezobvezno in brezplačno pristopno izjavo.

BLAGAJNIŠKO NAČELSTVO.

STYRIA JEKLO

Vse vrste legirana in nelegirana

JEKLA

za različne svrhe v palicah vseh oblik, pločevini, traku in žici

ima na zalogi:

INDUSTRIJSKO I TRGOVAČKO D. D., **PODRUŽNICA**

TYRŠEVA 35a **LJUBLJANA**
TELEFON 48-63.

RES JE, da več ne delujem za tvornico

FAVORIT CIKORIJE, ZEMUN

ne kot uradnik, niti kot potnik; to ve že vsak g. trgovec!

Res je pa tudi,

da še čakam na končni obračun provizije, ter odobrenja raznih postavk iz šestletnega dela, katera bom morda moral izdejstvovati celo zakonskim potom. ***Franjo Breznik, Ljubljana***

POZOR! Moderni vozač govori: **POZOR!**

D. K. W. in U. T.

motorje ter Phanomen dvokolesa kupite po najnižjih cenah pri

M. OZVATIČ, Maribor

CAFOVA ULICA 1

Nagradni konkurs

za izradu skice plakata, plakete i značke za IX Balkanske igre

Beograjski lahkoatletski Potsavez ovim raspisuje konkurs za izradu skice plakata, plakete i značke za IX Balkanske igre koje će se održati u Beogradu od 10 do 17 septembra 1938 godine.

I. Veličina plakata 120 cm x 75 cm.

Tekst: IX Balkanske igre — Beograd — 10 do 17 septembra 1938. Potrebno je priložiti na zasebnom kartonu tekstove na francuskom i na nemačkom jeziku.

II. Plaketa treba da bude izradjena u obliku kruga sa prečnikom od 15 cm.

III. Oblik značke proizvoljan.

Rok predaje radova pod šifrom 15 maj 1938 računajući poštanski žig pošiljke kao krajnji rok. Adresa: Beogradski lahkoatletski potsavez, Beograd, poštanski fah br. 772.

Nagrade:

I. Za plakate: Din 3.000.— za prvu, Din 2.000.— za drugu i Din 1.000.— za treću nagradu.

II. Za plaketu: Din 2.000.— za prvu, Din 1.000.— za drugu i Din 500.— za treću nagradu.

III. Za značku: Din 1.000.—.

U tom konkursu ne mogu učestvovati strani državljani.

Iz kancelarije **B.L.A.P-a.**

NE POZABITE,

ko obnavljate svoje domove, da kupite najceneje

BARVE, oljnate in kemične
LAKE IN FIRNEŽ,
ŠELAK in **SPIRIT den.**,
LUŽILA „Arti“ **PASTE** za pode,
prašno in stroino olje
ter vse slikarske in pleskarske potrebščine pri

IVAN ROZINA (preje „Orient“) TELEFON 39-25
TYRŠEVA (Dunajska) CESTA 14
poleg Schneider & Verovšek-a

Vinarska in kletarska zadruga v Metliki

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE.

Zastopnika

tekstilne stroke (bombaž)

išče veletrgovina in tovarniško skladišče

za Slovenijo. Gospodje iz gornje stroke, ki obiskujejo te kraje najmanj 4krat na leto (z avtom imajo prednost), naj pošljejo svoje ponudbe z navedbo tvrdke, ki jo že zastopajo. V poštev pride samo provizija. — Ponudbe poslati na oglasni zavod »Inserta«, Zagreb, Jelačićev trg 4/II.

Lepa stavbišča

v neposredni bližini stare mitnice in ob Vodnikovi cesti pri Krekovi gospodinjski šoli od 1.100 — 1.400 m² po ugodni ceni

NAPRODAJ

Podrobna pojasnila pri »Posest«, Ljubljana, Miklošičeva cesta 4/II.

Vesele Velikonočne praznike

19·-

Otroški gumijasti čeveljčki na zaponko praktični za šolsko deco, ki imajo daleč do šole. Vel. 27—30 Din 25.—, 31—34 Din 29.—, ženske Din 35.—.

39·-

Najbolj zahtevani otroški čeveljček iz finega laka z zaponko in močnim usnjenim podplatom. — Od št. 24—26 Din 49.—, od št. 27—30 Din 59.—, od št. 31—34 Din 69.—.

45·-

Nemirni deci za šolo in igro so najprimernejši ti polčevlji iz močnega usnja z neraztrgljivimi gumijastimi podplati. Od št. 31 do 34 Din 49.—, od št. 35—38 Din 59.—.

45·-

Dobrim otrokom za pomlad ta fini fleksibl sandal z okraskom in zaponko preko narta. Od št. 27—30 Din 49.—, št. 31—34 Din 59.—, št. 35—38 Din 69.—.

45·-

Najboljša zračna otroška obutev za pomlad, so sandali iz močnega usnja z usnjenimi podplati. št. 27—30 Din 49.—, št. 31—34 Din 59.—, št. 35—38 Din 79.—. Moški Din 99.—.

49·-

Za vaše najdražje fini in lahki čeveljčki v rjavi barvi z okusnim okraskom in preponko preko narti. št. 27—30 Din 59.—, št. 31—34 Din 69.—.

59·-

Lepi otroški lakasti čeveljčki z okrasnim jezikom preko narti. št. 27—30 Din 69.—, št. 31—34 Din 79.—. Isti iz belega nubuka po isti ceni.

29·-

Ugodni platneni polčevel na zaponko z gumijastim podplatom in nizko peto. Delane v drap in sivi barvi.

69·-

Novi pomladni model. Lahki udobni ženski čeveljci izdelani v rjavi barvi so za Vaš novi kostim najbolj primerni.

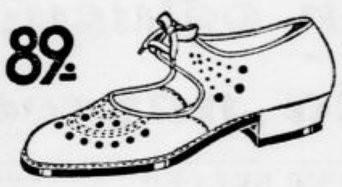

89·-

UDOBNOST NAD VSE!
Izrezani v nartu in bogato okrašeni čevlji. Vežejo se z okrasnimi pentljami. Jako so lahki, zato jih kupite za sprehod.

89·-

Ženski čevlji s široko preponko preko narta, z usnjenimi podplati, nizko podpetnico. Udobna oblika in nizka peta očuva Vaše noge.

99·-

Odlični dekliški čeveljček izdelan iz rujavega boksa in kombiniran z tamnorjavim semišem. Isti čeveljček izdelan iz črnega laka, kombiniran z črnim semišem.

129·-

Lahki in fini polčeveljčki z okusnim okraskom izdelani iz rjavega ševron, s usnjenim podplatom in polvisoko peto.

59·-

Lahki damski čevlji izdelani iz močnega platna z okraskom iz diftina. Jako so lahki, udobni in pripravni za lepo vreme.

79·-

Elegantni, lahki in zračni damski sandali. Izdelani iz močnega belega usnja, kombiniranega s plavim usnjem preko narta.

89·-

Oknsno in bogato perforirani polčevelj, ki bo popolnoma odgovarjal Vašemu kostimu. Izdelani so iz črnega ali rjavega boksa.

129·-

POSLJEDNJI DUNAJSKI MODEL
Dekoltirani čevlji iz modrega ševroa z okraskom preko narta in visoko podpetnico. Zaponka je kombinirana s semišem.

149·-

Lepi damski čevlji iz modrega semiša z belim ali modrim pletenim okrasom spredaj. Neobhodno so potrebni k pomladanskim plaščem in kostimom.

99·-

Močni moški polčevlji, s popolnoma novim ukrasom, iz rujavega usnja z usnjatim podplatom. Stanejo samo Din 99.—.

99·-

Lahki moški polčevlji izdelani iz rujavega usnja s kožnatim podplatom. Luknjičasti okras pospešuje zračenje noge. Stanejo samo Din 99.—.

99·-

Novi model. Za elegantnega gospoda k pomladanski obleki, okusni čevlji v drap-rujavi kombinaciji.

129·-

Bogato okrašeni moški čevlji iz sivega semiša ali drap usnja z usnjenimi podplati. Pristojajo k vsaki letni obleki.

169·-

NAŠ PONOS!
Okusen moški čevelj, izdelan iz finega rujavega ali črnega usnja, z usnjenim podplatom in usnjeno podpetnico.

Bata

ZÜNDAPP

MOTOCIKLI

od 200 do 800 ccm nudijo višek udobnosti ter tehnične dovršenosti pri nizki nabavni ceni. — Modeli 1938 dospeli.

Glavno zastopstvo:

O. ŽUŽEK — Ljubljana,
TAVČARJEVA 11.

TRANSPORTNO PODJETJE V SLOVENIJI

sprejme uradnika-korespondenta s popolnim znanjem slovenščine, srbohrvaščine in nemščine. — Vstop takoj. — Ponudbe pod »Stalno« na oglasni oddelek »Jutra«.

Vsem svojim cenjenim odjemalcem želi vesele Velikonočne praznike

HINKO PODJAVORŠEK
MODA ZA DAME IN GOSPODE
KRANJ

Proti VLOMU

Vam predvaja, dobavlja in zaupno montira SIGNAL APARAT izum Savinc-Havliček Fran, tvrdka **Havliček Fran,** elektrotehn. podjetje, Sv. Petra c. št. 5. telefon 34-21.

SMRT!

100 krat več škode Vam napravi mrčes v stanovanju, kot stane naš odkrovani

Hamad prašek!

Zahtevajte povsod originalno HAMAD škatlico, Din 5. (znamke) za navodilo in vzorec Poste, Ljubljana. — Stari trg 6.

Vsak dan sveži jogurt

prirejen iz čiste bolgarske kulture, pod državnim nadzorstvom, se dobi pri

„Gorenjskih mlekarskih zadrugah“

v Ljubljani, Majstrova 10 — Telefon 24-46 in v vseh njenih podružnicah

Preselil sem se

v IGRIŠKO ULICO 14,
EGIDIJ ŠUŠTERŠIČ,
SOBNI SLIKAR — Telefon 31-01.
Novi vzorci — zmerne cene.

Elegantne spomladanske obleke po meri izdeluje

KROJAŠKI SALON „MODA“

Resljeva c. 8 — Vogel Komenskega

Točno plačuj „Jutru“ naročnino varuj svojcem zavarovalnino!

Brez posebnega obvestila.

†

Umrla je naša draga gospodična

Antonija Kadivec

trgovka in posestnica

previdena s sv. zakramenti za umirajoče.

Pogreb se vrši v soboto, dne 16. t. m. ob ½5. uri popoldne iz hiše žalosti, Bleiweisova c. 7, na pokopališče k Sv. Križu.

Mir in pokoj!

Maša zadušnica se bo brala v cerkvi Marijinega Oznanjenja v torek, dne 19. t. m. ob 7. uri zjutraj.

LJUBLJANA, dne 15. aprila 1938.

ŽALUJOČI OSTALI.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeras. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.